KLEMENT GOTTWALD

VÁLOGATOTT CIKKEK ÉS BESZÉDEK

SZIKRA

KLEMENT GOTTWALD

KLEMENT GOTTWALD

VÁLOGATOTT CIKKEK ÉS BESZÉDEK

SZIKRA

BUDAPEST 1951

Fordította

VOZÁRI DEZSŐ

Felelős kiadó a Szikra Könyvkiadó vezérigazgatója

NÉPFRONT HITLER ELLEN
A BÉKE VÉDELMÉRE
A KENYÉRÉRT ÉS A SZABADSÁGÉRT

A békét fenyegető veszély és a harc a béke fenntartásáért

Miután Japán megszállta Mandzsúriát, miután Olaszország megtámadta Abesszíniát, miután Németországban bevezették az általános hadkötelezettséget — a német fasizmus most a Rajna-vidéket szállja meg, hadseregeit közvetlenül Franciaország és Belgium határaira tolja, előkészíti Csehszlovákia önálló állami létének megsemmisítését, Ausztria, Klaipeda és Litvánia megszállását. igyekszik háborús tervezgetéseibe belekapcsolni Lengyelországot is, hogy felvonulási területet szerezzen a Szovjetunió elleni rablóháborúhoz.

A Távolkeleten a japán katonai kamarilla darabokra szaggatja Kínát, hogy Ázsia korlátlan ura legyen, harcra készül a Csendes-óceán feletti uralomért, mind közelebb kúszik Anglia gyarmatországaihoz, Indiához, Ausztráliához. A német fasizmussal egyetértésben és a Szovjetunió határait közvetlenül fenyegetve, a japán katonai kamarilla háborúra készül Amerika és Anglia ellen.

Mint Sztálin elvtárs mondotta, a háború két

legfőbb tüzfészke a Távolkeleten Japán körzetében, Európában pedig Németország körzetében van. Nehéz megmondani, hangsúlyozza Sztálin elvtárs, hogy a két tüzfészek közül melyik a veszedelmesebb, de tény, hogy mindkettő létézik és mindkettő működik.

A fasizmus, amely uralmát az országon belül saját népe elleni szüntelen harccal tartja fenn, most közvetlen háborús veszedelemmé válik a világ összes államai számára, a háború tüzcsóvájával a kezében garázdálkodik, más nemzetek elleni támadásba megy át. A fasiszta támadó megfékezése és a nagymértékben veszélyeztetett béke fenntartása éppen ezért központi feladata lett az egész világ munkásmozgalmának, minden ország munkáspártjának, a mi Pártunknak is. A fasizmus és a háború elleni küzdelem sikere, a fasiszta támadóktól veszélyeztetett béke fenntartásáért folyó harc eredményessége az ellenállás erejétől függ, attól, hogy a nagy néptömegeknek a fasiszta támadókkal szembeni mozgalma milyen erős lesz. És a proletariátus, amely ma a béke fenntartásáért küzd, nemcsak saját érdekeit védi, hanem valamennyi nemzet, az egész emberiség érdekeit is, egyben sietteti a fasizmus vereségét és megteremti a maga végső győzelmének feltételeit.

Csehszlovákiát a fasiszta Németország támadó, háborús politikája különösen veszélyezteti. Ha Hitlernek sikerül terveit megvalósítani, ez a cseh nép nemzeti függetlenségének elvesztését jelentené. A német, lengyel és magyar nép számára is a fasiszták társadalmi és politikai elnyomásának

súlyosbodását eredményezné, a szlovákok és a kárpátukránok számára pedig a magyar dzsentrik gyászosemlékü igájának visszatérését. Csehszlovákia valamennyi nemzetének, az egész népnek háborút jelentenek Hitler tervei, háborút, annak összes következményeivel és összes áldozataival. Röviden, elvtársak, ami Csehszlovákiát illeti, az ország nemzeteinek, egész dolgozó népének sorsa forog kockán. Világos, elvtársak, hogy kongresszusunknak elsösorban a Csehszlovákia összes dolgozóit érintő, sorsdöntő kérdéssel kell foglalkoznia, mivel ez a kérdés milliókat érint, s nem lennénk kommunista párt, nem lennénk forradalmárok, ha tétlenül állnánk a tömegeket érintő kérdéssel szemben, nem foglalnánk állást benne, ha azt mondanók, hogy semmi közünk ehhez a dologhoz! Ellenkezőleg, az a kötelességünk, hogy cselekvően foglalkozzunk ezzel a kérdéssel.

A Csehszlovák Kommunista Párt álláspontja a nép és a köztársaság védelméről Hitlerrel szemben

Mi az álláspontunk, mi a Kommunista Párt álláspontja a Csehszlovákiát a német fasizmus részéről fenyegető veszedelem kérdésében? Igen világosan és félreérthetetlenül kell kijelentenünk: a Kommunista Párt álláspontja ebben a kérdésben az, hogy Csehszlovákiát meg kell védeni Hitlerrel és a fasizmussal szemben. Miért nem beszéltünk így, mondjuk, 4 évvel ezelött és miért beszélünk ma a köztársaság védelméről a fasizmussal szemben? Egyszerüen azért, mert 4 évvel ezelött külföldi fa-

sizmus nem fenyegette Csehszlovákiát. Ez a legfőbb ok. Négy évvel ezelőtt Franciaország, s vele együtt Csehszlovákia is, azoknak az arcvonalán állott, akik összeesküvést és támadást készítettek elő a Szovjetunió ellen. A szovjetellenes külpolitika hosszú története ismeretes. Természetes, hogy akkor, olyan helyzetben, a Kommunista Párt nem vethette fel a köztársaság védelmének kérdését. Ma azonban más a helyzet. Németországban ma Hitler uralkodik. Németországban ma Hitler napirendre tüzi Európa erőszakos, véres, háborús újrafelosztásának és a világ újrafelosztásának kérdését, s így támadásának éle nemcsak a Szovjetunió ellen irányul, hanem Közép- és Kelet-Európa kis nemzetei és államai ellen is. A német fasizmus, főként pedig Hitler e fenyegetése, nem pedig holmi idealista vagy emberbaráti okok változtatták meg Franciaország, változtatták meg Csehszlovákia magatartását a Szovjetunióval szemben. Csehszlovákia és Franciaország ma bizonyos mértékben, ha fenntartással is, ha következetlenül is, támogatják a Szovjetunió békepolitikáját. Ma Franciaország, s vele együtt Csehszlovákia is, bár nehéz szívvel, de mégis csak letett arról a hiú reményről, hogy a Szovjetunió terhére bizonyos előnyöket szerezhet. Egyszóval, Csehszlovákia álláspontja a nemzetközi helyzetet illetően ma némileg megváltozott. Végül elegendő elképzelni, hogy a forradalmi proletariátus, a középeurópai proletárforradalom szempontjából mit jelentene, ha Csehszlovákia és Ausztria Hitler uralma alá kerülne. Elegendő ezt elképzelni és akkor nyomban világos mindenki számára, hogy a Csehszlovák

Kommunista Pártnak milyen álláspontra kell helyezkednie a német fasizmus elleni küzdelem kérdésében.

Miért kell a köztársaságot megvédeni Hitlerrel szemben?

Akadnak, akik egyenesen Leninre hivatkozva azt állítják, hogy ez az álláspont, a köztársaság védelmének álláspontja, antileninista. Leninre hivatkoznak és arra az álláspontra, amelyet Lenin az 1914 és 1918 közötti világháború idején a szociálsovinizmus ellen elfoglalt. Igaz, Lenin az 1914—1918-as években élesen harcolt a honvédelem szociálsoviniszta álláspontja ellen, élesen küzdött ama nézetek ellen, mintha az 1914—1918-as háborúban különbség lett volna az imperialisták egyik és másik csoportja között. És ez a lenini álláspont tökéletesen helyes volt. De Lenin ugyanakkor szembeszállt azokkal, akik az 1914-es háború jellegének értékelését át akarták vinni a jövőben lehetséges összes háborúra, s azt mondták, hogy egyetlen jövőbeli európai háború sem lehet más, mint olyan, amelyben nincs különbség az egyes harcoló államok között. Világos, hogy ma, 1936-ban, más a helyzet mint 1914-ben volt és ma az érvényes, amit Lenin lehetségesnek tartott, amikor óva intette az elvtársakat attól, hogy örök időkre az 1914-es mértéket alkalmazzák.

Ma létezik a Szovjetunió, a béke legerősebb bástyája, támasza. 1914-ben ez az állam nem létezett. Ma, 1936-ban, fasiszta államok vannak, mindenekelőtt Közép-Európában van egy fasiszta állam,

a hitleri Németország, amelynek külpolitikai alapelve a háborús terjeszkedés, továbbá a kis nemzetek és államok üldözése, a kis népek elnémetesítésének és fasizálásának szükségességéről szóló elmélet, valamint a Szovjetunió elleni támadás. Ma egész sor kis állam van, melyet közvetlenül fenyeget a fasiszta támadás, állami és nemzeti függetlenségének elvesztése. És végül ma nagytőkés államok vannak, mint amilyen Franciaország, amelyeknek e pillanatban nem fűződik érdekük háborús összeütközéshez. Ezért ma teljesen hamis dolog valamennyi államot támadónak nevezni. Hangsúlyozom, elvtársak, hogy a fasiszta Németország és a militarista Japán összes háborús terveiben, mint a támadás tárgya, mint a támadás célpontja, a Szovjetunió játssza a főszerepet. Már ez a tény is azt mutatja, hogy a következő háborúban nem lehet olyan álláspontra helyezkedni, mint 1914-ben.

Nem osztálybékét,
hanem osztályharcot akarunk!

Egyesek másféle kifogással is előállanak. Azt mondják: „Ha arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a köztársaságot meg kell védeni a fasizmussal szemben, szükségszerűen az osztálybéke, az osztályok közötti együttműködés, a szociáldemokrácia álláspontját veszitek át." Kétségtelen, elvtársak, hogy a köztársaságnak a fasizmussal szembeni védelmét a saját burzsoáziánkkal kötött osztálybékének, reformizmusnak, szociálsovinizmusnak is fel lehet fogni. Lehet, de nem kell. És

a kommunisták nem így fogják fel ezt a kérdést. Egyszerű mérlegelés útján világossá válik számunkra, hogy a köztársaság védelme a fasizmussal szemben nem jelenti a saját burzsoáziánkkal kötött békét, hogy az igazi védelem nem is jelenthet osztálybékét.

Nézzük meg, melyek a fasizmussal szembeni igazi országvédelem feltételei. Az első a városi és a falusi dolgozó nép szociális és gazdasági követeléseinek teljesítése. Hogyan lehetne a köztársaságot védelmezni, ha a nép rabszolgasorban sínylődik, ha az utolsó csepp vért is kiszívják belőle? Világos, hogy a köztársaság igazi védelme érdekében meg kell adni a népnek, ami a népé. A második a szabadság, több demokratikus jog, az egész rendszer demokratizálása. Röviden, jogokat kell adni a dolgozó népnek, mert hogyan lehetne védelmezni a köztársaságot, ha az nem más mint a nép börtöne? A harmadik, hogy nemzeti jogokat kell adni, nemzeti egyenjogúságot biztosítani Csehszlovákia valamennyi nemzete számára. Mert hogyan lehetne védeni a köztársaságot, hogyan lehetne a köztársaság védelmének megnyerni a nemzeteket, ha azok nem egyenjogúak? A negyedik, hogy demokratizálni kell a hadsereget, meg kell tisztítani a fasiszta tábornokoktól, biztosítani kell a katonák teljes állampolgári és demokratikus jogait. Hogyan lehetne védeni a köztársaságot Hitler ellen, ha a hadseregben Hitler szekértolói ülnek?

Ez az a négy legfontosabb feltétel, amely a köztársaságnak a fasizmussal szembeni védelmét lehetővé teszi. Mit tesz a burzsoázia és hogyan vi-

szonylik ezekhez a kérdésekhez? Ellenünk van! Ebből következik, hogy egyedül az osztályharc, amelyet ezekben a kérdésekben a burzsoázia ellen vívunk, alakíthatja ki a köztársaság igazi védelmének feltételeit.

De menjünk tovább, elvtársak! Hogyan állhatna helyt Csehszlovákia, ez az exponált fekvésü kis állam Hitlerrel szemben? Csak a Szovjetunióval való szoros szövetségben, csak a Vörös Hadsereggel együtt, csak a Szovjetunió békepolitikájának támogatásával lehetséges ez. Csak a szovjetek országával kötött szövetségben. Mit tesz a reakció nálunk és egyebütt? Uszít a Szovjetunió ellen, a Szovjetunióval kötött szerződés felbontását követeli. Mit tesznek az ú. n. „baloldali" polgárság soraiban helyet foglaló különböző elemek? Ingadoznak. A Szovjetunióval kötött szerződés felbontására is hajlandók. És mi következik ebből, elvtársak? Az, hogy csakis a burzsoázia elleni osztályharccal, a reakció elleni kérlelhetetlen küzdelemmel, a polgárság ú. n. baloldali részénél észlelhető ingadozás leleplezésével mozdíthatjuk elő a köztársaság védelmét a fasizmussal szemben. Szó sincs idilli osztálybékéről, szó sincs arról, hogy összeölelkezzünk az ú. n. hazafiakkal, hanem a legélesebb harcot kell folytatnunk a köztársaság igazi védelmével összefüggő követelések teljesítéséért.

És mi lesz háború esetén, elvtársak? Hogyan vezeti majd a háborút a burzsoázia? Tegyük fel, hogy Hitler megtámadja Csehszlovákiát.

Már ma is könnyen kiszámíthatjuk, milyen szerepet játszik majd a csehszlovák burzsoázia. A há-

ború mindenekelőtt jó üzlet lesz számára, a háborúra hivatkozva igyekszik majd minden jogtól megfosztani a népet s azután jön az árulás és a kapituláció. Amennyiben Csehszlovákia dolgozó népe lehetőséget nyujt az uraknak arra, hogy az ügyet elárulhassák, háború esetén feltétlenül el fogják árulni azt. A Hitler elleni háborút, hogy sikeres legyen, éppen ellenkező módon kell majd folytatni. Ezt a háborút csak osztályalapon, a jakobínusok példájára lehet megvívni. Ez azt jelenti, hogy a népnek szabadságot kell adni, lehetőséget arra, hogy az üzemekben, a hivatalokban, a hadseregben és minden más helyen ellenőrizze, eltávolítsa a reakciósokat, az árulókat, Hitler álcázott és nyílt ügynökeit.

Ez azt jelenti, hogy kenyeret kell adni a népnek, teljesíteni kell a nép összes követeléseit. Csak ilyen feltételek mellett, csak ilyen módszerek alkalmazásával járhat sikerrel a háború Hitlerrel szemben. És mindez, elvtársak, az osztályharc, nem pedig az osztálybéke kérdése!

Harc Hitler csehszlovákiai szekértolói ellen

Erre vonatkozóan még egy kérdést akarok érinteni. A munkásmozgalom közvetlen feladata nálunk, Csehszlovákiában és nemzetközi viszonylatban is, a béke fenntartása. A hitleri Németország politikájával kapcsolatban azt látjuk Csehszlovákiában, hogy az egész reakció (nemcsak Kramář, hanem az egész reakció is) nemzeti különbségre való tekintet nélkül, ha más-más szempontjai vannak is

sok kérdésben: a szovjetbarátsággal szembeni ellenállásban és abban a törekvésben, hogy Csehszlovákia minél jobban közeledjék a fasiszta Németországhoz, teljesen egységes. Elvtársak, a háború ellen és a béke fenntartásáért, háború esetén pedig Hitler vereségéért folytatott harcunkban nagyon sok függ attól, mennyire sikerül már ma, most azonnal, az árulók, a Hitler-ügynökök szavát elhallgattatni, az árulókat a nemzet körében elszigetelni és legyőzni. Ezt, elvtársak, egyáltalában nem tekinthetjük könnyű feladatnak. Amennyiben a nép körében ma uralkodó hangulat alapján ítélne az ember, azt mondhatná: „Utópia, őrültség, ha Stříbrny vagy Kramář azt hiszi, hogy paktumot köthet Henleinnel, hogy elválaszthat bennünket a Szovjetuniótól és Berlin járszalagjára füzhet". Úgy érezzük, hogy az, aki ilyet állít, ki sem mehet Prágában az utcára. De a dolog nem ilyen egyszerű. Látjuk, hogy ezek az elemek ma dühödten uszítanak a Szovjetunió ellen, jóllehet mindenki, különösen a cseh kisember érzi, hogy a Szovjetunió nemzeti létünk legfőbb támasza. És ezek az elemek mégis uszíthatnak a Szovjetunió ellen, mégis kijöhetnek az utcára, gyüléseket tartanak és nem mindíg fütyülik ki őket. Ebből okulnunk kell, elvtársak. Természetes, hogy ezek az elemek máról-holnapra nem idézhetnek elő fordulatot. Nem fognak horogkeresztes zászlóval, zenekarral és felvonulással Berlinbe menni. De előkészítik a külpolitika egész irányvonalának lassú megváltoztatását és ebbeli igyekezetükben igen veszedelmes érvekhez fognak nyúlni. Ezekkel számolnunk kell és ezeket a nép

körében már jóelőre meg kell cáfolnunk. Ezek az elemek azt mondják, most még kissé halkan, de hovatovább egész biztosan üvölteni fogják: „Hitler a Szovjetuniót szemelte ki áldozatául, újra és újra állítja ezt, esküszik rá, bizonygatja és mi ezt végülis elhisszük neki. Hitler a bolsevikok ellen akar vonulni. Mi, a kis Csehszlovákia, miért égetnök meg a kezünket, miért kaparnók ki a tűzből a Szovjetunió számára a gesztenyét? Miért ne egyezhetnénk meg Hitlerrel? Hagyjon bennünket békén és intézze el a dolgát a Szovjetunióval. Nekünk mindehhez semmi közünk, mi megőrizzük nyugalmunkat s az, hogy Hitler hogyan intézi el a dolgát a bolsevikokkal, az ő dolguk, nekünk az a fontos, hogy bennünket, kis cseheket, megkíméljenek a háborútól." Higgyétek el, elvtársak, hogy az ilyen érvek erősen hatnak majd erre a „cseh kisemberre". A valóságban, persze, úgy áll a dolog, hogy a Hitler előtti bármilyen fegyverletétel azt jelenti, hogy megerősödik a német fasizmus támadókedve és megerősödik támadókedve Csehszlovákia ellen is. Hitler most bizonyosan arra utasítja Henleint, mutatkozzék lojálisnak, hogy érintkezésbe kerüljön és megegyezzék a cseh burzsoázia jobbszárnyával. Miben egyezzék meg? A szudétanémetek felszabadításában? Nem, hanem abban, hogy Csehszlovákiát elfordítsák a Szovjetuniótól, Berlin járszalagjára fűzzék. Amint Csehszlovákiát megfosztották a szovjet-támasztól, amint Csehszlovákia a fasiszta Berlin karmai közé került, elérkezik a vég kezdete. Mindez legalább is azt jelentené, hogy egy szép napon a horogkeresztes vezérkar Szovjetukrajna el-

len kergetne bennünket. Mindenesetre azt, hogy Csehszlovákia háborúba sodródna, még pedig a fasiszta Németország csatlósaként. És ha Hitler megnyerné a háborút — aminthogy nem nyeri meg — akkor Csehszlovákia, csatlósi szolgálatai ellenére, súlyosan ráfizetne a hitleri győzelemre.

Kötelességünk, elvtársak, hogy mindezeket a dolgokat nagyon világosan már ma megmondjuk a népnek, nehogy a cseh reakció, a cseh fasizmus felbonthassa a Szovjetunióval kötött szerződésünket és Csehszlovákiát Berlin igájába kényszerithesse. Nekunk a legélesebb küzdelmet kell folytatnunk ellenuk, mint hazaárulók, mint Hitler ügynökei ellen, nehogy meg merjék valósítani terveiket s hogy abban az esetben, ha mégis meg mernék tenni, a fejüket kockáztassák ezzel.

Harc a fasizmus és a tőke támadásai ellen

Csehszlovákia belpolitikai helyzete szorosan összefügg kulpolitikájával. Csehszlovákiában viszonylag széles reakciós-fasiszta tömb van. Valamennyi itteni nemzet burzsoáziája körében, a kormányon kívül és a kormányon belül. E tömb tagjai közt sok az ellentét, sok a súrlódás, de ami a leginkább összefüzi, amiben többé-kevésbbé egységesek, az a kulpolitika kérdése, az az irányvonal, amelyet így lehet jellemezni: „El Moszkvától, közelebb Berlinhez!“ — a tömböt alkotó elemek gyülölete a munkásmozgalommal szemben. Nemcsak a Kommunista Párttal, hanem általában az egész munkásmozgalommal szemben.

A mult esztendő decemberében, az elnökválasztás idején, kis ízelítőt kaptunk e reakciós-fasiszta tömb tevékenységéből és szándékaiból. A reakciós burzsoázia akkor még többé-kevésbbé rosszul számolt, túlbecsülte saját erejét és lebecsülte a fasisztaellenes erőket. Jóllehet a mi részünkről csak néhány határozatlan és bátortalan kísérlet történt, hogy segítségül hívjuk az utcát, a népet, lehetőséget nyujtsunk a népnek ahhoz, hogy beavatkozzék a kulisszák mögötti fondorlatokba és intrikákba, a burzsoá reakció felismerte, hogy még nem érkezett el az az idő, amikor terveit teljesen végrehajthatja és ezért az utolsó pillanatban visszahúzódott. De tévedés volna azt hinni, hogy lemondott terveiről, vagy hogy kísérleteit nem fogja megismételni. Ellenkezőleg. A szociáldemokraták és a cseh szocialisták vezérei, akik javaslataink ellenére nem használták fel az alkalmat arra, hogy a tájékozódását elvesztett reakciót sarokba szorítsák, olyan politikát folytatnak, amelynek következtében a reakció tovább erősödik és további támadásokra készül. És az a veszedelem, hogy 1935 decembere megismétlődik, egyre nagyobb és annál nagyobb, mivel a reakció elkövetkezendő támadásait alaposabban fogja előkészíteni. Minél nagyobb a háború veszedelme, minél nagyobb Hitler támadásának veszedelme, annál nagyobb veszélyt jelent a reakció, amely meg akar egyezni Hitlerrel. És a csehszlovákiai fasiszta diktatúra, amelyet Henlein támogatna, nemcsak a Kommunista Párt ellen indítana támadást, hanem az egész munkásmozgalom ellen; egy ilyen diktatúra a Berlinhez való közeledést jelen-

tené és azt, hogy Csehszlovákiát beiktatnák a német fasizmus háborús arcvonalába.

Ami a dolgozó nép szociális és gazdasági helyzetét illeti, az erre vonatkozó számadatokat, elvtársak, részben megtaláljátok a Központi Bizottság írásbeli jelentésében. Nem akarom ezeket az adatokat megismételni. Általános jellemzésképpen elegendő annyit mondani, hogy a termelés bizonyosfokú megélénkülése, a foglalkoztatott munkások számának bizonyosfokú emelkedése ellenére a munkásosztály és a dolgozó nép helyzete nem javul. A munkanélküliség nem csökken, a bérek nem emelkednek, a munkanélküli segélyt leszállítják, a kartellek és monopóliumok politikája dráguláshoz vezet. A dolgozó parasztság helyzete sem jobb. A legutóbbi esztendőben csak annyi változott, hogy a tőkéstársaságok haszna megnövekedett. Ezen a vonalon a burzsoázia csakugyan nagy munkát végzett.

Elvtársak, kongresszusunknak az a feladata, hogy választ adjon azokra a kérdésekre, amelyek ott vannak ma százezrek és százezrek ajakán. Arra a kérdésre, vajjon fenntartható-e a béke, meg lehet-e védeni a népet és a köztársaságot a fasiszta támadóval szemben, ki lehet-e harcolni, el lehet-e érni a nép szociális helyzetének megjavítását? — kongresszusunknak ezt a feleletet kell adnia: igen! Mindez lehetséges, azzal a feltétellel, hogy megszűnik a munkásosztály megosztottsága, megszületik a munkáspártok és munkásszervezetek egységfrontja. Mindez lehetséges, ha megszűnik a szakszervezetek szétforgácsoltsága és meg-

alakul az egységes szakszervezet. Mindez lehetséges, ha megszűnik a munkásosztály elszigeteltsége, mindenekelőtt a paraszti tömegektől és a többi középrétegtől, ha széles népfront alakul. Lehetséges mindez abban az esetben, ha a munkásosztály politikáját nem a burzsoázia érdeke fogja megszabni, ha a munkásosztály politikáját nem rendelik alá ezeknek az érdekeknek, ha a munkásosztály érvényre juttatja a maga önálló osztálypolitikáját.

Mindenáron meg kell teremteni az egységes népfrontot

Elvtársak és elvtársnők! Mivel az a meggyőződésünk, hogy egyedül a munkásság és az egész dolgozó nép összes erőinek egyesítésével lehet csak megakadályozni a közelgő katasztrófát és veszedelmet, ma, itt a kongresszuson, azt a feladatot állítjuk a munkásosztály, Pártunk elé, hogy mindenáron meg kell valósítani az egységes népfrontot. Bizonyára sokan figyeltek fel közületek arra, hogy a kongresszusunk napirendjének első pontjára vonatkozó határozati javaslatba ez a fogalmazás került: „minden áron". Erről szeretnék néhány szót mondani. Pártunk történetében nem egyszer folytattunk vitát a „minden áron való egység" kérdéséről. Azokat, akik úgy képzelték el az egységfrontnak „minden áron" való létrehozását, hogy megszűnünk kommunisták lenni, elutasítottuk magunktól. Most tehát természetes, hogy nem olyanformán akarjuk az egységfrontot meg-

teremteni, hogy megszűnünk kommunisták lenni. Ezt már csak azért sem akarjuk, mivel így egyáltalában meg sem valósítható az egységfront. A munkásság, a munkásosztály szétforgácsoltsága, éppen a burzsoáziával folytatott együttműködés következménye és ezt a szétforgácsoltságot nem lehet azzal felszámolni, hogy a munkásságnak az a része, amely az osztályharc álláspontjára helyezkedik, áttérjen az osztályok közötti együttműködés álláspontjára. Úgy senki sem értelmezheti nálunk azt a jelszót, hogy minden áron meg kell valósítani az egységfrontot. Mi ennek a kérdésnek a párton kívül és a párton belül történő igen éles felvetésével hangsúlyozni akarjuk megingathatatlan szándékunkat, hogy történjék bármi is, mi kommunisták, rendületlenül kitartunk az egység gondolata mellett, igyekszünk azt megvalósítani, igyekszünk azt érvényre juttatni és érvényre is fogjuk juttatni. Mi azért hangsúlyozzuk azt oly félreérthetetlenül és szilárdan a kongresszus határozati javaslatában, hogy eleve kiüssük a fegyvert azoknak a kezéből, akik néha azt állítják — mint például a legutóbbi hetekben hallottátok — hogy a kommunisták azért mondanak le az egységfrontról, mivel „Gottwald ezt parancsolta meg nekik". De mi, elvtársak, saját soraink között is meg akarjuk mondani, úgy, hogy minden elvtárs tisztában legyen vele, hogy amikor a Párt, szükség esetén, helyrehozza az opportunista hibákat, amikor élesebben kell fellépnie a szociáldemokrata párt reakciós vezetői ellen, amikor ilyen vagy olyan taktikai lépést kell tennie — ez egyáltalá-

ban nem azt jelenti, hogy lemond az egységfront gondolatáról, egyáltalában nem azt jelenti, hogy a munkásság akcióegységének elérésééért csakugyan hajlandók vagyunk minden árat megfizetni.

Le kell törni az egység ellenfeleinek szabotázsát

A cseh és a német szociáldemokrata párt és a cseh szocialisták vezetői, az egységfrontra vonatkozó összes és többszöri javaslataink ellenére, továbbra is a munkásosztály akcióegységének ellenzői közé tartoznak. Kitartanak ez álláspontjuk mellett, noha bizonyára maguk is tudják, milyen kényes, milyen ingatag a szocialista pártok helyzete, milyen zsákutcába jutottak ezek a pártok, milyen zsákutcába vitték így a munkásságot és hogy a reakció általános támadása esetén nemcsak bennünket, kommunistákat fognak célbavenni, hanem a szocialista munkásokat, a szocialista szervezeteket is.

Lássuk csak a szociáldemokraták érveit. Azt mondják, nem léphetnek egységfrontba velünk, mert ez esetben ki kellene lépniök a kormányból. Ha ezt az érvet szocialista munkások előtt alaposan felboncoljuk, mindegyik számára világossá lesz, hogy ez az érv éppen a kormányszocialisták egész politikája ellen beszél. Azt állitják, nem léphetnek fel velünk együtt, mert különben ott kellene hagyniok a kormányt. De hiszen mindenki tudja, hogy az agrárpártiak együttesen lépnek fel és összeszűrik a levet mindenféle reakciós, irredentista gazfickókkal, mindenki tudja, hogy de-

cemberben amolyan kis államcsínyt kíséreltek meg és mégse válnak ki a kormányból, nem zavarja őket, hogy szocialistákkal együtt ülnek a kormányban. Akkor miért nem léphetnek a szocialisták egységfrontba a kommunistákkal? Mi a magyarázata ennek? Csak az, hogy a koalícióban az agrárpárt diktatúrája érvényesül, a koalíciót reakciósok vezetik s az eredmény mindíg egy és ugyanaz. Ez a história újra és újra megismétlődik minden esetben, amikor a dolgozó nép gazdasági és politikai jogai ellen irányuló támadásról van szó. A kormányszocialisták mindíg elutasítják az egységfrontot, nem hajlandók a támadás ellen küzdeni, váltig ezt hangoztatják: „Nem tehetjük, mert különben ki kellene lépnünk a kormányból" — s a reakció és a burzsoázia mindíg keresztülviszi a maga akaratát. Amikor leszállították a munkanélküli segélyeket, azt mondtuk a szociáldemokratáknak: „Harcoljunk közösen ez ellen." Válaszuk ez volt: „Nem, nem tehetjük." Amikor kikezdték a lakók védelmét, azt mondtuk: „Harcoljunk közösen ez ellen." Feleletük ez volt: „Nem, nem tehetjük." S az agrárpártiak keresztülvitték akaratukat, a lakók védelmét felszámolták. Az agrárpártiak betolakszanak az üzemekbe, a munkásokat sárga szervezetekbe hajszolják. Azt mondtuk: „Ne tűrjük ezt, harcoljunk közösen ez ellen, vessünk véget az ilyen önkényeskedésnek." A szociáldemokraták felelete ez volt: „Nem, nem tehetjük, a kormányban ülünk, koalícióban vagyunk az agráriusokkal." És így van ez állandóan, így van ez minden alkalommal. Az ered-

mény az, hogy az urak elérik, amit akarnak és a munkások mindenre ráfizetnek.

Világos, elvtársak, hogy ez hová vezet, világos, hogy ez nem végződhetik mással, mint azzal, hogy egy szép napon — amikor a fasiszta reakció már mindent előkészített, mindenben megállapodott egymással, amikor a másik oldalon a munkásosztály méginkább elvesztette tájékozódását, mivel a szocialista vezérek állandóan visszautasították az egységfrontot — az urak így szólnak majd: „Most már nem fogunk veletek sokat teketóriázni, most már azt tesszük, amit akarunk: a mór megtette kötelességét, a mór mehet." Röviden szólva, elvtársak, ez a politika, a munkásosztály szemszögéből tekintve, csak zsákutcába vezethet.

A kormányszocialisták alaptalanul állítják, hogy mi, kommunisták, az egységfront feltételének tekintjük, hogy kilépjenek a kormányból. Nekünk, kommunistáknak megvan a magunk kialakult nézete arról, hogy a szocialisták, koalícióban a burzsoáziával, résztvesznek a kormányban. Mi ezt a politikát nem helyeseljük, a munkásság szempontjából károsnak tartjuk. Meggyőződésünk, hogy ez a politika nem gát a fasiszta veszedelemmel szemben, hanem ellenkezőleg, elősegíti a fasizmus előnyomulását. Ennek ellenére nem tesszük az egységfront feltételévé a kormányból való kilépésüket. Arra az érvükre, hogy amennyiben egységfrontot alakítanának velünk, akarva-nemakarva, ki kellene lépniök a kormányból s ezzel megnyitják az utat a reakciósok és a fasiszták előtt, a következőket felelhetnénk: „Se Franciaországban, se

Spanyolországban nincsenek a kormányban szocialisták. És Spanyolországban a reakciósok és a fasiszták kiestek a kormányból, Franciaországban kiesett a kormányból Laval, Mussolini szövetségese. Ki kergette el őket a kormánykeréktől? Talán a szocialista miniszterek? Dehogyis. Az egységfront és a népfront buktatta ki a kormányból és tartja továbbra is távol őket a kormányhatalomtól. Nálunk, ezzel szemben, a reakciósok ott vannak a kormányban és további reakciós csoportok bevonásáról tárgyalnak Hlinkával, Kramárzsal, sőt még Henleinnel is paktálnak. S a kormányszocialisták mindezt tétlenül szemlélik. Mi következik ebből? Milyen következtetést kell ebből levonni? Miért tolakodhatnak ma Csehszlovákiában a reakciósok a kormányba? Talán azért, mert a szociáldemokraták és a cseh szocialisták nem foglalnak helyet benne? De hiszen ott vannak és a reakciósok, ennek ellenére, be akarnak nyomulni a kormányba. Azért tehetik ezt, mivel nincs meg a munkásegység, nincs meg a népfront, amely távoltartaná a reakciót a kormánytól úgy, amint Franciaországban és Spanyolországban teszik.

Hol a kiút?

Hogy juthatnánk ki a zsákutcából, amikor a burzsoázia a kormányban ülő szocialista vezérek engedékenysége révén egymásután valósítja meg terveit, amikor a belpolitikában a fasizmus veszedelme és a munkásosztály letiprása fenyeget, a külpolitikában pedig az, hogy Csehszlovákia a

hitleri Németország járszalagjára kerül? Mi azt javasoljuk a szociáldemokratáknak és a cseh szocialistáknak, hogy tekintet nélkül arra, résztvesznek-e a kormányban vagy sem, egyezzenek meg velünk néhány minimális követelésben, amelyek irányvonala ez volna: 1. javítani a munkások, dolgozó parasztok, kisiparosok, dolgozó értelmiségiek stb. helyzetén; 2. lecsapni a fasizmusra, kiszélesíteni a dolgozó nép demokratikus jogait; 3. biztosítani a köztársaság igazi védelmét a fasizmussal szemben. Azt javasoljuk, egyezzünk meg ezekben a kérdésekben. Minden javaslatról hajlandók vagyunk tárgyalni, különösképpen hajlandók vagyunk tárgyalni a harcról azoknak a követeléseknek a teljesítése érdekében, amelyeket a szociáldemokraták és a cseh szocialisták fölvettek választási programjukba és amelyek megvalósítása a nép érdekeit szolgálná. Egyezzenek meg velünk a szocialista pártok, kössünk paktumot, terjesszük elő követeléseinket közösen a kormánynak, a parlamentnek, a munkaadói szervezeteknek. Adjunk ki közös felhívást mindenekelőtt saját szervezeteinkhez, hogy a városokban és falvakban, valamint az üzemekben fogjanak össze, hogy az üzemekben és a községekben lépjenek fel együttesen, hogy országos viszonylatban indítsanak hadjáratot a közös követelésekért, teljesítésük érdekében folytassanak propagandát, agitációt, tüntessenek és sztrájkoljanak. Forduljunk együttesen a dolgozó kisparasztok, kisiparosok, értelmiségiek szervezeteihez azzal, hogy lépjenek fel velünk együtt a

maguk követeléseinek teljesítéséért. Jelentsük ki együttesen és erősítsük meg együttes tettekkel, hogy a kitűzött követelések megvalósításáért mindvégig együtt fogunk küzdeni, együtt fog küzdeni mind a négy párt, valamennyi szakszervezet, valamennyi üzemi bizottság, valamennyi, pártjainkhoz tartozó községi elöljáró és így tovább. És meglátjuk, mit tesz ezekután a kormány, mit tesz a parlament, mit tesz a Gyáriparosok Szövetsége.

Milyen hatással volna egy ilyen fordulat a szocialista pártok politikájára? Felvillanyozná az egész munkásosztályt és azon keresztül a parasztság és az iparosság széles rétegeit. A szocialista pártok állásfoglalása a munkásság egységfrontja és a burzsoázia elleni népfront mellett igen gyors differenciálódást vonna maga után a polgári pártokban, elsősorban az agrárpártban, és megmutatná, hogy a paraszttömegek nem követik a Stoupalokat, Vranýkat és Kahánekeket. Megindulna a differenciálódás az agrárpárt vezetőségében és parlamenti klubjában is. Erre a differenciálódásra sor kerülne valamennyi polgári pártban. Hatása az volna, hogy a reakció elszigetelődne s a parasztság nagy tömegei és a városi középrétegek közelebb kerülnének a munkássághoz és a népfronthoz. Egyidejüleg differenciálódás menne végbe az államapparátusban is. Főleg az államapparátus alacsonyabb káderei, elsősorban a hadseregbeliek, a népfront felé fordulnának s így az államapparátusban elszigetelődne a reakció és a fasizmus. Az államapparátust, mindenekelőtt a

hadsereget, ilyen esetben a burzsoázia nem tudná egykönnyen felhasználni a nép ellen. Így tehát a szocialista pártok fordulata az egységfront irányába teljesen és igen gyorsan új viszonyt hozna létre ebben az államban az osztályok között.

Amint látjátok, elvtársak, két különböző perspektíváról van szó. Az egyik oldalon az egységfront ellenzőinek perspektívája áll. Ennek a végén koncentrációs táborok vannak. A másik oldalon áll a mi perspektívánk: egyesülni, védekezni, támadásba menni át. Ez esetben szóba sem kerülhet a fasiszta diktatúra kérdése, hanem csak a népfront kormányának kérdése. És ez különösen fontos abból a szempontból, hogy a köztársaságot megvédjük Hitler ellen.

Elvtársak, egy bizonyos: a cseh reakció, amenyiben szabad teret kap, szőröstől-bőröstől elad bennünket Hitlernek. Ehhez nem fér kétség. Ilyenformán Csehszlovákia nemzeteinek sorsáról van szó és arról, hogy ezek a nemzetek se ilyen, se amolyan formában ne jussanak Hitler igájába. És ha ezt valami megakadályozhatja, akkor az csak a munkásság egységfrontja és az összes dolgozók népfrontja, az egységfrontért és a népfrontért folytatott nagy mozgalomból és nagy küzdelemből született népfront kormánya lehet, amely meg tudja szervezni a köztársaság igazi védelmét a fasizmussal szemben.

Két perspektívát, két utat látunk tehát. Az egyik a mocsárba, — mondhatnám a koncentrációs táborba — a másik a győzelemhez vezet. Elvtár-

sak, VII. kongresszusunknak meg kell teremtenie minden feltételt ahhoz, hogy a másik perspektíva, a mi perspektívánk diadalmaskodjék.

(A Csehszlovák Kommunista Párt VII. Kongresszusán, 1936 április 11-én tartott beszámolóból.)

TROCKIJ SZÖVETSÉGBEN HITLERREL

Mult hónap végén folyt le Moszkvában a trockisták szovjetellenes csoportjának, az ú. n. párhuzamos központnak bűnpere. A bűnper során olyan dolgok tüntek ki, amelyek elképesztenek minden tisztességes embert.

A bűnper folyamán beigazolódott, hogy Trockij egyezményt kötött a hitleri Németországgal és a mikádó Japánjával a Szovjetunió ellen. Beigazolódott, hogy annak az egyezménynek, amelyet Trockij Hitlerrel és a mikádóval kötött a Szovjetunió elleni háború meggyorsítása és a szovjetek katonai legyőzése volt a célja. Kitünt, hogy Trockij Hitlernek ígérte Szovjetukrajnát, a mikádónak a szovjet tengermelléket és az Amur partvidéket, továbbá mindkettőnek messzemenő gazdasági koncessziókat a Szovjetunió egyéb területein. Bebizonyosodott, hogy Trockij újra szerepet akart juttatni a külföldi tőkének a Szovjetunióban, a szovjet ipar jelentékeny részét a tőkések kezébe akarta adni, az volt a terve, hogy feloszlatja a kolhozokat, a földet átadja a kulákok és birtokosok új kasztjának s általában új bur-

zsoá osztályt hoz létre, azaz, más szavakkal: Trockij a tőkés rendszernek a Szovjetunióban való visszaállítására, a szovjet demokrácia megszüntetésére és diktátori, bonapartista rendszer létesítésére törekedett, amelyben Trockij játszotta volna a diktátor szerepét. És mindezt Hitler és a mikádó szuronyainak, a nemzetközi fasizmusnak segítségével kívánta elérni.

Mint beigazolódott, Trockij a Szovjetunióban lévő híveinek azt a parancsot adta, hogy bent az országban szövetkezzenek Németország és Japán kémszolgálatával és kártevő szervezetével, hogy azzal együtt hajtsanak végre kémkedést, szabotálást, kártevéseket, valamint a szovjet kormány és a párt képviselői elleni egyéni terrorcselekményeket. Kitűnt, hogy a trockisták csakugyan együttműködtek a III. birodalom és Japán kémszolgálatával s kártevő szervezetével, és hogy a trockisták lelkiismeretét, valamint fasiszta szövetségeseikét a kémkedések, a felforgató, szabotáló és terrorista cselekmények hosszú sora terheli, olyan cselekmények, amelyek sok-sok munkás, munkásnő, sőt gyermek életébe kerültek. A Szovjetuniót e cselekmények következtében nagy anyagi kár is érte. Ilymódon már most, béke idején ki akarták alakítani a Szovjetunió háborús legyőzésének feltételeit.

Ilyen rövid, sűrített formában kell ismertetni a trockisták céljait és azokat az eszközöket, amelyeket céljaik megvalósítására igénybevettek, hogy kitűnjön tervük alattomossága és határtalan

gonoszsága. Szükség van erre már csak azért is, hogy észretérjenek mindazok, akik ostobaságból vagy gonoszságból, ilyen vagy olyan formában védelmükbe veszik ma még a trockistákat. Mindezeknek az embereknek meg kell magyarázni: az a veszedelem fenyegeti őket, hogy ilyen banditák társaságába kerülnek.

Engedjétek meg, elvtársak és elvtársnők, hogy most néhány olyan kérdésre térjek át, amelyek esetleg tüzetesebb magyarázatot igényelnek.

Még nyilvánosságra sem hozták a vádirat teljes szövegét és a trockisták különféle barátai a reakciós sajtóban — és, sajnos, egyes szocialista lapokban is, mint például a prágai *Sozialdemokrat*-ban — felszisszentek, mondván, mily rettenetes ez a vád. Azt mondták, borzalmas, hogy a szovjet állam ilyen cselekmények elkövetésével vádolja a trockistákat. Figyeljétek csak meg ezt a trükköt: a trockisták védői számára az a rettenetes, hogy a Szovjetunió bűncselekményekkel vádolta és bíróság elé állította a trockistákat. De nem rettenetes számukra az, amit a trockisták elkövettek. Szerintük nem az a bűnös, aki a gaztetteket elkövette, hanem az, aki a gonosztevőket vádolta és leleplezte. A trockisták különböző védőügyvédei ezzel a tolvajtrükkel már eleve az üldözött ártatlanok szerepét szánták a vád alá helyezett banditáknak, a szovjet igazságszolgáltatásnak pedig az inkvizíció szerepét. A naiv vagy hiszékeny emberekkel már jóelőre el akarták hitetni, hogy a vád alá helyezett trockisták oly szörnyű cselekményeket el sem követhettek s éppen

ezért kétségtelen, hogy a vád kitalálásokra épült. És azután már szüntelen ezt a nótát fújták: nem a vádlott, hanem a vádló a gonosztevő. Szüntelenül fújták ezt a nótájukat, jóllehet a bűnpernek úgyszólván minden órájában olyan tények kerültek felszínre, amelyek minden kétséget kizáróan beigazolták a vádlott gonosztevők bűnösségét.

A trockista banda egész sor kártevést követett el, amelyek következtében számos szovjet polgár életét vesztette. Egy Knyazev nevű bandita a sumihai állomáson vasúti szerencsétlenséget idézett elő, amelynek során 29 vöröskatona életét vesztette, további 29 vöröskatona pedig megsebesült. Ugyanennek a Knyazevnek a csoportja 13—15 más vasúti szerencsétlenséget szervezett. Ezek folyamán 63 ember elpusztult és 157 megsebesült. Turoka, egy másik trockista bűntettes kártevő szervezete 40 vasúti balesetet okozott, amelyek során egy ember meghalt és 20 megsebesült. Egy további trockista gonosztevő, Ratajcsák, három nagy vegyiüzemben, Gorlovkában, Nyevszkijben és Voszkreszenszkben három robbanást készített elő, amelyek következtében 5 munkás életét vesztette. Ugyanez a Ratajcsák a voszkreszenszki robbanás után úgy szervezte meg a „mentési" munkálatokat, hogy azok során 17 munkás elpusztult, 15 pedig megsebesült. Egy Sesztov nevű trockista gonosztevő — a trockista virágoskert legjellegzetesebb hajtásainak egyike — titkos dinamitraktárt létesített, amely felrobbant s a robbanás néhány bányászgyermek életébe került. Ugyanez a Sesztov Prokopjevszkben 60 bányatüzet idézett

elő. Ugyanez a Sesztov meggyilkoltatta Bojarsinov szovjet mérnököt, aki olyan különböző, gyanús rendellenességekre hívta fel a figyelmét, amelyek azt bizonyítják, hogy a kuznyecki körzetben kártevő szervezet működik. Ugyanez a Sesztov adott utasítást arra, hogy az állami bankból lopjanak el 164 000 rubelt és ezt az összeget szétosztotta trockista cimborái között. Egy Drobnisz nevezetű trockista Kamerovoban az egyik táborban robbanást szervezett és kijelentette, hogy minél több ember pusztul el, annál jobb. Íme, mindez csak kis része azoknak a bűncselekményeknek, amelyek valóban megtörténtek, amelyeket tényleg elkövettek, amint ezt e bűncselekmények véres következményei, becsületes szovjet emberek tetemei, gyászoló özvegyek és árvák bizonyítják.

Vagy vizsgáljuk meg a szovjetek és a párt képviselői ellen elkövetett merényleteket. Közismert tény, hogy Kirov elvtárssal trockista gyilkos végzett. Molotov ellen merényletet kíséreltek meg s csak hajszálon múlt, hogy a kísérlet meghiúsult. Egy Muralov nevű trockista merényletet készített elő Ordzsonikidze és Eihe elvtársak ellen is. Sesztov és Zsidkov trockisták merényletet akartak elkövetni Kaganovics elvtárs ellen. Ukrajnában trockista terroristák egy csoportja merényleteket készített elő Sztálin, Vorosilov, Kosszior és Posztisev elvtársak ellen. Grúz trockista terroristák csoportja Berija elvtárs ellen készített elő merényletet. Az, hogy a trockista gonosztevők ezen a téren nem tudták végrehajtani

gonosz terveiket, igazán nem az ő érdemük, hanem a Szovjetunió biztonsági szerveié.

Vagy vegyük szemügyre a trockisták s a német és japán ügynökök szövetkezésének néhány konkrét esetét. Radek többízben találkozott és tárgyalt a fasiszta Németország képviselőivel. Szokolnyikov odáig ment, hogy hivatali helyiségében tárgyalt Japán megbizottaival. Livsic a szovjet vasutakra vonatkozó adatokat közölt a japán kémszolgálattal. Knyazev 5 szibériai vasútvonal mozgósítási terveit szolgáltatta ki japán kémeknek. Ratajcsák a vegyiiparra vonatkozó adatokat adott német kémeknek. Sesztov Trockij fiának, Szedovnak ajánlására összeköttetésbe lépett egy német céggel s azon keresztül juttatott titkos adatokat a Gestapónak. Sztrojlov mérnököknek álcázott német fasiszta kémeket és kártevőket telepített a Kuznyeck-medencébe. Hráse, aki előbb minden valószínűség szerint osztrák-magyar kém volt, az államfordulat után csehszlovák szolgálatba szegődött, majd a német Gestapo szolgálatába állt. Turck 35 000 rubelt kapott egy trockista szervezet részére a japán kémszolgálattól. Pjatakov, Trockij fiának, Szedovnak egyenes kérésére rendeléseket eszközölt a Demag és Borsig nevű német cégeknél, magasabb árakat fizetett nekik, s a különbözet a trockisták pénztárába folyt be. És így tovább.

És végül lássuk magát Trockijt. Pjatakovval folytatott beszélgetése során beismerte, hogy érintkezésbe lépett német és japán hivatalos helyekkel. A Gestapo hamis útlevelet és külön re-

pülőgépet bocsát Pjatakov rendelkezésére, hogy Berlinbe menjen Trockijhoz. Azoknak a beszélgetéseknek során, amelyeket egy német megbízott Radekkel és egy japán megbízott Szokolnyikovval folytatott Moszkvában, az említett megbízottak megerősítették, hogy Trockij együttműködésre tett javaslatot Németországnak és Japánnak s meg is egyezett velük.

Íme, ez csak egy része annak, ami a bűnper folyamán a trockisták konkrét bűncselekményeivel kapcsolatban napvilágra került. Aki mindezek után kétségbe meri vonni a vád és az ítélet jogosságát, az komolyan gyanúsítható azzal, hogy szövetségese a trockista banditáknak s így Hitlernek és a mikádónak is.

A trockizmus különböző védőügyvédeinek új, úgynevezett politikai ellenvetésük van arra az esetre, ha védenceik bűnössége beigazolódik. Azt állítják, „politikailag elképzelhetetlen", hogy Trockij, ez az „örök forradalmár" Hitlerrel és a mikádóval szövetkezett és annak megsemmisítésén munkálkodott, aminek „létrehozásában" egykor állítólag közreműködött. Ezzel az „örök forradalmárral" és a többi szólammal még foglalkozni fogunk. Világítsuk meg egyelőre Trockij és a trockizmus, szerintük „politikailag megmagyarázhatatlan" végakkordját. Trockij és a trockizmus e szégyenteljes végakkordja, tudniillik, éppen politikailag nemcsak hogy megmagyarázható, hanem egyenesen logikus.

Trockij, eltekintve régebbi bolsevikellenes és antileninista multjától és azoktól a harcoktól,

amelyeket még Lenin életében folytatott Lenin ellen, Lenin halála után újra ellentétbe kerül a pártvezetőséggel s annak lenini politikájával. Az ellentétek nem csekélységekből, hanem olyan alapvető kérdésekből fakadtak, mint amilyenek a szocializmusnak egy országban való felépítése, az iparosítás, a parasztsághoz való viszony stb. Egyszerűen a Szovjetunió létkérdéseiről volt szó. Ha akkor Trockij vonala győz a Párton belül, a Szovjetunió elpusztult volna.

Ámde a pártvezetőség, Sztálinnal az élén, a legnagyobb határozottsággal elutasította Trockij vonalát s ennek köszönhetjük, hogy a Szovjetunió ma hatalmasabb és legyőzhetetlenebb, mint bármikor ezelőtt. Mit tett akkor Trockij? Lemondott-e a pártvezetőség s annak lenini politikája elleni harcról? Nem. Megkísérelte mozgósítani a Pártot a vezetőség és annak politikája ellen. Milyen eredményt ért el? Csúfosan megbukott, a Párt túlnyomó többsége elutasította Trockijt és politikáját. Trockij beismerte, hogy a Párton belül nem talált elégséges támaszt a Párt és a pártvezetőség politikája elleni harcához.

Trockij egy lépéssel továbbmegy. A pártonkívüliek tömegéhez fordul. Azt reméli, hogy a maradi rétegekben és különösen a kispolgárság maradványai körében támaszt talál harcához, amelyet hova-tovább az egész párt ellen folytat. De számítása itt sem válik be. A Párt a tömegek körében is elszigeteli Trockijt és annak hamis politikai vonalát. Trockij felismeri, hogy a Párt elleni har-

cához a szovjet tömegek körében nem talál elégséges támaszt.

Trockij azonban még mindig nem teszi le a fegyvert, hanem egyre makacsabban, egyre dühödtebben harcol tovább. Harcolt a pártvezetőség ellen és a Párt körében keresett támaszt. A Párt elutasította. Harcolt a Párt ellen és a pártonkívüli tömegek körében keresett támaszt. A pártonkívüli tömegek elutasították. És Trockij továbbmegy. Áttér a nyílt szovjetellenesség platformjára. „Elméletet" talál ki a „sztálini bürokráciáról" és kiadja a „sztálini bürokrácia" erőszakos megdöntésének jelszavát, azaz a sztálini pártvezetőség és a szovjet kormány erőszakos megdöntésének jelszavát.

Ezt a jelszót azonban olyan helyzetben adja ki Trockij, amikor sem a Pártban, sem az országban nincs semmiféle társadalmi és politikai bázisa, amikor a Szovjetunió tömegei körében reménytelenül elszigetelődött, míg a sztálini politika minden akadályt leküzd, naponta újra és újra beigazolja helyességét és sikerről-sikerre vezeti a szovjetek országát és annak népét. Hogyan reagál erre Trockij? Úgy, hogy arra utasítja megmaradt híveit, hogy bent az országban szövetkezzenek a legkülönbözőbb antileninista csoportok roncsaival s térjenek át a Párt és a szovjet kormány képviselői elleni egyéni terror és a szovjet gazdaság elleni kártevés megszervezésére. Trockij, akinek az országban semmiféle társadalmi és politikai bázisa nincs ahhoz, hogy politikai tömegakciót vezessen a Párt és a szovjet kormány ellen, arra szá-

mít, hogy az egyéni terrorral tanácstalanságot visz a Pártba, a kártevésekkel pedig szembeállítja a szovjet közvéleményt a Párttal és a kormánnyal és ezzel esetleg megteremtheti a feltételeket ahhoz, hogy a trockisták magukhoz ragadják a hatalmat.

De Trockij ismét rosszul számít. Kirov meggyilkolása nem keltett pánikot és tanácstalanságot, hanem még szilárdabban a pártvezetőség, a szovjet kormány és Sztálin köré tömörítette a Pártot és az országot. A szabotálás és kártevés súlyos veszteségeket okozott ugyan a Szovjetuniónak, de a szovjet nép, a Párt és a kormány ismét helyrehozta a károkat s az ország, mindennek ellenére, gyors ütemben haladt előre. Trockijnak fel kellett ismernie, hogy a maga erőivel az országon belül sohasem tudja megdönteni a szovjet kormányt, még ha az egyéni terror és a szabotálás fegyvereit is alkalmazza.

És Trockij ismét továbbmegy egy lépéssel. A Szovjetunió határain túl keres szövetségeseket, akiket, természetesen, meg is talál a proletariátus és a Szovjetunió gyűlölködő ellenségei, a fasiszták körében. Trockij szövetkezik Hitlerrel és a mikádóval. Van ennek a szövetségnek politikai alapja? Van, hiszen valamennyi érdekelt partnert egyazon gyűlölet, a Szovjetunió elleni gyűlölet fűzi össze. Hiszen valamennyi érdekelt partnert egyazon vágy, a szovjet kormány megdöntésének vágya fűzi össze. Íme, ez az a közös platform, amelyen Trockij Hitlerrel és a mikádóval találkozott.

Minden egyéb már csak logikus következ-

ménye ennek a szövetségnek. Hitler és a mikádó csupán egy utat ismer a szovjet-kormány megdöntésére: a Szovjetunió elleni háború útját. Trockij tapasztalatból tudja, hogy belülről képtelen a Szovjetuniót felforgatni és ilymódon megbuktatni a szovjet kormányt. Ezért mindent a háború ütőkártyájára tesz fel. És természetes: amennyiben a Szovjetunió elleni háború célja a szovjet kormány megbuktatása, ez a cél csak akkor valósulhat meg, ha a háború a Szovjetunió vereségével végződik. Tudja ezt Hitler is, a mikádó is, Trockij is. Meglepő-e ezekután, hogy Trockij új szövetségeseivel egyetértésben a Szovjetunió háborús vereségének jelszavát adja ki? Meglepő-e, hogy a trockista bandíták, már most, béke idején együttműködnek a német és japán kémszolgálattal és kártevő szervezetekkel a szovjet gazdaság bomlasztására és még fenyegetőbb akciókat készítenek elő a háború kitörésének időszakára? Inkább ennek az ellenkezője lenne meglepő.

De mérlegeljünk tovább. Trockij, Hitler és a mikádó szuronyainak segítségével, meg akarja dönteni a szovjet kormányt és kezébe akarja kaparintani a hatalmat. Viszont nagyon jól tudja, hogy se Hitler, se a mikádó nem vesz részt ily kockázatos vállalkozásban Trockij és a trockista banda szép szeméért. Ezért nagy megértést tanúsít Hitler és a mikádó különleges követelései iránt s készségesen odaígéri az egyiknek Szovjet-ukrajnát, a másiknak pedig a szovjet tengermelléket és az Amur partvidéket, nem is szólva a nagy gazdasági és pénzügyi koncessziókról a Szovjet-

unió egyéb területein. Ez az aljasság, a Szovjetunió árubabocsátása nagyban és kicsinyben, Trockij szemszögéből nézve csupán természetes következménye annak a szövetségnek, amelyet a német fasizmussal és a japán militarizmussal kötött. Ha szövetkeztél, szolgálatot kívánsz szövetségesedtől, fizetned is kell! Kéz kezet mos.

Trockij természetesen azt is tudja, hogy ha szélesre nyitják a Szovjetunió kapuit a külföldi tőke előtt, ennek következtében bent az országban újjáélednek a tőkés elemek. Trockij ezt nemcsak tudja, hanem tudatosan számol is ezzel. Elgondolásához tartozik a belső kapitalista elemek tervszerű újjáélesztése, a szovjet gyárak kiszolgáltatása a magántőkének, a kolhozok megszüntetése és a föld kiszolgáltatása az új kulákoknak és birtokosoknak. Mert éppen ezek az új kapitalista rétegek jelenthetnék majd azt a társadalmi bázist, amelyre Trockij rendszere támaszkodhatna. Igen, Trockij útja a tőkésrendnek a Szovjetunióban való visszaállításához vezet.

Vonjuk le a végső következtetéseket. Mindenki megérti, hogy amennyiben a Szovjetunióban sor kerülne a tőkésrend felújítására, szó sem lehetne az eddigi politikai rendszer, a szovjet rendszer, a szovjet demokrácia, a szovjet alkotmány fenntartásáról. Mindennek el kellene tűnnie és Trockij már most, cinikusan, de a maga szemszögéből tekintve logikusan, azt jósolja, hogy saját politikai rendszere bonapartista diktatúrához volna hasonlatos.

Látjátok tehát, elvtársak és elvtársnők, hogy

a trockizmus a legutóbbi 15 esztendő alatt lépésről-lépésre jutott el oda, ahol ma van, a Hitlerrel kötött szövetséghez.

Vannak, akiket ez a kérdés izgat: Hogyan lehetséges, hogy a trockista vádlottak beismerték bűnösségüket? Nem gyanús-e az a készség, amelylyel beismerő vallomást tettek? Nincs-e itt előre megbeszélt összjáték a vádlottak és a bíróság között?

Vizsgáljuk meg ezt a kérdést is, jóllehet ez a legnagyobb sértés a szovjet igazságszolgáltatás felé. Annál nagyobb sértés azok részéről, akik hisznek a polgári igazságszolgáltatásban és hasravágódnak előtte.

Tehát mindenekelőtt: a trockista banditák általában csak azt ismerték be, amit rájukbizonyítottak. Amit tények, okmányok, tanúvallomások és a vádlottak kölcsönös vallomásai támasztottak alá. Egy szót sem lehet elhinni abból az ismételt fogadkozásukból, hogy mindent elmondottak és mindent beismertek. Erre nézve klasszikus példát szolgáltatott Zinovjev és Kamenyev. Miután meggyilkoltatták Kirovot, Zinovjev nekrológot írt, amelyben kígyót-békát kiáltott a nyomorult gyilkosokra. Később, amikor a nyomozószervek felfedték azokat a szálakat, amelyek a leningrádi banditáktól Zinovjevhez és társaihoz vezettek s a trockisták moszkvai bandáját bíróság elé állították, Zinovjev elismerte Kirov meggyilkolásával kapcsolatos „erkölcsi felelősségét", de a legteljesebb mértékben tagadta, hogy a gyilkosságban közvetlen része lett volna. A szovjet bíróság ak-

kor még nem tudta ennek az ellenkezőjét rábizonyítani s így Zinovjev újra kisiklott az igazságszolgáltatás kezei közül. Mikor azonban a vizsgálatot továbbfolytatták, kitűnt, hogy egyesült trockista-zinovjevista központ működik, amely közvetlenül megszervezte Kirov meggyilkolását és további merényletekre készült. Akkor a leleplezett gonosztevők beismerték, hogy a gyilkossággal kapcsolatban nemcsak erkölcsi, hanem közvetlen felelősség is terheli őket. Megesküdtek, hogy most már semmit sem titkoltak el, hogy minden bűnüket feltárták az igazságszolgáltatás előtt. Később kitűnt, hogy újra hazudtak, hogy csak azt ismerték be, amit a szovjet hatóságok rájukbizonyítottak és eltitkolták mindazt, amit a nyomozószerveknek és a bíróságnak addig nem sikerült felfedni. Eltitkolták, hogy Pjatakov, Radek és társai párhuzamos trockista központja működik, eltitkolták, hogy a trockisták összeköttetésben állnak a németek és a japánok kémszolgálatával és kártevő csoportjaival; eltitkolták, hogy Trockij hazaáruló egyezményt kötött Hitlerrel és a mikádóval; röviden: eltitkolták mindazt a szennyet és szörnyűséget, amely azután csak a bűnper folyamán került napvilágra.

És hogyan viselkedtek a vádlottak ebben a bűnperben? Bizony, nem nagyon siettek a beismeréssel. Muralov 8 hónapig tagadott. Radek 4 hónapon át minden vádat kétségbevont. Drobnisz még vizsgálati fogsága idején sem próbálta megakadályozni, hogy az egyik üzemben megtörténjen a már régebben előkészített katasztrófa, noha be-

ismerésével megakadályozhatta volna azt. És így tovább.

És hogyan viselkedtek a tárgyaláson? A szovjet népügyésznek egyenesen harapófogóval kellett kihúznia minden szót a vádlottakból, amíg beismerték ténylegesen elkövetett bűncselekményüket. Valamennyien, biztatás nélkül is, tele szájjal hangoztattak különböző általános szólamokat és nyilatkozatokat, de amint a tárgyalás konkrét bűncselekményekhez ért, Visinszkij elvtársnak szinte ki kellett csikarnia belőlük a szavakat.

Így áll tehát a dolog a trockisták beismerésével. Nincs benne semmi titokzatos. A trockista gonosztevők ugyanúgy viselkedtek mint minden más gonosztevő. Csak azt ismerték be, amit kénytelenek voltak, amit nem tagadhattak, amit rájukbizonyítottak. És elhallgatták mindazt, amit nem sikerült rájukbizonyítani.

Még egy megjegyzést hallunk itt-ott a trockista bandával kapcsolatban. Állítólag „Lenin régi gárdájáról" van szó. Lenin nevét soha ily sértően nem vette szájára senki, mint az, aki ilyet állít!

A valóságban minden trockistáról bebizonyítható, hogy hosszú esztendőkön át Lenin és a leninizmus ellen harcolt. Maga Trockij is igen durva, antileninista támadásokkal kezdte pályafutását. És olyankor is, amikor Trockij átmenetileg a bolsevikok oldalára állt, nem volt egyetlen fontos kérdés, amelyben szembe ne helyezkedett volna Leninnel. Ez történt a breszt-litovszki béke, a szakszervezetek, a parasztsághoz való viszony kérdésében és így tovább. Lenin 1917-ben nyomo-

rult sztrájktörőnek nevezte Zinovjevet és Kamenyevet. Radek és Pjatakov többízben szembehelyezkedett Lenin felfogásával a nemzetiségi kérdésben. A januári bűnper összes fővádlottai résztvettek valamennyi antileninista ellenzéki csoportban és frakcióban.

Röviden: a trockisták mostani ügye csupán következménye egész politikai irányvonaluknak, amelyet kezdettől fogva ilyen vagy olyan formában, egyik vagy másik kérdésben követtek és amely mindig Lenin-ellenes, Sztálin-ellenes vonal volt.

Csak politikai vaksággal sujtottak kísérelhetik meg, hogy a politikai és közönséges bűnözőknek ezt a falkáját „Lenin régi gárdájának" nevezzék. Ismétlem: minden ilyen kísérlet Lenin emlékének meggyalázása.

Végül még egy, szinte hihetetlen tényről akarok beszámolni. Prágában február 4-re nyilvános gyűlést hirdettek, amelyen Nejedlý tanár beszélt volna a moszkvai perről. Ezt a gyűlést a rendőrség betiltotta. Február 8-ra új nyilvános gyűlést hirdettek Prágában. Ezen a gyűlésen én foglalkoztam volna a moszkvai perrel és a trockizmussal. De ezt a gyűlést is betiltották.

Felvetődik a kérdés: kinek érdeke, hogy Csehszlovákiában ne ránthassák le a trockizmus álarcát? Kinek érdeke, hogy Csehszlovákiában a trockizmus hatósági védelemben részesüljön? Kinek érdeke, hogy Csehszlovákiában ne lehessen a nyilvánosság előtt elmondani, milyen összeesküvést sző a trockizmus a Szovjetunió, tehát Cseh-

szlovákiának a hitleri fasizmus veszedelmével szembeni legnagyobb támasza ellen? Kinek érdeke, hogy Csehszlovákiában ne beszéljenek a nyilvánosság előtt arról, hogy a trockizmus Hitlerrel kötött szövetségben azoknak az arcvonalához tartozik, akik a köztársaság s annak függetlensége és léte ellen törnek?

Kétségtelen, hogy nem a dolgozó nép, nem a közvélemény és nem a köztársaság érdeke az, amely az ilyen, egyenesen hihetetlen beavatkozásokat diktálja. Mi éppen ezért a leghatározottabban tiltakozunk az ellen, hogy Csehszlovákiában hatósági védelemben részesüljenek Hitler trockista szövetségesei.

Befejezésül, elvtársak, a következőket akarom hangsúlyozni:

Azt, aki eddig nem látott világosan, azt, akit a trockizmus egész fejlődése a legutóbbi 15 év alatt nem győzött meg róla, azt, akinek nem nyílt ki a szeme Kirov elvtárs meggyilkolásakor és mindazok után a dólgok után, amelyek Zinovjev és Kamenyev bünperének kapcsán napvilágra kerültek — azt meg kell győzniök azoknak az égbekiáltó gaztetteknek, amelyekről Pjatakov és Radek bűnperében hullott le a lepel.

Egyszersmindenkorra szertefoszlott az a hamis legenda, mintha a trockizmus a munkásmozgalom alkotóeleme és a kommunizmus frakciója, sőt a kommunizmus holmi „forradalmibb" része, amolyan „lenini bolsevizmus" volna.

Beigazolódott, hogy a trockizmus a fasiszták ügynöksége, amely a Szovjetunió elleni háborúra

és a Szovjetunió megsemmisítésére, a tőkés rendnek a Szovjetunióban való visszaállítására törekszik s e célja érdekében a legvisszataszítóbb harci eszközöket alkalmazza.

Beigazolódott, hogy a trockizmusnak Hitlerrel kötött szövetsége egyben Csehszlovákia függetlensége ellen is irányul és hogy saját húsukba vágnak mindazok a szocialisták és demokraták, akik védelmezik a trockizmust, vagy akik a szocialista sajtóba és a szocialista pártokba befogadják a trockista elemeket és eltűrik, hogy dühödten uszítsanak a Szovjetunió és a kommunizmus ellen.

El kell érnünk, hogy a dolgozó nép összes becsületes és tisztességes elemei úgy undorodjanak a trockistáktól és a trockizmustól mint a pestistől.

Teljesen el kell szigetelni a trockisták különböző csoportjait, amelyek időnként ott láthatók még a munkásmozgalom peremén és amelyek mindenüvé beviszik a bomlasztás mérgét.

Az a feladatunk, hogy eszmei és szervezeti vonalon szorosabbra zárjuk Pártunk sorait és meggyőzzük mindazokat, akik még nem látják világosan a trockizmus igazi lényegét, hogy Pártunkban sehol árnyéka se maradjon a kételkedésnek és a megnemértésnek.

(A Csehszlovák Kommunista Párt nagyprágai funkcionáriusainak 1937 február 10-i ülésén tartott beszéd.)

HELYZETÜNKRŐL

A Rudé Právo 1938 június 25-én közölte azt a beszélgetést, amelyet Klement Gottwald Theodor Draper amerikai újságíróval folytatott és amely a New Masses című amerikai kultúrpolitikai hetilapban és más, az Egyesült Államokban megjelenő lapban jelent meg. Klement Gottwald az újságíró kérdéseire válaszolva, többek között a következőket mondta:

„Bismarck egy alkalommal kijelentette: aki megszerzi Csehországot, az megszerzi egész Európát. Ezzel azt akarta kifejezni, hogy az a nagy állam, amely ellenőrizni fogja Csehországot, uralkodni fog Európán. Éppen ezért a bennünket fenyegető veszedelem Franciaország és Anglia számára is veszedelmet jelent. A III. birodalom felújítja a Kaiser régi német álmát: a «Drang nach Osten»-t, Berlintől egészen Bagdadig."

Klement Gottwald a beszélgetés további során kifejtette a Kommunista Párt pozitív javaslatait és álláspontját a nemzetiségi kiegyezésre vonatkozóan.

Rámutatott arra is, ami fölött ma általában elsiklanak:

„A csehszlovákiai németeket és azt a területet, amelyet laknak, sohasem szakították le Németországról!

Azt akarjuk, tudja meg a világ, hogy a német fasiszták hazudnak, amikor azt állítják, hogy Csehszlovákia «mesterséges állam». Európa egyik legrégibb civilizációja a miénk, olyan civilizáció, amely egész sor zsarnokságot túlélt már."

Csehszlovákia belső viszonyairól szólva, hangsúlyozta a munkáspártok és egyéb demokratikus pártok együttes fellépésének szükségességét:

„Ha a demokratikus pártok együttműködnének velünk, kommunistákkal, a kormány helyzete nagymértékben megerősödnék. De a reakciónak eddig sikerült megakadályoznia ezt az egységet és ez, természetesen, gyengítette a kormány helyzetét nemcsak a Szudéta-vidéken kifejtett henleinista terrorral szemben, hanem az angol kormánnyal, valamint Chamberlain áskálódásával és befolyásával szemben is."

Tekintve, hogy Klement Gottwald röviddel a beszélgetés előtt tért vissza a Szovjetunióból, Th. Draper megkérdezte tőle, hogyan ítélik meg ott a csehszlovák problémát. Klement Gottwald erre a kérdésre a következőkben válaszolt:

„Litvinov, mint tudjuk, a legteljesebb határozottsággal jelentette ki, hogy a Szovjetunió eleget tesz Csehszlovákiával szembeni kötelezettségeinek. Egyáltalában nem kétséges, hogy ez a szocialista állam egészen más politikát követ, mint a fasiszta

imperialista államok. A Szovjetunió népe hangoztatja, hogy Csehszlovákiának, ha megtámadják, segítséget fog nyujtani."

Az Egyesült Államok külpolitikájára vonatkozó kérdésre Klement Gottwald így felelt:

„Roosevelt elnök olyan mértékben segíti a csehszlovák demokráciát, amilyen mértékben szembehelyezkedik a fasizmussal. A támadókkal szembeni minden határozott nyilatkozat segítséget jelent számunkra. De gyakorlatilag még jobban támogat bennünket minden segítség, amelyet a spanyol demokráciának nyujtanak. A spanyol népnek nyujtott gyakorlati segítség segítséget jelent a csehszlovák népnek is."

Klement Gottwald fejtegetéseit azután az alábbiakban foglalta össze:

„Nem vagyunk soviniszták. Nem akarjuk elnyomni kisebbségeinket. A kisebbségi kérdést demokratikus módszerekkel kell megoldani. Békében kívánunk élni a III. Birodalommal. Mindaz, amit akarunk, a béke, de ezt a békét mint önálló, demokratikus állam és nemzet kívánjuk élvezni. Csehszlovákiából nem lesz második Ausztria. Békét akarunk, de ha megtámadnak bennünket, védekezni fogunk."

(Beszélgetés a New Masses munkatársával. Megjelent a „Rudé Právo" 1938 június 25-i számában.)

HA VÉDEKEZÜNK, EURÓPÁT VÉDJÜK A NÉMET FASISZTA RABIGÁTÓL

A „Rudé Právo" szeptember 18-án közölte Klement Gottwald válaszát az Agence France-Monde francia sajtóügynökség tudósítójának kérdéseire, amelyek a felszámolt henleinista államcsínyre vonatkoztak.

Azok az események, amelyek Hitler szeptember 12-i beszéde után következtek be Csehszlovákiában, szemléltetően megmutatják az egész világnak, hogy a fasiszta hitleri Németország számára az ú. n. csehszlovák kérdés alapját sohasem jelentette és jelenti a csehszlovákiai nemzetiségi viszonyok belső rendezése és a németek helyzete iránti érdeklődés, hanem a német fasizmus a valóságban csak a középeurópai területi elrendezés felforgatására, a Csehszlovák Köztársaság szétzúzására és megsemmisítésére, a III. birodalom területének gyarapítására és a német imperializmus fejlődésének szabaddátételére törekszik, azzal a céllal, hogy uralmát kiterjessze nemcsak Középeurópára, hanem egész Európára is. Most, szeptember 12-e és a Henlein-

féle lázadás után, teljesen beleláthatunk Hitler kártyáiba. A III. birodalom ma területi jellegű hatalmi összeütközésként állítja be a csehszlovák konfliktust. Csehszlovákia kénytelen védelmezni a maga területét. Csehszlovákia nemzetei védekeznek a német fasizmus imperialista uralmának fenyegetésével szemben. Csehszlovákia dolgozó tömegei minden erejüket megfeszítik, hogy a köztársaság megvédésével elhárítsák maguktól a kegyetlen német fasiszta jármot.

Csehszlovákia bebizonyította jóakaratát

A Németországgal keletkezett vitában Csehszlovákia ügyének igazságos volta a legteljesebb mértékben beigazolódott a békeszerető világ és a történelem ítélőszéke előtt. Hiszen amíg Hitler és henleinista segítőtársai úgy tüntették fel a dolgokat, mintha a Csehszlovák Köztársaság elleni támadásaik nemzeti okokból történnének és az volna a céljuk, hogy kikényszerítsék a csehszlovákiai németek helyzetének újjárendezését, és amíg ennek az érvelésnek hitelt adtak a nyugateurópai államok egyes tényezői is, tagadhatatlan, hogy a csehszlovák demokrácia a maga jóakaratának nyilvánításában elment a legvégső határig és messzemenő engedményeket tett a csehszlovákiai németek szabad nemzeti életének biztosítására. Ennek meggyőző bizonyítéka az ú. n. negyedik terv, amelyre a nyugati nagyhatalmak nyomása vitte rá a csehszlovák kormányt és amely engedményeivel megközelítette a Henlein-párt Karlovy Varyban megfogalmazott is-

mert követeléseit. De a jóakarat, a békülékenység és teljes engedékenység, a megegyezésre irányuló törekvés összes bizonyítékaira, amelyek dr. Benes köztársasági elnök nyilatkozatát áthatották, durva engesztelhetetlenség volt a válasz. A német fasizmus képviselői cinikus módon kigúnyolták ezt a naivitást, bizalmat s a Csehszlovák Köztársaság elnöke elleni szidalmakkal, a csehszlovák demokratikus állam és a cseh nemzet dühödt gyalázásával árulták el Nürnbergben, hogy a német fasizmus célja Csehszlovákia szétzúzása és területének megszerzése. Nürnberg után Konrad Henlein ábrázatáról is lehullt az álarc.

A SDP államcsínnyel felelt, hogy előkészítse Csehszlovákia bekebelezését*

Henlein pártja, amelynek megbízottai néhány hónapon át a csehszlovák kormánnyal folytatott tárgyalások komédiáját játszották, szeptember 12-én, Hitler beszéde után visszadobta a csehszlovák kormány összes addigi javaslatait. Odadobta Karlovy Varyban kidolgozott saját programját is és nyilt, erőszakos lázadásba kezdett a csehszlovák kormány ellen, hogy hatalmába vegye a szudétanémet területeket és előkészítse azok bekebelezését a III. Birodalomba. A Henlein-párt puccsista támadását a német fasizmus külföldi tényezőivel összeköttetésben készítette elő és szervezte meg, s nem az önkormányzat és a Karlovy Varyban megfogalmazott

* SDP = Sudetendeutsche Partei, Henlein fasiszta pártja. — *(Ford.)*

követelések jegyében, hanem kizárólag a Szudétavidéknek a III. Birodalomba való közvetlen bekebelezése jelszavával hajtotta végre. A puccsot olyan fegyverekkel hajtotta végre, amelyeket külföldről szállítottak Csehszlovákiába és az Ordnerek olyan alakulataival, amelyeket a Csehszlovák Köztársaság területén német szakemberek képeztek ki és szerveztek meg. A III. Birodalom tényezőinek politikai felelőssége a Henlein-párt azon kísérletével kapcsolatban, hogy felforgató támadást intézzen a csehszlovák állam ellen, kétségtelen. A német hitlerizmus arra az útra lépett, hogy a henleinista lázadók segítségével, az erőszakos belső felforgatás révén szétzúzza a Csehszlovák Köztársaságot és meghódítsa Csehszlovákia területét.

Mi az igazság a szeptember 12-ét követő eseményekkel kapcsolatban?

Most, amikor a csehszlovák kormány felszámolta Henlein lázadó akcióját, a hitleri propaganda és Henlein igyekszik leplezni az igazságot a szeptember 12-ét követő eseményekkel kapcsolatban. Ezt teszi többek között azzal az állítással, mintha a német területeken a Henlein-párt híveinek csupán ártatlan nemzeti megnyilatkozásaira került volna sor és mintha a csehszlovák kormány fellépése váltotta volna ki az összeütközéseket, amelyeknek számos emberélet esett áldozatul. Hazugság az az állítás, mintha a csehszlovák kormány a Hitler beszéde fölötti öröm megnyilvánulásaival szemben lépett volna fel. Az örömnek ezek a megnyilvánulásai,

amelyeket a Henlein-párt szervezett meg, a valóságban úgy festettek, hogy a henleinista Ordner-alakulatok erőszakos támadást intéztek a német területek cseh lakossága és a demokratikus érzelmű német lakosok ellen, véresre verték ezeket az embereket, feldúlták a munkások házait, támadásba kezdtek a rendőrség és a csendőrség ellen, rendőr- és csendőrőrszobákat foglaltak el, vasútállomásokat, hivatalos épületeket szálltak meg és így tovább. A henleinista Ordner-alakulatok az erőszakoskodások során katonai fegyvereket, kézigránátokat, géppuskákat használtak. Elfogtak csehszlovák állami szerveket, rendőröket és csendőröket éppúgy, mint német antifasiszta lakosokat. A Henlein-párt, röviden szólva, lázadást hajtott végre. Erőszakkal hatalmába akarta venni a németlakta területeket, megszállni a városokat és járásokat. A cseh államhatalom a henleinisták támadásával szemben az első percekben oly elnézést és enyheséget tanúsított, mintha valóban el akarta volna hinni, hogy ismét csak a megszokott henleinista provokációról van szó. Csupán akkor, amikor nyilvánvaló lett, hogy előkészített és széles körben megszervezett erőszakos felkeléssel áll szemközt, hirdette ki az ostromállapotot és vetette be a védelmi eszközöket a lázadók ellen. Sokhelyen rögtönzött katonai jellegű összecsapásra is sor került, mivel a henleinista felkelők az országba csempészett német fegyverekkel rendelkeztek.

Azokról a helyekről, amelyeket a henleinista erőszakoskodók megtámadtak, a cseh és a német lakosság menekülni volt kénytelen. A cseh terüle-

tekre már szeptember 13-án, kedden, egész vonatok futottak be a német körzetekből érkező menekültekkel.

Ma már világos, hogy a Henlein-párt a lázadást a spanyol puccs egyik változataként készítette elő, amellyel meg akarta teremteni a feltételeket a köztársaság felforgatásához és a szudétanémet területek bekebelezéséhez. És Konrad Henlein is ennek a tervnek a jegyében jelentette be szeptember 15-én a német birodalmi rádióban, hogy végetvetett azoknak a tárgyalásoknak, amelyeket a megegyezés érdekében folytatott a csehszlovák kormánnyal és hogy megkezdi a harcot a német körzeteknek a III. Birodalomhoz való csatolásáért. Nem restelte, hogy ily cinikus caláshoz folyamodjék, s a bekebelezés szükségességét indokolva arra a magatartásra utaljon, amelyet a csehszlovák kormány szeptember 12-e után tanúsított a szudétanémet lakossággal szemben és kijelentette, hogy ezekután lehetetlenné vált a csehek és a németek további együttélése a csehszlovák állam keretében. Íme: Konrad Henlein, az erőszakos felkelés szervezője, akinek kiküldött Ordnerei véresre verték a cseh lakosságot és aki fegyveres harcot próbált kiprovokálni a cseh és a német nép között, nem átall csalárd módon a kiontott vérre hivatkozni s felháborodást mutatni az erőszakkal kapcsolatban, csakhogy ezzel a cinikus módszerrel megindokolhassa a bekebelezés szemérmetlen követelését.

Kíméletlen leszámolást és semmiféle tárgyalást a puccsistákkal!

Csehszlovákia népe tudja, hogy Henlein felkelésének leverésével nem hárult el a köztársaságot fenyegető veszély. A jelenlegi helyzetben, amikor a III. birodalom hitlerista képviselői Nürnbergben nyíltan bejelentették a köztársaság belső ügyeibe való beavatkozásukat és amikor nyilatkozataik ellenére felvetették a területi változtatás kérdését, ebben a helyzetben Csehszlovákia népe érzi, hogy állandó készenlétben kell lennie.

Csehszlovákia népe most nemcsak Berlin felé nyilvánítja azt az elhatározását, hogy nem tűri el a német fasizmus semmiféle beavatkozó nyomását és kész visszaverni a közvetlen háborús támadást, hanem a leghatározottabban nyilvánítja a maga véleményét azok felé a tényezők felé is, akik, különösen Londonban, hajlamosak arra, hogy a békét Hitlerrel a harmadik fél számlájára kötött új alkuval mentsék meg. Bármilyen találgatások kísérték is Chamberlain berchtesgadeni utazását, Hitlerrel folytatott tárgyalásainak lényegét illetően egyet tudnia kell a világnak, mégpedig azt: Csehszlovákia népe a leghatározottabban elutasítja, hogy imperialista módon alkudjanak a Csehszlovák Köztársaság sorsáról és hogy bárki bármilyen módon hozzányúljon a Csehszlovák Köztársaság határaihoz. Csehszlovákia népe mindenkitől megköveteli, hogy állama önállóságát, függetlenségét és területi épségét tiszteletben tartsa. A nép elvárja köztársasága kormá-

nyától, hogy a nemzetközi politika vonalán is szilárdan védelmezze Csehszlovákia álláspontját és szilárdan ellenálljon ezekben a percekben is, amikor új alkuval kísérleteznek, hogy a mi számlánkra elégítsék ki a zsaroló hitleri fasizmust.

(Nyilatkozat a Henlein-párt államcsínyével kapcsolatban. Megjelent a „Rudé Právo" 1938 szeptember 18-i számában.)

A MÜNCHENI DIKTÁTUM UTÁN

Csehszlovákia népe mély felháborodással és elkeseredetten tiltakozik az egész világ színe előtt a rajta és országán elkövetett erőszak ellen.

Már maga a müncheni megegyezés is rendkívül önkényes cselekedet volt, de az, ami a müncheni egyezmény után és azzal kapcsolatban történik, minden mértéket felülmúl és példátlan a történelemben.

Tiszta cseh városokat és körzeteket szállnak meg. Közel egymillió csehet akarnak a III. Birodalom és Lengyelország fennhatósága alá helyezni. Módszeresen átvágják az összes vasúti fővonalakat és országutakat, elragadják a fontos ipari körzeteket és nyersanyagbázisokat. A köztársaságot úgy szabdalják és nyomorítják meg, hogy kiszolgáltassák a támadó kénye-kedvének.

A támadó keze belenyúl a megmaradt Csehszlovákia belügyeibe. A támadó kikényszeríti a demokratikus tényezők feláldozását. Szlovákiában és Kárpátalján ügynökeit elhelyezi a kormányban, hogy azok segítségével szüntelenül fenyegesse a

köztársaság megmaradt részeinek területi épségét és aláássa a cseh országrészek összefüggését Szlovákiával és Kárpátaljával. Arra törekszik, hogy a belső reakció segítségével szétzúzza a csehszlovák nép egységét, felszámolja a munkásság és az egyéb lakosság demokratikus jogait és szabadságát, megszüntesse Csehszlovákia demokratikus intézményeit és ezzel teljesen a III. Birodalom uralma alá gyűrje Csehszlovákiát.

Az ellenség vakmerő támadókedvét a csehszlovák kormány 1938 szeptember 30-án bekövetkezett végzetes kapitulációja váltotta ki. Az egész nemzet és az egész világ színe előtt kijelentjük, hogy a kormánynak sem alkotmányos, sem politikai joga nem volt a kapitulációhoz. A nép harcolni akart. A hadsereg harcolni akart. Az egész nemzet minden eszközzel meg akarta védeni országát. A védelemhez szükséges eszközök rendelkezésre állottak. A hadsereget mozgósították. A határok mentén nagyszerű erődítések voltak. És az egész nép hajlandó volt mindenét feláldozni, csakhogy megvédje országát, állami és nemzeti létét.

Ha a kormány szeptember 30-ig állandóan visszavonult, legalább szeptember 30-án kellett volna irányt változtatnia. Hiszen a müncheni ultimátum nemcsak a szeptember 21-én elfogadott berchtesgadeni tervet múlta felül, hanem még a godesbergi emlékiratot is, amit eredetileg maga Chamberlain utasított vissza. Ilyen körülmények között a kormány elutasíthatta volna és el kellett volna utasítania a müncheni diktátumot s kijelent-

hette volna, hogy érvénytelennek tekinti mindazokat az előbbi ígéreteket, amelyeket a területi engedményekre vonatkozóan tett. A kormánynak ki kellett volna jelentenie, hogy a csehszlovák alkotmány értelmében egyáltalában nincs joga a köztársaság területének megváltoztatásáról dönteni, ki kellett volna jelentenie, hogy ilyen kérdésben csak a Nemzetgyűlés jogosult határozni. A kormánynak ragaszkodnia kellett volna mindazon kötelezettségek teljesítéséhez, amelyeket Franciaország Csehszlovákiával szemben szerződésileg vállalt. A kormánynak a Népszövetséghez kellett volna fordulnia azzal a kéréssel, hogy a Népszövetség, alapszabályainak értelmében, vegye védelmébe Csehszlovákiát. A kormánynak az lett volna a kötelessége, hogy érintkezésbe lépjen mindazokkal a kormányokkal, amelyek aláírták a Briand—Kellog-féle paktumot az erőszak alkalmazásának kerüléséről. A kormánynak végül el kellett volna rendelnie, hogy a hadsereg, kívülről jövő katonai támadás esetén, védelmezze az összes állásokat s az ehhez szükséges összes erőket mozgósítania kellett volna.

A nép, amely szeptember 22-én elseperte a Hodža-kormányt azért, mert az alkotmányellenesen beleegyezett a Hitler és Chamberlain között létrejött berchtesgadeni paktumba, különösen a mozgósítás megtörténte után várta el, hogy végetvetnek a szüntelen visszavonulás politikájának. Valamennyi politikai párt tagjainak nagy tömege és e pártok igen sok jelentős tényezője a mozgósítás végrehajtása után természetesnek találta,

hogy védeni fogják az ország határait és az erődítéseket. Annál nagyobb volt a megrázkódtatás, amikor a nyilvánosság szeptember 30-án hírülvette, hogy az új kormány is kapitulál, hogy alkotmányellenesen és harc nélkül kiszolgáltatja az ellenségnek a köztársaság nagy területeit.

Bizonyos, hogy a londoni és párizsi kormányok magatartása rendkívül súlyossá tette a köztársaság helyzetét. De valótlan az az állítás, hogy ezek után nem maradt más hátra mint a harc nélküli kapituláció. Elsősorban nem biztos, hogy az ellenség egyáltalában megkezdte volna a katonai támadást, ha tudja, hogy Csehszlovákia katonai ellenállást tanúsít. A támadó taktikájából ítélve inkább az tételezhető fel, hogy ilyen esetben nem nyúlt volna fegyverhez. Másodsorban nem igaz, hogy a katonai betöréssel szemben tanúsított védekezés esetén magunkra maradtunk volna. Hiszen továbbra is fennállott Franciaország kötelezettsége, hogy katonai támadás esetén segítséget nyujtson nekünk. A Szovjetunió álláspontja egyáltalában nem kétséges. Anglia pedig ilyen esetben nem zárkózhatott volna el azelől, hogy Franciaország érdekében, s így egyúttal a mi érdekünkben is, beavatkozzék. Persze mindennek az volt az előfeltétele, hogy magunk ne kapituláljunk, hogy magunk védekezzünk. És természetes is: hogyan várhatna mástól segítséget az, aki a döntő pillanatban kapitulál, aki nem védekezik.

Ha népünket joggal háborítja fel a támadó cselekedeteinek kegyetlensége, valamint a londoni és párizsi kormányok magatartása — akkor egy-

ben joggal veti fel a kérdést, melyek azok a belső erők, amelyek a szeptember 30-i végzetes kapitulációt előidézték.

Kétségtelen, hogy e fekete péntek mögött a reakciós nagytőke sötét erői húzódnak meg. Az angol és francia nagyburzsoázia osztályérdekei követelték, hogy Münchenben Csehszlovákia számlájára mentsék meg Hitler rendszerét. A csehszlovák reakciós nagyburzsoázia osztályerői kényszerítették ki a kapitulációt és azt, hogy az állam, a köztársaság és a nemzet érdekeit a nagyburzsoázia osztályérdekeinek feláldozzák. A nép, a köztársaság és a demokrácia elleni messzemenő összeesküvésről van itt szó.

A Kommunista Párt volt az egyetlen, amely idejekorán látta a fenyegető veszedelmet, amely óva intett ettől a veszedelemtől és a végzetes kapituláció utolsó pillanatáig igyekezett elhárítani a legrettenetesebbet. A koalíciós pártok egyes vezetői sok mindenben elismerték igazunkat. És biztosan tudjuk, hogy nemcsak a szocialista pártok híveinek többsége értett egyet velünk, hanem valamennyi koalíciós párté, kivétel nélkül, a nemzeti egyesülés pártját és az agrárpártot is beszámítva. Miért nem szereztek érvényt a nép egységes akaratának? Azért, mert a kormányban és a kormánypártokban demokráciaellenesen jártak el. Egyének döntöttek önkényesen és felelőtlenül, anélkül, hogy kikérték volna a választók és pártjaik véleményét. És így történt, hogy szeptember 30-án, a döntő órákban, amikor csakugyan életről-halálról volt szó, nemcsak a nagy nyilvánosságot,

hanem a koalíciós pártok vezetőségét is kész tények elé állították. És akkor, sajnos, az történt, hogy a koalíciós pártok azon csoportjai és egyes tagjai is, akik szeptember 30-án délig szembehelyezkedtek a kapitulációval, lemondóan horgasztották le fejüket és alávetették magukat a bekövetkező eseményeknek. Nem jártak el helyesen. Meggyőződésünk, hogy amennyiben a kapitulációval szembeni ellenállásban már korábban és következetesen összefogtak volna velünk, nem került volna sor erre a gyalázatra, amelynek most tanúi vagyunk. Igenis, gyalázatról kell beszélni! Mivel:

Jogunk van tiltakozni a támadó önkénye és erőszakoskodása ellen.

Jogunk van megbélyegezni azoknak a tőkés kormányoknak az árulását, amelyek „szövetségeseinknek" és „barátainknak" nevezték magukat.

De egyben kötelességünk is megállapítani, hogy oly egységes és országának megvédelmezésére eltökélt nemzetet, amely remek védelmi eszközökkel, nagyszerűen mozgósított hadsereggel rendelkezett, nem lett volna szabad a könyörtelen támadó kénye-kedvének kiszolgáltatni.

Jogunk és kötelességünk a nép és a történelem ítélőszéke elé szólítani mindazokat az elemeket és erőket, amelyek ezt a szégyenletes kapitulációt hosszú időn át tudatosan előkészítették, amelyek összeesküdtek az ellenséggel saját népük, nemzetük és köztársaságuk ellen.

A nép, a nemzet és a köztársaság borzalmas árat fizet ezért a kapitulációért. Nemcsak erőinek, területének, embereinek és mindenfajta értékeinek

elvesztésével, hanem becsületével is. Ne áltassuk magunkat! A támadó, aki tegnap még félt tőlünk, ma megvet bennünket. És a különböző nyugati „barátok" — nem a nép, hanem a kormányok — akik most farizeusmódon sajnálkoznak rajtunk, holnap szintén megvetnek majd. A világ demokratikus közvéleménye már ma is felveti a számára érthetetlen kérdést: „Az abesszínek harcoltak. A kínaiak harcoltak és harcolnak. Miért adták meg magukat harc nélkül a csehszlovákok, akiknek megvolt mindenük, ami a védekezéshez szükséges?" Higgyétek el, mint kommunista büszke voltam rá, hogy cseh ember vagyok, büszke voltam a husziták nemzetére, amelyhez tartozom. Tudom, hogy a cseh nép továbbra is megmaradt a husziták nemzetének. De se mint cseh ember, se mint kommunista nem lehetek büszke azoknak a kormányoknak a cselekedeteire, amelyek szeptember 30-hoz és annak mostani következményeihez sodorták a nemzetet. Ezért szégyenkezniök kell mindazoknak, akikben legalább szikrája maradt a becsületérzésnek.

Ma október 11-ét írunk és határaink még mindig „mozgásban" vannak. Nem tudjuk, mit akar még a támadó s mikor és hol fog megállni. Mindenesetre szükséges, hogy a kormány végre kimondja: elég! Megértjük, hogy az eddigi kapituláció következtében nehéz a kormány helyzete. Tovább azonban mégsem mehet. Nem lehet egyszerüen kész tényként elfogadni, hogy a támadó tiszta cseh vidékeket száll meg és módszeresen átvágja a köztársaság közlekedési ütőereit. A kormány kötelessége, hogy

Londonhoz és Párizshoz forduljon s követelje, hogy legalább az általuk aláírt müncheni diktátumnak szerezzenek érvényt. Hiszen a világ valójában még mindíg nem tudja, mily példátlan erőszakot követnek el rajtunk, mily ördögi fondorlattal támadják meg állami és nemzeti életünk gyökereit. Ezt világgá kell kiáltani minden nap, minden órában, minden elképzelhető intézmény felé. Ha valaki azt hiszi, hogy az események türelmes szemlélésével könyörületre bírja a támadót, akkor félrevezeti önmagát is, másokat is. Ez a támadó nem ismer könyörületet. Csak a tudat, hogy — ha az utolsó percben is — katonai ellenállásba ütközik, csak ez fékezheti hódító szándékait. Jogos az aggodalmunk, hogy a kormány ezt nem adta elég világosan a támadó tudtára. Különösen azt tartjuk hibának, hogy a kormány olyan pillanatban egyezett bele a katonai leszerelésbe, amikor még nem állapították meg pontosan Csehszlovákia határait. Ettől függetlenül úgy véljük, hogy hadseregünk mai állapota is olyan, hogy — helyes vezetés esetén — ki tudja kényszeríteni a támadó visszavonulását s ezzel együtt meg tudja védeni a köztársaság új határait is, amelyek hadászati szempontból nem lesznek teljesen reménytelenek. Berlinben ki kell jelenteni: „Urak, ha mindazok után, amit harc nélkül kiadtunk önöknek, arra akarnak kényszeríteni, hogy lemondjunk az utolsóról, azaz köztársaságunk maradványáról is — akkor harcolni fogunk. Nehezebb körülmények között, mint előbb tehettük volna, de mégis harcolni fogunk. És mindentől eltekintve: van miért harcolnunk és van mivel harcolnunk."

Arra van szükség továbbá, hogy megállítsák a bomlást, amely egyrészről a cseh területek és a prágai kormány, másrészről Szlovákia és Kárpátalja viszonyában bekövetkezett. Önmagát csapja be, aki azt hiszi, hogy miután Szlovákiát kiadták Hlinkáéknak, megoldódott a csehek és szlovákok közös államkeretben való egyesülésének kérdése. Ennek az ellenkezője igaz: azzal, hogy Szlovákiában a hatalom alkotmányellenes módon a Sidor-féle elemek kezébe került, felbomlott a köztársaság egysége és éppen azokat az erőket zúzzák szét, amelyek mindíg a csehek és szlovákok közös államkeretben való demokratikus egyesítésére törekedtek. Ennek bizonyítéka, hogy Szlovákiában betiltották a Kommunista Párt működését. Ez az intézkedés, amelyet az alkotmányos kormány hajtott végre, alkotmányellenes, törvényellenes és demokráciaellenes. Ha a prágai kormányban szikrája maradt a politikai értelemnek és az egységes Csehszlovákia megmentésére irányuló szándéknak, akkor mindent meg kell tennie, hogy Szlovákiában haladéktalanul megszüntessék a Kommunista Párt elleni büntetőhadjáratot, amely maholnap nemcsak a többi munkáspártot érné utól, hanem magát az agrárpártot is és következményeiben a teljes elszakadáshoz vezetne, olyan szeparatizmushoz, amelynek varsói, berlini és budapesti képviselőit nagyon is jól ismerjük. Követelni kell a köztársaság kormányától, hogy utasítsa vissza a köztársaság belügyeibe való durva beavatkozást. Nem szabad teljesíteni Berlinnek azokat a követeléseit, amelyek a köztársaság demokratikus tényezőinek feláldozására vonatkoznak. Hív-

ják össze az alkotmány előírásainak megfelelő időpontban a nemzetgyűlést, hogy szabadon és tüntető együttetüséggel demokratikus elnököt választhasson. Nem szabad megengedni, hogy a reakció külső nyomás segítségével felszámolja az alkotmányos rendszert, a parlamentáris intézményeket, az állampolgárok politikai jogait, a politikai pártok szabadságát, a munkásság politikai jogait s politikai, szakmai és egyéb szervezeteinek szabadságát.

Az öntudatos munkásságnak és a dolgozó népnek, amely a köztársaság belső erőinek legszilárdabb része, feladata, hogy megszüntesse a belpolitikai felfordulás tüneteit, felszámolja a káoszt s biztosítsa, hogy a köztársaság és annak demokratikus rendszere, a mostani megrázkódtatások ellenére, átmehessen az új feltételeknek megfelelő életbe. Fel kell hívni a politikai pártokat, hogy a nép demokratikus szervezeteiként teljesítsék hivatásukat, helyezkedjenek szembe a diktátori rendszer létesítésére irányuló törekvésekkel és a népre támaszkodva, biztosítsák újra a köztársaság demokratikus kormányzatát, amely az alkotmány alapján áll, amely felelősséggel tartozik a nemzetgyűlésnek és amely a megújhodott politikai pártok szilárd és eltökélt képviselőiből tevődik össze.

Mindezeket a feladatokat csak akkor lehet megoldani, ha a köztársaság népe a legszilárdabb egységbe tömörül. A nemzet egységfrontjának széleskörűnek kell lennie és egységes fellépésre kell tömörítenie azokat a politikai pártokat és politikai tényezőket is, amelyek és akik szeptember 30-ig éles ellentétben állottak egymással. Most ez a jelsza-

vunk: menteni és újra építeni! És ezért mindnyájunknak össze kell fogni e cél érdekében! Az egység megszervezésénél nagy szerepet kell játszania a munkásosztálynak, a nemzet és az ország reménységének.

Az össznemzeti front keretében mindenekelőtt a demokratikus népi erőket, a munkásságot és a parasztságot, valamint az ezeket képviselő szervezeteket kell szilárd harci szövetségben egyesíteni. A demokrácia védelmét vállaló tömböt nyomban meg kell valósítani fent és lent, a legszélesebb alapon és azzal a tudattal, hogy a munkásoknak és a parasztoknak, mint a csehszlovák nép döntőfontosságú rétegeinek most még inkább a csehszlovák demokrácia, a csehszlovák önállóság támaszaivá kell lenniök.

A halogatásban rejlő veszedelem nyomatékosan arra serkent bennünket, hogy minden módon és minél gyorsabban megvalósítsuk a munkásság politikai, szakmai és egyéb szervezeteinek tényleges egyesítését. Ezért meg kell tenni mindent, hogy a munkáspártok szervezetei lent közvetlenül összefogjanak, közös bizottságokat alakítsanak s követeljenek azonnali tárgyalásokat a munkáspártok, a szakszervezetek és szövetkezetek egyesülése ügyében. Különösen az üzemek váljanak a munkástömegek egyesítésének alapjává. A munkásságnak a politikai, szakszervezeti és szövetkezeti egység alapján kell felkészülnie arra, hogy a fasizmussal szembeni további védelmi harc legnagyobb terhét magára vállalja.

Amennyiben a német fasizmus az október 10-i

határokon át is folytatná nyomását, rendkívül nehézzé válna Csehszlovákia munkásságának, parasztságának és egész népének helyzete. Ilyen helyzetben eltökélten kellene védelmezni a nemzet és a nép puszta létét. A munkásság, a parasztság és az egész nép ilyen eltökéltsége mindenesetre biztosítaná, hogy a demokratikus szabadságjogok a megkisebbedett Csehszlovákiában, minden nyomás és minden változás ellenére is, fennmaradnának és hogy Csehszlovákia népe a változott viszonyok között felkészülhetne kedvezőbb időkre, a nemzetközi szabadságmozgalom további feltarthatatlan előnyomulásának időszakára.

A munkásságnak mind a köztársaság védelménél, mind az állam új, szükebb határok között történő építésénél pozitív módon kell résztvennie az új államépítéssel összefüggő összes problémák, az alkotmányos, politikai, gazdasági, társadalmi, közlekedésügyi és egyéb kérdések megoldásában. Ezt az eltökéltségünket a Csehszlovák Kommunista Párt nevében ünnepélyesen juttatjuk kifejezésre Mert minél nehezebb a helyzet, annál nagyobb felelősséget érez minden kommunista nemcsak a munkásság, hanem az egész nemzet és az egész ország sorsáért is.

(A Nemzetgyülés állandó bizottságában 1938 október 11-én tartott beszéd.)

CSEHSZLOVÁKIA HITLER IGÁJÁBAN

Németország fasiszta urai a brutális, önkényes erőszak újabb cselekedetét vitték véghez: katonai támadás során megszállták Csehszlovákiát. A cseh országrészeket Németországhoz csatolták és „német protektorátussá" nyilvánították. Szlovákiát „védelmük" alá vették, ami csupán más formája ez országrész bekebelezésének. És végül Csehszlovákia utolsó maradványát, Kárpátalját, német beleegyezéssel Magyarország ragadta el.

Hogyan került sor erre az új gaztettre, amelylyel megsemmisítették tízmillió cseh és szlovák állami és nemzeti függetlenségét?

Kétségtelen, hogy az 1939 március 15 és 16-án bekövetkezett események gyökereit az 1938 szeptember 29-én kötött müncheni megegyezésben kell keresni.

Hitler azzal a hazug állítással ment Münchenbe, hogy nem törekszik egyébre, mint a szudétanémetek, valamint a Csehszlovákiában élő magyarok és lengyelek „felszabadítására". De már néhány nappal később, az ú. n. ötödik megszállási

övezet megállapításakor, amikor az angol és francia kormány teljesen szabad kezet hagyott Hitlernek, kitűnt, hogy a fasiszta Németország Csehszlovákia új határait nem a nemzetiségi elvek, hanem saját katonai-hadászati tervei szerint vonja meg. Ugyanez ismétlődött meg az ú. n. „bécsi döntésnél", ahol Ribbentrop és Ciano diktálták Szlovákia és Kárpátalja új határait.

E két diktátum következtében az egykori Csehszlovákia elvesztette területének 30 százalékát és lakosságának 33 százalékát, közte 1 200 000 csehet, szlovákot és kárpátukránt, akik Németország, Magyarország és Lengyelország fennhatósága alá kerültek. A határokat továbbá úgy vonták meg, hogy azok minél jobban megközelítsék az ország legfőbb központjait. Az új határ Prágától 35, Plzeňtől mintegy 3, Brnótól kb. 15, Moravská Ostravától 1, Olomouctól 10 kilométernyire húzódik. Bratislava közvetlenül a határnál fekszik. Módszeresen átvágták az összes fontos vasúti és országúti összekötővonalakat. Így azt a fővasútvonalat, amely a köztársaság nyugati részét a keleti résszel köti össze, négy helyen szelték át. Prágától Jaszinyáig — Kárpátalja legkeletibb állomásáig — négy államon kell keresztülutazni: kétszer német, egyszer lengyel, egyszer magyar és egyszer román területen.

Mindenki megérti, hogy ennek a körmönfont megnyomorításnak az volt a célja, hogy az ország katonai szempontból elveszítse védekezőképességét s bármikor teljesen megszállható legyen, anélkül, hogy ez a támadóra nézve nagyobb kockázattal járna.

Csakhogy a német fasizmus nem elégedett meg az ország katonai-hadászati megnyomorításával. Ezzel egyidöben mindent elkövetett, hogy kölcsönösen egymásra uszítsa a köztársaság egyes nemzetiségeit és megakadályozzon bármilyen megnyugvást ezen a téren.

A müncheni diktátum után Szlovákiában és Kárpátalján Berlin védöszárnyai alatt „önkormányzat" létesült. Már azokban a napokban, amikor a német birodalmi csapatok elfoglalták a német körzeteket, Szlovákiában és Kárpátalján „autonóm kormányokat" alakítottak korrupt kalandorokból és bünözö elemekböl. Berlin Kárpátaljára küldte az „ukrán" fehér emigráció söpredékét. Holmi kalandorok és bünözök jelszavakat kürtöltek világgá „Nagyukrajnáról", Kárpátalja népét a csehek ellen uszították, a szlovákoktól Kelet-Szlovákiának Kárpátaljához való átcsatolását követelték, állandóan határincidenseket idéztek elö Lengyelországgal és Magyarországgal. Röviden szólva, Berlin minden töle telhetöt elkövetett, hogy ez a darab föld a Kárpátok alatt a nyugtalanság tüzfészke legyen.

Hasonló módon dolgozott a fasiszta Németország Szlovákiában is. A „szlovák kormány", amelyben teljesen megvásárolható egyének mellett néhány szájhös és csirkefogó foglalt helyet, pár hónapos uralma alatt a gazdasági és pénzügyi csöd szélére juttatta az országot. Berlin — Bratislaván keresztül — állandó pogromhadjáratot szervezett a csehek ellen, a szlovák „hazafiak" fülébe súgta, hogy követeljék a morva-szlovák területek átcsatolását Szlovákiához és megvásárolt ügynökeik út-

ján rendszeresen támogatták az elszakadó mozgalmat, amely elégtelennek nyilvánította Szlovákia autonómiáját és teljes „önállóságot" követelt Szlovákia részére.

Hitler ügynökei Szlovákiában és Kárpátalján semmiféle akadályba nem ütköztek. Komoly képpel, vakmerően próbálták elhitetni a szlovák és kárpát-ukrán néppel, hogy „felszabadítója" — Hitler, s Szlovákia és Kárpátalja legbőszebb ellenségei a csehek. Ha ma már az egész világ látja, mint szolgáltatta ki Hitler Kárpátalját Magyarországnak és mint vette „védelmébe" az „önálló" Szlovákiát, teljesen megsemmisítve annak nemzeti függetlenségét, akkor mindezek alapján megítélheti annak a játéknak egész szemérmetlenségét és cinikus voltát, amelyet Hitler a müncheni diktátum után Szlovákia és Kárpátalja népeivel üzött.

De a fasiszta Németország március 15-i erőszaktételét még más módon is elökészítette. Már a szeptember 30-i kapituláció után felbomlott a cseh nép egysége és a nép csaknem teljesen szervezetlen volt. Ez azonban nem volt elegendő a szabadságszerető cseh nép teljes leigázásához. További elökészületekre volt szükség. És ezeket elvégezte Hitler helyett az áruló cseh reakció, amely Hitler segítségével került hatalomra s Berán és Chvalkovsky kormánya, amelyet Hitler átmenetileg megtürt.

Első gondja az volt, hogy Hitler parancsára üldözőbe vegye a nemzeti függetlenség legkövetkezetesebb harcosait, a kommunistákat. A Kommunista Pártot feloszlatták, egész sajtóját beszüntették, azo-

kat a szervezeteket, ahol a kommunistáknak döntő befolyásuk volt, betiltották, a kommunistákat eltávolították a parlamentből, a községi képviselőtestületekből, az üzemi bizottságokból.

Berán és Chvalkovsky reakciós kormánya egyben minden eszközt igénybe vett, hogy demoralizálja a cseh népet s megtörje a német fasizmussal szembeni ellenállás hangulatát. „Nézzétek meg mindennap a térképet" — ezt a szólamot a legkülönbözőbb változatokban szüntelenül hangoztatták a sajtóban, a rádióban, a gyüléseken, a hivatalos beszédekben. „Nézzétek meg mindennap a térképet!" — a cseh urak köréből jött árulók és gyáva fickók ezzel akarták minden nemzeti ellenállás tehetetlenségének és reménytelenségének érzését szuggerálni a cseh népbe. A cseh népnek, szerintük, meg kellett volna békülnie azzal, hogy a fasiszta Németország csatlósává válik, meg kellett volna feledkeznie történelmének legfényesebb lapjairól, alázattal és lemondással kellett volna elviselnie a nemzeti szabadság elvesztését.

A cseh reakciót abban az igyekezetében, hogy megtörje a cseh nép gerincességét s megtanítsa térdet hajtani a német fasizmus előtt, a cseh szociáldemokrata párt vezetőkörei is támogatták. Ezek a körök a szeptemberi kapituláció után, a tagok tömegeinek megkérdezése nélkül, bejelentették, hogy a szociáldemokrata párt kilép a II. Internacionáléból, kifejezetten megtagadtak mindenkit, aki — ha csak szóval is — az osztályharcot és a szocializmust hirdette.

Később feloszlatták a szociáldemokrata pár-

tot és „nemzeti munkapárt“ néven új pártot alakítottak. Jóllehet az új párt „ellenzékben“ volt Berán és Chvalkovsky kormányával szemben, a „nemzeti munkapárt“ vezérei támogatták e kormány bel- és külpolitikáját és különös buzgalommal vettek részt abban a hadjáratban, amelyet a kormány a nép ellenállási hangulata ellen folytatott.

A kormány és az „ellenzéki vezérek“ egész hadjáratát, amelynek az volt a célja, hogy a politikai reménytelenség érzését vigye a munkásosztály és az egész nép körébe, vezetői azzal indokolták, hogy Hitler meghagyja a csonka Csehszlovákiának nemzeti és állami függetlensége maradványait, amennyiben a cseh nép megfelelő alázatot tanúsít a fasiszta Németország iránt s nem gondol többé új nemzeti ellenállásra. Hogy milyen helytelen volt a fasiszta Németország kegyével számolni, azt március 15. mutatta meg. Nem vitás, hogy a cseh reakció és a különböző cseh „demokraták“ talpnyaló politikája München után megkönnyítette Hitlernek március 15-i erőszaktevése végrehajtását.

Arra a szemérmetlenségre és cinizmusra, amelylyel a hitleri Németország ürügyet szerez idegen államok elleni erőszakos beavatkozáshoz, jellemzők a március 15-ét megelőző utolsó napok eseményei.

A prágai kormány nemsokkal e végzetes dátum előtt kénytelen volt közbelépni Révay kárpátaljai „miniszter“ tevékenysége ellen s eltávolította helyéről Révayt. Berlin, amely állandóan beavatkozott Csehszlovákia belügyeibe, ez ellen komolyan nem tiltakozott, nyilván — mint most már világos —

azért, hogy Prágát további ilyen lépésekre bátorítsa.

Valamivel később, a szlovák költségvetés tárgyalása során, kiélesedett az ellentét a szlovák kormány és a prágai kormány között. Hitler ügynökei Szlovákiában fokozták az agitációt Szlovákia teljes „önállósulása", azaz a köztársaságtól való elszakítása érdekében. Berlinnel egyetértésben azután államcsínyt készítettek elő. A berlini kormány, amelynek utasítására az államcsínyt előkészítették, egyidejűleg tudomására hozta a prágai kormánynak a puccstervet s elárulta azt is, hogy nincs kifogása az államcsíny felszámolása ellen. A prágai kormány Berlin beleegyezésére támaszkodva elhatározta, hogy fellép az elszakadást előkészítő szlovákiai puccsisták ellen. Március 10-én lemondatták a Tiso-kormányt, az elszakadó-mozgalom néhány vezetőjét letartóztatták és kinevezték Sidor kormányát. Berlin csakúgy várta Prága a közbelépését. Most már arra utasította szlovákiai szeparatista ügynökeit, hogy szervezzenek ellenállást a prágai kormány közbelépésével szemben, az egész német sajtóban és a rádióban egyszeriben dühödt uszítóhadjáratot indított Csehszlovákia ellen, a Szlovákiából elmenekült szeparatista főkolomposok rendelkezésére bocsátotta a bécsi rádiót, ugyanakkor arra utasította náci ügynökségét, hogy különböző cseh városokban nyugtalanságot idézzen elő, tegye elkerülhetetlenné a rendőrség beavatkozását. Berlin ezzel egyidőben világgá kürtölte, hogy Csehszlovákia „a nyugtalanság és felfordulás tűzfészke".

Most már gyors ütemben fejlődtek tovább az

események. Hitler március 13-án Berlinbe rendelte a lemondatott szlovák „minisztereket", Tisót és Ďurčánskýt, és ott parancsot adott nekik, hogy Szlovákiát azonnal szakítsák le a köztársaságról. Hácha elnök Berlin nyomására március 14-én délután Bratislavában összehívja a szlovák „parlamentet", amely — németországi SS- és SA-falkákkal körülvéve — „határozatot" hoz Szlovákia „önállósulásáról".

Hácha elnök és Chvalkovsky külügyminiszter március 14-én Berlinbe utazik, miközben a birodalmi német csapatok első osztagai megkezdik a cseh országrészek megszállását: elfoglalják az ostravai bányavidéket. Hácha és Chvalkovsky március 14-ről 15-re virradó éjszaka Berlinben aláírják azt az okmányt, amelyben „önként" lemondanak a cseh országrészek szuverénitásáról és a cseh nép sorsát Németország kezébe „helyezik". A birodalmi német csapatok osztagai azután március 15-én kora reggel az összes összekötő pontokon átlépik a cseh határt és március 15-én délelőtt sor kerül Prága megszállására. A birodalmi német hadsereg reguláris csapatai március 16-án Szlovákiába is benyomulnak s ugyanakkor Magyarország megkezdi Kárpátalja megszállását.

Különleges szemérmetlenség rejlik abban, ahogy a hitleri Németország komoly képpel szeretné elhitetni a világgal, mintha Csehszlovákia általában és a cseh országrészek különösképpen önként hívták volna Hitlert a maguk „megvédelmezésére". Mint „bizonyítékot" mutatják fel azt a szégyenletes okmányt, amelyet Hácha és Chvalkovsky

március 14-ről 15-re virradó éjszaka írtak alá Berlinben. Az egész világ tudja azonban s a berlini urak ezt nem is titkolják túlságosan, hogy a cseh országrészek megszállása már március 14-én este megkezdődött, amikor Hácha és Chvalkovsky még úton voltak Berlinbe. Midőn éjszaka megérkeztek Berlinbe, az egész ostravai medence — Csehszlovákia egyik legfontosabb ipari központja — már a birodalmi német csapatok kezében volt s Háchát és Chvalkovskyt kész tény elé állították.

Azzal, hogy a fasiszta Németország erőszakkal elfoglalta Csehszlovákiát, szétszakadt a hazugságok, a csalás és képmutatás egész szövevénye, amelyre az ú. n. müncheni politika épült.

Hitler Münchenben fogadkozott — s Chamberlain és Daladier mindenkit biztosítottak erről — hogy nem akar semmi egyebet, mint igazságot a németek részére, nem törekszik másra, mint a szudétanémetek „felszabadítására". Ugyanezt mondta néhány hónappal előbb, amikor erőszakosan elfoglalta Ausztriát. Csalás volt ez. Hitler már a spanyol köztársaság elleni hadjáratával megmutatta az egész világnak, hogy nemcsak a német nép leigázására törekszik, hanem más népekére is. Csehszlovákia banditamódon történt bekebelezése újabb megcáfolhatatlan bizonyítéka annak, hogy a fasiszta Németország rablóhadjáratra indult a többi nemzet és állam ellen.

Hitler Münchennel kapcsolatban kijelentette — s Chamberlain és Daladier megelégedett ezzel — hogy a jövőben Európában nincs több területi követelése. Világos, hogy ez is csalás volt. A kommu-

nisták nyomban a müncheni egyezmény után rámutattak arra, hogy a munkásosztály és a népek szempontjából nem lehet tévedés veszedelmesebb, mint hitelt adni annak a hazug dajkamesének, amelyet fasisztabarát körökben terjesztettek, hogy Csehszlovákia megcsonkításával biztosítják a békét és hogy a német fasizmus nem folyamodik további erőszakos cselekedetekhez. A kommunisták figyelmeztették a tömegeket a fasizmus és segítőtársai új, készülő támadásaira.

„Tisztában kell lenni azzal — írta Dimitrov elvtárs München után — hogy most már nemcsak arról van szó, hogy a fasiszta államok önhatalmúan revideálják a versaillesi szerződést. A világ újrafelosztásáról van szó. Nemcsak a mostani gyarmati országok újrafelosztásáról. A fasizmus magának Európának új felosztására, egész sor európai állam gyarmatosítására, egész sor európai nemzet imperialista leigázására törekszik.“

Ausztria bekebelezése, a spanyolországi beavatkozás, Csehszlovákia megszállása, nyomban utána Klaipeda elfoglalása és végül az a tisztára gyarmati rendszer, amelyet a fasiszták a megszállt országokban bevezettek — mutatja, hogy a kommunisták mennyire helyesen értékelték a nemzetközi eseményeket és mennyire szükséges, hogy a kommunista pártok folytassák munkájukat, előrevigyék a munkásosztály és a nemzetek erőinek megszilárdítását szolgáló politikát a fasiszta támadók elleni döntő

harc céljából. A mostani események szemszögéből nézve különösen az lesz világos, mennyire helyesek voltak a munkásszervezetek nemzetközi értekezletének összehívására irányuló kommunista javaslatok, amelyeknek az volt a céljuk, hogy e nemzetközi porondon eltorlaszolják a fasiszta támadások útját. Az események egyben arról is tanúskodnak, mily óriási felelősséget vállalnak magukra a II. Internacionále vezetői azzal, hogy állandóan szembehelyezkednek ilyen értekezlet összehívásával és a munkásosztály akcióegységének megteremtésével.

A világközvélemény felháborodása azzal a gaztettel kapcsolatban, amelyet Csehszlovákia és annak népei ellen elkövettek, rendkívül nagy. A „müncheni politika" kezdeményezői és legfőbb létrehozója, Chamberlain, országaik közvéleményének erős nyomását érzik. Chamberlain krokodilkönnyeket hullat Csehszlovákia fölött, amelynek leigázásánál Münchenben maga segédkezett. De hihet-e a nemzetközi proletariátus, a világközvélemény Chamberlain-szerű emberek őszinteségében? Hiszen ugyanezek a Chamberlainek nemcsak Csehszlovákia sorsával kapcsolatban bűnösek. Hiszen ugyanezek a Chamberlainek, éppen a csehszlovák tragédia betetőzése előtt, rettentő gyalázatosságot követtek el a spanyol nép, a spanyol köztársaság ellen, amelyet kiszolgáltattak Hitler és Mussolini kénye-kedvének.

Sztálin elvtárs a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának XVIII. kongresszusán elhangzott történelmi jelentőségű beszámolójában nagyszerűen

felfedte az ú. n. demokratikus államok politikájának okait, azon államokét, amelyek nemcsak engedékenyek a fasiszta államok iránt, de gyakran — mint Münchenben és a köztársasági Spanyolország esetében — egyenesen támogatják őket. Sztálin elvtárs ezeket mondja:

„Hogyan történhetett meg, hogy a nem-agresszív államok, amelyek óriási lehetőségekkel rendelkeznek, a támadók kedvéért olyan könnyen és ellenállás nélkül lemondtak pozícióikról és kötelezettségeikről?

Talán a nem-agresszív államok gyöngesége az ok? Dehogy! A nem-agresszív, demokratikus államok együttvéve kétségtelenül erősebbek a fasiszta államoknál, mind gazdasági, mind katonai tekintetben.

Akkor hát mivel magyarázhatók meg ezeknek az államoknak rendszeres engedményei az agresszorok javára?

... A fő ok abban rejlik, hogy a nem-agresszív országok többsége és elsősorban Anglia és Franciaország elvetették a kollektív biztonság politikáját, az agresszorral szemben való kollektív ellenállás politikáját; abban, hogy áttértek a benemavatkozás álláspontjára, a «semlegesség» álláspontjára.

A benemavatkozás politikáját formálisan a következőképpen lehetne jellemezni: «hadd védekezzen minden ország az agresszorral szemben ahogy akar és ahogy tud, miránk ez nem tartozik, mi kereskedni fogunk az agresz-

*szorokkal is, áldozataikkal is». A valóságban azonban a benemavatkozás politikája az agressziónak való kedvezést jelenti, a háború szabadjára engedését — következésképpen világháborúvá való átváltozását. A benemavatkozás politikáját ez a törekvés, ez a kívánság hatja át: nem zavarni az agresszorokat abban, hogy elvégezzék sötét munkájukat; nem zavarni, mondjuk Japánt abban, hogy háborúba bonyolódjék Kínával, de még jobb, ha a Szovjetunióval; nem zavarni, mondjuk, Németországot abban, hogy elmerüljön az európai ügyek hínárjában, hogy háborúba keveredjék a Szovjetunióval; hadd süppedjenek a háború összes résztvevői mélyen a háború mocsarába; titokban még biztatgatni is őket, hadd gyengítsék és erőtlenítsék egymást, azután pedig, amikor már eléggé legyengültek — kilépni friss erőkkel a színre, természetesen «a béke érdekében» és diktálni a legyengült háborús feleknek a saját feltételeiket."**

Igen, Anglia és Franciaország uralkodóköreinek politikáját a valóságban az a törekvés diktálja, hogy a fasiszta agresszorok támadásainak irányát a Szovjetunió felé fordítsák. Emellett ezek a „müncheni békealkotók" nem restelnek egész nemzeteket és államokat feláldozni a fasiszta barbároknak, csakhogy megnyerjék a fasisztákat a Szovjetunió elleni hadjáratnak. Ebben rejlik a benemavatkozás

---

** *Sztálin.* A leninizmus kérdései. Szikra 1950. 672—73. old.

álszent politikájának mély osztályértelme. Világos, hogy csak az egységes nemzetközi munkásosztály és a fasizmustól fenyegetett összes többi társadalmi erő nagy és közös erőfeszítése és harca kényszerítheti ki a tőkés kormányok olyan politikáját a fasiszta támadókkal szemben, amely végetvetne az agresszorok rablógazdálkodásának.

A csődbejutott „müncheni" politika kezdeményezői egyébként ne feledkezzenek meg arról, hogy eddigi politikájuk milyen következményekkel fenyegetheti őket. Sztálin elvtárs éppen nekik címezte a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának XVIII. kongresszusán ezeket a szavakat:

> *„Távol áll tőlem, hogy moralizáljak a benemavatkozási politikával kapcsolatban, hogy árulásról, hitszegésről és egyéb hasonlókról beszéljek. Naiv dolog erkölcsöt prédikálni olyanoknak, akik nem ismerik el az emberi erkölcsöt. A politika: politika, mondják a régi, minden hájjal megkent burzsoá diplomaták. De mégis meg kell jegyezni, hogy az a nagy, veszélyes politikai játék, amit a benemavatkozási politika hívei elkezdtek, rájuk nézve komoly kudarccal végződhetik."**

A megszálló hadsereggel együtt a Gestapo és az SS hordái árasztották el Csehszlovákiát. Akkora terror következett s olyan formák között, ahogyan azt Csehszlovákia népe eddig soha még nem ismerte.

Külföldi újságírók jelentik Prágából, hogy

* *Sztálin.* A leninizmus kérdései. Szikra 1950. 675. old.

koncentrációs táborokat létesítenek 80 000 személy részére. Több mint 20 000 embert már letartóztattak és továbbfolyik a tömeges letartóztatás. Hitler rendszere szörnyű bosszúra készül mindazok ellen az antifasisztá ellen, akik bármilyen módon résztvettek a Csehszlovákia függetlenségéért folytatott harcban. A legkülönbözőbb politikai beállítottságú széles rétegekről van szó, kommunistákról, szocialistákról, polgári demokratákról, pacifistákról, zsidókról, szudétanémet menekültekről, valamint birodalminémet és osztrák emigránsokról is. Az emberek százezreinek sorsa forog kockán, olyanoké, akik Csehszlovákia lezárt határai között csapdába kerültek és akikre a Gestapo hajtóvadászatot rendez mint holmi kártékony vadakra.

Az SS és a Gestapo osztagai körülzárják az épületeket és háztömböket, átkutatnak mindent a padlástól a pincéig és letartóztatnak mindenkit, aki némi gyanút kelt a Gestapóban.

E pillanatban még nem lehet áttekinteni, hová fejlődik a hitlerista pribékek vadállati garázdálkodása. De megvan az ok a legnagyobb aggodalomra. Kétségtelen, hogy Hitler igyekszik majd megtörni a cseh és szlovák nép eleven erőit, fizikailag megsemmisíteni legjobb politikai és kulturális képviselőit, elsősorban a munkásosztály legjobb és becsületes képviselőit. Éppen ezért most a legsürgősebb az antifasisztá tízezreivel való szolidaritás és a megmentésükhöz nyujtandó gyakorlati segítség.

A cseh és szlovák nemzet történelme nem fejeződött be 1939 március 15-ével és 16-ával. Tévedés volna, ha a világ abból a tényből, hogy a cseh ural-

kodóosztály harc nélkül kapitulált és a szlovák burzsoázia, még továbbmenve, önként bújt be a hitlerista járomba, arra következtetne, hogy a cseh és szlovák nép jóváhagyja az uralkodóosztály szégyenletes viselkedését. Erről szó sem lehet!

A cseh és szlovák nép megvívja a maga földalatti harcát a megszállók és gyarmatosítók rendszere, a fasiszta Németország idegen igája ellen. A harc rendkívül nehéz lesz. Amit azonban biztonsággal állíthatunk az, hogy a megszállt Csehszlovákia és különösképpen a cseh országrészek sohasem lesznek Hitler megbízható mögöttes területévé.

Csehszlovákia néptömegeit az a mély meggyőződés fogja a legjobban megerősíteni, hogy a Szovjetunió, ez a nagy, hatalmas, legyőzhetetlen ország, a szocializmus országa, a jövendő országa, az ő oldalukon, a jog, az igaz ügy és az igazság oldalán áll.

Csehszlovákia népe mély megindultsággal és bizalommal fogadta Sztálinnak a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja XVIII. kongresszusán elhangzott szavait:

> *„Mi azon népek támogatása mellett vagyunk, amelyek az agresszió áldozatául estek és harcolnak országuk függetlenségéért."**

Hogy milyen óriási a hatalmas Szovjetunió jelentősége a fasiszta agresszió elleni harc szempontjából, azt megmutatja az a jegyzék, amelyet a külügyi népbiztosság a szovjet kormány nevében a fa-

* *Sztálin.* A leninizmus kérdései. Szikra 1950. 676. old.

siszta Németország kormányához intézett Csehszlovákia bekebelezése után. Egyetlen állam sem beszélt oly félreérthetetlenül, egyetlen állam sem leplezte le oly tökéletesen a fasiszta gengszterek hazugságait és nem ítélte el oly határozottan azt a gaztettet, amelyet a fasiszta Németország Csehszlovákia népei ellen elkövetett mint a Szovjetunió.

A szovjet jegyzék visszautasítja azt a hazugságot, hogy Csehszlovákia az állandó nyugtalanság tüzfészke volt és veszélyeztette az európai békét, majd, az igazságnak megfelelően, leszögezi, hogy

„a csehszlovák köztársaság az első világháború után valamennyi európai állam közül azon kevesek egyike volt, ahol ténylegesen biztosították a belső nyugalmat és a békeszerető külpolitikát."

Hitler megpróbálja a Csehszlovákián tett erőszakot azzal az ismert okmánnyal „törvényesíteni", amit Berlinben Hácha írt alá. A szovjet jegyzék találóan válaszol erre azzal, hogy

„a szovjet kormány nem ismer olyan állami alkotmányt, amely jogot adna az államfőnek, hogy a nép beleegyezése nélkül megszüntesse annak önálló állami létét. Nem lehet feltételezni, hogy egyetlen nemzet is akadna, amely önként beleegyezne önállóságának megsemmisítésébe és más államba való bekebelezésébe s annál kevésbbé teheti ezt olyan nemzet, amely évszázadokon át harcolt függetlenségéért és már húsz

esztendő óta önálló életet élt. Amikor Hácha, csehszlovák elnök, aláírta az ezévi március 15-én kelt berlini okmányt, nem volt erre semilyen meghatalmazása népétől s nyilvánvaló, hogy a csehszlovák alkotmány 63. és 65. cikkelyével ellentétben, valamint népének akaratával ellentétben járt el. Ezért az említett okmányt lehetetlen törvényes erejűnek tekinteni."

Hitler rablóhadjáratai során gyakran hivatkozott a népek önrendelkezési jogára. A szovjet jegyzék megállapítja, hogy Csehszlovákia esetében senki sem kérte ki a nép véleményét és

„mivel a cseh nép semilyen formában nem nyilvánította akaratát, Csehország német megszállását és a német kormány ezt követő cselekedeteit önkényesnek, erőszakosnak és támadójellegűnek kell tekinteni."

„A szovjet kormány, mérlegelve az említetteket, nem ismerheti el Csehország és, ilyen vagy olyan formában, Szlovákia bekebelezését a német birodalomba törvényesnek, olyan ténynek, amely megfelel a nemzetközi jog általánosan elismert szabályainak, az igazságnak, vagy a népek önrendelkezési elvének."

A Szovjetuniónak ez az erélyes fellépése a fasiszta erőszak áldozatának védelmében nemcsak Csehszlovákia népeinek mutatja meg, hanem mindazoknak, akiket a fasiszta barbárság fenyeget, hogy a Szovjetunió legszilárdabb támaszuk. Annál világ-

gosabban kerül előtérbe annak szükségessége, hogy a tőkés országok és valamennyi nemzet munkásosztálya a szocializmus nagy országa köré tömörüljön a fasiszta támadó elleni harcban.

És Csehszlovákia számára még inkább érvényes, mint az összes többi kis nemzet számára, hogy nemcsak a munkásság osztálykérdése, hanem az egész nép nemzeti ügye is elválaszthatatlanul összefügg a Szovjetunióval. Ezért fog ez az igazságos ügy győzni mindenek ellenére is!

(Megjelent a Svetovy Rozhled 1939 március 15-i különszámában.)

NEVELJÜNK SZILÁRD ÉS IDEOLÓGIAILAG KÉPZETT KÁDEREKET

(A Csehszlovák Kommunista Párt illegális központi bizottságához Moszkvából, 1941 január elején intézett szikratáviratból.)

A jelenlegi háborús helyzetet a háború kiterjesztésére irányuló tendenciák megerősödése jellemzi, valamint az a törekvés, hogy az összes imperialista nagyhatalmat a világ új felosztásáért folyó küzdelembe bevonja. Az Anglia vagy Németország biztos győzelméről szóló propaganda csak blöff. A német vezetés alatt álló úgynevezett „európai rend" is csak a nácik vágya.

Minden attól függ, hogyan alakul a háború további menete. Az imperialista ellenfelek erői kimerülnek, a forradalmi erők pedig ezalatt megnövekszenek. A Szovjetunió álláspontja továbbra is önálló és éber marad.

Belpolitikailag számolni kell a cseh országrészek fokozódó germanizálásával minden irányban. A cseh lakosság, köztük parasztok tömeges kitelepítése — úgy, amint ezt a megszállók Lengyelországban és Lotharingiában gyakorolják — nem

lehetetlen. A germanizációs törekvések együtt haladnak a cseh burzsoázia címére irányuló leghízelgőbb csábításokkal. Ennek példája az a Göbbels-féle kampány, amely a csehek úgynevezett birodalmi érzületéről fecseg.

Németország eddigi győzelmei, valamint biztosnak vélt uralma a kapitalista Európa felett, ellentétet okoz a csehek táborában a nemzet további kikerülhetetlen útját illetően. Az otthon maradt burzsoázia nagyrésze osztály- és nyerészkedési indokokból dícséri a Berlinhez való hűséget és azt hirdeti, hogy a nemzet megőrzésének ez az egyedüli útja. A Nemzeti Egységfront „hűségmozgalma" erre példa.

A mi álláspontunk a cseh nemzet nemzeti felszabadulásáért vívott harcban változatlan marad. Emellett azonban mind világosabb a nemzeti és társadalmi felszabadulás összefüggése, a nemzeti felszabadulás összefüggése a szocializmussal. A Csehszlovák Kommunista Párt által vezetett munkásosztálynak most nagy lehetőségei vannak, hogy megszerezze a vezetést a nemzeti felszabadító mozgalomban.

Ma nem lehet a pártot a megszállók elleni nyilt akcióra irányítani, amint az az 1939 október 28-i akció alkalmával történt, de szükséges az, hogy megteremtsük a nemzeti egységet és megőrizzük, megszilárdítsuk a cseh nemzet ellenállási szellemét a nemzeti elnyomás ellen. Emellett meg kell erősítenünk táborunkban a Berlin felé orientálódó burzsoázia elleni harcot. Tömeges ellenállást kell szerveznünk — kellő formában — a megszállók és a

cseh burzsoázia ellen, akik ki akarják éheztetni, ki akarják irtani nemzetünket. Ez a jelszó vonatkozik a Nemzeti Egységfrontban és a többi legális szervezetben folytatandó taktikánkra egyaránt: „Bent maradni és küzdeni a tömegekért". Legfontosabb feladatunk továbbra is a párt vezetésének megszilárdítása marad. Feltétlenül nagy figyelmet kell szentelnünk szilárd káderek kiépítésére, akik minden körülmények között hívek maradnak a legelszántabb harchoz és a kommunizmushoz. Meg kell fontolnunk azt, hogyan lehetne szervezetileg a legjobban összefogni a pártonkívüliek széles aktíváját: a párt belőlük fogja feltölteni kádereit.

Feltétlenül szükséges, hogy a káderek elsajátítsák a marxizmus-leninizmus ideológiáját, a párt így állandóan helyesen tájékozott lesz és így ártalmatlanná tudjuk tenni az ellenség minden dezorientációs kísérletét. Továbbá a nemzetközi szolidaritás segítségével meg kell szerveznünk a bebörtönzött elvtársak és családjuk anyagi, erkölcsi és politikai megsegítését. Alaposan át kell gondolnunk, milyen módon, milyen módszerekkel hathatunk a német katonákra és munkásokra. A forradalmi perspektíva szempontjából ez igen fontos feladat.

(A Csehszlovák Kommunista Párt illegális Központi Bizottságához Moszkvából, 1941 január elején intézett szikratáviratból.)

A CSEH NEMZET HADIÁLLAPOTBAN HITLERREL

A hitleri Németországgal vívott háború döntő szakaszához érkezik. Hitler összes erőit keleten, nagy szövetségesünk, Szovjetoroszország ellen veti be. A hős Vörös Hadsereg viseli a német fasiszta hordák nyomásának egész terhét és hevességét s olyan sebeket, akkora veszteségeket okoz emberekben és hadianyagban a német fasisztáknak, amilyeneket azok az egész mostani háború idején nem szenvedtek. Hitler eredeti terve, a Szovjetunió elleni „villámháború" kétségkívül meghiúsult és ez óriási csapás Németország számára. Ettől függetlenül, a keleti arcvonalon most is rendkívül nehéz a küzdelem, mivel Hitler egy kártyára tesz fel mindent. Bizonyos, hogy végül Hitlernek ezt a kártyáját is letromfolják, de most még teljes erővel folyik a harc. És azt, hogy a keleti arcvonalon dől el a mi sorsunk, a mi nemzetünk sorsa, Csehszlovákia sorsa — ma már minden cseh ember tudja.

A Csehszlovákia és a Szovjetunió közötti szövetségi szerződés megkötésével az egész világ előtt

újra hangsúlyoztuk, hogy Csehszlovákia hadiállapotban van a fasiszta Németországgal.

Az, hogy a Szovjetunió szövetségesként áll oldalunkon, az, hogy a hatalmas Vörös Hadsereg most a mi ügyünkért is küzd, teljesen biztos érzéssel tölt el bennünket, cseheket, végső győzelmünket illetően.

Ugyanakkor azonban felismerjük saját kötelességünket is ebben a felszabadító háborúban, amelyben köztársaságunk, nemzetünk a hitleri Németország felszámolására és az európai szabadság és demokrácia kivívására társult államok és nemzetek nagy szövetségének egyenjogú tagjaként vesz részt. Mint cseheknek, mint a Csehszlovák Köztársaság polgárainak, mint nemzetnek és államnak, az a kötelességünk, hogy minél nagyobb mértékben elősegítsük a hitleri Németország katonai vereségét.

Helyzetünk ugyanaz, mint egész sor más európai nemzeté, amelyek földjét az ellenség megszállta. Ezek a nemzetek azonban továbbfolytatják a háborút Hitler ellen. Csupán háborújuk formái és módszerei alkalmazkodnak ahhoz a tényhez, hogy az ellenség átmenetileg megszállta országukat. És ez érvényes ránk, csehekre is, érvényes Hitler ellen folyó mostani küzdelmünk módjára is.

A Csehszlovák Köztársaság területe, mint hátország, rendkívül fontos Hitler számára. És ott van küzdelmünk legfőbb porondja is, cseh nemzetünk ott köteles a legnagyobb mértékben elősegíteni a vérengző hitleri fenevad elpusztítására irányuló együttes erőfeszítés sikerét.

Hogyan? Azzal, hogy mindegyikünk, az egész

cseh nemzet felismeri, hogy a nemzeti ellenállási küzdelem eddigi eszközein kívül most új, hatásosabb, erősebb, a megszállókat érzékenyebben érintő eszközöket kell alkalmazni. Az ország különböző tájairól érkező hírek szerint, nemzetünk körében mindinkább terjed annak felismerése, hogy a megszállók elleni harcban hatásosabb módszerekre kell áttérnünk. Ha vasútainkon a német fasiszta hadseregnek szánt benzinszállítmány útközben kifolyik; ha néhány vagon német löszer a szállítás alatt levegőbe repül; ha kitűnik, hogy a gránátok és bombák, amelyeket cseh gyárak gyártottak, sok esetben nem robbannak fel; ha különböző vasúti csomópontokon torlódás következik be; ha a Gestapótól üldözött csehek egy csoportja agyonveri az őröket és fegyverrel a kezében az erdőbe vonul; ha bizonyos fontos üzemekben sok a selejt és a munkateljesítmény általában süllyed; ha számos községben a kötelező beszolgáltatások különböző okokból, mint rossz termés, elemi károk, marhavész miatt a minimumra csökkennek — mindez azt bizonyítja, hogy a cseh nép megérti az idők szavát. És ha e felismerésnek megfelelően cselekszik majd mindegyikünk, egész nemzetünk mint egy ember, akkor Neurath és Frank barna pribékjei hamarosan érezni fogják, hogy mi, csehek, csakugyan hadiállapotban vagyunk velük.

(A moszkvai rádióban, 1941 július 29-én tartott előadás.)

A SZOVJETUNIÓBAN ÉLŐ CSEH KÖZÉLETI ÉS POLITIKAI TÉNYEZŐK NYILATKOZATÁHOZ

Drága barátaim!

Ti mindannyian odahaza, Cseh- és Morvaországban, akiknek már több mint három esztendeje a pöffeszkedő idegen uralma alatt kell élnetek, de akik nem törtetek meg és egy pillanatra sem lankadtatok abban az engesztelhetetlen nemzeti ellenállásban, amelyet a német betolakodóval szemben folytattok, drága cseh emberek, a városokban és a falvakban, fogadjátok mindannyian a testvéri Szovjetunióból harci üdvözletünket és megnyugtató üzenetünket: nincs messze a nap, amikor cseh földünk felszabadul a német megszállás alól és a csehek újra otthonuk urai lesznek.

Drága barátaim! Néhány nappal ezelőtt nyilatkozattal fordult hozzátok a Szovjetunióban élő cseh közéleti és politikai tényezők csoportja. A nyilatkozat aláírói között szerepeltem én is. Engedjétek meg, hogy néhány szóval megvilágítsam e nyilatkozat értelmét és célját.

Döntő szakaszába lép a küzdelem, amelynek célja, hogy a világ megszabaduljon a hitlerizmus

rémségeitől. A Vörös Hadsereg, a vörös partizánok és az egész szovjet nép mérhetetlen hősiességgel megteremtette az előfeltételeket ahhoz, hogy a hitleri Németországot, amely egy esztendővel ezelőtt még legyőzhetetlennek látszott, le lehessen gyürni.

Ezzel döntő szakaszába lép a mi népünk felszabadításáért vívott küzdelem is. Azok a csapások, amelyeket a Vörös Hadsereg a hitlerista csapatokra mér, meggyengítik a fasiszta Németországot, pusztítják a német megszállók erőit és megkönnyítik népünk harcát a megszállók ellen. Népünk dícséretére szólván, meg kell mondani, hogy a maga egészében sohasem békült meg a német fennhatósággal és a megszállás első perceitől kezdve harcolt ellene. E harca nem lankadt akkor sem, amikor sokan úgy vélték, hogy a német fák az égig nőnek. Valamennyien mély tisztelettel hajolunk meg a meggyilkolt, halálrakínzott, kivégzett cseh férfiak és nők, fiúk és lányok ezreinek emléke előtt, amely nemzetünk hősi harcáról tanúskodik.

A világ tudja, hogy a Hitler zsoldjában álló árulók maroknyi csoportja, holmi Háchák, Moravecek és Krejčik nem jelentik a nemzetet. Ezek az alakok soha nem tudták és soha nem is fogják tudni letéríteni népünket a nemzeti ellenállás útjáról. Ezek az emberek a német megszállók szégyenletes kiszolgálásával örökre kirekesztették magukat a nemzet soraiból. Népünk éppúgy megveti és gyűlöli őket mint a hitlerista betolakodókat.

De nem minden cseh ember ismerte fel, hogy Hácháék bandája mekkora gaztetteket követ el a nemzet érdekei ellen és mekkora akadály e banda

politikája azon az úton, amely nemzeti felszabadulásunkhoz vezet. Hiszen gondoljátok csak meg: ők azok, akik segítséget nyujtottak és nyujtanak ahhoz, hogy Hitler a cseh országrészeket egyik legfontosabb fegyvertárává tegye, ahonnan végtelen folyamban kapja a legkülönbözőbb hadieszközöket. Ők azok, akik segítséget nyujtottak és nyujtanak a német megszállóknak ahhoz, hogy fenntarthassák hadiközlekedésüket országunkon keresztül. Ők azok, akik segítséget nyujtottak Hitlernek ahhoz, hogy országunkat a maga számára élelmiszerek, nyersanyagok és szakképzett munkaerök forrásává tegye. Ők azok, akik Judás-pénzért elősegítik a német uralom fennmaradását a cseh országrészekben, ugyanakkor, amikor a cseh emberek ez uralom elleni harcukban megélhetésüket és életüket kockáztatják és a vérpadra mennek.

Drága barátaim! A megszállók minden terrorja ellenére, Hácháék egész árulása ellenére, népünk szívós küzdelmével nem csekély kárt tett a német hadigépezetben. Most azonban ütött az óra, amikor ezt a gépezetet meg kell állítani és teljesen szét kell verni. Azokhoz a csapásokhoz, amelyeket a Vörös Hadsereg a fronton mért Hitler csapataira, csatlakozniok kell azoknak a legsúlyosabb csapásoknak, amelyek a hátországban zúdulnak a német megszállókra.

Ennek elérésére igénybe kell venni minden eszközt és fegyvert, elsősorban olyan eszközöket, amelyek gyors és hatásos eredménnyel járnak.A munkások és munkásnök tömeges távozása a hadiüzemekből, sztrájkok és szabotálások, a nyersanyag-

készletek és kész-hadieszközök megsemmisítése, a hadiüzemek gépeinek és szerszámainak megrongálása, egész üzemek és erőforrások munkaképtelenné tétele tüz és robbanószerek segítségével, mozdonyok, vagonok, pályaudvari felszerelés, hidak és útvonalak tömeges megrongálása, a mezögazdasági termékek beszolgáltatásának tömeges szabotálása, a német megszálló hatalom képviselöinek, Gestapo-embereknek, SS-eknek, tiszteknek elpusztítása — röviden: minden eszköz jó, ha érzékenyen érinti és megkárosítja Hitler hadigépezetét.

A legélesebb harcieszközök alkalmazását éppen az teszi szükségessé, hogy a hitlerizmus elleni küzdelem döntö időszakába lépünk mind a frontokon, mind a hátországban. Az teszi szükségessé, hogy nemzetünk küzdelmének eddigi eszközeivel nem lehetett megakadályozni, hogy országunk óriási mennyiségü fegyvert szállítson Hitlernek. És képzeljétek el, mit jelentenek a cseh fegyverek a hitlerista gyilkosok kezében! Bizonyára hallottátok e napokban a londoni rádióban a tobruki cseh katona szavait, amikor elmondta, hogy az állások elött német tankot találtak és amikor hozzáfüzte: „Az fájt nekünk a legjobban, hogy ez a tank a Škoda-gyárban készült.“ És mennyi olyan tank van az orosznémet hadszíntéren, amely a Škoda-gyárból és a Českomoravská üzemeiből került ki! Ilyen tankok százai, ezrei vannak ott. És látjátok, drága barátaim, ennek minden áron véget kell vetni, minden eszközzel el kell érni, hogy Hitler egyetlen tankot, egyetlen fegyvert se kapjon tölünk.

Nemzetünknek példátlan egységben kell felké-

szülnie a most következő, döntő harcokra. Minden csehnek, társadalmi származásra, politikai meggyőződésre és hitfelekezetre való tekintet nélkül, egyesülnie kell a megszállók és az árulók elleni nagy gyülöletben, attól a nagy vágytól áthatva, hogy a cseh országrészek mielőbb megtisztuljanak tőlük. Hogy ügyeinket azután, felszabadult hazánkban milyen módon fogjuk rendezni, az a jövő kérdése és arról maga a felszabadított nemzet fog dönteni.

Nemzetünknek szervezetten kell felkészülnie a most következő döntő harcokra. A minden városban és községben létesülő titkos nemzeti bizottságok, amelyeket a megszállók ellen harcoló összes illegális politikai szervezetek és csoportok alakítanak, jelentik nemzeti ellenállásunk szervezeti gerincét és annak biztosítékát, hogy a küzdelem egységes, szervezett és így a leghatásosabb is lesz.

Nemzetünknek fegyverrel a kezében kell a most következő döntő harcokra felkészülnie és ezért katonai jellegü szervezetekre: cseh nemzeti harci-csoportokra, cseh partizánokra van szükség. Cseh katonák és tisztek, akik 1938 szeptemberében és 1939 márciusában nem használhattátok fel a rátok bízott fegyvereket és akik bosszút esküdtetek a rajtatok elkövetett gyalázatért a német rablók ellen — most elérkezett a ti idötök. Fogjatok fegyvert, álljatok be a harci-csoportokba, a partizán-osztagokba!

Ezt akarták veletek közölni nyilatkozatukban a Szovjetunióban élő cseh emberek. Ütött az óra, drága barátaim, amelyre valamennyien több mint

három esztendeje vártunk. Az egész civilizált világ támadásba indul a hitleri barbárság ellen. Szilárd a hitem, hogy nemzetünk nem az utolsó, hanem az elsö sorokban fog küzdeni

(A moszkvai rádióban, 1942 május 16-án tartott előadás.)

NEMZETI ELLENÁLLÁSI MOZGALMUNK POLITIKAI IRÁNYÍTÁSÁNAK NÉHÁNY KÉRDÉSÉRŐL

A háború kemény erőpróba, vagy mint az oroszok mondják, „felülvizsgálat" a nemzetek és az államok számára. Ez a háború az egyes nemzeteken és államokon belül próbára teszi az osztályokat és társadalmi rétegeket, valamint a politikai pártokat, csoportokat és irányzatokat. Különösen olyan nemzetre és államra vonatkozik ez mint a miénk. Nemzetünk és államunk a mostani háborúval kapcsolatban újkori történelmének legsúlyosabb válságába került, hiszen puszta léte is kockán forog. Nem csoda, hogy az ilyen válság folyamán a maguk meztelenségében mutatkoznak meg a tényleges társadalmi és politikai kötelékek a nemzeten belül, éppúgy amint megmutatkozik az egyes társadalmi rétegek és politikai pártok igazi viszonya az egész nemzet sorskérdéseihez. Vagyis más szavakkal: olyan időszakban, amikor a nemzet létéért küzd, egyes társadalmi és politikai csoportjai államférfiúi, államalkotói vizsgán mennek keresztül. Csak ily széles történelmi keretben ítélhetünk meg helyesen néhány kérdést, amely összefügg mai nem-

zeti harcunk politikai vezetésével és az új élet felépítésének politikai irányításával felszabadított hazánkban.

I.

A München-előtti köztársaság burzsoá-demokratikus köztársaság volt. Ez azt jelenti, hogy a nagy néptömegeknek nyujtott bizonyos demokratikus jogok mellett a tényleges hatalom a finánctőkések, az ipari és mezögazdasági nagytőkések viszonylag szük csoportjának, valamint az állami és gazdasági apparátus vele összefüggö magas bürokráciájának kezében volt. A nagytőkések és a magas bürokrácia e szük csoportja — amely mindig meg tudott húzódni a pártok úgynevezett koalíciós rendszere mögött — mindenkor igényt tartott a nemzet és az állam képviseletére és vezetésére, lépten-nyomon hangoztatta a maga „nemzeti" és „államalkotó" voltát s könyörtelenül üldözte mindazokat, akik kétségbevonták, hogy a nemzet és az állam ügyeinek irányítására és helyes vezetésére képes.

A finánctőkések, az ipari és mezögazdasági nagytőkések csoportjának politikai képviselete az agrárpárt volt, amely eredetileg földmüvespártnak indult és csak utóbb züllött nagytőkéspárttá, továbbá a nemzeti egyesülés pártja, valamint egész sor különböző függelék, mint Chalupa kisiparosainak politikai pártja, a Gajda-féle fasiszták csoportja, Stříbrný embereinek csoportja, a *Vlajka* körül összeverödött politikai alvilág és így tovább. A finánctőkének, az ipari és mezögazdasági nagytőké-

nek ezenkívül megvoltak a maga képviselői valamennyi többi koalíciós pártban is. Valamennyi cseh politikai párt közül az agrárpárt és a nemzeti egyesülés pártja állt legközelebb Henlein hazaáruló pártjához és a Hlinka körül csoportosult szlovák szeparatistákhoz. Ez a két párt kapcsolatot tartott fenn a magyar irredenta mozgalom különböző képviselőivel Szlovákiában és Kárpátukrajnában. A cseh finánctőke, ipari és mezőgazdasági nagytőke politikai képviselőinek sötét kapcsolatai is megmutatták, hogy e „hazafiak" nemzeti megbízhatósága körül nincs minden rendben.

Ez be is igazolódott a végzetes müncheni napokban, az úgynevezett második köztársaság idején, 1939 márciusában, Hácha árulásakor, valamint a német megszállás egész időszakában.

A finánctőke, az ipari és mezőgazdasági nagytőke politikai képviselői, az agrárpárttal az élen, voltak a kapituláció hajtóereje. München — volt az első lépés a köztársaság feldarabolása és felszámolása felé. A nemzet a maga egészében tudta ezt és feltétlenül harcolni akart, hiszen mindene kockán forgott. De egészen más volt a cseh reakció magatartása, amely önző módon a maga pártpolitikai pecsenyéjét akarta megsütni a nemzeti szerencsétlenség lángján. Hitler ott állt kapuink előtt és a cseh reakció azt remélte, hogy az ő segítségével megtöri a demokratikus cseh népet és reakciós fasiszta rendszert létesít nálunk. Zadina, az agrárpárt egyik vezetője, azzal vígasztalta a párt felháborodott vidéki funkcionáriusait, hogy Hitler talán csakugyan veszélyt jelent a nemzet számára, de legalább min-

denkinek külön-külön meghagyja a maga teljes „szerzeményét". Preiss, a *Zivnostenská Banka* ura, szeptember 23-án, a mozgósítás kihirdetésekor rettenetesen dühöngött és azzal fenyegetőzött, hogy leállítja a kormánynak nyujtott hitelek folyósítását és így huszonnégy órán belül kikényszeríti a kapitulációt. Černy, agrárpárti belügyminiszter szeptember derekán, amikor a Henlein-párt puccsot kísérelt meg, a járási főnököknek és a csendőrségnek a német járások kiürítésére adott utasítást, ami egyes helyeken csakugyan megtörtént és amit a hadseregnek az utolsó pillanatban kellett helyrehoznia. A *Venkov*, a *Národní Politika*, a *Polední List* és több más szennylap újságírókulijai mindent elkövettek, hogy megtörjék a nemzet harci hangulatát és szabaddá tegyék Hitler számára az utat. Ilyenformán a cseh reakció, a finánctőke, az ipari és mezőgazdasági nagytőke politikai képviselői voltak azok, akik tört döftek a nemzet hátába abban a pillanatban, amikor fiai a határokra siettek, hogy megvédjék a köztársaságot a legborzalmasabb ellenséggel szemben és a legborzalmasabb rabszolgaságtól.

Nem kevésbbé szomorú volt a cseh reakció szerepe az úgynevezett második köztársaság időszakában. A cseh reakciósok arra használták fel a köztársaság megcsonkítását és azt, hogy Hitler harminc kilométernyire állt Prágától, hogy megfoszszák a cseh népet politikai jogaitól, hogy Szlovákiát kiszolgáltassák Hlinkáék szeparatizmusának és Kárpátukrajnát a berlini és budapesti ügynökök vadászterületévé tegyék. E nyomasztó korszak az-

után Hácha árulásával érte el tetőpontját, amikor az egész köztársaságot kiszolgáltatták az idegen megszálló hatalomnak. Háchának ezt a cselekedetét jóváhagyta az egész akkori kormány, amely kizárólag a reakció képviselőiből tevődött össze.

A cseh finánctőkések, ipari és mezőgazdasági nagytőkések és politikai képviselőik azonban csalódtak nemzetellenes és államellenes számításaikban. Azt hitték, hogy Hitler meghagyja nekik régebbi politikai és gazdasági hatalmukat és a cseh nép kizsákmányolásának elöjogát. Azt hitték, hogy Hitler védelme alatt tovább uralkodhatnak mint országuk urai. Hitler azonban, természetesen, másként járt el. Birtokba vette a vezető politikai és gazdasági állásokat s csupán alárendelt és szolgai szerepet szánt a cseh finánctőkének, ipari és mezőgazdasági nagytőkének. De a cseh reakció soraiban olyan volt már a nemzeti, politikai és erkölcsi rothadás, hogy a reakció hamarosan belenyugodott ebbe a megalázó szerepbe is és a német megszállók asztaláról lehulló morzsák fejében hazaáruló és szekértoló szolgálatokat tesz a nemzet leigázóinak. Ez a cseh reakció áll ott az egész Hácha-féle rendszer mögött és a kulisszák mögül irányítja azt. Ennek a cseh reakciónak a soraiból kerül ki a legtöbb nyílt áruló és még több burkoltan „együttműködő". Éppen ez a cseh reakció az, amely e politikával megkönnyíti a németeknek terrorista rendszerük fenntartását és azt, hogy Hitler háborúja érdekében példátlan módon kizsákmányolják a nemzetet és az országot.

És így az elmúlt hat esztendő története megmutatta nekünk: a finánc-, ipari és agrár-nagyburzsoázia társadalmi rétege és annak politikai képviselete, az agrárpárttal és a nemzeti egyesülés pártjával az élen, amely a München-előtti köztársaságban a nemzet és az állam sorsát a kezében tartotta — az egész vonalon csütörtököt mondott, csődbe jutott, sőt, tudatosan árulóvá lett. Megméretett és könnyűnek találtatott...

II.

A nemzetnek, természetesen, messzemenő következtetéseket kell levonnia az egykor vezető társadalmi réteg és politikai csoport nemzeti árulásából és erkölcsi csődjéből. Kétségtelen, hogy a München-előtti reakció egykori képviselőinek sorai között is megindult a differenciálódás és a bomlás, amikor kitünt, hová vezet ez az út. De még nagyobb arányú lesz a politikai eltolódás magukban a néptömegekben. A volt agrárpárt, a nemzeti egyesülés pártja, az iparospárt és a jobboldali politikai csoportok egyszerű tagjai kikerülhetetlenül levonják a következtetéseket egykori vezetőik nemzetellenes politikájából. Vezetőik politikáját felülvizsgálatnak vetik alá azoknak a koalíciós pártoknak a tagjai is, amely pártok ilyen vagy amolyan mértékben felelősek azért, hogy a reakció végül megvalósíthatta szándékát. És éppúgy, amint az ötéves nemzeti elnyomatás és a mostani háború oly sokminden átértékelését vonta maga után, a széles néptömegek is alapjától kezdve fogják átértékelni a háború-

előtti köztársaság és az egyes pártok egész politikai életét.

Odahaza, a néptömegek mélyében, az értékelés és átértékelés e folyamata még nem ért véget. Persze, azt, hogy ez megfelelő módon kifejezésre jusson, megakadályozza a terror és rabszolgaság mostani kegyetlen rendszere, szóval a megszállás rendszere. A nyilvánosság előtt csak a megszállók és az árulók jutnak szóhoz, míg a nemzet igazi hangját elfojtják, elhallgattatják. Ez a hang csak az illegalitásban s a szívós és kemény ellenállási küzdelemben, a megszállók, az árulók és az együttműködők s minden velük összefüggő jelenség elleni küzdelemben jut kifejezésre. A Csehszlovák Köztársaság külföldön élő állampolgárai között a külföldi ellenállási mozgalomban jelentkező politikai áramlatok sem tükrözik vissza teljesen azokat a földalatti politikai folyamatokat, amelyek odahaza mennek végbe és érlelődnek. És ezek a folyamatok sem fejeződtek be, hanem továbbfejlődnek, a háború és nemzeti felszabadító küzdelmünk fejlődésének arányában.

Ezért ma még nem mondhatjuk meg határozottan, milyen álláspontra helyezkedik majd a nemzet az egyik vagy a másik politikai párttal és irányzattal szemben abban a pillanatban, amikor a németeket és többi idegen hódítót elüzik földünkről és a nép szabadon, a nyilvánosság előtt hallathatja szavát. Egyet azonban már ma is biztosra vehetünk, azt, hogy a nemzet, amelynek oly súlyos megpróbáltatás jutott osztályrészül, nem fogja megengedni, hogy az egykori politikai viszonyok, akár álcázott

formában is, visszatérjenek és különösen azt nem fogja eltürni, hogy a vezetőhelyekre, az állam kormánykerekéhez azok a társadalmi rétegek és politikai képviselőik kerüljenek, amelyek és akik a mostani nemzeti válság idején oly szégyenletesen szerepeltek és árulók voltak.

III.

Ezzel, a felszabadult köztársaság új életének építésével kapcsolatban, felvetődik a nemzet új politikai vezetésének kérdése. Pontosabban, ez a kérdés, mint nemzeti felszabadító küzdelmünk politikai vezetésének kérdése, különösen annak mai utolsó, döntő szakaszában, már fel is vetődött.

Mind otthon, mind a határokon túl, széles Nemzeti Arcvonalon folytatjuk küzdelmünket nemzeti szabadságunk és állami függetlenségünk visszaszerzéséért. Ez azt jelenti, hogy nemzeti ellenállási mozgalmunk felöleli mindazokat a társadalmi alakulatokat és politikai irányzatokat, amelyek nem békültek meg országunk leigázásával és amelyek ilyen vagy amolyan mértékben harcolni akarnak hazánk felszabadításáért. A Nemzeti Arcvonalban szívesen látnak mindenkit, aki hozzá akar és hozzá tud járulni valamivel e cél eléréséhez, mindenkit, multjára való tekintet nélkül, amennyiben nincs szó kimondott árulóról. Ezért kaptak helyet a Nemzeti Arcvonalban olyan egyének és olyan csoportok is, akik és amelyek a hitlerizmus elleni harcot illetően a multban ingadoztak és még ma sem jutottak el a

teljes következetességig, akik és amelyek a habozás és a kivárás opportunista politikájának hordozói. Otthoni és külföldi ellenállási küzdelmünk gyengeségeinek — különösen ami a megszállók elleni fegyveres partizánharc módszereinek teljesen elégtelen alkalmazását illeti — közös a gyökerük, mégpedig az, hogy Nemzeti Arcvonalunk elég széles ugyan, de nem elég mély és nincs szilárd, céltudatos vezetése.

A Nemzeti Arcvonalnak ezt a szilárd, céltudatos és tekintéllyel bíró vezetését nem képezheti egyetlen párt és nem pótolhatja semmiféle személyiség. Ezt a vezetést ama politikai pártok és irányzatok tömbjének kell megalkotnia, amelyek politikai tekintetben a legközelebb állnak egymáshoz s amelyeknek társadalmi gyökerei és politikai multja bizonyosfokú biztosítékot nyujt arra, hogy vezetőszerepet játszhatnak a Nemzeti Arcvonalban.

Jó nekilendülés volt ilyen politikai alakulat megteremtésének a multévi május 1, amikor három párt — a kommunisták, a szociáldemokraták és a cseh szocialisták — londoni és moszkvai képviselői májusi felhívással fordultak az otthoniakhoz. Ebben a felhívásban megvoltak nemzeti felszabadítási mozgalmunk harci programjának összes alapvető elemei, ez a felhívás elfogadható volt a Nemzeti Arcvonal valamennyi csoportja számára. Ez azonban csak első nekilendülés volt, amelynek, sajnos, nem volt azután következetes folytatása, különösen ami a harci program megalkuvásnélküli érvényesítését illeti a londoni felelős politikai és kormányszervekben.

A fordulat végrehajtásával nem lehet tovább várni. A három párt — a kommunisták, szociáldemokraták és cseh szocialisták — tömbjének olyanértelmű határozott kezdeményezéssel kell előállnia, hogy a felelős politikai és kormányszervek vessenek véget az opportunista kivárásnak a megszállók elleni otthoni küzdelem általános aktivizálásával kapcsolatban, különösen ami a fegyveres partizánküzdelem alkalmazását illeti. Az említett három párt tömbjének a Nemzeti Arcvonal keretében ilyen harci kezdeményezéssel kell előállnia, nemcsak azért, mivel ez felel meg az egész háborús helyzetnek s egyszerűen nemzeti és állami szükségesség, hanem azért is, mert ilyen kezdeményezés fedi az otthoni nép hangulatát.

IV.

Ha Nemzeti Arcvonalunknak a nemzeti felszabadító küzdelem mostani szakaszában elengedhetetlenül szüksége van céltudatos, tekintéllyel bíró vezetésre, annál nagyobb szüksége lesz erre a felszabadított köztársaságban az új élet kiépítéséhez.

Azt a követelést, hogy a felszabadított köztársaság jövendőbeli politikai és társadalmi rendjét demokratikus úton maga a nép határozza meg, legalább szóban elismerték nemzeti ellenállási mozgalmunk összes csoportjai. Ez a fogalmazás, természetesen, túlságosan általános s ezért mind társadalmi, mind politikai vonatkozásban pontosabb meghatározásra van szükség.

Mint már mondottam, korai volna részletes jóslatokba bocsátkozni azzal kapcsolatban, hogy a felszabadított nép akarata politikai tekintetben hogyan nyilatkozik majd meg az egyes politikai pártokhoz való viszonyában. A politikai átcsoportosulás folyamata még nem ért véget. Ennek ellenére teljes biztonsággal állapíthatjuk meg ennek az átcsoportosulásnak az irányvonalát s ebből levonhatjuk a szükséges következtetéseket. Az egyik következtetés az, hogy népünk a felszabadított köztársaságban nem fogja eltürni, hogy a hatalomhoz visszatérjen a finánctőke, az ipari és mezőgazdasági nagytőke szük rétege, amely valaha uralkodott a köztársaságban és amely az egész vonalon kudarcot vallott. Társadalmi szemszögből tekintve, világos, hogy csak a munkások, parasztok, kisiparosok és értelmiségiek tömbje, egyszerűen: a városok és falvak dolgozó népének tömbje lehet a felszabadított köztársaságban a kormányhatalom hordozója. Politikai tekintetben a városi és falusi dolgozó nép e tömbjének a három említett párt — a kommunisták, szociáldemokraták és cseh szocialisták — tömbje felel meg leginkább.

A felszabadított köztársaság jövendőbeli politikai viszonyai jelentékeny mértékben e három párt megegyezésétől és együttes fellépésétől függnek. Ezt a három pártot társadalmi gyökereik és hagyományaik teszik hivatottá arra, hogy vezetőszerepük legyen a jövendőbeli kormányban. Ennek, természetesen, az az előfeltétele, hogy az említett három párt a városok és falvak dolgozó népének önálló politikáját fogja folytatni, hogy a dolgozó nép e

pártok útján valóban kormányozni fog s nem lesz csupán ötödik kereke a szekérnek, mint az egykori koalíciós rendszer idején volt.

(Megjelent a Československé Listy 1944 február 1-i számában.)

A CSEHEK ÉS SZLOVÁKOK NEMZETI ARCVONALÁNAK KÉPVISELŐIBŐL ALAKULT ÚJ CSEHSZLOVÁK KORMÁNY PROGRAMJA

I.

Több mint hat esztendei rabszolgaság után elérkezett az idő, amikor sokat szenvedett hazánkra felvirradt a szabadság napja. A Vörös Hadsereg nyugatra vezető dicsőséges, győzelmes útján felszabadította a Csehszlovák Köztársaság egyrészét. Nagy szövetségesünk, a Szovjetunió így lehetővé tette, hogy a felszabadított területre visszatérjen a köztársaság elnöke s itt, újra hazai talajon, megalakuljon az új csehszlovák kormány.

Az új kormány a csehek és szlovákok széles Nemzeti Arcvonalának kormánya lesz. A kormány mindazoknak a társadalmi csoportoknak és politikai irányzatoknak a képviselőiből áll, amelyek itthon és külföldön nemzeti felszabadító harcot vívtak a német és magyar zsarnokság megdöntéséért. Az új kormány feladatának tekinti, hogy a Szovjetunió és a többi szövetséges oldalán befejezze ezt a küzdelmet a köztársaság teljes felszabadításáig, hogy a cseh és szlovák nép minden erejével hozzájáruljon a hitleri Németország teljes szétzúzásához és megtegye az első lépéseket azon az úton, amely

a felszabadított hazában nemzeteink új, boldogabb életének megteremtéséhez vezet.

A kormány mostani összetételében csak ideiglenes. A köztársaság többi területe, mindenekelőtt a cseh országrészek felszabadítása után a köztársasági elnök alaprendeletének értelmében a nemzeti bizottságok intézményének alapján sor kerül az Ideiglenes Nemzetgyülés megválasztására és összehívására. Az Ideiglenes Nemzetgyülés megerősíti a köztársaság elnökét tisztségében a rendes választás megejtéséig s az elnök az itthoni és külföldi nemzeti ellenállási küzdelemben résztvett összes csoportok arányos képviseletének elve alapján kinevezi az új kormányt. Ez a kormány és az Ideiglenes Nemzetgyülés azután a lehető legrövidebb időn belül előkészíti és megalakítja az Alkotmányozó Nemzetgyülést, titkos és közvetlen választás útján. Az Alkotmányozó Nemzetgyülés fogja kidolgozni a köztársaság új alkotmányát, s országunk jövőjét szilárd, alkotmányos alapra helyezi.

II.

Ma még háborús arcvonal húzódik végig köztársaságunk területén, Nyugat-Szlovákiában és a cseh országrészekben még garázdálkodik a halálosan sebzett, de kétségbeesetten védekező ellenség, testvéreink milliói várják még, hogy felszabaduljanak a tűrhetetlen járom alól. Ilyen körülmények között az lesz a kormány főfeladata, amelynek minden egyebet alá kell rendelni, hogy a lehetőség határáig fokozza Csehszlovákia hadi erőfeszítését,

mindaddig, amíg országunk egész területe fel nem szabadul és a hitleri Németország teljes vereséget nem szenved.

A kormány ezért minden rendelkezésére álló eszközzel támogatni fogja az előrenyomuló Vörös Hadsereget, gyors ütemben helyreállítja a feldúlt vasútvonalakat, országutakat, hidakat, a távíró- és távbeszélővezetéket, elősegíti a hadiközlekedést, gondoskodik a szovjet csapatok és a hozzájuk tartozó hátországi intézmények kellő elszállásolásáról, ellátja a sebesült vörös katonákat, hozzájárul a Vörös Hadsereg csapatainak ellátásához. A kormány e feladatok teljesítését a leghatározottabban megköveteli a nemzeti bizottságoktól és az egyéb szervektől is. A további hadvezetés szükségleteinek megfelelően hajtjuk végre a felszabadított területen valamennyi politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális intézkedésünket.

A kormány a felszabadított területen folytatni fogja a katonai szolgálatra alkalmas csehszlovák állampolgárok mozgósítását, az 1. csehszlovák hadtest vezetésével új csehszlovák hadsereget alakít, gondoskodik az új csehszlovák alakulatok gyors kiképzéséről, felszereléséről és felfegyverzéséről, valamint azok mielőbbi bevetéséről a hadszíntéren. A kormány arról is gondoskodni fog, hogy nyugatról a felszabadított területre kerüljenek a csehszlovák szárazföldi és légi katonai alakulatok.

A kormány az ellenség mögöttes területén megszervezi a nemzet minden rétegének a megszállók elleni általános küzdelmét, mindent elkövet azért, hogy a cseh nép önfeláldozóan fokozza eddigi hősi

harcát, hogy a szlovákok és a cseh országrészek partizáncsoportjainak példája nyomán az ellenség hátországában a magasba csapjon a nemzeti partizánháború lángja, hogy ez a nemzeti küzdelem minden eszközzel megbénítsa a németek haditermelését, közlekedését és ellátását s így hozzájáruljon az idegen megszállás megrövidítéséhez, a megszállók teljes és mielőbbi kiüzéséhez.

III.

Figyelembevéve azt a döntő segítséget, amelyet a Vörös Hadsereg felszabadulásunkban nyujtott és azt a döntő szerepet, amelyet a Vörös Hadsereg jövönk biztosításában játszik, elismerve a Vörös Hadsereg tagjainak felülmúlhatatlan hadművészetét, példátlan önfeláldozását és határtalan hősiességét, a kormány még jobban meg akarja szilárdítani a csehszlovák hadsereg harci együttműködését a Vörös Hadsereggel, amelyet az újonnan alakítandó, valóban demokratikus, fasisztaellenes csehszlovák hadsereg mintaképének tekint.

Hogy lehetővé tegyük a Vörös Hadsereggel való legszorosabb harci együttműködést, amit a győzelem és jövönk érdekei követelnek, az új csehszlovák véderő szervezete, felszerelése és kiképzése azonos lesz a Vörös Hadsereg szervezetével, felszerelésével és kiképzésével. Ezzel lehetővé tesszük, hogy véderönk hathatós segítséget nyujtson a Vörös Hadseregnek és elérjük csapataink harci tapasztalatainak tökéletes kihasználását.

A kormány akkor, amikor a felszabadított te-

rületen minél gyorsabb ütemben mozgósítani igyekszik a nép összes erőit az ellenségeinkkel szembeni szervezett, fegyveres küzdelemre, tisztában van azzal, hogy a mostani szabadságküzdelemmel és a köztársaság jövőbeli biztosításával kapcsolatos feladatokat csak következetesen fasisztaellenes, nemzeti felszabadító hadsereg, valóban demokratikus, a nép akaratát végrehajtó, a néppel összeforrott, a nép bizalmát élvező s éppen ezért a nép teljes szeretetét és odaadását bíró hadsereg oldhatja meg. A kormány ezért mindent elkövet, hogy az új csehszlovák véderő megszervezésénél megnyilatkozzék, megerősödjék és továbbmélyüljön a hadsereg népi, demokratikus jellege.

Az új csehszlovák hadsereg a német fasizmus elleni küzdelemben született és alapját nemzeteink véderejének azon csoportjai képezik, amelyek itthon és külföldön, fegyverrel a kezükben tevékenyen harcoltak (a Szovjetunióban alakult 1. csehszlovák hadtest, légi osztagaink, a Franciaországban alakult csehszlovák páncélos dandár, a szlovák és cseh partizánok, a szlovákiai felkelő csapatok). Erre az alapra, mindenekelőtt a Szovjetunióban alakult 1. csehszlovák hadtestre fogjuk felépíteni az új csehszlovák véderőt.

Az új csehszlovák hadsereget az azonnali frontküzdelemre szervezzük meg, éspedig nyomban, a még dúló harc folyamán. Hadseregünk újonnan kiképzett és felfegyverzett egységeit mielőbb küzdelembe vetjük a Vörös Hadsereg oldalán.

Ahhoz, hogy az új csehszlovák hadsereg a fasisztaellenes küzdelem hatalmas és éles fegyvere le-

gyen, szigorú, de demokratikus katonai fegyelemre, magasabbrendü fegyelemre, a nemzeti kötelesség világos felismeréséből és az adott feladatok teljes megértéséből fakadó öntudatos fegyelemre kell épülnie.

Hogy hadseregünket az állam szellemében, demokratikus és fasisztaellenes szellemben nevelhessük, a kormány egyszersmindenkorra véget akar vetni a hadsereg úgynevezett „politikamentességének", mert tudja, hogy e „politikamentesség" mögött a harc erkölcsi tényezőinek lebecsülése és reakciós, demokráciaellenes és kapituláns irányzat húzódik meg. Éppen ellenkezőleg, arra van szükség, hogy minden egyes csehszlovák katona öntudatosan harcoljon a nemzet szabadságáért és a jövőben öntudatosan védelmezze a nemzet szabadságát.

Hogy a véderő valamennyi tagja között kialakuljon és a legsúlyosabb háborús feltételek és megpróbáltatások idején is fennmaradjon a magasrendü harci szellem és a fasisztaellenes, demokratikus magatartás, minden katonai egységnél, csoportnál és intézetnél bevezetjük a „nevelőtisztek" intézményét. Ezek a nevelő és kulturális munka vonalán az illetékes parancsnokok helyettesei lesznek és a magasabb parancsnokságoknál a nevelő és felvilágosító csoportok tevékenységét fogják irányítani. A legmagasabb nevelőszerv a nemzetvédelmi minisztérium keretében létesítendő „nevelési és müvelési főparancsnokság" lesz, vezetőjének közvetlen feljebbvalója a nemzetvédelmi miniszter vagy annak helyettese. E szerv vezetőjét a nemzetvédelmi miniszter vagy helyettese javaslatára a kormány nevezi ki.

Biztosítani fogjuk, hogy a nevelőtisztek eredményesen oldhassák meg feladataikat mind a harcban, mind a harcon kívül. Különös figyelmet kell szentelni a parancsnoki kar, elsősorban a nevelőtisztek kiképzésének és oktatásának.

A kormány hangsúlyozza, hogy az új csehszlovák hadsereg parancsnoki állásait csak őszintén demokratikus, valóban fasisztaellenes gondolkodású tisztekkel lehet betölteni. A csehszlovák hadsereg büszkén gondolhat sokezer tisztjére, akik a köztársaságra tett esküjükhöz híven, bátran és félelem nélkül harcoltak és harcolnak a német zsarnokok ellen itthon és külföldön, vesztőhelyeken és a harc mezején életüket áldozták a hazáért és nagyszerű tanúságot tettek hazafias, demokratikus érzületükről. Ugyanakkor azonban elengedhetetlen, hogy a leggyorsabb ütemben megtegyük az intézkedéseket a hadseregnek az összes áruló, kollaboráns, demokráciaellenes és népellenes elemektől való megtisztítására s gondoskodjunk arról, hogy ilyen elemek ne kerülhessenek parancsnoki tisztségekbe. A tisztikar politikai és nemzeti megbízhatóságának felülvizsgálatát az illetékes katonai intézmények fogják végrehajtani a népi szervek, azaz a nemzeti bizottságok, a Szlovák Nemzeti Tanács, valamint a kormány által e célra külön kinevezett szervek közreműködésével.

A kormány igen nagy figyelmet fordít a demokratikus, fasisztaellenes tisztikar nevelésére. Gondoskodik arról, hogy a tisztek minél nagyobb mértékben sajátítsák el a Vörös Hadsereg és a mi harcoló egységeink háborús tapasztalatait, ezért átme-

neti időre a Vörös Hadseregtől kér tanárokat és kiképzőket katonai oktatásunk számára. A kormánynak az lesz a törekvése, hogy a legjobb tisztek közül minél többet küldjön ki szovjet katonai iskolákba, beleértve a legmagasabb katonai tanintézeteket és akadémiákat is.

A tiszti rendfokozatok sorát egyszerüsíteni fogjuk és javítunk a tisztek anyagi helyzetén. Az illetmények megállapításánál nemcsak az elért rendfokozatot vesszük figyelembe, hanem a ténylegesen betöltött munkakört is. A véderő különleges szakképzettségü tagjait (orvosokat, gyógyszerészeket, mérnököket stb.) megfelelő tiszti rangra fogjuk emelni. A tisztek kinevezésénél és előléptetésénél nemcsak alaki szabályokat tartunk szem előtt, hanem elősegítjük a legjobb tisztek rendkívüli és gyors előléptetését (illetve kinevezését), mindenekelőtt azokét, akik a frontküzdelemben bizonyították be képességeiket.

A kormány biztosítani fogja, hogy az új csehszlovák hadseregben teljes mértékben tiszteletben tartsák a csehek és szlovákok államjogi helyzetét, mégpedig a teljes egyenlőség elve alapján és hogy a szlovákok valamennyi központi intézményben arányos képviselethez jussanak. Az egységes csehszlovák hadseregben bevezetjük a szlovák és a cseh nyelvek, mint vezénylési és szolgálati nyelveknek teljes egyenjogúságát és egyenértékűségét. Az egységes csehszlovák véderő keretében, a főparancsnokság és a hadseregszervezet tökéletes egységének fenntartása mellett, szlovák nemzeti katonai egységeket fogunk alakítani, amellyel kormányprogra-

munknak a szlovák kérdést tárgyaló fejezete foglalkozik részletesebben. A hadseregben fenntartjuk és továbbápoljuk nemzeteink harci hagyományait, elsősorban harcoló katonai egységeink és partizánjaink hagyományait.

A partizánosztagokban kifejtett tevékenységet, megfelelő felülvizsgálat után, teljes mértékben az új csehszlovák hadseregben teljesített szolgálatnak ismerjük el. A partizánosztagokban szerzett tiszti rangokat megfelelő felülvizsgálat, esetleg rövid tanfolyamok elvégzése után az új csehszlovák hadseregben is elismerjük.

A kormány nemzeteink szellemének és harci hagyományainak megfelelő új csehszlovák harci kitüntetéseket és rendjeleket alapít.

A katonai kérdés megoldásával kapcsolatban a kormány meg akar tenni mindent, ami előmozdítja a nép véderejének leggyorsabb és leghatásosabb mozgósítását, harcbavetését a fronton és az eredményes hadviselést a végső győzelem kivívásáig.

IV.

A kormány, hogy kifejezze a cseh és szlovák nemzet végtelen hálaját a Szovjetunió iránt, a csehszlovák külpolitika megingathatatlan irányvonalának fogja tekinteni legszorosabb szövetségünket a győzelmes keleti szláv nagyhatalommal. Az 1943 december 12-én aláírt szovjet-csehszlovák kölcsönös segélynyujtási, barátsági és együttmüködési szerződés határozza meg a jövőben mindvégig országunk külpolitikáját. A Szovjetunió segítségével fogjuk elérni a Csehszlovák Köztársaság teljes felszabadítá-

sát, hogy azután a Szovjetunió segítségével örökre megszilárdítsuk a köztársaság szabadságát és biztonságát, és hogy a Szovjetunió széleskörü közreműködésével biztosítsuk Csehszlovákia nemzeteinek nyugodt fejlődését és boldog jövendőjét.

A kormány szándéka, hogy gyakorlatilag együttműködik a Szovjetunióval, mégpedig minden irányban — katonai, politikai, gazdasági és kulturális vonalon egyaránt — és az a kívánsága, hogy a szomszédos Ukrán Szovjetköztársasággal kölcsönösen kicserélje képviselőit és kölcsönös kapcsolatra lépjen vele. A kormány arra fog törekedni, hogy a hitleri Németország teljes szétzúzása után, a Németország fölötti ítélet végrehajtásakor, a Németország által fizetendő jóvátétel megállapításakor, az új határok megvonásakor és a jövendőbeli béke megszervezésekor Csehszlovákia a legszorosabban a Szovjetunió oldalán álljon, a többi szláv és demokratikus állammal egysorban.

A kormány fontos feladatának tekinti, hogy szilárd szövetségi kapcsolatot létesítsen az új, demokratikus Lengyelországgal és hogy mielőbb megvalósítsa az 1943 december 12-én aláírt csehszlovák-szovjet szerződés tervbevett kiszélesítését háromoldalú egyezménnyé, amely megpecsételné Csehszlovákia, Lengyelország és a Szovjetunió szövetségét a német támadó szándékkal szemben. Ami Lengyelországot illeti, a kormány arra fog törekedni, hogy az áldatlan mult feledésbe merüljön és hogy Csehszlovákiának az új Lengyelországhoz való viszonya kezdettől fogva új alapra, a szláv testvériség alapjára épüljön.

A kormány külpolitikájának szláv irányvonalát azzal is ki fogja dombornítani, hogy a legbarátibb kapcsolatra lép az új Jugoszláviával s megtalálja a szláv Bulgária iránti viszonyának megfelelő formáját is.

Magyarországhoz való viszonyunkban a kormány teljesen kihasználja a fegyverszüneti helyzetet, amely, hála a Szovjetunió segítségének, oly jelentős előnyöket biztosított Csehszlovákiának. Később, a magyar megszállók jogtalanságainak és gonosztetteinek jóvátétele után a kormány támogatni fogja azokat a törekvéseket, amelyek célja, hogy az új és valóban demokratikus Magyarországot, éppúgy mint a független és demokratikus Ausztriát közelebb hozzák a szomszédos szláv nemzetekhez és államokhoz.

A csehszlovák külpolitikának ezt az irányadó tájékozódását, amelyet a szláv barátság szelleme hat át, a kormány az Egyesült Nemzetek Hitler-ellenes arcvonalán álló demokratikus nyugati hatalmak iránti általános baráti kapcsolatok szélesebb alapjára kívánja helyezni. A kormány szorosabbra füzi baráti kapcsolatainkat Angliával, amelynek háborúalatti segítségét nagyra értékeljük, szorosabbra füzzük baráti kapcsolatainkat az Amerikai Egyesült Államokkal is, éppúgy mint Franciaország iránti különösen bensőséges barátságunkat. A kormánynak emellett az lesz a törekvése, hogy Csehszlovákia tevékenyen vegyen részt a felszabadított, demokratikus Európa új rendjének kiépítésében.

V.

A kormány belpolitikájában a csehszlovák alkotmány alapvető cikkelyéből indul ki, amely szerint az államhatalom egyedüli forrása a nép. A kormány ezért az egész közéletet széles, demokratikus alapon kívánja felépíteni, biztosítani akarja a nép számára az összes politikai jogokat és kérlelhetetlenül fog küzdeni a fasizmus összes maradványainak felszámolásáért.

Az egykori bürokratikus, a néptől távolálló közigazgatási apparátustól eltérően, a községekben, járásokban és tartományokban az állam- és közigazgatás új szervei létesülnek, a nép választotta bizottságok. Ezek a nép által választott, a nép állandó ellenőrzése alatt álló és a nép által visszahívható nemzeti bizottságok irányítják a maguk működési körében az összes közügyeket s a központi szervekkel együtt őrködnek a közbiztonságon. Ezek a nemzeti bizottságok megszervezik a fennhatóságuk alatt álló demokratikus hivatali apparátust. A kormány politikáját a nemzeti bizottságokon keresztül fogja megvalósítani és teljes mértékben a nemzeti bizottságokra fog támaszkodni. Feloszlatjuk az összes közigazgatási és erőszakszerveket és intézményeket, amelyeket a megszállók és az árulók egykori rendszerei hoztak létre.

A felszabadult nép a nemzeti bizottságokba legjobb képviselőit küldi ki, tekintet nélkül arra, vajjon ezek tagjai-e valamely politikai pártnak, de akik beváltak az idegen betolakodók és az árulók elleni küzdelemben s tetteikkel bizonyították és bizonyít-

ják igazi hazafias érzületüket és demokratikus meggyőződésüket. A nép és a kormány együttesen gondosan őrködnek majd azon, hogy a nemzeti bizottságokba ne furakodhassanak be olyan elemek, akik együttműködtek a megszállókkal, támogatták az árulókat és az ellenség szolgálatában gyalázatos személyi előnyöket szereztek.

A kormány teljes mértékben támogatni fogja a széles néprétegek alkotókezdeményezését és közéleti tevékenységét. A népnek, azonfelül hogy a nemzeti bizottságok útján közvetlenül résztvesz az állami és közügyek vezetésében és irányításában, meg lesz az a joga is, hogy különböző önkéntes szervezeteket — politikaiakat, szakmaiakat, szövetkezetieket, kulturálisakat, testnevelésieket és egyebeket — alakítson és ezek közvetítésével érvényesítse a maga demokratikus jogait. De nem fogjuk megengedni, hogy ezekbe a szervezetekbe a nemzet árulói, fasiszták s a nép egyéb nyílt vagy titkos ellenségei bekerülhessenek.

A politikai, gazdasági és kulturális élet minden területén következetesen végrehajtjuk a nők egyenjogúsítását. Tizennyolc éves kortól bevezetjük a férfiak és nők általános választójogát, amelyet a véderő tagjaira is kiterjesztünk. A köztársaság elnökének a háborús bünösök, árulók és kollaboránsok megbüntetéséről, valamint népbíróságok létesítéséről szóló alaprendelete értelmében megfosztjuk az aktív és passzív választójogtól a nemzet összes árulóit és az ellenség szekértolóit. Biztosítjuk az alkotmányos szabadságjogokat, nevezetesen a személyi szabadságot, a gyülekezési, egyesülési jogot,

az élőszó, sajtó és levél útján történő véleménynyilvánítás szabadságát, a magánlakások sérthetetlenségét, a levéltitkot, a tanszabadságot, a lelkiismereti és vallásszabadságot. Faji alapon tilos lesz a köztársaság polgárait egymástól megkülönböztetni.

VI.

A kormány, mint a köztársaság első otthon alakult kormánya, az új elvekre épült csehszlovák államközösség megtestesítőjének tekinti magát. A kormány, végetvetve az összes régi vitáknak és abból kiindulva, hogy a szlovákokat önállójellegü nemzetnek ismerték el, az első pillanattól kezdve következetesen arra fog törekedni, hogy a csehek és szlovákok viszonyában megvalósítsa a teljes egyenlőség elvét és így juttassa kifejezésre a két nemzet közötti igazi testvériséget.

Elismerve, hógy a szlovák föld urainak a szlovákoknak kell lenniök, éppúgy mint a maguk cseh otthonában a cseheknek, és elismerve, hogy a köztársaságot két egyenjogú nemzet, a csehek és szlovákok közös államaként kell felújítanunk, a kormány ennek elismerését fontos állampolitikai aktusok formájában juttatja kifejezésre. A Szlovák Nemzeti Tanácsot, amely a községi és járási nemzeti bizottságokra támaszkodik, nemcsak az önálló jellegü szlovák nemzet jogos képviselőjének tekintjük, hanem Szlovákia területén az államhatalom, a törvényhozói, állami és végrehajtó hatalom hordozójának is, amint az a Szlovák Nemzeti Tanács, valamint a köztársasági elnök és a londoni csehszlovák

kormány között létrejött külön egyezménynek megfelel. A kormány, mint a köztársaság központi kormánya, a közös állami feladatokat a Szlovák Nemzeti Tanáccsal és a Szlovák Nemzeti Meghatalmazottak Testületével, mint a Szlovák Nemzeti Tanács végrehajtó kormányszervével a legszorosabb együttmüködésben fogja megoldani.

Az újonnan épülö egységes csehszlovák véderö keretében és az egységes szolgálati szabályzat alapján szlovák nemzeti katonai alakulatok (ezredek, hadosztályok stb.) létesülnek túlnyomóan szlovák nemzetiségü legénységgel, altisztekkel és tisztekkel. Ezeknél a katonai alakulatoknál a szlovák lesz a vezénylési és szolgálati nyelv. Az egykori szlovák hadsereg tisztjeit és továbbszolgáló tagjait, amennyiben nem vétettek a szlovák nemzeti becsület ellen, a régi áruló rendszer idején kifejtett tevékenységük miatt nem vonják bünvádi eljárás alá és eddigi rangjukban átveszi öket a csehszlovák hadsereg. Ezeknek az ügyeknek az eldöntésénél a Szlovák Nemzeti Tanács véleménye és ajánlása irányadónak tekintendö.

A köztársaság új kormánya gondoskodni fog arról, hogy a szlovák és a cseh nemzet viszonyának alkotmányos rendezésénél a kormány- és végrehajtóhatalomnak ugyanolyan szlovák szervei létesüljenek, mint amilyenekkel a szlovák nemzet ma a Szlovák Nemzeti Tanácsban rendelkezik.

A központi és a szlovák szervek hatáskörének jövendöbeli megosztását illetöen a cseh és a szlovák nemzet törvényes képviselöi fognak megegyezni. A központi állami hivatalokban, az összállami in-

tézményekben és gazdasági szervekben biztosítják a szlovákok arányos képviseletét mind számszerüség, mind jelentőség tekintetében.

VII.

A kormány gondoskodni fog arról, hogy mielőbb megoldódjék Kárpátukrajna kérdése, amelyet e terület lakossága maga vetett fel. A kormány arra törekszik, hogy ezt a kérdést a kárpátukrán nép demokratikus módon nyilvánított akarata szerint, a Csehszlovákia és a Szovjetunió közötti teljes barátság jegyében oldják meg s meggyőződésünk, hogy ez valóban így is történik majd. A kormány ilyen értelemben teszi meg az összes szükséges elökészületeket.

VIII.

Azok a szörnyü tapasztalatok, amelyeket a csehek és a szlovákok a német és magyar kisebbséggel kapcsolatban szereztek — amely kisebbségek túlnyomórészben a köztársaság elleni fasiszta hódítópolitika engedelmes eszközeivé váltak és amelyek közül különösen a csehszlovákiai németek csatlakoztak közvetlenül a cseh és szlovák nemzet elleni irtóhadjárathoz — a felújított Csehszlovákiát mély és tartós beavatkozásra kényszerítik. A köztársaság nem akarja és nem fogja sujtani államhü német és magyar polgárait és különösen azokat nem, akik a legsúlyosabb időben is hüek maradtak hozzá, de a bünösökkel szemben szigorúan és kérlelhetetlenül

fog eljárni, mert ezt parancsolja nemzeteink lelkiismerete, számtalan vértanunk szent emléke, a jövő nemzedékek nyugalma és biztonsága. A kormány ezért a következő elvek szerint fog eljárni:

A Csehszlovák Köztársaság német- és magyarnemzetiségű polgárai közül azoknak, akik 1938-ban, München előtt, csehszlovák állampolgárok voltak, az állampolgárságát meg fogja erősíteni, biztosítja a köztársaságba való esetleges visszatérésüket azoknak, akik szembehelyezkedtek a hitleristákkal és a fasisztákkal, akik már München előtt tevékenyen küzdöttek Henlein és a magyar irredenta-pártok ellen a Csehszlovák Köztársaság érdekében, akiket München után és március 15. után a német és magyar államhatalom az ottani rendszer elleni fellépésük és küzdelmük, valamint a Csehszlovák Köztársaság iránti hűségük miatt üldözött, börtönbe vagy koncentrációs táborba zárt, vagy akik a német és magyar terror elől kénytelenek voltak külföldre menekülni és ott résztvettek a Csehszlovákia felújítását célzó aktív küzdelemben.

A többi német- és magyarnemzetiségű csehszlovák állampolgár állampolgári jogait érvényteleníti. Ezek a polgárok újra optálhatnak Csehszlovákia javára, de a köztársaság hivatalai fenntartják maguknak azt a jogot, hogy minden ilyen kérvényt egyénileg bíráljanak felül. Azokat a magyarokat és németeket, akik a köztársaság, a cseh és szlovák nemzet elleni büncselekmények miatt bíróság elé kerülnek és akiket a bíróság elítél, megfosztja a csehszlovák állampolgárságtól és amennyi-

ben nem a legsúlyosabb büntetés sujtja őket, örökre kiutasítja a köztársaság területéről.

Azokat a németeket és magyarokat, akik 1938, tehát München után költöztek a Csehszlovák Köztársaság területére, nyomban kiutasítják a köztársaságból, amennyiben nem indul ellenük bünvádi eljárás. Ez a rendelkezés nem vonatkozik azokra, akik Csehszlovákia érdekében fejtettek ki tevékenységet.

IX.

A kormány igen felelősségteljes feladatának s a cseh és szlovák nemzettel szembeni erkölcsi kötelességének tekinti, hogy felkutassa és büntetőbíróság elé állítsa az összes háborús bünösöket, az összes árulókat, mindazokat, akik tudatosan és tevékenyen segédkeztek a német vagy magyar elnyomóknak. A kormány ezt a feladatát minden huzavona, ingadozás és személyekre való tekintet nélkül fogja teljesíteni.

Ami a német és magyar háborús bünösöket illeti, a kormány gondoskodni fog róla, hogy ezeket haladéktalanul ártalmatlanná tegyék, őrizetbe vegyék és rendkívüli népbíróság elé állítsák. Ezeket a német és magyar bünösöket nemcsak Csehszlovákia nemzetei ellen és nemcsak Csehszlovákia területén elkövetett gaztetteikért fogják vizsgálati és bünvádi eljárás alá vonni, hanem azokért a gonosztetteikért is, amelyeket más nemzetek terhére, mindenekelőtt a szövetséges Szovjetunióban követtek el.

Az ilyen német és magyar bünösöket átadják a szovjet szerveknek. Táborok létesülnek mindazon német és magyar állampolgárok részére, akik bármiféle kapcsolatban álltak náci és fasiszta szervezetekkel, ezek vezetöivel s fegyveres és terrorista alakulataival.

Különleges intézkedéseket foganatosít a kormány, hogy bíróság elé állítsák és megbüntessék a cseh és szlovák nemzet köréből kikerült árulókat, kollaboránsokat és fasiszta elemeket. A nemzeti bizottságok mellett mindenütt rendkívüli népbíróságok kezdik meg müködésüket. Ezek illetékességét a körzet és a büncselekmények jellege szerint fogják megállapítani. Az ismert és különösen súlyos felelösséggel tartozó büntettesek, a különleges esetek számára mind a cseh országrészekben, mind Szlovákiában Nemzeti Bíróság létesül. Az árulók és kollaboránsok elleni bünvádi eljárás alapjául általában azok az intézkedések szolgálnak, amelyeket a köztársasági elnöknek a háborús bünösök megbüntetéséről szóló alaprendelete tartalmaz.

A kormány Nemzeti Bíróság elé állítja, mint a köztársaság árulóit, Háchát, az úgynevezett protektorátus elnökét és a Berán-kormány összes tagjait, akik jóváhagyták, hogy Hácha aláírta az 1939 március 15-én kelt, úgynevezett berlini szerződést és akik 1939 március 16-án üdvözölték a Prágába érkező Hitlert. Továbbá bíróság elé kerülnek mindazok, akik 1939 március 16-tól kezdve a protektorátusi kormányok tagjai voltak, éppúgy mint Tiso és mindazok, akik 1939 március 14-töl kezdve az úgy-

nevezett szlovák kormányok tagjai, vagy az úgynevezett szlovák parlament képviselői voltak. Ugyancsak bírói eljárás alá vonják Hácha politikai és hivatali segítőtársait, valamint a protektorátusi közigazgatás felelős vezetőtisztviselőit. Leszámolunk az áruló újságírókkal, akik eladták magukat és a németeket szolgálták. Bűnvádi eljárás indul a „cseh ifjúság nevelésére alakult kuratórium" vezetői, a „Vlajka" tagjai, az „Alkalmazottak Nemzeti Szakmai Központjai", választmányi tagjai és vezetői, a „Mezőgazdasági és Erdészeti Szövetség" és más hasonló szervezetek vezetői ellen, akik a németek szolgálatába szegődtek, továbbá mindazon tisztviselők ellen, akik cseh és szlovák embereket a Gestapónak szolgáltattak ki, akik tevékenyen vettek részt szlovákoknak és cseheknek németországi kényszermunkára történő elhurcolásában, akik tevékenyen elősegítették csehszlovák lakosok eltávolítását eredeti lakhelyükről stb. Szlovákiában bíróság elé kerülnek a Tiso-féle árulórendszer tevékeny szekértolói, a Hlinka-gárda, a szlovák Gestapo pribékjei, a Gaspar-féle náci-propaganda eszközei és különösen azok, akik tevékenyen és orvul léptek fel a szlovák nemzeti felkelés ellen, akik bármily módon résztvettek azokban az erőszakosságokban és kegyetlenkedésekben, amelyeket a németek a szlovák nemzeten elkövettek.

A kormány a legnagyobb határozottsággal bíróság elé kényszeríti a bank-, ipari és mezőgazdasági arisztokraták köréből kikerült árulókat, akik a német fennhatóság idején a bankokban, az ipari, keres-

kedelmi, mezőgazdasági vállalatokban és különböző gazdasági szervezetekben elősegítették a német rablást és a német hadviselést.

Jóllehet az egykori megszálló és áruló rendszerek közigazgatási és államapparátusában való egyszerű alkalmaztatást, önmagában véve, nem fogjuk büntetendő cselekménynek tekinteni, de demokratikus ellenőrzés mellett minden egyes ilyen tisztviselő tevékenységét egyéni vizsgálat tárgyává fogjuk tenni és a kormány mindenképpen oda fog hatni, hogy az új államapparátus teljesen megtisztuljon mindazoktól az elemektől, akik bűnt követtek el a köztársaság és a nemzet ellen, megtisztuljon a fasiszta és fasisztabarát elemektől, mindazoktól, akik 1938 és 1939 válságos eseményeinek idején, a német és magyar megszállás időszakában hűtlenek voltak a nemzethez és az államhoz, akik megbízhatatlanoknak és gyáváknak bizonyultak. Ugyancsak vizsgálat és bünvádi eljárás indul mindazon csehszlovák állampolgárok ellen, akik külföldön váltak hűtlenné a köztársasághoz és felforgató tevékenységükkel segítséget nyujtottak az ellenségnek, vagy akik megtagadták állampolgári kötelességeik teljesítését, noha nem nehezedett rájuk a német fasiszta terror nyomása.

A kormány el van szánva rá, hogy következetesen kitépi a fasizmus politikai és szellemi gyökereit és ezért betiltja az összes fasiszta pártokat és szervezeteket, nem engedi meg semmiféle formában azoknak a politikai pártoknak felújítását, amelyek oly súlyosan vétkeztek a nemzet és a köztársaság érdekei ellen. (Idetartozik az agrárpárt és

fiókja, az ú. n. iparospárt, a nemzeti egység pártja, valamint azok a pártok is, amelyek 1938-ban beolvadtak a Hlinka-pártba.) Ez az intézkedés sem erkölcsi, sem politikai tekintetben nem csorbítja az említett pártok volt tagjai közül azoknak a becsületét, akik hűek maradtak a köztársasághoz. Az említett pártok politikai tekintetben felelős funkcionáriusai, akik súlyosan vétettek a nemzet és a köztársaság érdekei ellen, a jövőben nem fejthetnek ki politikai tevékenységet és nem lehetnek demokratikus pártok tagjai.

X.

Számos intézkedést fogunk végrehajtani, hogy helyrehozzuk azokat a károkat, amelyeket a megszállók és áruló segítőtársaik a cseh és szlovák nemzeti és közvagyonban tettek, továbbá hogy felszámoljuk az idegen és fasiszta befolyást a cseh és szlovák nép gazdasági életében s a cseh és szlovák nemzet szükségleteinek fedezésére biztosítsuk a nemzeti munka gyümölcsét.

A köztársaság elnökének az átmeneti időre vonatkozó és a gazdasági élet zavartalan menetének biztosításáról szóló alaprendelete értelmében lefoglaljuk és azonnal nemzeti gondnokság alá helyezzük mindazokat a vagyonokat, amelyek tulajdonosai vagy kezelői ellenséges államok, elsősorban Németország és Magyarország polgárai, a Csehszlovák Köztársaság olyan német- és magyarnemzetiségű polgárai, akik tevékenyen segédkeztek Csehszlovákia felbomlasztásában és megszállásában, továbbá

a Csehszlovák Köztársaság más polgárai, akik elárulták a nemzetet s tevékenyen támogatták a német és magyar megszállókat, továbbá részvénytársaságok és egyéb kereskedelmi társaságok, amelyek igazgatóságában az említett három csoport valamelyikéhez tartozó személyek foglaltak helyet.

A lefoglalt vagyonokat, amelyek előbb munkások, tisztviselők, iparosok, földmüvesek és szabadfoglalkozásúak tulajdonában voltak és amelyeket tőlük nemzeti, politikai és faji üldözés következtében vettek el, nyomban visszaadjuk régi tulajdonosaiknak, illetve azok törvényes örököseinek. Az ilyen ügyekben egyéni kérvények alapján az illetékes nemzeti bizottságok döntenek.

Az egyéb lefoglalt vagyonok az illetékes törvényhozó szervek döntéséig nemzeti gondnokság alatt maradnak.

A különböző (mezőgazdasági, fogyasztási, pénzügyi stb.) szövetkezeti vállalatok és szervezetek élére azonnal ideiglenes nemzeti gondnok kerül, aki addig marad a helyén, amíg a szóbanforgó szövetkezetek tagjai demokratikus úton új igazgatóságot nem választanak. Az ideiglenes nemzeti gondnokot az illetékes nemzeti bizottság (Szlovákiában fontos esetekben a Szlovák Nemzeti Tanács) jelöli ki, a szövetkezetek tagjainak tevékeny közremüködésével.

XI.

A kormány — teljesíteni akarván a cseh és szlovák földmüvesek és földnélküli parasztok kívánságát, hogy következetes új földbirtokreformot hajt-

sunk végre és azzal a céllal, hogy a cseh és szlovák földet egyszersmindenkorra kiragadjuk az idegen német-magyar nemesség, valamint a nemzetárulók kezéből, hogy azután átadhassuk a cseh és szlovák földmüveseknek és földnélküli parasztoknak — helyesli az ellenséges és áruló elemek földjének elkobzását, amelyet a Szlovák Nemzeti Tanács foganatosít, helyesli, hogy ezt a földet a kisparasztok között osztják fel és hasonló intézkedést fog végrehajtani a köztársaság egész területén. Ebben a következő elvek alapján fog eljárni:

Nemzeti Földalap létesül. E Nemzeti Földalap birtokába vesz minden földet, épületet, élö és holt felszerelést, amelynek tulajdonosai bármilyen állampolgársággal rendelkező német és magyar arisztokraták és nagybirtokosok voltak, vagy ellenséges államok, elsösorban Németország és Magyarország polgárai, a Csehszlovák Köztársaság olyan német és magyar polgárai, akik tevékenyen müködtek közre Csehszlovákia felbomlasztásában és megszállásában, a Csehszlovák Köztársaság egyéb polgárai, akik elárulták a nemzetet és tevékenyen támogatták a német és magyar megszállókat, továbbá részvénytársaságok és más kereskedelmi társaságok, amelyeket a fentemlített csoportok valamelyikéhez tartozó személyek igazgattak.

A fentemlített földvagyont s a vele összefüggő egyéb vagyont minden kártérítés nélkül elkobozzuk. A vagyonelkobzásról és az elkobzott vagyontárgyak ideiglenes kezeléséről, a földbirtokreform végrehajtásáig, a földmüves bizottságok segítségével, az illetékes nemzeti bizottságok gondoskodnak.

A Nemzeti Földalap rendelkezésére álló mezőgazdasági földet a cseh országrészekben a cseh, Szlovákiában a szlovák és ukrán telepesek, kis- és középparasztok, valamint mezőgazdasági munkások között fogjuk felosztani, előnyben részesítve azokat, akik mint partizánok, katonák, illegális nemzeti harcosok, az idegen terror áldozatai stb. érdemeket szereztek nemzeti felszabadító küzdelmünkben. A földosztást a Nemzeti Földalap vezetősége fogja végrehajtani a nemzeti bizottságok s a földmüvesekből és mezőgazdasági munkásokból alakított különleges bizottságok tevékeny részvételével. A felosztott földbirtokokhoz tartozó gazdasági épületek és felszerelések közös használatára kisparasztokból álló szövetkezeteket lehet szervezni.

A földért, amely teljesen a földigénylő tulajdonába kerül, a mezőgazdaság fejlesztésére fordítandó mérsékelt díj fizetendő, amely nem haladja meg az 1—2 évi átlagos (a föld hozama szerint számított) jövedelem értékét és amelyet 15 évig terjedhető részletekben kell leróni. Méltánylandó esetekben az illetékesek ennek a díjnak lerovásától is eltekinthetnek.

XII.

A megszállók és árulók által feldúlt gazdasági élet felújítása, az ellenség által megsemmisített értékek újjáteremtése, a hadiipar és a polgári lakosság szükségleteit kielégítő ipar termelésének gyors újjáélesztése, továbbá valamennyi munkaképes polgár munka- és keresetlehetőségének biztosítása az

egész nép és valamennyi népi szervezet nagy erőfeszítését követeli meg. A kormány, a nemzet széles rétegeinek alkotó kezdeményezésére támaszkodva, elsősorban a következőkre fog törekedni:

Üzembe helyezzük az összes nem működő vállalatokat és ezek termelését a háború szükségleteihez, valamint a nyersanyagkészletekhez idomítjuk. Helyreállítjuk a megrongált üzemek épületeit és gépi berendezését s megszervezzük a rendelkezésre álló gépek minél eredményesebb kihasználását.

Mozgósítjuk a különféle nyersanyagok fellelhető tartalékait, helyi forrásokból megszervezzük e nyersanyagok további előállítását és ezeket a nyersanyagokat a legcélszerűbben osztjuk fel az egyes iparágak és egyes vállalatok között.

Megszervezzük helyi forrásokból az üzemanyag termelését s gondoskodunk annak célszerű elosztásáról. Gyors ütemben üzembe helyezzük a közületek és magánosok villanyerőműveit, gázgyárait, vízműveit, valamint az egyéb községi üzemeket és erőforrásokat.

Újjászervezzük a (távösszekötő) posta-, távíró-, távbeszélő- és rádiószolgálatot, kiépítjük a helyiérdekű és távközlekedést, mindenekelőtt biztosítjuk az élelmiszerek szállítását a falvakból a városokba s e célból mozgósítjuk az összes rendelkezésre álló közlekedési eszközöket.

Segítséget nyujtunk a falvakban és a városokban a földműveseknek, telepeseknek, iparosoknak és munkásoknak megrongált lakóházaik és gazdasági épületeik helyreállításához vagy újjáépítéséhez, e célból építőanyagot, olcsó hitelt és anyagi támoga-

tást juttatunk nekik. Helyreállítjuk, illetve újjáépítjük a megrongált középületeket, laktanyákat, hivatalokat, iskolákat, kórházakat stb.

Hitelek nyujtásával, nyersanyagok kiutalásával, megrendelésekkel és a késztermékek elhelyezésének biztosításával támogatjuk a vállalkozók, iparosok és más termelők egyéni kezdeményezéseit.

A nemzeti gondnokság alá kerülő vállalatok élére jóképességü és kezdeményező müszaki és kereskedelmi vezetőket állítunk, akik az állami és gazdasági szervek általános ellenőrzése alatt biztosítják a vállalatok eredményes müködését.

Pénz- és áruhitel nyujtásával, valamint az üzérkedés és az uzsora üldözésével támogatjuk a tisztességes magán- és szövetkezeti kereskedelem felélesztését és továbbfejlődését.

Az egész pénzügyi és hitelrendszert, az ipari kulcsvállalatokat, a biztosító intézeteket, a természetes és mesterséges erőforrásokat az állam általános vezetése alá helyezzük, a nemzetgazdaság újjáépítésének s a termelés és a kereskedelem újjáélesztésének szolgálatába állítjuk.

A kormány továbbra is arra fog törekedni, hogy a szövetséges Szovjetunió segítsége mellett a felszabadított területek ellátására, első segítségül szolgáló árucikkeket szerezzen az „UNRRA" nemzetközi szervezettől, továbbá azokból az eszközökből, amelyeket a „kölcsön- és bérbeadásról" szóló amerikai törvény alapján nyujtanak, végül a külföldi szabadpiacon eszközölt bevásárlások útján.

XIII.

A megszállók az árulók segítségével több mint hat éven át fosztogatták nemzeteinket. Az idegenek garázdálkodása most, földünk felszabadításának előestjén, tetőfokára hágott. Az ellenség mindenütt sivatagot hagy maga után, felszabadított területeinken a legnagyobb ellátási és élelmezési nehézségekkel küzdünk. Háborús erőfeszítésünk első feladatai közé tartozik, hogy mindenáron legyőzzük ezeket és biztosítsuk a legszükségesebb élelmet a katonaság és a polgári lakosság számára.

A kormány felszólítja földmüvesnépünket, a kisgazdákat és a mezögazdasági munkásokat, a férfiakat, a nöket és az ifjúságot, hogy gondoskodjanak minden talpalatnyi megmüvelhető föld megmunkálásáról. A helyi nemzeti bizottságok, mezögazdasági szövetkezetek, a kisgazdák és mezögazdasági munkások szervezetei gondoskodjanak arról, hogy a nemzeti gondnokság alá helyezett birtokok és gazdaságok földjét maradéktalanul megmüveljék és hogy a mezei munkálatoknál szervezett, testvéri segítséget nyujtsanak azoknak a gazdaságoknak, amelyek tulajdonosai a hadseregben, a partizánoknál, az ellenség hátországában vannak, vagy az ellenséges terror áldozatai lettek. A kormány ragaszkodik ahhoz, hogy a felosztásra szánt föld megmüvelését semmi esetre sem szabad elhalasztani s ezért az illetékes nemzeti bizottságokra hárítja a felelősséget. Ezeknek a nemzeti bizottságoknak kell gondoskodniok arról, hogy müködési területükön idejekorán és kifogástalanul müveljenek meg minden

földet, tekintet nélkül arra, milyenek a szóbanforgó földek tulajdonviszonyai a jelen pillanatban.

Földmüvesnépünk a megszállás idején nehéz munkájának gyümölcsét, megfelelő ellenszolgáltatás nélkül, az ellenségnek volt kénytelen odaadni. A felszabadított területen most földmüveseink szent kötelessége, hogy termékeikkel ellássák saját nemzetüket és a hadsereget, amely a haza felszabadításáért harcol. A kormány a földmüvesek illetékes szerveivel egyetértésben megállapítja a mezögazdasági termékek kötelező, szabott árakon történő beszolgáltatásának szilárd normáit a gazdaságok nagysága, a birtokosok földjének kiterjedése és minősége szerint, hogy az állam olcsó élelmiszerrel láthassa el a hadsereget, a munkásságot és a városok egyéb dolgozó lakosságát. A nemzettel és állammal szembeni minimális kötelességeinek teljesítése után minden földmüves, a megállapított árak figyelembevételével, szabadon rendelkezhetik termésfölöslegével.

A kormány a fejadagok formájában kiutalt legfontosabb élelmicikkek árát úgy fogja megszabni, hogy az megfeleljen a nemzet széles rétegei anyagi teherbírásának. Ezeket a fejadagokat ki-ki a szabadpiac igénybevételével egészítheti ki. Hogy az állami és községi szervek miképpen tudják biztosítani a városi lakosság élelmezését, az attól függ, hogyan teljesíti kötelességeit a földmüvesnép a nemzettel és az állammal szemben a mezögazdasági termelés fokozásával és a kötelező beszolgáltatásokkal.

XIV.

A kormány elhatározta, hogy a fokozott háborús erőfeszítés keretében s a megszállók és árulók által földúlt nemzetgazdaság felújításának és kiszélesítésének arányában nagyvonalú szociálpolitikai és népjóléti gondoskodás alapjait rakja le a városok és falvak összes dolgozó rétegeinek érdekében.

A kormány minden erejével arra fog törekedni, hogy valamennyi munkaképes férfi és nő munkalehetőséghez és teljesítményének megfelelő kereshez jusson. A munkaidőt, a béreket és egyéb munkafeltételeket kollektív szerződések fogják biztosítani és törvény fogja védeni. A nők és az ifjúság viszonylatában érvényre juttatjuk azt az elvet, hogy egyenlő munkáért egyenlő bér jár.

A kormány gondoskodni fog valamennyi dolgozó munkanélküliség, betegség, baleset, rokkantság és aggkor esetére szóló biztosításáról és hogy ezt a gondoskodást fokozatosan kiterjesszék az önálló tevékenységet folytató személyekre is, amennyiben azoknak más megélhetési lehetőségük nincs. A népjóléti gondoskodás előterébe az anyákról és gyermekekről való hathatósabb gondoskodás kerül. A társadalombiztosítás összes válfajaival kapcsolatos kiadásokat a jövőben az állami költségvetés keretében fogjuk fedezni.

A fürdőhelyek, szanatóriumok és különböző üdültetési intézmények a jövőben a városi és falusi dolgozók gyógyulását, pihenését és üdülését fogják szolgálni. Népünk egészségének és pihenésének szolgálatába állítjuk azokat a kastélyokat, nyári la-

kokat és palotákat, amelyekben ezelőtt az idegen nemesség és más idegen uraság terpeszkedett el.

A kormány különleges figyelmet szentel arra, hogy a háború és a nemzeti felszabadító küzdelem áldozatainak, a fasiszta börtönök és gyüjtőtáborok vértanúinak, a katonák és partizánok családtagjainak, a hadirokkantaknak, valamint az özvegyeknek és árváknak megélhetésükhöz lehetőséget nyujtson.

A legmesszebbmenőkig gondoskodunk a serdülő nemzedékről. Mindkét nemhez tartozó ifjúságunkat testi, erkölcsi és szellemi tekintetben úgy kell felnevelnünk, hogy méltó hordozója legyen nemzeteink jövőjének. Anyagi eszközökkel biztosítjuk a munkások, parasztok és más dolgozók gyermekeinek azt a jogát, hogy képességeiknek megfelelően megszerezhessék a legmagasabb müveltséget is és nyilt útjuk legyen az örömteli életbe. A sokgyermekes családokat különleges támogatásban fogjuk részesíteni.

Értelmiségünk tagjainak, amennyiben a megpróbáltatás idején nem árulták el nemzetüket, jelentékeny szerepet kell játszaniok a felszabadult haza új életének felépítésében. Tehetséges értelmiségünk számára, párt- s egyéb protekció nélkül, nyitva áll az út az állami és magánszolgálatok felé és az értelmiség tagjai részére, teljesítményüknek megfelelő életszínvonalat biztosítunk.

Valamennyi alkalmazottnak, kétkézi és szellemi dolgozónak meglesz a joga ahhoz, hogy önként szakszervezetekbe tömörüljön és szabadon választhassa meg képviselőit. Az üzemekben, műhelyekben, a hivatalokban az alkalmazottak szabadon választhatják meg az üzemi bizottságokat, illetve bi-

zalmiaikat. A szakszervezetek és az üzemi bizottságok az alkalmazottak törvényes képviselői lesznek a bérekkel, munkafeltételekkel és társadalombiztosítással összefüggő összes kérdésekben a magánvállalkozókkal és a közhivatalokkal szemben.

A kormány külön feladatának tekinti, hogy a köztársaság valamennyi hű polgárát mielőbb visszaköltöztesse otthonába.

XV.

A hatéves megszállás nemcsak anyagi károkat okozott nekünk. Ugyanilyen nagyok és következményeikben különösen veszedelmesek azok az erkölcsi és szellemi károk is, amelyeket az idegen elnyomás okozott, mindenekelőtt az ifjúság soraiban. Azzal is, hogy sok fiatalt megfosztott a művelődés lehetőségétől, azzal is, hogy az egész idő alatt a fasizmus mérgét oltotta ifjúságunkba. Itt, éppen ezért, közvetlenül a bajok gyökeréhez kell nyúlnunk. De nem elég ezeket a gyökereket kitépni és eltávolítani. Ezen a téren sok újat kell még építenünk az új korszak és az állam új szükségletei szellemében.

Az iskolákat és más kulturális intézményeket (színházakat, könyvtárakat stb.) megtisztítjuk azoktól, akik ezen a területen tevékenyen együttműködtek a megszállókkal. Bevonjuk az elnyomatás idején kiadott összes tankönyveket. Felülvizsgáljuk az összes iskolai és közkönyvtárakat, hogy eltávolítsuk belőlük a náci és fasiszta dudvát. Alapos tisztogatást hajtunk végre az újságírás, a rádió és a film területén. Bezárjuk a cseh és szlovák városokban lévő

összes német és magyar iskolákat, köztük a prágai német egyetemet, a prágai és brnói német műszaki főiskolákat, amelyekről kitünt, hogy a leggaládabb fasiszta és hitlerista fészkek voltak. Az elemi és középiskolák német tanítósága is a hitlerizmus és a henleinizmus egyik legfőbb támasza volt nálunk, s mivel ez tömegjelenség, ezért a német iskolák kérdésében történő végleges döntésig bezárjuk az összes német iskolákat.

A német erőszakoskodók bezártak egész sor iskolát, könyvtárat és színházat, megsemmisítették ezek felszerelését, mindenekelőtt a cseh főiskolákét. Ezért a következő intézkedéseket foganatosítjuk:

Újra megnyitjuk az összes cseh és szlovák iskolákat, amelyeket a megszállók és Hácháék bezártak; újra megnyitjuk a megszállás idején bezárt könyvtárakat és színházakat. A megsemmisített felszerelést, a könyvtárakat, laboratóriumokat, különösen az egyetemekét és a műszaki főiskolákét, a német iskolák és intézetek e célra felhasználható könyveiből és laboratóriumi felszereléséből fogjuk pótolni. A főiskolák és középiskolák diákságának, amelyet az iskolák bezárása keményen sujtott, lehetővé tesszük a szóbanforgó iskolák gyors elvégzését. Az iskolák új kiépítésénél különleges figyelmet fogunk szentelni a napközi otthonoknak, a dolgozó szülők gyermekei védelmének, valamint — a műszaki utánpótlás gyorsított kiképzése érdekében — a szak- és ismétlőiskoláknak. A magasabbfokozatú iskolák és a kulturális élet más intézményei számára olymódon fogjuk pótolni a különlegesen képzett és megfelelő diákság és utánpótlás hiányát, hogy rendkívüli

előírások alapján lehetővé tesszük a tehetséges fiatalembereknek, hogy igazolt képességeik alapján, a normális időben megkövetelt formaságok nélkül kerülhessenek az ilyen iskolákba és kulturális intézményekbe.

Szlovákiában az iskolákat, az állam egész művelődési politikájának keretében, mind szervezetükben, mind szellemükben egészen önállóan, a szlovák nemzeti jellemvonásoknak megfelelően fogják létrehozni. A bratislavai szlovák egyetem, személyi és dologi tekintetben egyaránt, szintén teljesen független lesz és az a feladata, hogy Csehszlovákia tudományos kultúráját különleges szlovák elemekkel gazdagítsa, éppúgy, amint a szlovák Nemzeti Színház és más művészeti intézmények Csehszlovákia művészeti kultúrájának szlovák elemét fogják képviselni.

Az új korszak és Csehszlovákia új nemzetközi helyzete országunk kulturális programjának eszmei felülvizsgálatát teszi szükségessé.

Következetes demokratizálást hajtunk végre, nemcsak azzal, hogy a legszélesebb rétegek előtt megnyitjuk az iskolákat, valamint a műveltség és kultúra más forrásait, de eszmei síkon is: magának a nevelés módszerének és a kultúra jellegének népi alapra való helyezésével, hogy ne az emberek maroknyi csoportját, hanem a népet és a nemzetet szolgálja.

Felülvizsgáljuk a német és magyar kultúrához való viszonyunkat azzal, hogy minden területen leleplezzük az e kultúrákban rejlő reakciós elemeket. Művelődési politikánkban, a szlávságnak a nemzet-

közi politikában és a mi csehszlovák politikánkban elért új jelentőségével összhangban megerősítjük a szláv tájékozódást. Ebben az irányban fogjuk kifejleszteni és megváltoztatni iskoláink tanterveit, valamint tudományos és művészeti intézményeink kulturális tájékozódását. A Szláv Intézetet nemcsak felújítjuk, hanem olyan eleven kultúrpolitikai intézménnyé építjük át, amely szoros kapcsolatot fog fenntartani más szláv nemzetek és államok kulturális intézményeivel.

Kulturális tekintetben is teljesen újjáépítjük kapcsolatainkat legnagyobb szövetségesünkkel, a Szovjetunióval. Ezért nemcsak hogy minden szovjetellenes utalást eltávolítunk tankönyveinkből és egyéb könyveinkből, hanem megfelelő módon fel is világosítjuk az ifjúságot a Szovjetunióval kapcsolatban. Az orosz nyelv az új tantervben éppen ezért, első helyen áll majd az idegen nyelvek között. Arról is gondoskodni fogunk, hogy ifjúságunk megszerezze a kellő ismereteket a Szovjetunió keletkezéséről, berendezkedéséről, fejlődéséről, gazdaságáról és kultúrájáról. Az egyetemeken e cél érdekében új tanszékek létesülnek a Szovjetunió történetének, a Szovjetunió gazdaságának és a Szovjetunió jogrendszerének ismertetésére.

Mindezt haladó, népi és nemzeti szellemben hajtjuk végre. Példaképül nagy klasszikusaink szolgálnak, akik a legmagasabb színvonalú kultúrát mélyen népi és nemzeti szellemben alkották.

XVI.

Az új kormány, amikor hazai földön átveszi felelősségteljes hivatalát, nem titkolhatja népünk előtt, hogy a köztársaság végleges felszabadításához, a kegyetlen ellenség és az aljas árulók által nemzeteinken ejtett mély sebek behegesztéséhez vezető út nehéz, göröngyös, sok áldozatot és fáradságos munkát igénylő út lesz. Egyet azonban megígérhet az új kormány népünknek a frontvonalon innen és a frontvonalon túl: azt, hogy a kormány legjobb lelkiismerete és képessége szerint fogja teljesíteni a vállalt programot, hogy mindíg és mindenütt nemzeteink és a köztársaság érdekeit fogja szem előtt tartani, nem engedi meg, hogy a felszabadított köztársaságban élösködő egyének és csoportok kizsákmányoló érdeke a városi és falusi dolgozó nép érdekei fölé kerekedjék. A kormány szilárdan hisz népünk nagy alkotóképességében s mindent elkövet, hogy ezt az alkotóképességét serkentse és kifejlessze. Ennek eszköze az, hogy demokratikus úton megszervezi és támogatja nemzeteink legszélesebb rétegeinek részvételét a mindennapi politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális életben, hogy így valósággá váljon az az elv, amely szerint az államhatalom egyedüli forrása a nép.

(A kormány 1945 április 5-én tartott első ülésén elfogadott program.)

A SZLOVÁK NEMZET MAGNA CHARTÁJA

Az új kormány megbízott, hogy ismertessem itt programjának a szlovák nemzetre és Szlovákiára vonatkozó részét.

E programnak új korszakot kell nyitnia két nemzetünk kölcsönös kapcsolataiban, egyszersmindenkorra ki kell küszöbölnie azokat az áldatlan okokat, amelyek a multban megkönnyítették ellenségeinknek, hogy éket verjenek közénk. Röviden szólva, olyan program ez, amelynek ki kell alakítania és minden bizonnyal ki is fogja alakítani azokat a belpolitikai feltételeket, amelyek megakadályozzák, hogy mégegyszer megismétlődhessék München és mindaz, amit bécsi döntésnek neveztek, valamint 1939 március 14. és 15. is.

Az új kormány mint *cseh* embert bízott meg ezzel a megtisztelő feladattal, mégpedig azért, mert ezzel azt a meggyőződését fejezi ki, hogy a szlovák nemzetre és Szlovákiára vonatkozó programját helyeselni és támogatni fogja az egész *cseh* nép is. A kormány annál jogosabban számolhat a cseh nép egyetértésével és támogatásával, mivel egész tevé-

kenységének kiindulópontja a csehszlovák alkotmány alapvető cikkelye, amely szerint az államhatalom egyedüli forrása a *nép*. És ha az új köztársaságban csakugyan a cseh és a szlovák *nép* akarata fog uralkodni, akkor semmi és senki nem hiúsíthatja meg vagy nem csorbíthatja a csehek és a szlovákok közötti igaz testvériséget.

Az új kormány ennek tudatában a következőket jelenti ki és fogja végrehajtani:

A kormány, mint a köztársaság első hazai földön alakult kormánya, az új elvekre épült csehszlovák államközösség megtestesítőjének tekinti magát. A kormány, végetvetve az összes régi vitáknak és abból kiindulva, hogy a szlovákokat önálló jellegű nemzetnek ismerték el, az első pillanattól kezdve következetesen arra fog törekedni, hogy a csehek és szlovákok viszonyában megvalósítsa a teljes egyenlőség elvét és így juttassa kifejezésre a két nemzet közötti igaz testvériséget.

Elismerve, hogy a szlovák föld urainak a szlovákoknak kell lenniök, éppúgy mint a maguk cseh otthonában a cseheknek és elismerve, hogy a köztársaságot két egyenjogú nemzet, a csehek és szlovákok közös államaként fogják felújítani, a kormány ennek elismerését fontos állampolitikai aktusok formájában juttatja kifejezésre. A Szlovák Nemzeti Tanácsot, amely a községi és járási nemzeti bizottságokra támaszkodik, nemcsak az önálló jellegű szlovák nemzet jogos képviselőjének fogja tekinteni, hanem Szlovákia területén az államhatalom (a törvényhozói, állami és végrehajtóhatalom) hordozójának is, amint az a Szlovák Nemzeti Tanács, vala-

mint a köztársasági elnök és a londoni csehszlovák kormány között létrejött külön egyezménynek megfelel. A kormány, mint a köztársaság központi kormánya a közös állami feladatokat a Szlovák Nemzeti Tanáccsal és a Szlovák Nemzeti Meghatalmazottak Testületével, mint a Szlovák Nemzeti Tanács végrehajtó kormányszervével legszorosabb együttmüködésben fogja megoldani.

Az újonnan épülő egységes csehszlovák véderő keretében és az egységes szolgálati szabályzat alapján szlovák nemzeti katonai alakulatok (ezredek, hadosztályok stb.) létesülnek, túlnyomóan szlovák nemzetiségü legénységgel, altisztekkel és tisztekkel. Ezekben a katonai alakulatokban a szlovák lesz a vezénylési és szolgálati nyelv. Az egykori szlovák hadsereg tisztjeit és továbbszolgáló tagjait, amennyiben nem vétettek a szlovák nemzeti becsület ellen, a régi áruló rendszer idején kifejtett tevékenységük miatt nem vonják bünvádi eljárás alá és eddigi rangjukban átveszi őket a csehszlovák hadsereg. Ezeknek az ügyeknek az eldöntésénél a Szlovák Nemzeti Tanács véleménye és ajánlása irányadónak tekintendő.

A köztársaság új kormánya gondoskodni fog arról, hogy a szlovák és a cseh nemzet viszonyának alkotmányos rendezésénél a kormány- és végrehajtóhatalom ugyanolyan szlovák szervei létesüljenek, mint amilyenekkel a szlovák nemzet ma a Szlovák Nemzeti Tanácsban rendelkezik.

A központi és a szlovák szervek hatáskörének jövendőbeli megosztását illetően a cseh és a szlovák nemzet törvényes képviselői fognak megegyezni. A

központi állami hivatalokban, az összállami intézményekben és gazdasági szervekben biztosítják a szlovákok arányos képviseletét mind számszerüség, mind jelentőség tekintetében.

Amikor az új kormány nevében ismertetem itt a szlovák nemzetnek ezt a „Magna Chartáját", engedjék meg, hogy a kormány nevében néhány komoly szót füzzek hozzá.

Ne feledkezzenek meg róla, hogy a háború még javában folyik és hogy — jóllehet a dicsőséges Vörös Hadsereg Bratislavát is felszabadította már — a szlovák terület egyrésze még az ellenség karmai között van, nem szólván a cseh országrészekről, amelyek a maguk teljes egészében felszabadításukra várnak.

Szabadságukat a Vörös Hadsereg hozta el. A Szlovák Nemzeti Tanács alakjában saját népi, nemzeti hatalommal rendelkeznek. A nemzeti bizottságok formájában saját népi közigazgatási szerveik vannak. Jelentős történelmi tettet valósítanak meg az ellenség és az árulók földjének elkobzásával és azzal, hogy ezt a földet a szlovák falusi nép kezébe adják. Megvan a teljes biztosítékuk arra, hogy a szlovák nemzet helyzete a felújított Csehszlovák Köztársaság keretében meg fog felelni a szlovákok kívánságának. Gondoljanak arra, hogy mindezt elsősorban a Vörös Hadsereg győzelmének köszönhetik, a Vörös Hadseregnek, amelynek vállán nyugszik az egész Csehszlovákia felszabadításáért és közös ellenségünk szétzúzásáért folyó további küzdelem egész terhe. A Vörös Hadsereg katonái és tisztjei vérüket ontják Önökért és értünk, Szlovákia

városait és falvait testvéreink, hös vöröskatonák sírjai borítják.

Gondoljanak erre és cselekedjenek ennek megfelelöen. A Vörös Hadseregnek intézett üdvözleteket egészítsék ki határozott tettekkel is.

Egyesítsük eröinket, hogy megvalósítsuk ezeket a jelszavakat:

Mindent a felszabadító Vörös Hadsereg támogatására!

Mindent a frontnak!

Mindent a végsö gyözelem érdekében!

Tegyünk meg mindent azért, hogy Szlovákia és egész Csehszlovák Köztársaságunk felett mihamarabb a béke napja ragyogjon és mi a magunk és utódaink boldogulására minden erönket teljesen szabadon, új, szebb otthonunk felépítésének szentelhessük!

(A Szlovák Nemzeti Tanács košicei díszülésén, 1945 április 5-én tartott beszéd.)

MI A TEENDŐ, HOGYAN KELL MUNKÁHOZ LÁTNI?

Cseh nép! Városok és falvak dolgozói!

Munkások, földmívesek, iparosok, dolgozó értelmiségiek!

Több mint hat esztendeig tartó német megszállás után, amely annyi gyötrelmet és szenvedést hozott a cseh népre, nemzetünk számára is ütött a felszabadulás és a megtorlás órája. A dicsőséges Vörös Hadsereg, amelynek oldalán harcolnak a mi csehszlovák csapataink is, teljesen felszabadította Szlovákiát s most a cseh országrészekből kergeti ki a német banditákat és gyilkosokat. Nemsokára szabad lesz egész Csehszlovákia a Šumavától a Tátráig és Prágában az ősi Vár tornyán ismét a köztársaság győzelmes lobogója leng majd.

Nemzetünkre e történelmi pillanatban két főfeladat hárul: az egyik az, hogy minden erejével elősegítse a hitleri Németország teljes szétzúzását. A másik az, hogy lerakja a szabad, valóban demokratikus, népi, új és boldog Csehszlovákia életének szilárd alapjait és megakadályozza, hogy a köztársaság mégegyszer a München előtti viszonyok közé kerüljön.

Mi a teendő, hogyan kell munkához látnunk? Őrizzétek meg és szilárdítsátok meg egységteket! A nép egységét, a nemzet egységét. Amilyen egységesek voltatok a szenvedésben s az idegen betolakodók elleni harcban, olyan egységesek legyetek most, az építőmunka diadalának perceiben is.

Valósítsátok meg a köztársaság alkotmányának alapvető cikkelyét, amely szerint a nép az államhatalom egyedüli forrása! Minden felszabadított községben válasszatok nyomban helyi nemzeti bizottságot és minden felszabadított járásban járási nemzeti bizottságot. Legjobb képviselőiteket — akik megállták helyüket a megszállók és árulók elleni harcban és akik igazi demokraták — küldjétek a nemzeti bizottságokba. Akadályozzátok meg minden áron, hogy a nemzeti bizottságokba árulók és olyan emberek furakodjanak, akik tevékenyen együttműködtek az ellenséggel. A nemzeti bizottságok, amelyek a maguk hatáskörében az egész közigazgatást irányítják, az új demokratikus köztársaság alapjai. A nép szervei ezek és nemcsak jogaik, hanem kötelességeik is vannak a néppel, a nemzettel és az állammal szemben. Hogy milyen lesz majd jövendőbeli életünk a felszabadított köztársaságban — ez mindenekelőtt attól függ, hogyan válnak be a nemzeti bizottságok. Ezért féltékenyen őrködjetek azon, hogy a nemzeti bizottságok a maguk jogaival csakis és egyedül a nép, a nemzet és az állam érdekében éljenek.

Tegyetek meg mindent, ami sietteti az ellenség végső vereségét! Támogassátok minden erőtökből a felszabadító Vörös Hadsereget és álljatok be az új

csehszlovák hadsereg soraiba. Javítsátok meg a vasútvonalakat, az utakat, a hidakat, a távíró- és távbeszélővezetéket, röviden: mindazt, ami a front érdekeit szolgálja és ami a feldúlt gazdasági élet helyreállításához szükséges.

Lendítsétek meg újra a termelés kerekeit! Válasszatok minden üzemben és vállalatban üzemi bizottságot. Szervezzétek meg valamennyi munkás és alkalmazott egységes szakszervezeteit. Hozzátok rendbe a megrongált gyárakat és helyezzétek azokat mihamarabb újra üzembe. Müveljetek meg minden talpalatnyi földet és idejekorán teljesített beszolgáltatásokkal biztosítsátok a hadsereg és a polgári lakosság kielégítő élelmezését.

Gondoskodjatok a felszabadított területek biztonságáról az ellenség nyílt és titkos ügynökeivel szemben! Szervezzetek minden helyen nemzeti milíciát, amely a központi biztonsági szervekkel együttmüködve gondoskodni fog a rend fenntartásáról, valamint a személyi és vagyonbiztonságról. Tartóztassátok le azonnal a németeket, akik München után mint megszállók jöttek hozzánk. Járjatok el hasonlóan azokkal a „hazai" németekkel, akik tevékenyen támogatták Henleint és Frankot, résztvettek a nemzetünk elleni irtóhadjáratban. Létesítsetek munkatáborokat a letartóztatott németek számára és kényszerítsétek őket, hogy dolgozzanak mindannak újjáépítésén, amit megsemmisítettek.

Tisztítsátok meg hazánkat az árulás hordozóitól, akiknek büne példátlan nemzetünk történelmében! Vessétek haladéktalanul börtönbe Moravec, Bienert és Hácha, valamint az egész, úgynevezett

protektorátusi kormány összes tevékeny segítőtársait, továbbá a kollaboránsokat, akik tevékenyen együttműködtek a németekkel és hasznot húztak a nemzet szenvedéséből. Ne tévesszen meg benneteket, ha az árulók és az együttműködök most köpönyeget fordítanak, a köztársaság háromszínű kokárdáját tüzik gomblyukukba és buzgó hazafiaknak mondják magukat. Ez az undorító társaság megmarad annak, ami: fekély a nemzet testén. Ezt a fekélyt ki kell vágni, hogy a nemzet felvirágozhasson és boldogulhasson. Legyetek tisztában azzal, hogy az árulóktól és együttműködöktől való megtisztulás népünk, nemzetünk és államunk boldog jövőjének előfeltétele.

Foglaljátok le a nemzet és az állam számára a németek, az árulók és az együttműködök összeharácsolt vagyonát! Minden vagyonhoz, az ipari üzemekhez, pénzintézetekhez, mezögazdasági vállalatokhoz, iparosmühelyekhez, üzletekhez, házakhoz stb., amelyek tulajdonosai németek, árulók és együttműködök voltak, vagy ezek vezetése alatt álltak, vagy amelyeket tulajdonosaik elhagytak, rendeljetek ki haladéktalanul nemzeti gondnokot. Ezt az üzemi bizottsággal egyetértésben a nemzeti bizottság nevezi ki. A nemzeti gondnok felelös azért, hogy a rábízott vagyon el ne sikkadjon és az irányítása alá kerülö ipari és mezögazdasági vállalatokat mielöbb üzembehelyezzék.

Készítsétek elö a fehérhegyi csata következményeinek végleges felszámolását, a cseh föld visszajuttatását a cseh népnek! Az idegen német arisztokráciától, a fehérhegyi csata után garázdálkodó

rablók ivadékaitól most teljesen és véglegesen megszabadulunk. Az idegen arisztokraták egész vagyonát és különösen minden földbirtokát kártérítés nélkül fogjuk elkobozni. Hasonlóan járunk el a birodalmi németek s a népünk és köztársaságunk ellen súlyosan vétett „hazai" németek földbirtokaival és egyéb tulajdonával. Elkobozzuk az árulók földjét is. Az elkobzott földet igazságosan szétosztjuk a szegény falusi lakosság, a telepesek, a kis- és középparasztok, a béresek és más mezőgazdasági munkások között. Válasszatok a nemzeti bizottságok mellé különleges mezőgazdasági bizottságokat, amelyekben a földigénylők képviselői foglaljanak helyet és tegyétek meg az összes elökészületeket, hogy a vonatkozó törvény megjelenése után nyomban megkezdödjék a földosztás. Addig is ügyeljetek mindenütt gondosan arra, hogy az elkobzandó mezőgazdasági vállalatokat a nemzeti gondnok lelkiismeretesen vezesse, a földet megmüveltesse és semmit el ne kótyavetyéljen.

Adjátok vissza a cseh kisembereknek vagyonukat, melyet a németek és az árulók raboltak el tőlük! Azoknak a cseh munkásoknak, földmüveseknek, kisiparosoknak, kisvállalkozóknak és szabadpályákon müködöknek, akiket a németek és az árulók nemzeti, politikai és faji okokból megfosztottak vagyonuktól, ezt a vagyont haladéktalanul vissza kell adni, esetleg megfelelő értékü kárpótlást kell nekik nyujtani a németek és árulók lefoglalt vagyonának terhére. A vagyonok visszaadását az érdekeltek kérésére az illetékes nemzeti bizottságok hajtják végre. A többi lefoglalt vagyon nemzeti gondnokság

alatt marad a köztársaság törvényhozó szerveinek ez ügyben hozandó döntéséig.

Segítsétek hozzá jogaik érvényesítéséhez a szövetkezeti vállalatok tagjait. Valamennyi szövetkezeti vállalatból, a fogyasztási, termelő, mezőgazdasági, pénzintézeti és egyéb szövetkezetekből — távolítsátok el a biztosokat, akiket a németek és az árulók ültettek oda és helyezzétek az ilyen szövetkezeteket átmenetileg nemzeti gondnokság alá, amíg a szövetkezet tagjai demokratikus módon új vezetőséget nem választanak.

Gondoskodjatok a német fasiszta terror áldozatairól! Nyujtsatok teljes támogatást mindazoknak a cseheknek, akik kiszabadulnak a német fasiszták börtöneiből, a gyüjtőtáborokból és a német dologházakból, tegyétek lehetővé, hogy visszatérjenek a rendes, szabad életbe. Tegyétek lehetővé azok gyógykezelését és pihenését, akiknek egészségét a német fasiszta terror aláásta, biztosítsátok, hogy a munkaképesek teljesen bekapcsolódhassanak az építőmunkába. Elesett nemzeti harcosaink és vértanúink özvegyei és árvái részére biztosítsátok egész nemzetünk megfelelő segítségét, hogy legalább részben pótoljátok legdrágább hozzátartozóik elvesztését.

Tegyétek meg szervezetten, fegyelmezetten, de határozottan mindezeket az első lépéseket az új, szabad élethez vezető úton, teljes egyetértésben a felszabadító Vörös Hadsereg helyi szerveivel s a nemzeti bizottságok és az új csehszlovák kormány irányításával.

A csehek és szlovákok Nemzeti Arcvonalának új csehszlovák kormánya 1945 április 4-én alakult

meg hazai földön, Košicén, és mihamarabb áthelyezi székhelyét a köztársaság fővárosába, a felszabadított Prágába. A köztársaság történetében először vesz részt a kormányban a Csehszlovák Kommunista Párt. Ez a jelentős tény, a kormányprogrammal együtt, amelynek kidolgozásában fontos szerep jutott a kommunistáknak, azt mutatja, hogy a kormány akarata és munkája ezúttal nem lesz ellentétben a nép akaratával és munkájával. Ennek legjobb biztosítéka azonban a széles néprétegek kezdeményező, tevékeny és építő közreműködése és munkája a nemzeti bizottságokban s valamennyi más népi szervezetben és szervben.

Cseh nép! Városok és falvak dolgozói!

Hála a Vörös Hadseregnek, a Szovjetuniónak, Sztálinnak — győzelem koronázza nemzetünk hosszú és nehéz felszabadító küzdelmét. Újra szabadok vagyunk. Mutassuk meg, hogy méltók vagyunk erre a szabadságra. Népünk ezt be akarja bizonyítani és azzal kell bebizonyítania, hogy megtanulja a közügyeket maga vezetni az összesség, a nemzet és az állam javára.

A Csehszlovák Kommunista Párt, amely együtt volt a nemzettel és a néppel a nemzeti szenvedés és a nemzeti ellenállás időszakában s mindig a helyes utat mutatta neki, ott lesz a helyén s teljesíteni fogja a nemzet és a nép iránti kötelességét most, az új, demokratikus, népi köztársaság felépítésének időszakában is.

(A Csehszlovák Kommunista Párt kiáltványa, 1945 áprilisában.)

A KOMMUNISTA PÁRT SZEREPE AZ ÚJ KÖZTÁRSASÁG FELÉPÍTÉSÉBEN

Elvtársak és elvtársnők!

Mintegy tíz és fél hónap múlt el azóta, hogy a dicsőséges Vörös Hadsereg letörte a hitleri csapatok utolsó ellenállását, amelyet éppen a mi területünkön tanúsítottak s így befejeződött az egész Csehszlovák Köztársaság felszabadítása, megszabadultunk az idegen betolakodóktól. E nagy történelmi pillanattal befejeződött a német megszállók elleni nyilt háborús küzdelmünk és partizánharcaink korszaka s megkezdődött az építés ideje, az új, felszabadult köztársaság felépítésének korszaka.

Beszámolóm célja, hogy röviden összegezzem ennek az építési korszaknak az eredményeit, megvilágítsam Pártunk ez időszakban folytatott politikájának főirányvonalait és a közeljövőre vonatkozóan feltárjam Pártunk fejlődésének és politikájának perspektíváját.

Túlzás és túlhajtás nélkül állapíthatjuk meg, hogy a košicei első hazai kormány megalakításával 1945 áprilisában és az úgynevezett košicei kormányprogram elfogadásával, valamint az első hazai

kormánynak Prágába való megérkezésével — amire 1945 május 10-én került sor — új fejezet kezdődött Csehszlovákia történelmében.

Mire törekedtünk elsősorban mi, kommunisták, és velünk együtt a Nemzeti Arcvonalban tömörült valamennyi becsületes demokrata? Arra, hogy megbízhatóan, szilárdan rakjuk le az új, szabad Csehszlovákia alapjait. Arra, hogy levonjuk a kellő következtetéseket azokból a kemény történelmi próbákból, amelyeken az elmúlt évtized folyamán az emberiség, s vele együtt a cseh és a szlovák nemzet is, átesett. Arra, hogy ne ismétlődjenek meg az 1918—1920-as évek hibái és hogy ezúttal a felszabadult államnak első lépéseinél kiküszöböljük azokat a bajokat, amelyek a München-előtti köztársaság gyökereit kikezdték és így elősegítették a külföldi ellenséget abban, hogy nemzeteinket és államunkat szerencsétlenségbe döntse. Az új Csehszlovákia átalakítására és felépítésére irányuló tervünket az úgynevezett košicei kormányprogramban körvonalaztuk. Kommunista Pártunk ezen a kormányprogramon már a megszállás éveiben dolgozott és nagy vonásokban meg is vitatta ezt a programot dr. Beneššel, a köztársaság elnökével, annak 1943 decemberében történt emlékezetes moszkvai látogatásakor. E kormányprogramhoz azután fokozatosan megnyertük a Nemzeti Arcvonal többi csoportjának beleegyezését is. Nekünk, kommunistáknak, nagy elégtételül szolgált az a körülmény, hogy ezt a programot felszabadult népünk itthon szinte elemierejű beleegyezéssel tette magáévá. Ez újabb bizonyítéka volt annak, hogy helyes úton járunk és újabb ösz-

tönzést adott arra, hogy a kormányprogram elfogadása és jóváhagyása után minden erönket e program következetes végrehajtására összpontosítsuk.

Milyen alapvető tényekből indult ki az új Csehszlovákia átalakítására és felépítésére irányuló tervünk? Több ilyen tényre mutathatunk rá. Csupán néhányra térek ki a legfontosabbak közül.

Az első és alapvető tény Hitler Németországának és csatlósainak megsemmisítő katonai veresége volt. Az a vadállati, barbár rendszer, amely létének első pillanatától kezdve sötét, reakciós árnyékként feküdte meg köztársaságunkat és felbátorította az összes hazai sötét reakciós eröket, az a rendszer, amely a hatéves megszállás alatt pokollá tette nemzetünk életét s alá akarta ásni nemzeti létünk fizikai gyökereit is, az a rendszer, amely a vámpirnál is gonoszabbul fojtogatott mindent, ami szabadgondolkodó, haladó és demokratikus volt, az a rendszer, amely a pestisnél is rémesebb fertözést terjesztett maga körül, vereséget szenvedett és pozdorjává zúzódott. A csehek és szlovákok legnagyobb és legveszedelmesebb ellensége, a Csehszlovák Köztársaság legnagyobb és legveszélyesebb ellensége elpusztult, míg a Csehszlovák Köztársaság új, szabad életre ébredt. Szabad nemzeti és állami létünk legfőbb akadályát eltávolítottuk. Világos, hogy ez döntő hatást gyakorolt nemzeti és állami életünkre.

A második és nem kevésbbé alapvető tény az, hogy a hitleri Németország veresége egy Hitler-ellenes szövetség müve volt, amelyben rendkívül kimagasló szerep jutott a Szovjetuniónak. A Szovjetunió és Vörös Hadserege viselte a fasiszta Német-

ország elleni háború legnagyobb katonai terhét. És ez számunkra, csehek és szlovákok számára, fontos és döntő körülmény: nemzeteink felszabadítása, állami függetlenségünk felújítása keletről jött, nemzeti szabadságunkat és állami függetlenségünket a Vörös Hadsereg hozta el a Szovjetunió lángeszű hadvezérének és államférfiának, Sztálin elvtársnak vezetésével. Ugyanaz a szláv nagyhatalom, amelynek létrejötte 1917-ben oly hathatósan hozzájárult az Osztrák-Magyar Monarchia széteséséhez és ezzel a mi 1918 október 28-ánkhoz, az a szovjet nagyhatalom, amelynek demokráciája és igazi szocializmusa minden haladó embert a sötétség, a reakció és fasizmus elleni harcra ösztönzött, az a nagyhatalom, amely a nehéz müncheni időszakban és a megszállás idején mellettünk állt, amely elsőnek ismerte el Köztársaságunkat egyenrangú félnek és szövetségi szerződést kötött országunkkal, az a testvéri, szláv, szövetséges nagyhatalom, amellyel történelmünk folyamán elsőízben van közös határunk, ez a nagyhatalom szabadította meg országunkat az ösellenségtől s biztosította és biztosítja számunkra a teljes jogot és szabadságot, hogy felszabadult életünket a magunk módján, a magunk akarata szerint alakítsuk. Kétségtelen, hogy felszabadításunk, amelyet a Vörös Hadseregnek és a Szovjetuniónak köszönhetünk, sohasem mosódik el népünk emlékezetében és mindenkor hatni fog népünk politikai öntudatának kialakulására.

A harmadik alapvető tény, amellyel a Csehszlovák Köztársaság felújításánál találkoztunk, a pénzügyi, ipari és agrár-nagyburzsoázia régebben ural-

kodó rétegeinek teljes világnézeti, politikai és erkölcsi csödje volt. Bekövetkezett, amit mi, kommunisták, már jóval München előtt előreláttunk. Odajutottunk, hogy a pénzügyi, ipari és agrár-nagyburzsoáziának az a kis rétege, amely bitorolt jogon a nemzet és az állam nevében beszélt, a sorsdöntő pillanatokban elárulta és önző, kizsákmányoló osztályérdekeinek feláldozta a nemzetet és az államot. Ez a klikk, amelynek egykor uralkodó és döntő szerepe volt államunkban, szövetségre lépett Hitler ötödik hadoszlopával s azzal együtt készítette elő Münchent; ez az uralkodó klikk az úgynevezett második köztársaság korszakában a maga nemzetbomlasztó, nemzetzüllesztő és Berlin kezére játszó politikájával előkészítette a gyászosemlékezetü 1939 március 15-ét. Ez a klikk üdvözölte Hitlert a cseh királyok várában, szolgálta hüen az idegen betolakodókat a megszállás egész ideje alatt és segítséget nyujtott a németeknek a háború folytatásához.

Preissék, Beránék, Hrubýék, Krejčiék, Bienerték, Moravecék és társaik nemzetárulása nem tekinthető az ő személyi ügyüknek. Ennél sokkal többről, az összes egykori uralkodó rétegek és osztályok nemzetárulásáról van szó. Ez a régebben uralkodó és döntő befolyással rendelkező réteg, amelynek a nemzet és az állam legnehezebb óráiban magasra kellett volna emelnie a nemzeti ellenállás zászlaját, nemcsak, hogy nem tette ezt, hanem porbatiporta a nemzeti és állami lobogót és szégyenletesen átállt az ellenség pártjára. És a dolgozó nép, a munkások, parasztok, iparosok és az értelmiség összes rétegei voltak azok, akik felemelték a megtiport nemzeti és ál-

lami lobogót s kérlelhetetlen felszabadító harcot víntak a német megszállók ellen. Küzdelmüket végül is nagy győzelem koronázta.

Mi következik egyrészt az egykori uralkodó klikk nemzetárulásából, másrészt a dolgozó nép széles rétegeinek nemzethüségéből és önfeláldozásából? Az, hogy az egykori uralkodó klikk örökre elveszítette jogát, hogy a nemzet és az állam nevében beszélhessen, hogy a nemzeti és az állami ügyeket irányíthassa és vezethesse, az következik ebből, hogy mindezek a jogok városi és falusi dolgozó népünkre szálltak át.

A negyedik nagy tény, amelyből az új köztársaság alapjainak lerakásánál kiindultunk, népünk kialakult széles nemzeti egysége volt. Ez a nemzeti egység a megszállók és az árulók elleni együttes harc tüzében jött létre. Az ellenállás földalatti csoportjaiban, kártevő cselekményekben, partizánharcokban, a szlovák nemzeti felkelésben, valamint a cseh felkelés májusi napjaiban alakult ki ez a nemzeti egység. A gyüjtőtáborokban, a Gestapo zárkáiban és kínzókamráiban s a vesztőhelyeken alakult ki ez az egység. A megvásárolhatók és árulók e vékony rétegét, amely tevékenyen szolgálta a németeket, a nemzeten belül elszigeteltük s ezzel el is vesztette bomlasztó befolyását. Azokat, akik régebben a régi megosztó-taktikát követték az „oszd meg és uralkodj!“ — elve szerint, az ellenség közvetlen ügynökeiként lelepleztük a nemzet előtt és a nemzet elutasította bomlasztó kísérleteiket. Nagy szerencséje volt a köztársaságnak, hogy a nemzet túlnyomó többsége a megszállás ideje alatt nemcsak a meg-

szállóknak, hanem a nyomorult árulók e klikkjének is elleneszegült, nem törődött bomlasztó jelszavaival, nem engedte, hogy embereinket egymásra uszítsák s nem volt hajlandó az ellenség örömére testvérharcot folytatni. Ugyanilyen nagy szerencséje volt a köztársaságnak az is, hogy a megszállók kiüzése, tehát a kívülről jövő kegyetlen elnyomás megszünése után, sikerült fenntartania és az új köztársaság felépítéséhez biztosítania a nemzet egységét. Nincs kétség afelöl, hogy ez a nemzeti egység, amely az idegen elnyomók és árulók elleni küzdelemben acélozódott meg és amelyet átmentettünk az épitö korszakba, letörölhetetlenül rányomta bélyegét a megújítás és a felépítés eddigi müvére is.

Ezek voltak tehát azok a legfőbb körülmények, amelyekből a felszabadulás után és az országépitö korszak kezdetén kiindultunk. Mit kellett tennünk elsösorban és minek kellett a legnagyobb figyelmet szentelnünk? Ismét csak a legfontosabbakat említem. Elöször is biztosítanunk kellett, hogy a felszabadult köztársaságban megfelelö mértékben érvényesüljön a nép akarata és hatalma, tehát azé a tényezöé, amely a megszállók elleni nemzeti felszabadító küzdelmünk legnagyobb terhét viselte. Ezzel egyidejüleg a másik oldalon meg kell akadályoznunk, hogy szóhoz és hatalomhoz jusson az az áruló klikk, amely egykor uralkodott és ítélkezett a köztársaságban. Amint látják, a feladat nem volt kicsiny. Pártunk mégis, söt éppen ezért, megfelelően kezdeményezte és indította el a feladat megoldását.

Azok az intézkedések, amelyeket az említett cél

elérésére hajtottunk végre és foganatosítottunk, lényegükben négy csoportba oszthatók.

Mindenekelőtt arra volt szükség, hogy a felszabadított köztársaság politikai életéből kirekesszük az áruló klikk vezető politikai képviselőit: nevezetesen a cseh országrészekben az agrárpártot és a nemzeti egység pártját, illetőleg ezek politikai fullajtárjait, Szlovákiában pedig főkép a Hlinka-pártot. E pártok számára nemcsak, hogy nem volt és nem lehetett hely a Nemzeti Arcvonal kormányában, nem volt és nem lehetett helyük a felszabadított köztársaság politikai közéletében sem. Ezeket a pártokat ezért betiltottuk, illetve nem engedélyeztük felújításukat. Egyszerű követőiknek és tagjaiknak, akikre nem esett az ellenséggel való együttmunkálkodás gyanúja, lehetőséget adtunk, hogy a Nemzeti Arcvonal pártjaiban vagy pedig egyes országos jellegű érdekképviseleti szervezetekben politikai és építőmunkát végezhessenek. Így a felszabadult köztársaságban a teljes kormányhatalom a Nemzeti Arcvonalé lett, amely a munkások, parasztok, iparosok és értelmiségiek szövetségét, illetve tömbjét, tehát röviden a városok és falvak dolgozó népének szövetségét vagy tömbjét jelenti.

Ezzel az intézkedéssel egyidőben biztosítani kellett, hogy a nép közvetlenül résztvehessen az államhatalomban és közigazgatásban, vagyis, hogy a törvényeket, kormányrendeleteket saját képviselői útján végre is hajthassa. Így keletkezett a nemzeti bizottságok rendszere, az államhatalom és a közigazgatás demokratikus népi szervei, eltérően a rendőri bürokratikus igazgatástól, amelyet lényegi-

leg a régi Osztrák-Magyar Monarchiától vettünk át és amelyet a német fasiszták oly tökéletesen használtak fel megszálló és háborús céljaik végrehajtásánál. A mi népi, új, nem alakilag, hanem ténylegesen demokratikus rendszerünknek az államhatalomban és a közigazgatásban többek között az a nagy jelentősége van, hogy lehetővé teszi tíz- sőt százezrek tevékeny részvételét a közigazgatásban, hozzáférhetőbbé teszi a közigazgatást a népi ellenőrzésnek és megnehezíti, hogy az államhatalommal s a közigazgatással a nép, a nemzet és az állam kárára visszaélhessenek. Csupán a tökéletesen kiépített és jól működő népi, vagyis nem bürokratikusan dolgozó nemzeti bizottságok rendszere az, amely a Nemzeti Arcvonal kormányával együtt népi, valóban demokratikus jelleget ad az új köztársaságnak.

De ez sem minden. További, mondhatnám, alapvető biztosítéka annak, hogy a politikai hatalom a Nemzeti Arcvonal, vagyis a munkások, parasztok, iparosok és értelmiségiek szövetségének kezében marad, e politikai hatalom gazdasági megalapozása. Ez a mély értelme annak a nagy államosító és szocializáló munkának, amelyet végrehajtottunk. Itt is tervszerüen és céltudatosan haladtunk. Az első lépés az volt, hogy a németek, magyarok és árulók vagyonát nemzeti gondnokság alá vetettük. További lépés volt az államosító alaprendeletek kiadása. Ezekkel az alaprendeletekkel államosítottuk az összes bankokat és biztosítóintézeteket, az egész bánya- és kohóipart, az erőműveket, valamint a többi iparághoz tartozó nagyüzemeket. Most a nemzeti vállalatok fokozatos kiépítésével konkrét formában

hajtjuk végre az államosításról szóló alaprendeleteket. Emellett tökéletesen megtartottuk kezdetben adott szavunkat, azt, hogy a gazdasági életnek az államosított szektoron kívül széles magángazdasági szektora is lesz s az apró- és középmagánvállalkozások új gazdasági rendszerünk alkatrészei lesznek és a Nemzeti Arcvonal teljes támogatását élvezik majd. A Nemzeti Arcvonal gazdasági intézkedései ezek szerint, nem a kis- és középvállalkozók ellen irányulnak, hanem csak az áruló klikk ellen, amely gazdasági hatalmát a multban arra használta fel, hogy a nemzetet és a köztársaságot politikailag megbilincselje és amely végül odáig ment, hogy pénzeszsákja kedvéért a köztársaságot kiszolgáltatta az ellenség kényére-kedvére. Hogy ez soha többé meg ne ismétlődhessék, végrehajtottuk nagy államosító műveletünket, amely új, igazi demokráciánk egyik jellegzetes vonása.

Az áruló klikk elleni intézkedéseink végül nemzeti életünk megtisztításának vonalán mozogtak. Megjelentek a népbíráskodásról, a nemzeti ítélőszékről és a nemzeti becsület védelméről szóló alaprendeletek. Az egykori áruló rendszer néhány vezető képviselője börtönben ül és az ítéletet várja. A nemzeti tisztogatás művét azonban általában lassan és kellő határozottság nélkül hajtják végre. A sötét árulóknak sok fizetett és nemfizetett ügyvédjük van, akik igyekeznek minden módon tisztára mosni őket. Ez veszélyes dolog. Veszélyes azért, mert ellenkezik a nemzet egészséges jogérzésével, amely nem boszszút, hanem igazságos ítéletet követel azok felett, akik a nemzetet elárulták és az ellenséget szolgálták

akkor, amikor a nemzet léte forgott kockán. Ez veszélyes dolog azért is, mert ebben a nemzet — és nem alaptalanul — olyan elemek és klikkek becsületmentésére irányuló törekvést lát, amely elemek és klikkek egykor a köztársaságban uralkodtak és hazánkat a megszálláshoz és Münchenhez juttatták. Az áruló szerecsenek tisztáramosóinak számolniok kellene a nemzet véleményével. És a Nemzeti Arcvonal egészének igazságos, de szilárd és erős magatartást kellene tanúsítania a nemzeti tisztogatás ügyében. Ezt közéletünknek éppen ezen a területén a leginkább nélkülözzük.

Ezek voltak tehát azok a főintézkedések, amelyeket azért hajtottunk végre, hogy az új köztársaságban érvényesítsük a nép akaratát és hatalmát, és hogy az egykori uralkodó, áruló elemek ne szerezhessék vissza a hatalmat. Bár a nemzeti élet tisztogatásának vonalán komolyan hátramaradtunk, a többi politikai és gazdasági intézkedés elég hatásos ahhoz, hogy elérjük a kívánt eredményt.

A köztársaság felszabadítása után második feladatunk az volt, hogy a hitleri Németország és csatlósai teljes katonai vereségét arra is felhasználjuk, hogy a köztársaságot mentesítsük a német kisebbség alakjában fennálló ötödik hadoszloptól. München és a megszállás számunkra oly tragikus napjaiban a német kisebbség szerepe világosan megmutatta, hogy mi, csehek és szlovákok, nem élhetünk egy fedél alatt ezzel a kisebbséggel. Ebből világosan következett a mi határozott követelésünk a németek kitelepítésére vonatkozóan és az a követelésünk, hogy a határszéli területekre cseheket és szlo-

vákokat telepítsenek. Népünknek látnia kell, hogy ezt a nemzeti és állami követelésünket a Szovjetunió az első pillanattól kezdve teljes megértéssel támogatta és személy szerint Sztálin elvtárs volt az, aki az emlékezetes potsdami értekezleten a németek kiköltöztetésére vonatkozó kérésünk elismerésének Angliát és Amerikát is megnyerte. Ezzel a németek kitelepítésére való jogunkat nemzetközi fórumon elismerték. Most csak a technikai végrehajtás, a megszervezés és elszállítás van hátra, valamint a szövetségesek németországi hivatalaival való megegyezés kérdése, hogy a németek kitelepítését mikor és hogyan tudjuk végrehajtani.

A németek kitelepítésével egyidőben gyors ütemben valósul meg a cseh határvidék csehekkel való benépesítésének nagy, történelmi műve. Cseh kisemberek — cseh földművesek, iparosok és kereskedők — kezébe adjuk a volt német gazdaságokat, műhelyeket és üzleteket, mégpedig rendkívül kedvező feltételekkel. Az elkobzott német iparvállalatokat és pénzintézeteket államosított gazdaságunkhoz csatoljuk, hatalmas erdőségeket, nagy fürdőhelyeket és különféle természeti kincseket foglalunk le az állam számára. Az állam így azt, amit egész tervünk értelmében meghagyunk a magánvállalkozásnak, kedvező feltételekkel olyan cseh emberek kezébe adja, akik erre jogosultak és megfelelő gazdáknak bizonyultak; azt pedig, ami jellegénél fogva az államosítás körébe tartozik, az államosított szektorhoz csatoljuk s ezzel növeljük a nemzeti vagyont, gyarapítjuk jövendőbeli nemzeti boldogulásunk forrásait.

Ez alkalommal még egy igen szembetűnő do-

logra szeretném felhívni a figyelmet, olyanra, amely szintén egyik jellegzetessége népi rendszerünknek. Arról van szó, hogy a földnek és egyéb vagyonoknak ez az óriási cseréje, amelynek keretében a cseh nemzet újra birtokba veszi a régi cseh földet, ez az egész történelmi mü oly becsületesen és tisztességesen jön létre, hogy erre igen kevés történelmi példát találunk. Igaz, hogy itt is előfordultak az úgynevezett aranyásó-kalandorságnak apróbb jelenségei. E jelenségek okozói a legtöbb esetben olyan emberek voltak, akiknek vaj volt a fejükön és a fordulat napjaiban és heteiben a határszélre siettek, ahol senki sem ismerte őket és ahol azt remélték, hogy „aranyat áshatnak". Ezek azonban csak elszigetelt jelenségek voltak határvidékünk betelepítésének dicsőséges történetében. A kalandorok jöttek és mentek, de akik ottmaradtak, azok igazi úttörők, a csehek jóhírnevének úttörői, akikre a köztársaság bátran bízhatja határvidékének igazgatását. És így ez a nagy nemzeti mü, amelynek határvidékünk betelepítését nevezhetjük, kétségtelenül szeplőtlen maradt: nem vett benne részt semmiféle ingatlanforgalmi társaság és nagysíber, semmiféle maradékbirtokos, maradékbank, maradékpénzcsoport és maradékgyár. Ezen a művön senki se keresett és nem is keres, csak a nép, a nemzet és az állam.

A felszabadult köztársaságban az volt harmadik, sürgős és halaszthatatlan feladatunk, hogy az egységes és közös állam keretében új alapokra építsük fel a csehek és szlovákok kölcsönös viszonyát. Mindenki tisztában volt vele, hogy Tuka, Tiso és Mach gonosztevők s nemcsak a csehszlovák állam

ügyét árulták el, hanem a szlovák nemzetét is. A szlovák nép 1944 augusztusában kitört dicsőséges nemzeti felkelése után egyöntetüen elkülönítette magát az árulók és bérencek e csoportjától s nemcsak nekünk, cseheknek mutatta meg, hanem az egész világnak, hogy semmi közösséget nem vállal az úgynevezett szlovák állam tragikomédiájával. A szlovák nemzet 1944. évi felkelése során félreérthetetlenül kifejezésre juttatta, hogy a Csehszlovák Köztársaságnak, mint a csehek és szlovákok közös államának a felújítása mellett foglal állást.

Rajtunk, cseheken volt a sor, hogy megragadjuk a felénk nyujtott testvéri jobbot és államférfiúi bölcseséggel megkezdjük a felszabadult köztársaságban a csehek és szlovákok viszonyának újjárendezését. A józan ész és az államférfiúi bölcseség első parancsa az volt, hogy elismérjük azt az egyszerű tényt, amely szerint a szlovákság önálló, külön, sajátos nemzet, éppen úgy, ahogyan külön nemzetet alkotunk mi, csehek. Ebből azután szinte önmagától következett, hogy a felszabadult köztársaság két egyenjogú nemzet, a csehek és szlovákok állama lesz, amelyben az egyik és a másik nemzet helyzete tökéletesen egyenlő. És ebből következtek azután azok a különleges közigazgatási, jogi és törvényhozási intézkedések, amelyekre Szlovákiában a košicei kormányprogram értelmében került sor, és amelyeknek lényegileg a Csehszlovák Köztársaság új alkotmányában kellett gyökerezniök.

Nem szabad lebecsülni azt a nagy államférfiúi tettet, amelyet a két testvérnemzetnek, a cseheknek és szlovákoknak újbóli összeházasítása jelent. Nem

szabad elfelejteni, hogy dr. Benešt, a köztársaság elnökét a szlovák lakosság föként és elsösorban azért üdvözölte oly forró lelkesedéssel, mivel az államfö és az első hazai kormány a szlovákság nemzeti szabadságának amolyan Magna Chartáját hozta magával. Senki se gondolja, hogy a tiso-tuka-machi alvilág arcátlansága azért növekszik egyre jobban, mivel a szlovák nemzet túlságosan sok jogot kapott. Nem! A tiso-tuka-machi alvilág Szlovákiában, éppúgy mint a preiss-beráni alvilág a cseh országrészekben, azért emeli fel a fejét, mert a győztes népi Csehszlovák Köztársaság túlságosan enyhén járt el ez ellenségeivel szemben és mert a szlovák és a cseh Nemzeti Arcvonal soraiban egyaránt akadnak még olyanok, akik nem abban látják feladatukat, hogy állandóan és mindenütt felszámolják a nemzetárulókat, hanem abban, hogy ezek érdekében minden lehetséges és lehetetlen alkalommal szót emeljenek. Íme, ez mind a szlovák, mind a cseh reakció egyre növekvö szemérmetlenségének a magyarázata.

Ami Pártunknak a szlovák kérdéshez való viszonyát illeti, kijelenthetjük: Košicén a mi Pártunk nevében is kihirdették a szlovák nemzet Magna Chartáját. Pártunk éppen ezért mindent elkövet, hogy az adott szót megtartsák és a köztársaság új alkotmányába foglalják. Pártunk ugyanakkor tudja, hogy így védi meg legjobban a szabad Csehszlovák Köztársaság szilárdságát, egységét, épségét és oszthatatlanságát.

A negyedik probléma-csoport, amelybe, a köztársaság felszabadítása után szinte a legelső órákban beleütköztünk, a gazdasági újjáalakulásunkkal

és gazdasági újjáépítésünkkel összefüggő kérdéseket foglalta magába. Államunkat, Jugoszláviához és Lengyelországhoz képest, nem is szólva a Szovjetunió nyugati területeiről, többé-kevésbbé elkerülték a közvetlen háborús szörnyüségek. Közvetlen háborús csapásoktól főként Szlovákia, Morvaország és Szilézia némely része szenvedett, továbbá néhány olyan kerület, amelyet légitámadások értek. A kár, melyet a közvetlen háborús események okoztak államunknak, így is meghaladja az 50 milliárd koronát, ami már önmagában is az elszenvedett kár súlyos voltát bizonyítja.

De mindez csak csekély része annak a háborús kárnak, amelyet a német megszállók okoztak. A hat évnél hosszabb megszállás és háború alatt országrészeinket rendszeresen és könyörtelenül kifosztották. A németek hat esztendön át fosztogatták iparunkat, mezögazdaságunkat, bankjainkat, közlekedésünket, munkaeröinket, tartalékainkat, röviden szólva: mindenünket. A nagy rablás után, amelyet a német megszállók támadó háborújuk érdekében vittek véghez, kimerültek élelmiszerkészleteink, kiürültek nyersanyag- és készgyártmányraktáraink, kiürültek kereskedöink és iparosaink raktárai, gyárainkban a gépi berendezés elkopott, közlekedési és összekötö hálózatunk zilált állapotban volt, a földeket a rablógazdálkodás kimerítette, földmüveseink felszerelése elhasználódott, az ólak és kamrák félüresen álltak, a városi és falusi lakosság szekrényei és ládái kiürültek és ezenfelül nemzetünk széles rétegeinek egészségét is aláásta a nehéz munka, a nélkülözés s a hiányos táplálkozás. Ami ebből

a gazdasági sivatagból hegy gyanánt emelkedett ki, az a teljesen értéktelen papírszeletek hatalmas halmaza volt, amelyet a németek itthagytak és amelynek névértéke 300 és 350 milliárd korona között mozgott.

Itt egy pillanatra meg kell állnunk, mert ennek a jelenségnek a megvilágítása érthetővé teszi a Nemzeti Arcvonal kormányának számos intézkedését, amelyet egyesek mindeddig nem tudtak megérteni.

Miről van itt szó? Lényegében erről: a németek a megszállás ideje alatt elhurcoltak országunkból mindent, ami kezük ügyébe esett. Népünknek csupán azt hagyták meg, ami puszta létének és munkaerejének fenntartásához nélkülözhetetlen volt. Ezzel a munkaerővel új anyagi értékeket kellett volna termelnie a németek számára. A németek elvitték készgyártmányainkat, országunk termékeit, nyersanyagainkat, gépeink és embereink munkájának eredményét. De a németek nemcsak azt vették el tőlünk, amit szükségletünkön felül termeltünk, ami munkánk fölöslege volt, hanem a nyomorult éhenhalástól megóvó minimumon kívül mindent, amit kezünk munkájával teremtettünk. Ilyenformán nemcsak folyamatos nemzeti termelésünket rabolták el, hanem mélyen kikezdték gazdasági életünk egész alapját is. És mindezek fejében nem adtak egyebet, mint különböző papírszeleteket.

Kezdettől fogva világosan láttuk, hogy a német rablás és a háború gazdasági következményeit nem küzdhetjük le mással, mint egész nemzetünk szorgalmas, bajtársias és önfeláldozó munkájával. Tudtuk, hogy népünk életszínvonalát a háborúelőt-

tire, és azután annál is magasabbra csak sok, igen sok munkával, sok, igen sok erőfeszítéssel, sok-sok verejtékontással emelhetjük fel. Ezért nem ígértük meg a csillagokat az égről, nem ígértük, hogy sültgalamb fog a szánkba repülni, ellenkezőleg, áldozathozatalra és munkára serkentettük a nemzetet. A gyárakban és a közlekedésben az üzemi tanácsok és a szakszervezetek, a községekben és a járásokban nemzeti bizottságok, falun az Egységes Földmüves Szövetség szervezetei, továbbá az ifjúsági szövetségek és szövetkezeti szervezetek, röviden: demokratikus szerveink és szervezeteink egész rendszere látott hozzá a kommunisták kezdeményezésére az ország gazdasági újjáépítéséhez, s mondhatjuk, hogy nem eredménytelenül. Nyomban a felszabadulás után pótoltuk az elmaradt tavaszi mezőgazdasági munkálatokat, biztosítottuk az aratást, elvégeztük a répa- és burgonyatermés szempontjából elengedhetetlen munkát, megszerveztük az őszi mezei munkálatokat. Biztosítottuk, ha ezideig nem is kielégítően, de mégis csak folyamatosan és javuló irányzattal, az ellátást a létfenntartáshoz szükséges fogyasztási cikkekkel. Leküzdöttük a közlekedés és a szénhiány legkomolyabb nehézségeit. Jogos a reményünk, hogy a jövőben mind a közlekedés, mind szénbányászatunk elömozdítja a többi iparág fejlődését. A nyersanyagok, mindenekelőtt a külföldi eredetüek, hiánya ellenére is gyarapodik nehéz- és könnyüiparunk termelése, bel- és külkereskedelmünk forgalma emelkedik. Sikerült rendet teremtenünk a pénz kérdésében is. Elkerültük az inflációt s ha az árak mégis emelkedtek, ez gazdasági szük-

ségszerűségből történt. Ebben az a törekvés vezetett bennünket, hogy a lehetőség keretei között az illetmények új szabályozásával fenntartsuk a bérek és fizetések reális értékét. Gazdasági életünk területén minden bizonnyal még sok a tennivaló, az eddigi eredménnyel nem vagyunk és nem is lehetünk elégedettek, de úgy vélem, hogy, mindent egybevetve, nyugodtan kijelenthetjük, hogy a legkeményebb időszak már mögöttünk van és ha előreláthatatlan dolog nem történik, a jövőben felfelé ível útunk. És ez, elvtársak és elvtársnők nem csekély dolog tizenegy hónappal a szörnyűséges háború befejezése után.

*

Összegezve a dolgokat, elmondhatjuk, hogy népünk s vele együtt Pártunk is új államférfiúi vizsgát tett az elmúlt építő időszakban.

Kirekesztettük a nemzeti és állami ügyek irányításából és a döntésből az áruló nagyburzsoá klikket. A nemzeti és állami ügyek irányítása és igazgatása dolgozó népünk képviselőinek, az ideiglenes Nemzetgyülésnek, a Nemzeti Arcvonal kormányának és a nemzeti bizottságoknak kezébe került. Nem egy reakciós azzal próbált vigasztalódni, hogy a népi kormányzat e szervei kudarcot vallanak, hogy képtelenek lesznek a nemzetet és az államot irányítani és vezetni. Az elmúlt hónapok tapasztalata azonban minden kétséget kizáróan megmutatta, hogy a nép törvényhozói, kormányzati és közigazgatási szervei útján gyakorolni tudja a hatalmat azok nélkül, akik a köztársaságot, önző érdekeik szavára hallgatva, eladták Hitlernek.

Nemzetgazdaságunk legfontosabb és döntő területein felszámoltuk az olyan elemek befolyását, hatalmát és döntési jogát, amely elemek egyik képviselője a hírhedt Preiss volt. A reakciós tökfilkók ismét megjósolták, hogy népünk kudarcot vall ennél a „kísérletnél". Nem így történt. A reakció jóslata itt sem vált valóra. Különösen ezen a területen következett be a jóslat ellentéte. Mindazokban az országokban, ahol a hadigazdaságból a békegazdálkodásba való átmenetet a régi uralkodócsoportok irányításával hajtják végre, az átmenet nagy társadalmi fájdalmak és harcok, tömeges munkanélküliség s a városi és falusi dolgozó nép életszínvonalának nagyarányú süllyedése jegyében megy végbe. Nálunk ezzel szemben olyan körülmények között idomítjuk át gazdasági életünket a békeviszonyoknak megfelelően, amely körülmények nem okoznak fájdalmat a dolgozó népnek és ezenfelül nagy gazdasági fellendülésre nyitnak távlatot.

Műszaki értelmiségünk, mérnökeink, gyárigazgatóink és általában műszaki dolgozóink nagyrészének a viszonya munkásságunkhoz, az üzemi tanácsokhoz és a szakszervezetekhez helyesen alakult ki, éppúgy, amint munkásságunk, különösen gazdasági életünk államosított üzemeiben, megfelelően alakította ki viszonyát a műszaki értelmiséghez, amely elválaszthatatlan része egész dolgozó népünknek és továbbra is az marad. Röviden: munkásaink, műszaki dolgozóink, mérnökeink és üzemi igazgatóink már most megmutatták és a jövőben még inkább meg fogják mutatni, hogy az üzemek igazgatásához és vezetéséhez nincs szükség részvényszelvényeket

nyíró és búsás tiszteletdíjakat fölvevő igazgatósági tanácsokra és Preiss-szerü vezérigazgatókra.

Összegezve: népünk az eddigi építő időszakban megállta az új államférfiúi vizsgát. Bebizonyította, hogy nemcsak ugyanúgy, hanem az egykori uraknál sokkal jobban tudja vezetni a nemzet és az állam ügyeit, valamint a gazdasági ügyeket. És ez sem csekély dolog, elvtársak és elvtársnők, alig tizenegy hónappal a köztársaság felszabadítása után.

Ezzel befejezem a multra vonatkozó fejtegetéseimet és áttérek annak a közlésére, hogyan tekintünk a jelen és a legközelebbi jövő egyes problémáira.

Kijelenthetjük, hogy a dolgozó nép szempontjából az a problémák problémája és az a feladatok feladata, hogy fenntartsuk és megszilárdítsuk belés külpolitikánk mostani irányvonalát, bel- és külpolitikánk népi, demokratikus jellegét, továbbá, hogy következetesen végrehajtsuk és eredményesen kifejlesszük mindazt, ami nemzeti és demokratikus forradalmunkkal megkezdődött. Ezt a problémát nem azért helyezem mindenek fölé, mintha azt hinném, hogy új köztársaságunkban ma vagy holnap reakciós belső erők jelentkezhetnének, amelyek visszavethetnék, megszüntethetnék az eddigi fejlődést. Ilyesmiről szó sincs! A reakció nem rendelkezik komolyanvehető, reális erővel és lehetőségekkel ahhoz, hogy megfordítsa a történelem kerekét s nemzeti és állami ügyeinket visszavezethesse a München előtti vágányokra. De saját tapasztalatunk és a nemzetközi tapasztalat mégis arra int bennünket, hogy szüntelenül vigyáznunk kell és hogy

minden forradalom eredményeinek fenntartásáért, megóvásáért és továbbfejlesztéséért szüntelenül és napról-napra küzdeni kell a reakció összes megnyilatkozásai és irányzatai ellen.

Akadnak emberek, néha talán jóakaratúak is, akik elcsodálkoznak azon, hogy fellépünk a reakció ellen. Azt mondják, hogy nálunk a reakció megbukott, azt mondják, hogy nálunk reakció nincs és hosszú ideig nem is lesz. Ezekkel, sajnos, nem érthetünk egyet.

Igaz, hogy a reakció vereséget szenvedett nálunk, de még távolról sem zúztuk szét. A reakciónak ma még sok központja és lehetősége van a demokráciánk elleni támadásra. Megbocsáthatatlan vakság volna, ha nem látnánk a reakció lehetőségeit és törekvéseit. Elvégre világos, hogy a nagyburzsoáziának az a része, amelyet a nemzet megfosztott hatalmától, nem békül meg minden további nélkül vereségével, hanem minden erejével arra törekszik majd, hogy a hatalmat lehetőleg visszaszerezze. Annál inkább próbálkozik, minél engedékenyebbek leszünk a nemzeti élet megtisztítása terén és minél több önkéntes és nem-önkéntes védőügyvédet találnak nemzeti ügyünk árulói.

Természetesen mi, a Kommunista Párt, és remélhetőleg az egész Nemzeti Arcvonal, sohasem engedjük meg, hogy újra szóhoz és hatalomhoz jusson a München-előtti hazaáruló reakció. Gondunk lesz rá, hogy nemzeti és demokratikus forradalmunk szellemét tovább ápoljuk és tovább fejlesszük. Mit jelent ez többek között?

Mindenekelőtt azt, hogy nemzeti és demokra-

tikus forradalmunk alapvető vívmányait törvényeröre kell emelni és az alkotmányba iktatni. Ez, természetesen, egyúttal azt is jelenti, hogy a májusi választások eredménye és a jövendőbeli Alkotmányozó Nemzetgyülés összetétele meg kell, hogy feleljen ennek a feladatnak. A májusi választásokból kikerülő Alkotmányozó Nemzetgyüléstől népünk főként és elsősorban demokratikus állam- és közigazgatásunk, a nemzeti bizottságok hatalmában kifejezésre jutó rendszerünk alkotmányos biztosítását és lerögzítését várja.

Azt akarjuk, hogy az új alkotmány ne kevesebb jogot és kevesebb kötelességet írjon elő nemzeti bizottságaink számára, mint eddig, hanem ellenkezőleg, több jogot és több kötelességet. Az állami kormányzat és a közigazgatás legfőbb hordozóit jelentő nemzeti bizottságok rendszerének pontos alkotmányjogi törvénybeiktatásakor államigazgatásunk rendszerét alaposan korszerüsíteni és decentralizálni kell. Véleményem szerint itt az ideje, hogy a tartományi közigazgatásról a megyei közigazgatásra térjünk át. Azzal, hogy bevezetjük a megye-rendszert és a tartományi nemzeti bizottságok hatáskörét részben, vagy esetleg egészen a megyei nemzeti bizottságokra ruházzuk, ezeket az új állami hivatalokat közelebb visszük a községekhez, a járásokhoz és ezzel a néphez is, tevékenységüket hozzáférhetőbbé és ellenőrizhetőbbé tesszük a nép számára s ezzel mindenfajta bürokratikus túlkapást megakadályozunk. Mi eddig, amint azt más helyeken már többízben kifejtettem, új bort töltöttünk régi tömlökbe, azaz a nemzeti bizottságok új, népi,

demokratikus tartalmát régi bürokratikus formák közé gyömöszöltük. Itt az ideje, hogy véget vessünk ennek az átmeneti állapotnak. És ez a jövendőbeli Alkotmányozó Nemzetgyülés egyik főfeladata lesz.

A jövendőbeli Alkotmányozó Nemzetgyüléstől várja népünk történelmi jelentőségü államosító és nacionalizáló alaprendeleteink törvénybeiktatását, alkotmányos lerögzítését. Nemcsak a jelen vagy a legközelebbi jövő számára, hanem örökre államosítottuk nemzetgazdaságunk legfőbb ágazatait. Megfelelő módon kell ennek új alkotmányunkban is kifejezésre jutnia. Legyen felszabadított köztársaságunk új alkotmánya nemzetgazdasági és társadalmi értelemben vett új alkotmány is, amely törvénybe iktatja nemzeti és demokratikus forradalmunk gazdasági és társadalmi eredményeit.

A nagyvonalúság és az államférfiúi bölcseség azt követeli tőlünk, csehektől, hogy ezúttal ne alkalmazzunk semmiféle rejtett vagy nyilvánvaló „fondorlatot", nehogy a szlovákok a jövőben elpanaszolhassák, hogy a csehek újra „rászedték" őket. A szlovákoktól a jövőre nézve mindenesetre a leghatározottabban megköveteljük, s e követelésünk mellett a szlovák Magna Charta egyik feltételeként visszavonhatatlanul kitartunk, hogy szlovák testvéreink kérlelhetetlenül harcoljanak a tiso-tuka-machi reakció s annak minden hordozója ellen, éppúgy, amint mi, cschek, a cseh reakció ellen fogunk küzdeni.

Végül az, hogy az új alkotmánynak törvénybe kell iktatnia a német kisebbséggel szemben elfog-

lalt mostani magatartásunkat, annyira magától értetődő, hogy kár szót fecsérelni rá.

További fontos feladatunk, hogy megoldjuk a gazdasági és társadalmi újjáépítés összes problémáit és ezeken a területeken fokozatosan leküzdjük a német megszállás és a háború következményeit.

Feladatunk, hogy fenntartsuk és megjavítsuk lakosságunk élelmiszerellátásának mostani színvonalát és a lehetőség szerint fokozatosan hozzákezdjünk a szabad piac megteremtéséhez. Nehéz- és könnyűiparunk termelését úgy kell irányítanunk és fokoznunk, hogy ne csak a szükséges külföldi nyersanyagok és készítmények behozatalát biztosítsa, hanem ezen felül egyre több terméket juttasson belső piacunkra is. Fontos feladat, hogy mielőbb eltüntessük a háború nyomait s befejezzük a háború következtében elpusztult városok és falvak helyreállítását és felépítését. Ugyanez vonatkozik közlekedésünkre és úthálózatunkra. Gazdasági életünk e két fontos alkotóelemét mihamarabb a háborúelőtti színvonalra kell emelnünk. Szükségesnek tartjuk, hogy rövid időn belül befejeződjék a nagy történelmi mű, amelyet határvidékünk cseh és szlovák emberekkel történt betelepítésével alkottunk. Ezeket az úttörőket széleskörű segítségben kell részesíteni, hogy a határvidék összes gazdasági forrásait a nemzet és az állam szolgálatába állíthassuk. Nemzetgazdaságunk államosított csoportjának megszervezésénél mindenekelőtt gyorsabb ütemet követelünk és azt, hogy a nemzetgazdaság államosított csoportjának vállalatai minél előbb jövedelme-

zökké váljanak és hozzájáruljanak egész nemzetünk jólétének emeléséhez. Követelni fogjuk, hogy mielőbb, még a választások előtt, nagytakarítást végezzenek áruelosztó hálózatunkban és hogy a mezőgazdasági, valamint a nagy- és kisipari termékek a kiskereskedők útján jussanak el a fogyasztóhoz, méltányos áron, amelynél egyaránt megtalálja számítását a termelő, a kiskereskedő és a fogyasztó. Követelni fogjuk, hogy földmüvesnépünk kiadós gazdasági és szociális segítségben részesüljön. Az iparosítás és a mezőgazdaság gépesítésével kell a közeljövőben pótolni a munkaerőhiányt s megkönnyíteni földmüveseink, különösen a földmüvesasszonyok nehéz munkáját. Küzdeni fogunk azért, hogy minél előbb befejeződjék a pénzreform nagy müve és biztosítsuk új pénzünk reális vásárlóerejét. A vagyonszaporulati illeték és a vagyondézsma elkerülhetetlenül szükséges befizetése után igyekezni fogunk rendet teremteni a kötött bankbetétek kérdésében, még pedig olyformán, hogy a takarékoskodó kisembereket ne érje károsodás. Gyökeres adóreformért fogunk síkraszállni. Az árak, bérek és fizetések kérdésében, mint már mondottam, nem az infláció útján akarunk haladni, hanem ellenkezőleg, az árak fokozatos csökkentésére s ezzel a bérek és fizetések reális értékének emelésére fogunk törekedni. A társadalombiztosítás terén előkészítjük a nemzeti biztosítás nagy müvét, amely a kormányprogram értelmében nemcsak a munkást, hanem a földmüvest, a kisiparost és a dolgozó értelmiséget is biztosítani fogja baleset, betegség esetén és aggkorban.

Mindenesetre az az igazság — s ezt újra és újra hangsúlyozzuk — hogy a németek által visszahagyott gazdasági sivatag mielőbbi eltüntetéséhez elsősorban népünk bajtársias és megfeszített munkájára, munkára, munkára és újra csak munkára van szükség. Igen, elvtársak és elvtársnők! Pártunk nem hiába adta ki a jelszót: „Azzal agitálunk a legjobban, ha több munkát végzünk a köztársaságnak!" Ez nemcsak választási jelszavunk. Ez a mondat magában foglalja az új köztársaság felépítésével kapcsolatos egész programunk legfontosabb részét. VIII. kongresszusunk is e jelmondat szellemében munkálkodik. Azok az újabb és újabb delegációk és hírnökök, akik közlik a munkaeredményeket, amelyeket a kommunista pártszervezetek az üzemekben, hivatalokban és a mezőkön értek el, megmutatják, hogy Pártunk a maga nemzeti környezetében újtípusú politikai szervezetet, új politikai párthagyományt alakít ki. És ezzel is joggal büszkélkedhetünk.

És még valami szükséges, elvtársak és elvtársnők, a felszabadított köztársaságban az eredményes építőmunkához. Olyan szükségünk van, mint a sóra, a nemzeti egységre, a Nemzeti Arcvonalra. Az egységes forradalmi szakszervezeti mozgalom, az egységes földművesszövetség, az egységes szövetkezetek, az egységes ifjúsági szövetség és a remélhetőleg szintén megszülető egységes testnevelési szervezet — ezek azok az alakulatok, amelyek a politikai pártokkal együtt a Nemzeti Arcvonal hordozói. Mondottam már, hogy Nemzeti Arcvonalunk a munká-

sok, földmüvesek, kisiparosok és értelmiségiek társadalmi osztályszövetségének politikai kifejeződése. Újra emlékeztetek rá, hogy ez a szövetség a nemzeti küzdelem és a nemzeti szenvedés tüzében kovácsolódott össze és ezért természetes, hogy most, az építés korszakában is fennmarad.

A Nemzeti Arcvonalba tömörült rétegek és csoportok érdekei általában nem ellentétesek. Az új demokratikus népköztársaság és annak politikai és gazdasági szerkezete megfelel az összes dolgozó rétegek érdekeinek. A reakció ezért nem léphet fel nyílt sisakkal és saját lobogója alatt. A reakció álcázni kénytelen magát nálunk; nagy államférfiúi vizsga a Nemzeti Arcvonal összes csoportjai és különösen a politikai pártok számára: megakadályozni a reakciós eröket, hogy az ő cégérük, az ő pajzsuk mögött és az ő zászlajuk alatt tömörüljenek s ezzel megakadályozzák a nemzeti egység és a Nemzeti Arcvonal belülről történő bomlasztását.

Nem rémlátás, ha felhívjuk a figyelmet erre a lehetőségre. A történelem arra tanít, hogy a megvert és az illegalitásba kergetett reakció úgy igyekszik érvényesülni és törvényes formát találni, hogy beszüremlik a fennálló törvényes politikai alakulatokba. Így volt ez a multban és így lesz a jövöben is, mindaddig, amíg reakció egyáltalában létezni fog. Így van ez nálunk is. Prchala Londonban vagy néhány reménytelen ügynöke nálunk idehaza nem jelent veszedelmet. Nem jelent veszedelmet a börtönben ülö Tiso és a Vatikánban ülö Sidor és ezek reakciós-klerikális alvilága. Ezek az elemek akkor

lesznek veszedelmesekké, ha sikerül behatolniok a Nemzeti Arcvonal valamelyik csoportjába, vagy különösen akkor, ha a Nemzeti Arcvonal egyik vagy másik csoportja ez elemek reakciós nézeteinek és követeléseinek szószólójává válik. Márpedig ennek nem egy félreismerhetetlen jelét látjuk. Ezért serkentjük népünket nemzeti éberségre, ezért kérjük nyomatékosan a Nemzeti Arcvonal összes csoportjait, ne engedjék, hogy a reakció csábításai letérítsék őket eddigi útjukról, hanem haladjanak továbbra is az egész nemzettel együtt.

Elvtársak és elvtársnők, ezzel röviden felvázoltam azt a programot, amellyel a legközelebbi jövőbe és a küszöbön álló választásokon indulunk. A Csehszlovák Kommunista Párt, és vele együtt a testvéri Szlovák Kommunista Párt, megállta helyét a nemzeti rabság és a nemzeti ellenállás nehéz, történelmi időszakában. A nemzet a legnehezebb percekben úgy látott bennünket, kommunistákat, mint a maga szószólóit, a maga vértanúit és a maga előharcosait. Innen ered az a nagy bizalom, melyet a nemzet Pártunk iránt táplál. Pártunk taglétszáma ma meghaladja az egymilliót. Pártunk megállta a helyét a nemzeti rabság és a nemzeti ellenállás időszakában, s ma kijelenthetjük, hogy a felszabadított köztársaság felépítésénél is sikerrel tette le az államférfiúi vizsgát.

Bennünket, természetesen, nem szédített meg és ma sem szédít meg a siker. Ehhez túlságosan kemény próbákat álltunk ki és szorgalmasan jártunk

Marx, Engels, Lenin és Sztálin iskolájába. És a marxizmus-leninizmus iskolája, a sztálini bolsevizmus iskolája nemcsak államférfiúi bölcseségre és elörelátásra tanít, hanem szerénységre is. Mi ezért minden szakasz után józanul és reálisan értékeljük az elért eredményeket, mérlegeljük az erőviszonyokat és új célokat tüzünk ki. Igen, mint párt, mint a városi és falusi dolgozó nép élcsapata az elmúlt építö időszakban számos olyan eredményt értünk el, amire büszkék lehetünk. De még mindíg sok az olyan jelenség, amellyel nem vagyunk és nem lehetünk elégedettek és amely sürgös orvoslást igényel. A nemzeti és demokratikus forradalom eddigi eredményeit meg kell szilárdítani és le kell rögzíteni, csírájában kell elfojtani minden kísérletet reakciós fordulat végrehajtására és a legteljesebben biztosítani kell az új, valóban demokratikus népköztársaság építömüvének további fejlödését. Nem kételkedem benne, hogy a népszavazás, az 1946 május 26-án megejtendö választás teljesen igazolni fogja ezt az irányvonalat.

Befejezem, elvtársak és elvtársnök. A becsületes munka, a tiszta lelkiismeret és a tiszta kéz pártjaként lépünk a nemzet elé. Mi, kommunisták, a szocializmus nagy és szent eszményeinek megvalósítását tekintjük egész törekvésünk, egész életünk végsö értelmének. Jó úton haladunk. Sok akadály áll még elöttünk. De ha a nemzettel egy testként és egy lélekként egyesülünk, a nemzettel együtt leküzdünk minden akadályt. Ne vegyék szerénytelenségnek, ha nagy tanítónk, Sztálin elvtárs történelmi nevezetes-

ségü szavaival fejezem be beszédemet: „Nincs olyan eröd, amit a bolsevikok be ne vennének!“

(A Csehszlovák Kommunista Párt VIII. kongresszusán, 1946 március 29-én tartott beszéd a napirend fő pontjához: A mai helyzet, a Csehszlovák Kommunista Párt politikája és munkaterve.)

ÉPÍTŐK PARLAMENTJE

Elvtársak és elvtársnők!

Az új, erös és boldog Csehszlovák Köztársaságot épitők kongresszusának neveztük el VIII. kongresszusunkat. Valamennyien tudjuk, hogy ilyen köztársaság felépítésének egyik legfőbb feltétele a munka. És kongresszusunk csakugyan teljesen a munka légkörében folyt le. A küldöttségek és az üdvözlőtáviratok újra és újra közlik, hogy Pártunk tagjai VIII. kongresszusunkkal kapcsolatban fokozták a köztársaság és a nemzet érdekében tett erőfeszítéseiket az üzemekben, a tárnákban és a mezőkön. Az a tíz- és százezernyi tonna szén, amelyet kongresszusunk tiszteletére termeltek ki, az a száz és ezer tonna kiolvasztott vas és kihengerelt acél, amely kongresszusunk tiszteletére készült el és az üzemekben dolgozó elvtársaink sok más munkateljesítménye azt bizonyítja, hogy Pártunk joggal nevezheti magát az új köztársaságot épitők pártjának és kongresszusunkat az épitők parlamentjének. Olyan suttogva terjesztett nézetről is hallottam már, amely szerint megengedhetetlen,

hogy az emberek szenet fejtenek ki, vasat olvasztanak, acélt hengerelnek s általában üzemi munkát végeznek az egyik pártnak, hogy soha nem tapasztalt és példátlan jelenség, amikor egy politikai párt kongresszusával kapcsolatban nemzeti műszakokat vállalnak a bányákban és az üzemekben vasárnap is dolgoznak, olyan sugdolódzásról is hallottam, hogy ez megkárosítja a köztársaságot.

Azt hiszem, megvan hozzá a teljes jogunk, hogy ezeket a rágalmakat a leghatározottabban visszautasítsuk és a legjobb esetben is az irígység megnyilatkozását lássuk bennük.

Ha Ostrava, Kladno és Most vidékén bányászaink vasárnap nemzeti műszakot vállaltak, ha kohászaink e napokban kongresszusunk tiszteletére még fokozottabban dolgoztak, úgy ez mindenekelőtt a köztársaság érdekét és üdvét szolgálja. Hiszen mindazt az árut, amelyet termeltek, a nemzet, a nép kapja. És ha kommunista elvtársaink egyes helyeken Pártunk választási alapjának gyarapítására fordították a bért, amelyet ezért a munkáért kaptak, ez a joguk elvitathatatlan. Mi egyáltalában nem kifogásoljuk, ha más pártok tagjai termelni, dolgozni fognak és a munkájukért kapott bért saját pártjuk választási alapjának juttatják.

Kongresszusunk első, legfontosabb, alapvető jellegzetessége abban rejlik tehát, hogy Pártunk a kongresszusi napokban nemcsak szavakkal, hanem tettekkel is ténylegesen beigazolta, hogy építőmunkát végez.

Kongresszusunk másik fontos jellegzetessége az, hogy Pártunk növekvő erejét és vezetőszerepét

tükrözi. Március 29-én Prága utcáin és az ősi Óvárosi-téren láttuk, mily szemléletesen és meggyőzően nyilatkozott meg Pártunk növekvő ereje és vezetőszerepe. Újra csak különböző suttogásokat hallunk arról, hogy a kommunisták, kongresszusukkal kapcsolatban, túlságosan elterpeszkednek. Mi mosolyogva fogadjuk ezeket az ostoba pletykákat, amelyekben a régi viszonyok visszatérése iránti vágy tehetetlen jelét látjuk, amikor bennünket, kommunistákat, ebek módjára hajszoltak, amikor zugkocsmákban kellett illegálisan találkoznunk, amikor kongresszusaink alkalmával itt, Prágában, teremről-teremre kergettek minket. Ma más a helyzet. Ma Pártunk, mint a Nemzeti Arcvonal és a kormány fontos alkotóeleme nyiltan, teljes erejével, legálisan lép fel és semmiféle sanda tekintet nem térithet el bennünket attól, hogy ezt az erőnket, szükség esetén mindíg meg is mutassuk. Kongresszusunk Pártunk hatalmas erösödésének jegyében megy végbe és ez üdvös a nemzet, a nép, a köztársaság szempontjából.

Kongresszusunk harmadik jellegzetessége, hogy az egész nemzettel szoros kapcsolatban van. A vidéki emberek tízezreinek képviseletében hetvenhat különböző küldöttség kereste fel kongresszusunkat. Kongresszusunkhoz ezenkívül 467 távirati üdvözlés érkezett a köztársaság minden részéből. Mindez azt bizonyítja, hogy nem zárt helyiségben, a nemzettől elszigetelten tanácskoztunk, hanem a nemzet képviselöiként és hogy megbeszéléseinkben és tárgyalásainkban egész nemzetünk a legélénkebben résztvett.

Kongresszusunk negyedik és, a világtól való hosszúéves elszigeteltségünk után, számunkra különösen fontos jellegzetessége, hogy ezen a kongresszuson kifejezésre jutottak Pártunk nemzetközi kapcsolatai is.

Tegnap hallottuk azt a nagyjelentőségű üdvözlőtáviratot, amelyet a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja, a Sztálin elvtárs vezetésével haladó párt intézett hozzánk. Különleges megtiszteltetés számunkra, hogy Lenin és Sztálin pártja testvérpártnak nevez bennünket, a Csehszlovák Kommunista Pártot. S Pártunkat és minden egyes párttagunkat megacélozza a gondolat, hogy akkora erő áll mögöttünk, mint amilyen a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja.

Kongresszusunkon és az Óvárosi-téren lefolyt nagy népgyülésen üdvözölhettük 13 más ország testvérpártjának képviselőit is. Kongresszusunk nagyszerü bizonyítéka volt annak, hogy Pártunk nincs magára hagyatva a világban, hanem keleti és nyugati elvtársaink és testvéreink nagy, milliós hadseregének része.

Kongresszusunkon felvázoltuk a közeljövő építőmunkájának nagy problémáit, de ugyanakkor nem feledkeztünk meg városi és falusi dolgozó népünk mindennapi fájdalmairól sem. Világosan megmondottuk, hogy nemzetünk életszínvonalának felemeléséhez még sok munkára és fáradozásra lesz szükség. Nem ringatjuk a nemzetet olyan illúziókban, mintha holmi büvészkedéssel elérhető volna, hogy rögtön sültgalambok repüljenek a szánkba. De azt, ami lehetséges és szükséges, már ma, majd

fokozatosan holnap és holnapután teljesíteni és végrehajtani szándékozunk, hogy népünk valóban örömteljesebben és vidámabban éljen.

Arról is gondoskodni fogunk, hogy amit a kormány, Pártunk útmutatása alapján elhatározott, tényleg meg is valósuljon. Ügyelni fogunk arra, hogy meg ne ismétlődhessenek az olyan esetek, mint pl. az, hogy a kormány a felszabadulás óta már két ízben megszavazta az állami és közalkalmazottak illetményeinek felemelését, elsősorban a legalsóbb kategóriákba tartozókét, s ezeknek a közalkalmazottaknak mindmáig nem folyósították a megszavazott fizetési pótlékokat.

Nem akarjuk, hogy megismétlődjék az, ami a gyermekes családok megsegítését célzó javaslatunkkal történt. Keresztülvittük a kormányban, hogy ellátatlan gyermekeik után rendszeres, havi pótlékot kapjanak a munkások is. Emellett kifejezetten hangsúlyoztuk, hogy a tanoncokat, természetesen, szintén ellátatlan gyermekeknek tekintjük. De azután megállapítottuk, hogy a bürokraták elökapartak valami régi előírást, amelynek értelmében az ellátatlan gyermekek után járó pótlék elesik, ha azok jövedelme meghaladja az évi 4800 koronát. Gondoskodni fogunk róla, hogy ezt a rendelkezést érvénytelenítsék.

A kormányban azért is küzdöttünk, hogy a közkatonák napi 10 korona zsoldot kapjanak. Végül keresztülvittük ezt, de a Nemzetvédelmi Minisztérium gazdasági hivatalában bizonyos urak egyszerre csak megkerülték ezt a dolgot, megvonták a cigarettaadagot a katonáktól s négy darab cigaret-

tát juttattak nekik pénzért, amivel ténylegesen négy koronával leszállították zsoldjukat. Ilyen jelenségeknek a jövőben nem szabad ismétlődniök s nekünk gondoskodnunk kell arról, hogy azokat az intézkedéseket, amelyek népünk életszínvonalának emelésére irányulnak, ma már ténylegesen végre is hajtsák.

Nagyszabású építőterveink mellett tehát egy pillanatra sem feledkezünk meg e terveink végső értelméről. És valamennyi tervünk, minden törekvésünk végső értelme az, hogy ebben az országban örömteljesen és vidáman élhessen mindenki, aki dolgozni tud és jól dolgozik.

Kongresszusunkat a nemzetünk egységét szervezők kongresszusának is nevezik. Újra hangsúlyozni akarom, hogy politikánk egyik alapköve, ma és a jövőben is, a Nemzeti Arcvonal és a nemzeti egység politikája.

A különböző kicsinyességek, gonoszságok, ostobaságok nem téríthetnek el bennünket ettől a politikától.

Miközben fent megőrizzük a Nemzeti Arcvonal egységét, igyekezni fogunk ezt az egységet elsősorban lent, az üzemekben, a községekben és a kerületekben megszilárdítani. Mindenekelőtt lent fogunk arra törekedni, hogy a Nemzeti Arcvonalba és a közügyek feletti döntésbe ne csak a politikai pártokat vonják be, hanem az egységes országos érdekképviseleti szervezeteket is.

Meggyőződésünk, hogyha az emberek lent minden körülmények között összetartanak, nemzeti egy-

ségünk fent nemcsak megmarad, hanem meg is szilárdul.

És végül ismételten hangsúlyozni akarom azt a szilárd meggyőződésemet, hogy Pártunk, amely oly kemény próbát állt ki, amely tövises útján annyi akadályt küzdött le, a maga egységével, a maga egyöntetüségével, a maga hatalmasságával és erejével továbbra is megoldja feladatait és leküzdi az összes akadályokat.

A nemzet élén álltunk akkor, amikor nemzetünk létéért küzdött. Ma azoknak az első soraiban helyezkedtünk el, akik új, szabad, népi, demokratikus köztársaságot építenek és hisszük, hogy nemzetünk ezt a megbizatásunkat május 26-án nemcsak teljesen megerösíti, de ki is szélesíti, hogy így a köztársaság békés, nyugodt és haladó fejlödését a jövöre nézve biztosítsa.

Éljen és virágozzék új, népi Csehszlovák Köztársaságunk! Váljék a valóban boldog, örvendezö nép otthonává!

Éljen, gyarapodjék, erösödjék a Csehszlovák Kommunista Párt, a köztársaság boldog fejlödésének szilárd és legföbb biztosítéka!

(A Csehszlovák Kommunista Párt VIII. kongresszusán, 1946 március 31-én tartott záróbeszéd.)

A NEMZET
A VÁLASZTÁSOKON NEM SZAVAIK, HANEM TETTEIK SZERINT ÍTÉLI MEG A PÁRTOKAT

Drága barátaim!

A rádió útján már több mint egy esztendeje nem beszéltem hozzátok. Felszabadított hazánkban 1945 május 11-én léptem először a mikrofon elé, hogy a kormány megbízásából, amely egy nappal előbb érkezett a felszabadult Prágába, tájékoztassalak benneteket az új köztársaság felépítésének legfőbb irányvonalairól. Ma, egy esztendővel később, a május 26-án megejtendő választásokról, az Alkotmányozó Nemzetgyülés tagjainak megválasztásáról akarok beszélni. Egy esztendős országépítő munka van mögöttünk. Miután köztársaságunkat a Vörös Hadsereg felszabadította, azonnal új alapokon kezdtük meg a köztársaság felépítésének munkáját. Ebben irányt mutatott nekünk a csehek és szlovákok Nemzeti Arcvonalának képviselőiből alakult kormány programja, amelyet a kommunisták dolgoztak ki és amelyet a Nemzeti Arcvonal valamennyi csoportja elfogadott.

E program vezetőgondolata az volt, hogy úgy biztosítsuk nemzetünk szabadságának vívmányait és

államunk függetlenségét, hogy soha többé meg ne ismétlődhessék a tragédia, amelyet az utóbbi években átélni kényszerültünk. Hogy soha meg ne ismétlődjék München és az idegen megszállás. Ezt a célt szolgálja, hogy köztársaságunk a külpolitika vonalán hatalmas szövetségesünkre, a nagy Szovjetunióra támaszkodik. Itthon ezért távolítottuk el a a politikai hatalom vezetéséből azokat az árulókat, akik a köztársaságot Münchenhez juttatták és a német megszállóknak szolgáltatták ki. Ezért költöztetjük ki a németeket, tisztítjuk meg a köztársaságot ettől az ötödik hadoszloptól. Ugyancsak e cél megvalósítása érdekében juttatjuk vissza ismét cseh kezekbe a határvidéken a régi cseh földet. Ugyanezért számoltuk fel a köz- és államigazgatás rendőri, bürokratikus rendszerét és vezettük be a valóban demokratikus és népi köz- és államigazgatást, amelynek hordozói a nemzeti bizottságok. Végül ezért hajtottuk végre azt a nagy művet, amelyet gazdasági életünk kulcsállásainak államosítása jelent. Mindezzel új jelleget adtunk a felszabadult köztársaságnak, valóban demokratikus, népi jelleget. Nemzetünk millió és millió tagjának szorgalmas munkája révén kilábaltunk a háborúutáni legszörnyűbb felfordulásból és zürzavarból, amelyet a németek hagytak vissza.

Sikerült elhárítanunk a fenyegető élelmezési katasztrófát és népünknek biztosítottuk a rendszeres, ha egyelőre nem is egészen kielégítő élelmiszerfejadagokat.

Iparunk és egész termelésünk eredményesen küzdi le a háborúutáni nehézségeket és állandóan

felemelkedőben van. És mivel bel- és külkereskedelmünk forgalma is növekszik s közlekedésünk is javul, elkerültük a fenyegető inflációt és emeljük pénzünk vásárló erejét.

Bár egy esztendő alatt lehetetlen volt minden sebet behegeszteni, amelyet a hatéves megszállás és a háború ütött rajtunk, ha lehetetlen volt is egy esztendő alatt a hatesztendős német háborús fosztogatás minden következményét eltüntetni, a legroszszabból mégiscsak kilábaltunk és jó kilátásaink nyílnak a jövőre.

Köztársaságunk számára felbecsülhetetlen előnyt jelentett, hogy felszabadult hazánkban az országépítő időszakba is átvittük a Nemzeti Arcvonal nemzeti egységét, amely a szenvedés és a megszállók elleni küzdelem idején alakult ki. A Nemzeti Arcvonal, a munkások, parasztok, kisiparosok és értelmiségiek szövetsége tette lehetővé, hogy a felszabadult köztársaságot jó alapokra fektessük és hogy gazdasági és szociális téren leküzdjük a legfőbb politikai nehézségeket.

Ilyen körülmények között lépünk tehát az országépítés második esztendejébe és vasárnap megválasztjuk az Alkotmányozó Nemzetgyülés tagjait. Ezeken a választásokon dől el, milyen kormányunk lesz és milyen új alkotmánya lesz köztársaságunknak. A nemzet és a köztársaság boldog jövője azt követeli, hogy a vasárnapi választásokból olyan nemzetgyülés kerüljön ki, amely biztosítja a demokratikus népi rendszer megszilárdítását, nemzeti és demokratikus forradalmunk minden vívmányának alkotmányos lerögzítését.

Nemzetünk a választásokon nem szavaik és ígéreteik, hanem munkájuk és tetteik szerint fogja megítélni a pártokat. Azt fogja kérdezni, hogy ez vagy az a párt milyen magatartást tanúsított a nemzet legnehezebb éveiben, a német megszállás idején, hogyan és mivel járult hozzá a megszállók elleni nagy felszabadító küzdelemhez, milyen mértékben vette ki részét a felszabadult köztársaságban az országépítés művéből és milyen biztosítékot nyujthat a köztársaság jövőbeli boldog fejlődésére. A Csehszlovák Kommunista Párt népünk politikai érettségébe vetett szilárd hittel indul a választásokon. A nemzet bennünket, kommunistákat, azoknak az élén látott, akik a legnehezebb pillanatokban az idegen betolakodók ellen harcoltak. Huszonötezer kommunista, férfi és nő, ebben a harcban legdrágább kincsét, életét áldozta fel. Bennünket, kommunistákat, a nemzet azoknak az élén látott és lát, akik most a felszabadult köztársaságban dolgoznak és építenek. A nemzet a tiszta kéz és a becsületes munka pártját látja bennünk, olyan pártot, amely mindíg hü volt és hü marad a nép és a nemzet ügyéhez. A nép a vasárnapi választásokon éppen ezért fogja kifejezni a Kommunista Párt iránti nagy bizalmát s így biztosítja a nemzet és a köztársaság boldog, örömteli jövendőjét.

(A csehszlovák rádióban. 1946 május 22-én tartott előadás.)

ÚTUNK A SZOCIALIZMUSHOZ VEZET

Pártunknak mindig erénye és erössége volt, hogy politikáját nem máról-holnapra határozta meg, hanem mindennapi tevékenységét, újra meg újra végcéljainak szemszögéből vizsgálta át. Azért ma is, mint Központi Bizottságunk minden ülésén, újra felvetjük a kérdést, vajjon az út, amelyen haladunk, pontosan célunk felé vezet-e, nem tértünk-e le a helyes útról és közelebb jutottunk-e végcéljainkhoz? Legutóbb arról beszéltünk, hogy mi a marxizmus-leninizmus tanítását sajátos csehszlovák viszonyainkra alkalmazzuk és hogy ennek a szocializmus felé vezető útnak bizonyos szakaszát megtettük már. Ma is ebből a szempontból fogjuk megvizsgálni egész politikánkat és, ezt a távlatot szemünk elött tartva, határozzuk meg további terveinket.

Az elmúlt 1946. évet joggal nevezhetjük a köztársaság fokozatos belsö és külsö megszilárdulása esztendejének.

Gazdasági téren elég jelentös haladást tettünk. Mind ipari, mind mezögazdasági termelésünk a fogyasztási és a beruházási javak elöállítása terén egyaránt növekedett. A kereskedelmi forgalom is

emelkedik. Nagyjában és egészében fenntartottuk pénzünk stabilitását, azaz fenntartottuk az árszínvonalat. A külkereskedelem állandóan növekszik és jelentős aktív csúcsot mutat ki. Ami az élelmezést illeti, az 1945. évhez képest feljavítottuk, de ellátásunk még mindig nem kielégítő.

Az 1946. év gazdasági összeredménye kedvező kiindulópont a kétéves terv számára.

Belpolitikai vonalon egész sor komoly eredményt könyvelhetünk el. Az 1946 májusában megejtett választások eredménye megmutatta az egész világnak, hogy népünk túlnyomó többsége egyetért az új népi demokratikus rendszerrel és bizalommal viseltetik a nagy változások kezdeményezője és hajtóereje, a Kommunista Párt iránt. A választások megszilárdították a népi demokrácia alappilléreit, népünk jóváhagyta az államosítást és a nemzeti bizottságok rendszerét. A választások így keresztülhúzták a belső és külföldi reakció minden számítását. A mult év nagy eredményei közé tartozik a németek tömeges kitelepítésének bejezezése is.

A választások alapján megalakult Csehszlovákiában az első olyan kormány, amely a Kommunista Párt vezetése alatt áll. Egyhangúlag elfogadták ennek a kormánynak a programját, amely a košicei programhoz kapcsolódik, belőle indul ki és, különösen ami gazdasági részét illeti, továbbfejleszti azt. Egyhangúlag megszavazták a kétéves gazdasági tervről szóló törvényt. Belpolitikai tekintetben tehát nagyjából eredményesnek mondhatjuk az elmúlt esztendei fejlődést.

Köztársaságunk külpolitikai helyzete szintén erősödik. A világon ma már mindenkinek tudomásul kell vennie az új, népi demokratikus Csehszlovákia létezését. Nyugodtan és öntudatosan állunk helyünkön és ma már olyan gazdasági feltételeket alakítottunk ki és olyan tartalékokra tettünk szert, amelyek lehetővé teszik gazdasági és politikai függetlenségünk megőrzését. Csehszlovákiát olyan tényezőként ismerik el, amellyel Közép-Európában számolni kell. Sajnos, a demokratikus szláv Lengyelországhoz való viszonyunk végleges rendezésének nagy kérdése mindeddig még nem oldódott meg. Ezen a téren minél előbb olyan eredményt kell elérnünk, amilyet külpolitikánk szláv orientációja megkövetel.

1946 általános mérlegével azonban nagyjából elégedettek lehetünk és ebben a bennünket felkereső külföldiek tanúságára hivatkozhatunk. Ha tehát a gazdasági és politikai téren elért megerősödés a helyes út ismertetőjele, útunkat helyesnek mondhatjuk.

Ez azonban távolról sem jelenti azt, hogy mindennel elégedettek vagyunk és minden olyan, amilyennek lennie kell. El kell ismernünk, hogy az eredmények jobbak is lehettek volna. Hogy ez nem így történt, annak kétféle oka van. Egyrészt tárgyi oka, amely a megszállásból és a háborúból következik. Ez azonban már nem a legfőbb.

Hogy viszonyaink még nem minden tekintetben szilárdultak meg, annak főoka az az áldatlan helyzet, amely az utóbbi időben a Nemzeti Arcvonalon belül kezd kialakulni.

Bár a Nemzeti Arcvonal formaszerint fennáll,

a kormánya megvan, időről-időre igen szép és igen fontos határozatokat fogadunk el, mégis a program végrehajtásakor a Nemzeti Arcvonalon belül egymásután jelentkeznek reakciós erők, amelyek hátráltatják a feladatok megoldását.

Tévedés volna, ha valaki ebből arra következtetne, hogy a Nemzeti Arcvonal intézménye idejét múlta vagy nem vált be. A Nemzeti Arcvonal mint a munkások, földmüvesek, kisiparosok és értelmiségiek szövetsége, továbbra is döntő tényező.

De meg kell szüntetni a Nemzeti Arcvonalban azokat a rendezetlen viszonyokat, amelyekből a kedvezőtlen jelenségek fakadnak és amelyek megakadályozzák, hogy a konszolidációs folyamat úgy haladjon előre, mint ahogy szükséges.

Példák egész sorát hozhatnám fel annak bizonyítására, miként vált a Nemzeti Arcvonal egyik-másik alkotórésze, reakciós elemek nyomására, sötét, felforgató erők menedékévé.

1. Az élelmezési helyzet a termelés növekedése folytán sokkal kedvezőbb lehetne, ha a nemzeti termelés jelentékeny részét nem tüntetnék el a piacról a feketézők, a zugkereskedelem, a nem-reális nagykereskedelem. Az elosztást eddig még nem szervezték gyökeresen újjá, a feketézést nem tették lehetetlenné és a nem-reális nagykereskedelmet nem szorították korlátok közé, mivel a Nemzeti Arcvonal egyik-másik pártja ellenzi ezt, bár nyilvánvaló, hogy — amennyiben sikerülne minimumra csökkenteni a feketézők és élősködők zsebébe vándorló hasznot — a dolgozók életszínvonala ugyanilyen arányban emelkednék.

2. Az 1945 végén eszközölt ármegállapításnál számos fontos alapterméket, mint a szenet, vasat és acélt, igen alacsonyra értékelték és ezzel szemben túlértékelték a többnyire magánkézben lévő könnyűipar és fogyasztási ipar termékeit. Az eredmény az, hogy amíg az államosított ipar néhány ága veszteséggel dolgozik, a másik oldalon a magánszektorban annyit keresnek, amennyit csak akarnak. Annak, hogy ezen a téren rendet teremtsünk, politikai jellegü akadályai vannak, mivel a Nemzeti Arcvonalon belül akadnak olyanok, akik védelmezik a magánvállalkozók nagy nyereségeit.

3. Elörehaladásunkat az a körülmény is gátolja, hogy még nem épült ki az államosított gazdaság szervezete. Sötét foltok vannak az élelmiszeriparban, számos nehézség akad a bankok és a biztosítóintézetek területén. Ennek az az oka, hogy a különféle állásokat politikai kulcs szerint s nem a tárgyi és szakmai szükségletnek megfelelöen töltik be.

4. Hónapról-hónapra folyik a harc az elkobzott vagyonok, az ú. n. maradékgyárak sorsa körül. Az ilyen ügyeket valaha koalíciós alapon oldották meg, a pártok politikai kulcs szerint osztották el maguk között a nagybirtokokat és az állásokat. Ma azonban nem fogadjuk el a köztársaság és a nemzetgazdaság szétparcellázásának ezt az elvét.

5. A kormány és a Nemzetgyülés törvényhozó munkájának hosszadalmas volta gáncsolja a gazdasági és politikai élet egész menetét és hátráltatja a viszonyok megszilárdulását.

6. A közéletnek az árulóktól és kollaboránsoktól való megtisztítása terén számos egészségtelen

jelenséget tapasztalhatunk. Olyan légkör alakult ki, amelyben előfordulhatott az, hogy egyes cseh képviselők henleinista fökolomposok javára tanúskodtak. Ragaszkodunk ahhoz, hogy minden olyan esetet, amelyre törvényes rendelkezések vonatkoznak, bíróság és büntetőbizottságok előtt tárgyaljanak le.

7. Beszélni kell a külpolitikánk alapvonalai ellen irányuló támadásokról. Területi követeléseinkkel kapcsolatban olyan törekvések jelentkeznek, hogy lépjünk ki a szláv nemzetek frontjából, tegyük vitássá a szláv világ nyugati határait, az Odera—Nysa vonalat. Természetes, hogy ezeket a törekvéseket, mint a köztársaság léte elleni nyílt merényleteket, vissza kell utasítanunk.

Ezekből a tapasztalatokból az a fontos politikai feladat hárul ránk: ne féljünk ujjal rámutatni minden nehézség és baj igazi okozóira, ne féljünk rámutatni arra, aki mindezekért felelős. Ezekből a tapasztalatokból azonban további fontos következtetést kell levonnunk: arra a kérdésre, mit tegyünk, hogy az elörehaladásunkat akadályozó nehézségeket felszámoljuk — a felelet az: a kommunistáknak adott megbizatást még jobban ki kell szélesíteni, növelni kell a kommunisták befolyását, nekünk, kommunistáknak többségben kell lennünk. Ha a szavazatoknak nem 40 százaléka esik ránk, hanem túlnyomó többségben leszünk, a tárgyi nehézségek még nem szünnek meg, de akkor le tudjuk küzdeni őket és elhárítunk minden akadályt munkánk útjából. Amikor azonban a nemzet többségéről beszélek, amelyet meg kell nyerni, hogy továbbhaladhassunk, ennek semmi köze nincs az ausztromarxisták 7 szá-

zalékához. Az ausztromarxisták azzal érveltek, hogy 43 százalékuk van és még 7 százalékra van szükségük ahhoz, hogy Ausztria paradicsommá legyen. Közben azonban mit se tettek és a végén teljesen megbuktak. Mi, természetesen, nem· követhetünk ilyen százalékos politikát és eszünk ágában sincs ilyesmi, amikor arról beszélünk, hogy meg kell nyerni a nemzet többségét. A mi politikánk a reakcióellenes tevékeny harc politikája, újabb és újabb harciállások meghódításának és az ellenség védekezésbe-szorításának politikája. A nemzet többségének megnyerése, amely a szocializmus útján való további gyors előrehaladás feltétele, nem valósítható meg légüres térben, hanem csak tevékeny politikával, tevékeny küzdelemmel érhető el.

Milyen feladatokat ró ez ránk a legközelebbi jövőre nézve?

A főfeladat, a legfőbb küzdőtér a kétéves terv idei irányszámainak teljesítéséért vívott harc. A reakció semilyen handabandázása nem térít el bennünket ettől. A kétéves terv eszméje megnyerte a tömegeket és anyagi erővé vált. A kétéves terv indulása kedvező.

A kétéves terv teljesítésének előfeltétele munkaerők szerzése. Törvénybe iktattuk a bányászbiztosítást, amely a maga nemében a lehető legjobb. Reméljük, hogy ennek hatására sokkal több fiatalember jelentkezik ezentúl bányászmunkára. Ebben az irányban arra fogunk törekedni, hogy a munkások további fontos csoportjait, a kohómunkásokat, öntőket stb. szintén előnyökben részesítsük.

Meg kell oldanunk a feketézés és az üzérkedő

nagykereskedelem megszüntetésének feladatát. Az elosztási dzsungelt ki kell füstölnünk. A feketézés üldözéséről szóló törvény még e hét folyamán a minisztertanács elé kerül. Ki kell építenünk az elosztás új rendszerét mind az élelmezési, mind az ipari szektorban.

Természetes, hogy még a legjobban szervezett elosztás sem teremthet áruböséget. A piac áruval telítését csak a termelés fokozásával érjük el. A termelés növelésével egyidöben lehetövé válik az árak felülvizsgálata és az árszínvonal fokozatos csökkentése. Ez minden egyes polgár munkatermelékenységének emelkedésétől függ.

Arról van szó továbbá, hogy befejezzük az államosított gazdaság megszervezését. Nem engedélyezünk semmiféle maradékgyárat és arra törekszünk, hogy a határvidéken véglegesen rendezzük a vagyoni viszonyokat. Végül új alkotmányra van szükségünk, amely rögzíteni fogja nemzeti és demokratikus forradalmunk eredményeit.

Mindezzel egyidöben a jövő héten az évi taggyülésekkel, kerületi és járási értekezletekkel kapcsolatban a Párt nagyszabású mozgósítását hajtjuk végre. Az elmúlt esztendöben szerzett tapasztalatok rendelkezésünkre állanak. A Párt VIII. rendes kongresszusának elökészítésekor mozgósítottuk párttagságunkat, ami teljesen bevált és új lendületet adott Pártunknak. Újra meg kell világítanunk minden megoldatlan politikai kérdést, amely felvetödik és a helyzet változásával fel fog vetödni. Ennek a kampánynak a további jelentösége néhol az lesz, hogy egyidejüleg végrehajtjuk az üzemi szer-

vezetek, a helyi szervezetek, kerületi és járási szervezetek vezetőségének megválasztását. A tagsági könyvek kicserélése kapcsán a Pártban már megindult a tagok felülvizsgálata, mégpedig úgy, hogy mindenkiről értesüléseket szereztünk, vajjon a Párt méltó tagjának bizonyult-e.

Ennek a felülvizsgálatnak új szervezeteink vezetőségének megválasztásakor kettőzött gonddal kell történnie. Azt hiszem, ma már nagyjából elmondhatjuk, hogy milliós Pártunk, amely nagyrészt új tagokból áll, egységes politikai egésszé vált, hogy a nemzedékbeli és párttagsági korkülönbség elmosódik s hogy új káderein k összeolvadnak és elvegyülnek a régi káderekkel. A választásoknál azonban mindenütt a legjobbakat, a legmegbízhatóbbakat kell előtérbe helyezni s irgalmatlanul és mindenre való tekintet nélkül el kell távolítani azokat, akik ilyen vagy amolyan szempontból nem bizonyultak a Párt bizalmára méltóknak.

A pártonbelüli eljövendő kampánynak, amelyet évi taggyüléseinkkel s kerületi és járási értekezleteinkkel kapcsolatban indítunk, nagy a jelentősége Pártunk összeforrasztása szempontjából és ezt a jelentőséget még az is fokozza, hogy így szervezeteinknek a legjobban bevált elvtársak közül adhatunk új vezetőket.

Politikánk erénye és erőssége — amint ezt már beszédem elején is hangsúlyoztam — hogy nem máról-holnapra politizálunk, hanem a szocialista eszmék megvalósítására irányuló törekvésünk határozza meg politikánkat. Mindíg ebben a szellemben fordulunk a néphez. Elvtársak, nem kétséges,

hogy politikánk becsületességével, amely már nem egyszer beigazolódott és elismerést nyert, politikánk következetességével, belátható időn belül, megnyerjük a nemzet többségét. A nemzet többsége föltétlenül a mi oldalunkra, a mi politikánk mellé áll és ezzel újra jelentös lépést teszünk elöre, végcélunk — a szocializmus felé!

(A Csehszlovák Kommunista Párt Központi Bizottságának ülésén, 1947 január 22-én tartott beszédből.)

BIZALOMMAL TEKINTHETÜNK A JÖVŐ ELÉ

A politikában reális tények és társadalmi törvényszerüségek döntenek. Ha tehát valakinek joga van derülátóan és öntudatosan tekinteni a jövőbe, úgy mi vagyunk azok.

Történelmi törvény, hogy azok a társadalmi rétegek, osztályok, amelyek kiszorultak kiváltságos helyzetükből, megpróbálják megállítani, visszafordítani a fejlödést. Ezt teszi a reakció nálunk is. Mi azonban nem nézzük ezt tétlenül. Az, ami az első világháború után történt nálunk, most nem fog megismétlödni. Ma más a nemzetközi és a belpolitikai helyzet. A reakció kilátásai csekélyek és ha egyik vagy másik részletszakaszon támadhat és esetleg átmeneti sikert is szerezhet, tudnunk kell, hogy a reakció általánosságban visszavonulási harcot folytat és hogy népünk az, amely előretör és támad az egész arcvonalon.

Ha akadnak is még nálunk elégedetlenségre okot adó jelenségek, nem fogunk habozni, hogy a különféle rendellenességek, zavarok és helytelenségek valódi okaira és igazi okozóira rámutassunk.

Tudtára adjuk a népnek, hogy az ügyek nemcsak azért nem haladnak símán, mert a németek oly kellemetlen örökséget hagytak itt, hanem azért is, mert akadnak nálunk olyan erők, amelyek hátráltatják előrehaladásunkat. És világosan meg fogjuk jelölni, miféle erők ezek.

Ha miénk lenne a túlnyomó többség, jobban mennének a dolgok. A néphez fogunk fordulni javaslatainkkal, kérve, hogy támogasson bennünket azok megvalósításában, még nagyobb erőfeszítéssel fogunk dolgozni befolyásunk kiszélesítése és megszilárdítása érdekében.

Ragaszkodunk a Nemzeti Arcvonal politikájához. A Nemzeti Arcvonalat, népi, haladó hivatásának szellemében cselekvőképesebbé kívánjuk tenni. A kétéves terv az egész Nemzeti Arcvonal, az egész nemzet ügye és a nagy munkalendület azt mutatja, hogy ezzel a Nemzeti Arcvonal valamennyi pártjának tagjai tisztában vannak.

A népi demokrácia útján indultunk el a szocializmus felé. Ez az út bonyolultabb, bizonyos értelemben véve nehezebb, de föltétlenül helyes. A szocializmushoz vezető úton fontos határkő a nemzet többségének megnyerése az elsőrendű nemzeti érdekekért vívott mindennapos harcban. A Pártot át kell hatnia az öntudat szellemének, amely hegyeket is el tud mozdítani helyükről.

(A Csehszlovák Kommunista Párt Központi Bizottságának ülésén, 1947 január 23-án tartott záróbeszéd.)

A CSEHSZLOVÁK-SZOVJET SZÖVETSÉG BIZTOSÍTJA, HOGY MÜNCHEN NEM ISMÉTLŐDIK MEG

André Simone-nak, a Rudé Právo külpolitikai tudósítójának kérdéseire adott válasz.

1. Szeptember 28-án lesz München kilencedik évfordulója. Milyen külső és belső erők okozták a Csehszlovák Köztársaság müncheni tragédiáját?

München azt jelentette, hogy Csehszlovákiát kiszolgáltatták a hitleri Németország kénye-kedvére. Ezt Anglia és Franciaország reakciós kormányai tették, Chamberlainnel, illetve Daladier-vel az élükön. Eladták Csehszlovákiát Hitlernek abban a hitben, hogy ezzel megvásárolják maguknak a békét Németország viszonylatában és a német terjeszkedési vágyat keletre, a Szovjetunió irányába terelik. A nemzetközi reakció e megtestesítőinek szövetségesei voltak a csehszlovák reakció képviselői, a csehszlovák nagytőkések és nagybirtokosok szószólói. A csehszlovák reakció saját népétől való félelmében, a szovjet segítségtől való rettegésében, tehát saját osztályérdekeiért való aggodalmában elárulta az állam és a nemzet érdekeit. A külföldi és a belső re-

akciós erőknek ez az összeesküvése vezetett Münchenhez.

2. Milyen politikát folytatott a Csehszlovák Komumnista Párt a müncheni árulás idején?

A Csehszlovák Kommunista Párt idejekorán és szüntelenül figyelmeztetett arra a veszedelemre, amely a köztársaságot és a nemzetet fenyegette. Idejében és ujjal mutatott rá Henlein és a nemzetközi reakció hazai szövetségeseire. A Csehszlovák Kommunista Párt váltig hangsúlyozta, hogy a köztársaság egyetlen biztos támasza az együttmüködés és a szövetség a Szovjetunióval. A Csehszlovák Kommunista Párt idejekorán és szüntelenül figyelmeztette Csehszlovákia demokratikus elemeit, hogy határozatlan hintapolitikájuk vészes következményekkel fenyeget. A Csehszlovák Kommunista Párt az első köztársaság egyetlen olyan pártja volt, amely nem szennyezte be magát kapitulációs készséggel, amely megfeszítette minden erejét, hogy elhárítsa Münchent és sohasem nyugodott bele a müncheni döntésbe.

3. Ma olyan felfogásról is hallunk, hogy München ugyan halott, de élnek a münchenesek és él a müncheni politika. Hogyan vélekedik Ön erről a felfogásról?

Igen, a mai világpolitika aggasztó jelensége, hogy egyre erősebben jelentkeznek a müncheni politikára emlékeztető irányzatok. A legutóbbi világháború nagy hagyatéka az a feladat, hogy gyökerestől ki kell irtanunk a fasizmus maradványait, hogy soha többé ne veszélyeztethessék a világ biztonságát. Ehelyett azonban azt látjuk, hogy bizonyos

nemzetközi körök, amelyeket elsősorban az amerikai monopolisták képviselnek, ennek éppen az ellenkezőjét teszik, amennyiben a német nagytőke és ezzel a német imperializmus feltámasztásán fáradoznak. Bizonyos tőkés csoportok osztályérdekeinek akarják tehát feláldozni a béke fenntartásának és Európa konszolidációjának érdekeit, Európa kis és utóbb nagy országainak nemzeti és állami függetlenségét. Mi egyébnek nevezzük az ilyen irányzatokat, mint müncheni politikának? A nemzetközi reakció e legfőbb megtestesítőit támogatják az olyan emberek, mint pl. Paul Anxionnaz, a francia radikális párt főtitkára, aki a minap kijelentette, hogy éppenséggel nem Németország, hanem a Szovjetunió részéről fenyegeti veszedelem Franciaországot. Ez tehát ugyanaz a hazug érv, amelyet 1938-ban is hallottunk. Mi másnak nevezhetjük az ilyen embereket, mint müncheneseknek?

4. Milyen Csehszlovákia mai nemzetközi helyzete és mi a tennivalója, nehogy a jövőben ismét új müncheni politika áldozatává váljon?

Csehszlovákia mai helyzete lényegesen különbözik az 1938-astól. Csehszlovákia biztonságának támaszát ma azokban az államokban keresi, amelyeket legsúlyosabban érintettek München következményei, amelyek a hitleri Németország elleni harc legnagyobb terhét viselték és amelyek még a háború idején megegyeztek abban, hogy soha többé nem engedik meg az 1938-ban és a következő években történt események megismétlődését — tehát a szláv államokban, élükön a Szovjetunióval. A Szovjetunió volt az egyetlen nagyhatalom, amely mindig szilár-

dan állástfoglalt München ellen és amely ma is az egész világ demokratikus erőinek élén áll az új müncheni áramlatok elleni harcban. Hogy München meg ne ismétlödjék, legszentebb kötelességünk a Szovjetunióval és a többi szláv állammal kötött szövetségünk fenntartása és megszilárdítása. Ennek a szövetségnek mostani vagy későbbi elárulása annyit jelentene, mint önmagunk, utódaink, nemzeteink egész jövöjének elárulása és — új München elökészítése.

(Megjelent a Rudé Právo 1947 szeptember 28-i számában.)

JÖVENDŐ ÖTÉVES GAZDASÁGI TERVÜNKRŐL

Tisztelt uraim!

Azért hivattam össze a Központi Tervbizottság mai rendkívüli ülését, hogy megkezdhessük hivatalos tanácskozásainkat hosszútartamú gazdasági tervünkről, melyet tárgyi és időbeli szempontból úgy kell elökészítenünk, hogy teljesítéséhez a kétéves gazdasági terv befejezése után, azaz 1949 elején nyomban hozzáláthassunk.

Engedjék meg, hogy a Központi Tervbizottság mostani rendkívüli ülésének megnyitásakor a kormány elismerését és köszönetét tolmácsoljam s az én személyes elismerésemet és köszönetemet fejezzem ki Önöknek eddigi munkájukért. Túlzás nélkül mondhatom, hogy a Központi Tervbizottság eddigi tevékenysége, ügyvezető elnökének, dr. Outrata mérnök úrnak mindvégig előrelátó vezetésével, legmagasabb szerveinknek kormányzati és törvényhozó munkájában nagy segítsége és támasza volt s ma is az. A segítséget és támaszt mindenekelőtt abban látom, hogy a Központi Tervbizottság

mérlegelni tudta, egybehangolta és közös nevezőre hozta nemcsak a hivatali hatáskörök vitás kérdéseinek, hanem a pártpolitika kérdéseinek egész sorát is. Nézetem szerint a Központi Tervbizottság ezzel, mint konszolidáló tényező, a Nemzeti Arcvonal keretében, komoly érdemeket szerzett. Ez a szerep igen tiszteletreméltó és érdemdús s remélem, hogy a Központi Tervbizottság a jövőben is betölti ezt a szerepet.

Mielőtt áttérnék a hosszútartamú ötéves tervvel kapcsolatos problémákra, röviden beszámolok a kétéves terv eddigi eredményeiről és azokról a rendkívüli nehézségekről, amelyeket nemzetgazdaságunknak a váratlan aszály okozott.

I.

A kétéves tervnek immár kilenc hónapja van mögöttünk. Az ipar termelési tervét százszázalékra teljesítettük. Az építőipar tevékenysége az utolsó hónapokban fokozódik. A közlekedési tervet sikeresen hajtjuk végre.

Gazdaságunk gyorsütemű fejlődésének alapján a kétéves terv első kilenc hónapja alatt megközelítően megoldottuk a terv alapvető feladatait, azaz a csehszlovák gazdaság felújítását, a háborúelőtti állapot elérését. Az ipari termelés, amely a terv kezdetén az 1937-es színvonal 85%-a körül mozgott, most már elérte e színvonal 91—100%-át. Júniusban, a szabadságolások előtti utolsó hónapban, ipari termelésünk az ideiglenes index szerint már csaknem 97%-ot ért el, pontosan: az 1937. évi termelés

96,9%-át. Az 1937-es év a legjobb háborúelőtti esztendő volt. Az ipari munkások és alkalmazottak száma, a németek kitelepítése ellenére, már eléri az 1937-es állomány 98%-át, tehát a gyakorlatban máris elérte a tervezett színvonalat, ha néhány szakmában hiányok mutatkoznak is még. Ebből következik, hogy az ipari munka termelékenysége kb. a háborúelőtti színvonallal egyenlő, ha néhány szakmában vannak is kivételek. Egészbenvéve nagy eredménynek kell tekinteni, hogy sikerült elérnünk a munka háborúelőtti termelékenységét. Figyelembe kell vennünk, hogy a forradalom után a fejenkénti teljesítmény a háborúelőttinek csupán 40—60%-a volt.

A legutóbbi napokban örvendetes híreket kapunk ipari termelésünk fejlődéséről. Ipari termelésünk már szeptemberben, a szabadságolások után, újra elérte emelkedő irányzatát és az irányzat emelkedő maradt októberben is. E hónap első hetében 310 105 tonna köszenet termeltünk, 2%-kal többet, mint a megelőző hónap első hetében. E hónap első hetében Csehországban a Csehszlovák Erőművi Üzemek N. V. üzemeiben 43 720 945 kwo-t (kilowattóra) termeltünk, vagyis 7%-kal többet, mint az előző hónap első hetében. A Csehszlovák Kohóipari N. V. üzemeiben az acéltermelés e hónap első hetében 40 360 tonnára rúgott, azaz 2%-kal többre, mint az előző hónap ugyanezen időszakában.

A gazdasági megerősödés az életszínvonal emelkedésében is kifejezésre jut. A fogyasztási javak egész sorában az átlagos fejenkénti fogyasztás nagyobb, mint a háború előtt volt. Így van ez a húsnál, cukornál, sörnél, cigarettánál, lábbelinél és más

árucikkeknél. Hiány, persze, még sok van, de ezek megítélésénél gyakran megfeledkezünk arról, hogy ezt részben az okozza, hogy a termeléssel szemben, amely már megközelíti vagy meg is haladja a háborúelőtti színvonalat, most olyan százezrek és milliók érvényesítik igényeiket, akik a háború előtt nem tudták az árut megvásárolni, vagy azért, mert munkanélküliek voltak, vagy pedig azért, mert rendkívül alacsony jövedelmükből a legszükségesebbre sem jutott.

Ilyen körülmények között mai nehézségeinket, amelyeket a rossz termés okozott, joggal nevezhetjük átmenetieknek. A rossz termés miatt nemzeti jövedelmünkből váratlanul kb. 15 millárd Kčs esett ki. Nem tagadhatjuk, hogy ez a körülmény megnehezíti a terv teljesítését nemcsak a mezőgazdaságban, hanem különösen a külkereskedelemben és talán más téren is.

Számolnunk kell azzal, hogy kb. 6 milliárd Kčs értékű élelmiszerrel és takarmánnyal többet kell külföldről behoznunk, mint a mult esztendőben és hogy 4 milliárd Kčs értékű mezőgazdasági terménnyel kevesebbet szállítunk ki külföldre, mint tavaly. Külkereskedelmünk átmeneti nehézségeit ipari termékeink fokozott kivitelével kell leküzdenünk, olyan készítményekével, amelyek egyébként a belső piacra kerülnének, ami más szóval azt jelenti, hogy népünknek mérsékelnie kell igényeit. Más természetű átmeneti nehézségeink származnak abból a kényszerhelyzetből, hogy fedeznünk kell a rossz terméssel összefüggő rendkívüli kiadásokat, akár a gazdáknak juttatott pótdíjak, akár a takarmánybehozatal túl-

fizetése formájában. Egy tapodtat sem szabad tennünk az inflációhoz vezető úton, mivel a pénzromlás megkárosítaná az egész népet. Ezért a fogyasztási jellegü rendkívüli kiadásokat rendkívüli bevételekből kell fedeznünk. Az átmeneti élelmezési nehézségeket különösen a Szovjetunió, Románia és a többi tervgazdálkodást folytató ország segítségével küzdjük le, annak reményében, hogy falusi népünk is teljesíti beszolgáltatási kötelezettségeit és hogy sikerül letörnünk a feketepiacot.

Meggyőződésem, hogy mai nehézségeink átmenetiek, hacsak nem állunk tétlenül velük szemben és ha egyetértésben megteszünk mindent, hogy úrrá legyünk rajtuk. Meggyőződésem, hogy e nehézségeink nem gátolnak meg bennünket a kétéves terv teljesítésében.

A mai helyzetet röviden a következőkben jellemezhetjük:

A kétéves tervben kitűzött feladatokat teljesítjük. Gazdaságunknak a háborúelőtti színvonalra emelésében eddig odajutottunk, hogy, legalábbis az ipari termelésben, csaknem elértük a háborúelőtti színvonalat.

Ezzel új kérdés vetődik fel: mi a további teendő? Milyen utakon haladjon gazdaságunk a megújhodás után? A megújhodást javarészben elértük már és biztosan tudjuk, hogy rövid időn belül teljesen elérjük. Ezért itt az ideje, hogy meghatározzuk gazdaságunk további fejlődésének irányát.

Technikai természetü megfontolás késztet arra bennünket, hogy ezt az irányt már most megszabjuk. A terv, különösen a hosszútartamú terv elő-

készítése minden bizonnyal több időt igényel s ezenkívül már most világosan kell látnunk a kétéves terv utáni fejlődésünk további irányát, mert ennek bizonyos visszahatása lesz gazdálkodásunkra már 1948-ban. Vagyis arról is szó van, hogy biztosítsuk az átmenetet az első csehszlovák ötéves tervhez.

Az ötéves terv céljainak és irányszámainak megállapításánál a következő három szempontból kell kiindulnunk:

Először: Az ötéves tervnek biztosítania kell a városok és falvak összes dolgozó rétegei életszínvonalának további lényeges emelkedését és ezen az alapon meg kell szilárdítania a munkások, földművesek, a városi középosztály és az értelmiség szövetségét. Ezt a feladatot csak gazdaságunk teljes kifejlesztésével, további kiépítésével és részleges átépítésével oldhatjuk meg. Csak gazdaságunk ilyen teljes kifejlesztése biztosíthatja életszínvonalunk állandó emelkedését. Át kell alakítanunk a csehszlovák gazdaság szerkezetét, amely lényegében Ausztria-Magyarország idejében keletkezett és az akkori korszak szükségleteinek felelt meg. A csehszlovák gazdaságot a mai kor új gazdasági és politikai feltételeihez kell idomítanunk. Ez annyit tesz, hogy a csehszlovák iparnak azokról a szakmákról, amelyek az éhbérek következtében a háború előtt versenyképesek voltak a világpiacon (így volt ez a kesztyű, játékáru stb. előállítása terén, részben az üveg- és textiliparban is), olyan iparágakra kell áttérnie, amely viszonylatában különösen kedvezőek az előfeltételek ahhoz, hogy készítményeik jól érvényesüljenek a külföldi piacokon, mint pl. a fémipar,

nevezetesen a nehézgépipar és a vegyipar készítményei. Műszaki kellékek gyártására kell átállítani a kerámia- és az üvegipar egyrészét. Ezeknek az iparágaknak körében régebbi vevőink már a háború előtt, de a háború idején is kiépítették saját iparukat. Ezzel a szerkezeti változással a textilipar, természetesen, elveszti vezetőhelyét ipari szerkezetünkben. Ez a vezetőhely egyébként is inkább az Osztrák-Magyar Monarchia szükségleteinek felelt meg, amikor a textiliparnak nagy, biztosított piaca volt. Ismeretes, hogy már a második világháború előtt nehézségek jelentkeztek, amikor a textiliparnak, amely eredetileg túlnyomóan a belföldi szükségleteket kielégítő iparként keletkezett, a legfőbb exportiparnak kellett volna lennie.

Ha fenntartanók a mai, meg nem felelő ipari szerkezetet, gazdaságunkat, természetesen, veszedelmes megrázkódtatások fenyegetnék, nem tudnók biztosítani teljes kifejlődését és az életszínvonal emelkedését. Ezek szerint iparunk kiépítése és átépítése életszínvonalunk felemelésének első előfeltétele. Ezzel az átépítéssel egyúttal lehetővé tesszük azt is, hogy a csehszlovák ipar egészségesebb és szilárdabb alapon fejlődjék tovább.

Fémiparunk fejlesztésére nemcsak külkereskedelmünk megváltozott körülményeire való tekintettel van szükség, hanem azért is, mert a fémiparnak kell alapot nyujtania tulajdonképpeni termelőerőink fejlődéséhez, iparunk korszerűsítéséhez és államunk honvédő képességének fokozásához.

Azt hiszem, hogy az összes városi és falusi dolgozó néprétegek életszínvonalának emelése, ami-

ről már beszéltem, a kezeink között levő számítások szerint, olyan lényeges lehet, hogy első ötéves tervünk egyik feladatául tűzhetjük ki, hogy a fejenkénti fogyasztás, a háborúelőtti állapothoz képest, mintegy 60%-kal emelkedjék. Ez persze csak gazdaságunknak már említett nagyvonalú átépítése révén lehetséges. Az átépítésnek mindenekelőtt a fémipar irányában kellene történni, amelynek termelése az ötéves terv folyamán egészbenvéve mintegy 80%-kal emelkednék az 1948-ra tervezett termeléssel szemben, mégpedig úgy, hogy a nehézipari termelés, amely a fémipar gerince, mintegy 200%-kal emelkedne. A fémipar e hatalmasarányú átépítésének érdekében, ha kell, rendkívüli szociálpolitikai intézkedésekhez is nyúlhatunk, elsősorban a lakáskérdés terén, hogy a fémipart, más iparágakkal szemben, megkülönböztető elbírálásban részesítsük.

Másodszor: A tervgazdaság biztosíthatja és biztosítania is kell a gazdasági élet oly gyors fellendülését, amilyen azelőtt csak a legnagyobb konjunktúra idején mutatkozott, mivel a szocializmus és a népi demokrácia tervgazdasága kiküszöböli a régi tőkésrendszer belső ellentmondásait és így biztosítja a gyors fellendülést. A tervgazdaság fejlődésének legalább olyan gyorsnak kell lennie, mint a tőkésállamok fejlődésének a fellendülés legjobb éveiben, vagy olyan években, amikor gazdaságukat egyetlen célra, t. i. a háborús termelés fokozására állították be. Tervgazdaságunknak lehetővé kell tennie nemzeti jövedelmünk és ipari termelésünk legalább olyan mértékű növekedését, mint amilyet a tőkésállamok legjobb éveikben értek el és amilyet a

tervgazdaság a Szovjetunió, a testvéri Lengyelország és Bulgária nemzeteinek hoz.

Részletes számítások, valamint a tőkés- és a tervgazdálkodást folytató országokkal való összehasonlítás alapján úgy látom, hogy első csehszlovák ötéves tervünk számára a nemzeti jövedelem 40—50%-os és az ipari termelés több mint 50%-kos emelkedése volna a legmegfelelőbb. Ez a fejlődés azt jelentené, hogy az egy főre eső nemzeti jövedelmet (állandó árakban kifejezve) az 1937. év színvonalának kétszeresére emelnök.

Az a követelmény, hogy első ötéves tervünk alatt a nemzeti jövedelem 40—50%-kal emelkedjék, aligha túlméretezett, ha meggondoljuk, hogy a nemzeti jövedelem ötéves többlete a Szovjetunióban 80% körül állandósul és hogy az Egyesült Államokban a háború előkészítésének és a háborús felkészültségnek idején, 1938-tól 1943-ig, a tényleges nemzeti jövedelem kb. 76%-kal növekedett.

E célok elérésének előfeltétele azonban, hogy széleskörű beruházási tevékenységet folytassunk, amely az ötéves terv folyamán kb. 340 milliárd Kčs-t követel. Emellett az építőipar tevékenysége mintegy 150%-kal fokozódik az 1948-ra tervezett állapothoz képest.

Harmadszor: Biztosítanunk kell, hogy gazdaságunk fellendülése állandó legyen. Ezt úgy érjük el, hogy gazdaságunk fejlődése, a célirányos kiépítés és átépítés révén, a legnagyobb mértékben mentesül a tőkés világ gazdaságában elkerülhetetlen kilengésektől, továbbá azzal, hogy tökéletesen bekapcsolódunk a Szovjetunió tervgazdaságának és a többi

népi demokrácia tervgazdaságának állandó és szakadatlan elörehaladásába. Ez a szempont is ugyanazokhoz a következtetésekhez vezet tehát bennünket, hogy a javasolt ki- és átépítést, valamint ezzel összefüggően külkereskedelmünk irányának megváltoztatását mind az árufajták, mind a kereskedelmi partnerekként elsősorban tekintetbejövő országok viszonylatában meg kell valósítanunk. Az ötéves terv végéig legalább évi 15 milliárd Kčs értékű árut kell exportálnunk a tervgazdálkodást folytató országokba.

Tehát: termelőerőink teljes kifejlesztése, gazdaságunk ki- és átépítése, mely lehetővé teszi életszínvonalunk emelését, továbbá a fejenkénti nemzeti jövedelemnek a háborúelőtti színvonal kétszeresére való felemelése, valamint e fejlődés biztosítása a tőkés államok válságzavaraival szemben — kb. ez a mi utunk iránya az ötéves tervben.

II.

Az ipar fejlődése maga után vonja a mezőgazdaság fejlődését és kialakítja azokat az előfeltételeket, amelyek ehhez az elörehaladáshoz szükségesek. Traktorok, mezőgazdasági gépek szállításával és a villamoshálózatba eddig be nem kapcsolt összes községek villamosításával mindenekelőtt a mezőgazdaság gépesítése és villamosítása terén válik lehetővé a további elörehaladás. Az ötéves terv folyamán egyúttal nagyobb műszaki és gazdasági segítséget kell nyujtanunk földműveseinknek. Minden földműves számára olcsó, nemesített vetőmagot és

palántákat kell juttatni, magnemesítő állomások hálózatát kell kiépíteni, biztosítani kell, hogy a földműves elegendő műtrágyához jusson, ezenfelül gondoskodni kell a takarmánybehozatalról. A további fokozott áttérés az állattenyésztésre emeli a mezőgazdasági munka termelékenységét. Vízgazdasági építkezések végrehajtásával és vízgyüjtő medencék kiszélesítésével meg kell javítanunk a vízgazdálkodást, mindenekelőtt Dél-Morvaországban. Az egész lakosság jobb ellátásának biztosítása érdekében, a háborúelőtti állapothoz képest, mintegy 20%-kal kell fokoznunk a mezőgazdasági termelést. Az ötéves terv folyamán az összes községeknek legalább 20%-ában végre kell hajtani a tagosítást. Ezekkel az intézkedésekkel, valamint a távbeszélővel nem rendelkező községeknek a távbeszélőhálózatba történő bekapcsolásával fokozatosan emelkedik a falvak életszínvonala és kialakulnak az előfeltételek a városok és a falvak életszínvonalának kiegyenlítésére.

A gazdasági tevékenység egész emelkedése a szállítás és közlekedés teljesítményének fokozását követeli. Ennek az 1948. év tervével szemben mintegy 40%-kal kell emelkednie.

A gazdasági fellendülésből megfelelő rész jut az ötéves terv folyamán a kisipar valamennyi szakmájának is. A kisipar segítséget nyujt majd a gyáriparnak a terv termelési feladatainak teljesítésében, úgyszintén szerepe lesz a kivitel terén is. A kisipar egyes ágaira különleges feladatok hárulnak az építőipar tevékenységének fellendülésével kapcsolatban.

Továbbfolytatjuk az iparosítást Szlovákiában,

ahol az ipari foglalkoztatottságnak a háborúelőtti színvonal két és félszeresére kell emelkednie azzal, hogy mintegy 100 000 új munkaerőt vonunk be az iparba. A mezőgazdaság és a kisipar fellendülése Szlovákiában is hozzájárul az életszínvonal emeléséhez, ahol ezek a társadalmi rétegek különösen népesek.

Az egész gazdaság fellendülése azonban a munkatermelékenység emelkedésétől függ s ennek az iparban kb. egyharmaddal, az építőiparban pedig több mint a felével kell megnövekednie. Ezzel egyidejűleg a bérek és fizetések az iparban és az építőiparban mintegy 50%-kal emelkednek.

A fokozatos gazdasági megerősödés lehetővé teszi, hogy a közigazgatási gépezet észszerűsítésével egyidőben javítsuk a közalkalmazottak fizetését.

Gazdaságunk további fejlesztésében fontos szerep jut a tudományos kutatásnak. E kutatás céljaira évenként nemzeti jövedelmünknek kb. egyharmad százalékát kell fordítanunk.

Az ötéves tervnek, a kétéves tervtől eltérően, szociális és kulturális téren is biztosítania kell a tervszerű fejlődést. 200 000 lakást kell építenünk, mégpedig 35 000-t a bányászok, 40 000-t a fémipari munkások és alkalmazottak számára, ezenkívül mintegy 200 nagyobbméretű szociális, egészségügyi és kulturális építkezést kell végrehajtanunk. Az összes beruházásoknak több mint egynegyedrészét szociális és kulturális célokra kell fordítanunk, ideszámítva a lakásépítést is. A dolgozókról fokozottabb mértékben gondoskodnunk kell, nevezetesen az üzemhelyiségek célszerű és egészséges kiépítéséről,

a munkahelyre szállítás javításáról, üzemi fürdők építéséről, az üzemi egészségügyi szolgálat, a bölcsődék és napköziotthonok, az üzemi étkezdék, játékterek és üdülők kiszélesítéséről.

A nők háztartási munkáját a városokban és falvakban egyaránt célszerű háztartási berendezések gyártásával, valamint az élelmiszeripar termelésének kibővítésével és korszerűsítésével fogjuk megkönnyíteni.

Az egy lakosra eső közszükségleti javak fogyasztásának lényegesen a háborúelőtti színvonal fölé kell emelkednie és meg kell közelítenie a legfejlettebb államok jómódú rétegeinek színvonalát. A textiláruk fogyasztásának a háborúelőtti mennyiség mintegy kétszeresére kell emelkednie, a cipőfogyasztásnak pedig mintegy 50%-kal kell növekednie, úgyhogy elérjük azoknak a népeknek színvonalát, amelyek a legjobb és legtartósabb cipőkben és ruhákban járnak.

Az életszínvonal és az anyagi jólét emelkedésével együtt kell járnia a kulturális színvonal emelkedésének is. A szellemi javakat egyre növekvő mértékben kell hozzáférhetővé tenni a nép legszélesebb rétegei számára.

A hosszútartamú terv kidolgozását az egyes kerületek viszonylatában való tervezéssé kell kiszélesítenünk, hogy minél jobban kiaknázhassuk természeti kincseiket és gazdasági lehetőségeiket. Az ötéves tervnek magában kellene foglalnia a köztársaság egyes kerületeinek ilyen terveit. Ilymódon az átépítés és a kiépítés nemcsak az egész köztársaságot, hanem annak egyes részeit is szolgálná.

III.

Gazdaságunk itt körvonalazott fejlődését nemcsak belső szükségletünk diktálja, hanem az egész világ el is várja tőlünk. Németország a nemzetközi piacokon egyelőre kiesett a versenyből, különösen ami a gép- és vegyipart illeti. És ötéves tervünknek lehetővé kellene tennie, hogy az eddiginél nagyobb mértékben foglaljuk el Németország helyét. Ilyen fejlődést követelnek szövetségeseinknek, Közép- és Kelet-Európa tervgazdálkodást folytató államainak szükségletei is. Ötéves tervünkkel tehát bizonyos mértékben ezeknek az országoknak a gazdasági fejlődését is elömozdíthatjuk. Az amerikai monopolisták is elismerik, hogy gazdaságunknak az első csehszlovák ötéves terv folyamán olymódon kell fejlődnie, mint azt az imént felvázoltam. Pl. a *New York Herald Tribune* 1947 október 5-én ezeket írta: „A háború, amely kiküszöbölte a német ipart, a gyakorlatban szabaddá tette az utat az amerikai ipar számára, ámbár Csehszlovákia, mint Európa szerszámgépszállítója, nagyon jól elfoglalhatná Németország helyét." És ami áll a szerszámgépekre, az áll a gépiparra általában.

Azt hiszem, ha az amerikaiak elismerik, hogy teljesíteni tudjuk a feladatot, amelyre saját belső szükségletünk és szövetségeseink szükséglete serkent bennünket, akkor ötéves tervünkben magunk elé kellene tüznünk ezt a feladatot.

Tisztelt uraim!

Az ötéves terv főirányvonalait részletesen taglalja és megindokolja az a terjedelmes dolgozat, me-

lyet egyidejűleg Önök elé terjesztek további átdolgozás végett. Munkájuknál bizonyára tekintetbe fogják venni a többi hasznos gondolatot és javaslatot is, melyeket más oldalról terjesztettek elő vagy fognak előterjeszteni.

Az ötéves terv végleges kidolgozásánál nagy segítségükre lesznek azok a tapasztalatok, amelyeket a kétéves terv kidolgozásánál és végrehajtásánál szereztek.

További felelősségteljes munkájukhoz sok sikert kívánok. A kétéves tervet sikeresen végrehajtjuk és az ötéves tervvel további mérföldkövet állítunk azon az úton, amelyen nemzeteink a jólét és boldogság felé haladnak.

(A Központi Tervbizottság rendkívüli ülésén, 1947 október 10-én mondott beszéd.)

BIZTOSÍTSUK A KÖZTÁRSASÁG NYUGODT FEJLŐDÉSÉT

A nemzetközi események jelenlegi fejlődése arra mutat, hogy a következő hetekben és hónapokban számolnunk kell a külföldi reakció köztársaságunkra gyakorolt fokozódó nyomásával. Ez a kilátás annál komolyabb, mivel a külföldi reakció a mi hazai reakciónkra támaszkodik és együttműködik vele. Erre csupán egy példát hozok fel:

A szlovákiai eseményekkel kapcsolatban a külföldi reakciós sajtóban uszító rágalomhadjárat indult meg köztársaságunk ellen. Minden jel arra vall, hogy ezeknek a hazug híreknek a gyökere jórészt nálunk van és hogy magukon hordják a bélyeget: „Made in Czechoslovakia". Reakciós köreinkben az a divat, hogy minden idegen előtt hallatlan módon piszkolják a köztársaságot. Bizonyos politikai körök egyenesen megrendelik a köztársaság elleni külföldi kampányokat, hogy így a reakció és a felforgató elemek malmára hajtsák a vizet. Mikor pl. nyáron bizonyítékokat terjesztettünk a szlovákiai államellenes üzelmekről a Nemzeti Arcvonal elé, a

Daily Mail című angol lap cikket közölt arról, hogy Csehszlovákiában kommunista államcsíny készül és még az állítólagos államcsíny napját is megjelölte. Megállapítást nyert, hogy ezt a cikket, amelynek aljasságát felháborodással ítélte el egész közvéleményünk, a Demokrata Párt bizonyos körei rendelték meg, sőt ők maguk meg is fogalmazták.

Ezeknek az uraknak azt üzenjük, hogy mindennek van határa. Az ilyen tevékenységet nem minősíthetjük másnak, mint államellenesnek és eszerint is kellene eljárnunk. A köztársasággal szemben ellenséges külföldi és hazai elemek közös erőfeszítését meg fogjuk hiúsítani!

Most pedig térjünk át belső problémáinkra! Az ipari termelés eléggé megnyugtatóan fejlődik. A kétéves tervet az iparban, az élelmiszeripart nem számítva, az első tíz hónap alatt 100,4%-ra teljesítettük. Némileg javult az építőipari terv teljesítése is. Az állami pénzügyek fejlődése az állampénztár ellen intézett nagy roham ellenére, változatlanul kedvező. A külkereskedelem az idén passzív és a veszedelem a dollár- és sterlingterületek passzívájában rejlik. A rossz termés miatt példátlanul sok gabonát és takarmányt kell behoznunk, amelyet vagy áruval vagy devizával kell megfizetnünk.

A fizetések és bérek tartják mérsékelten emelkedő irányzatukat. A közalkalmazottak az idén kétízben kapnak segélyt. A többi alkalmazott és a nyugdíjasok tömege ebben az esztendőben jóval magasabb karácsonyi segélyhez jut mint tavaly.

A gazdasági fejlődés ez év első felének végéig nagyjában és egészében kedvező volt. Az életszín-

vonal emelkedett, különösen azoknál a rétegeknél, amelyeknek ezelőtt legrosszabbul ment a soruk.

Hirtelen törésszerű fordulat következett be ez év második felében. Ennek főoka az igen rossz termés volt, amelyet a rendkívüli aszály idézett elő. Ebből származik minden egyéb nehézség. A nehézségek Szlovákiában a legsúlyosabbak, ahol a közélelmezés katasztrofálisan zilált és ahol a dolgozók úgyszólván mindent a feketepiacon kénytelenek beszerezni.

Az Állami Statisztikai Hivatal még nem végleges becslése szerint a rossz termés a következőképpen nyilvánul meg: a cseh országrészekben, kerek számokban, betakarítottak 7,5 millió q rozsot, tavaly 9,3 millió q-t, 5,7 millió q búzát, tavaly 8,1 millió q-t, 3,4 millió q árpát, tavaly 5,7 millió q-t, 5,2 millió q zabot, tavaly 6,2 millió q-t, 32,9 millió q burgonyát, tavaly 71,1 millió q-t, 21,3 millió q cukorrépát, tavaly 39 millió q-t, 14,6 millió takarmányrépát, tavaly 33,8 millió q-t.

A rossz termés következményeinek enyhítésére bevezettük a földművesek részére a felvásárlási árak rendkívüli pótdíjait, amelyek néhány milliárd kiadást jelentenek. A különösen sujtott földművesek, összesen 500 millió Kčs erejéig, készpénzsegélyt kapnak.

A történelem folyamán elsőízben enyhíti a kormány rossz termés esetén a földművesek veszteségeit, mégpedig nem is csekély kártalanítással.

A különböző mezőgazdasági termékek felvásárlása, a hús és árpa kivételével, lassan folyik és egyre hanyatlik. A jelen közellátási évben 100 000

vagon kenyérgabonára van szükségünk. A beszolgáltatási előírás 78 000 vagon. November 15-ig felvásároltunk 43 861 vagont és a földművesek kötelezően felajánlották, hogy december 15-ig további, mintegy 11 000 vagont szolgáltatnak be. Ez ténylegesen kb. 54 000 vagon felvásárlását jelentené. A kontingens eléréséhez még 24 000 vagon hiányozna. A burgonyafelvásárlás ugyancsak lassan folyik. Csökken a tejbeszolgáltatás és ezáltal a vaj- és sajtfélék mennyisége. A tojásbegyüjtés ezekben a hónapokban általában akadozni szokott, de az idén kénytelenek leszünk időelőtt hozzányúlni a tartalékokhoz. Bizonyos mértékben jobb a helyzet a müzsírok terén, mert vannak bizonyos nyersanyagkészleteink. Csak húsban nagyobb a kínálat mint a pillanatnyi kereslet, de itt az alapállomány forog kockán.

Ilyen a helyzet és ilyenek a kilátások a közélelmezés terén. De különösen Szlovákiában egyenesen elviselhetetlenek az élelmezési viszonyok, aminek okát nemcsak az aszályban kell keresnünk, hanem az államellenes összeesküvőkben és felforgatókban is, akik egyenesen megszervezték a közellátás felbomlasztását.

A közellátási nehézségek, természetesen, külön intézkedéseket követeltek. A fejadagokat kénytelenek voltunk csökkenteni. Ez az út azonban a jövőben járhatatlan. Mindent elkövetünk, hogy külföldről minél több élelmiszert szerezzünk be. Döntő segítséget kapunk a Szovjetuniótól, amely 20 000 vagon búzát és 20 000 vagon takarmánygabonát szállít nekünk. Románia 25 000 vagon tengerit szállít.

Kisebbmennyiségű takarmányt és olajmagvat kapunk Jugoszláviából és Bulgáriából. Burgonyával segít bizonyos mértékben Lengyelország és Románia. Iparkodunk szállításokat biztosítani máshonnan is. De ennek is megvan a határa, mert vagy nincs kínálat, vagy pedig politikai okokból megtagadják a szállítást és fizetési nehézségeink is vannak.

Ezért minden erönket a hazai források kiaknázására kell összpontosítanunk. Ez az egyetlen reális út, hogy a mostani fejadagokat a jövő aratásig biztosítsuk. Nem engedhetjük meg, hogy a közellátási minisztérium hivatalnokai, akik felelősek a közélelmezésért, akár kényelemszeretetből, akár más okokból, csupán a behozatalra építsenek és ne szenteljenek igen nagy figyelmet a kontingensek felvásárlásának. A kontingenseket fel kell vásárolnunk, mert ezt követeli a köztársaság érdeke és a nép ellátása.

Amikor láttuk, milyen gondatlanul járnak el egyesek, akik az élelmezésért a felelősséget viselik, riadót fújtunk a Nemzeti Arcvonalban. Kissé javult a helyzet, de nem annyira, amennyire szükséges és lehetséges.

A nemzeti bizottságoknak, a vezetőktől az egyszerű tagokig, felelősséget kell érezniök a kontingensek felvásárlásáért. A nemzeti bizottságok nem nézhetik tétlenül, hogy egyes községek a kontingensnek csupán 20%-át szolgáltatták be s hogy szabotálók és felforgatók garázdálkodnak. A nemzet létkérdéséről van szó. Meg kell szervezni és tényleges munkára szorítani a rendkívüli élelmezési bizott-

ságokat. Mozgósítanunk kell a mezőgazdasági szövetkezeteket és az egész felvásárló-szervezetet, amely még ebben a nehéz időben sem teljesíti hibátlanul kötelességeit. Az országos szervezeteket is be kell kapcsolnunk ebbe az akcióba. Mozgósítani kell az egész közvéleményt, hogy senki számára ne maradjon közömbös, vajjon az egyik vagy a másik tényező beszolgáltatja-e a kontingenst. A nemzet élelmezésével kapcsolatos kötelességek elhanyagolása gyalázatos és becstelen cselekedet. Emellett ügyelünk majd a földesurakra és a kulákokra, akik legkevésbbé teljesítik beszolgáltatási kötelezettségeiket, noha ez módjukban állna. Ha nem hajlanak a jószóra, a törvény hatalmát fogjuk érvényesíteni. Mindebben pedig a Pártnak kell a mozgatóerőnek lennie. Ezen a téren a jövőbeli főharcnak a reakció ellen kell irányulnia, mert a reakció élősködni szeretne a nehézségeken, szívesen szervezné meg az éhséget és a felfordulást, hogy így megteremtse becstelen terveihez az előfeltételeket.

A reakció ellen folytatott küzdelem második szakasza a feketézők elleni harc lesz. Rendet kell teremtenünk az áruelosztásban. Az emberek azt mondják: mi teljesítjük a tervet, de a piacon kevesebb az áru. A széleskörü fogyasztás mellett mutatkozó áruhiány részben azzal magyarázható, hogy többet kell külföldre szállítanunk, mert onnan csak ilymódon hozhatunk be több élelmiszert. Hasonló, sőt sokkal nagyobb nehézségekkel kell megbirkóznia még olyan gazdag országnak is, mint amilyen Anglia, amelynek minden exportálhatót exportálnia kell, hogy biztosítsa fizetési mérlegének egyensúlyát.

Ezenkívül azonban vannak csatornák, amelyeken keresztül az áru a legális piacról eltünik és amelyeken keresztül a feketekereskedelem és a zugkereskedelem, a gyatrán megszervezett áruelosztást kihasználva, milliós nyereségeket halmoz fel. Jogos az elkeseredés a textilárukkal való rossz ellátás miatt. Ez év első tíz hónapjában 16 millió kg készfonalból gyártottunk gyapjúszövetet (a tervet 100%-ra teljesítettük), 30 millió készfonalból gyapotkelmét és müselymet (a tervezett mennyiség 87,1%-át). Ennek nagyrésze itthon maradt. A háborúelőtti színvonal elérésére ez nem elegendő ugyan, de az ellátás egyenletes lehetne. Ezzel szemben az áru nagyrészt a törvénytelen feketepiacra kerül. A feketezést, a rossz elosztáson kívül megkönnyíti a vásárlási láz is, amelyet a célzatos, felforgató suttogópropaganda és rémhírterjesztés idéz elő. A rendszeresen megszervezett áruelosztás elejét veheti a feketézésnek és a bomlasztó suttogásnak. Gyors orvoslásra van szükség. A javaslatokat, amelyeket a Központi Bizottság jóvá fog hagyni, érvényre kell juttatnunk és biztosítanunk kell azok végrehajtását. Azon leszünk, hogy ezek a javaslatok minden körülmények között megvalósuljanak.

Egészbenvéve: életszínvonalunk eddig állandóan emelkedő görbéje az aszály és a rossz termés következtében hirtelen esést mutat. A nehéz élelmezési helyzet egyik politikai következménye, hogy a hazai és a külföldi reakció a felmerült nehézségekben esélyeket lát a maga számára. Meg kell mutatnunk és meg is mutatjuk, hogy nem tartozunk azok közé, akiknek az első nehézségnél inukba száll a

bátorságuk. Feltürjük az ingujjunkat, nekifekszünk a munkának és újra keresztülhúzzuk a reakciós felforgatók számítását.

A feszült élelmezési helyzet, a külföldi és a vele együttműködő hazai reakció sorompóbalépése a belpolitikai feszültséget is fokozza. Az elmúlt hónapokat a közélet minden terén a reakciós és felforgató elemekkel való harc jellemezte.

Ennek a küzdelemnek egyik szakasza a milliomosadó körüli kampány volt. A kérdés úgy vetődött fel, hogy fedezetet kerestünk azokra az összegekre, amelyeket a földmüveseknek rendkívüli pótdíj címén fizettünk ki. Azt mondtuk, hogy a pénzt onnan kell és lehet elvenni, ahol van. Népi kormány politikájának ilyennek kell lennie. Mások a kormányban és az újságokban tiltakoztak a vagyonadó gondolata ellen, azt mondták, hogy ilyen teher elfogadhatatlan és elviselhetetlen. A nép teljesen a mi oldalunkra állt, osztotta felfogásunkat. Akkora nyugtalanság támadt, hogy a milliomosadó, ha nem is olyan mértékben, mint mi követeltük, törvénnyé lett. Ezen a szakaszon győztünk és gondoskodnunk kell arról, hogy ezt az adót az utolsó fillérig behajtsák.

A küzdelem másik tárgya a közalkalmazottak fizetésrendezése volt. A reakciónak az volt a szándéka, hogy demagóg módon fellázítja az állami alkalmazottakat, hogy azután felforgassa az állam pénzügyeit és veszedelembe sodorja pénzünket. Mi azt javasoltuk, hogy október 28-án rendkívüli segélyt, majd felemelt karácsonyi pótlékot juttassunk az állami és közalkalmazottaknak és hogy január 1-ig készítsük elö a rendezést, amelynek alapja a

köz- és magánalkalmazottak fizetési színvonalának kiegyenlítése legyen. Ebben a vitában is győztünk, jóllehet a végleges rendezést még csak ezután kell megoldanunk.

A küzdelem harmadik szakasza: Szlovákia. A szlovák válságra a közélelmezés és áruellátás teljes felbomlása következtében került sor, mégpedig úgy, hogy ezen a felforgatáson céltudatosan dolgozott a köztársaságellenes, földalatti összeesküvő mozgalom. Világos, hogy a Demokrata Pártot felelősség terheli azért, hogy Szlovákiában így alakult a helyzet. Ez a párt a választások előtt összefogott a hlinkásokkal és lehetővé tette, hogy ezek az elemek fokozatosan beszivárogjanak a Demokrata Párt, a hivatalok, a gazdasági intézmények stb. vezető állásaiba. A földalatti összeesküvő-szervezet törvényes fedezékre talált a Demokrata Pártban. Célja az volt, hogy megszervezze a felforgatómunkát, alkalmas pillanatban szétzúzza a köztársaságot és új életre keltse a szlovák államot. Pártunk idejében figyelmeztetett a veszedelemre. A Nemzeti Arcvonal bizottságában óriási bizonyítóanyagot hordtunk össze. Ez a tény egymaga megdönt minden olyan állítást, mintha az ügynek pártpolitikai háttere lett volna. Ellenkezőleg, teljes lehetőséget adtunk a Demokrata Pártnak, hogy sorait megtisztítsa a hazaáruló elemektől. A Demokrata Pártot idejekorán intettük, de nem cselekedett ennek megfelelően. A közbiztonsági szervek eredményes akciója teljesen igazolta intelmünket. De a Demokrata Párt még ezután sem szakított az összeesküvőkkel. Ellenkezőleg, egyenesen

védőszárnyai alá vette pl. Kempnyt és Bugárt és a Nemzetgyülésen kiadatásuk ellen szavazott.

A szlovák válság a Meghatalmazottak Testületének lemondásával érte el tetőpontját. Ekkor kiderült, hogy a cseh országrészek és Szlovákia nagy nyilvánossága a Demokrata Párt mai vezetőségét a felforgató, összeesküvő, demokráciaellenes elemek rajtakapott védelmezőjének tekintette. Erről tanúskodott, hogy a Demokrata Párt népgyüléseit igen kevesen látogatták. Az új Meghatalmazottak Testületének megalakítása az első lépés a viszonyok rendezésére. A szlovákiai helyzet tartós rendezésének előfeltétele, hogy a Meghatalmazottak Testületének egész politikai iránya megváltozzék.

Előtérben a következő feladatok állnak:

1. A közélelmezésben és a mezőgazdaságban minden áron rendet kell teremteni.

2. Minden áron fel kell számolni az államellenes összeesküvést és meg kell tisztítani a közéletet.

3. A szlovák nép tömegeit mozgósítani kell az e feladatok végrehajtásáért vívott küzdelemre.

A szlovákiai viszonyok rendezésével kapcsolatban két komoly jelenség ötlik szembe. Mindenekelőtt az, hogy a szlovák demokratapártiak segítőtársakra találtak a nemzeti szocialistákban és a cseh néppártiakban, noha a Demokrata Párt felelőssége a szlovákiai helyzetért és az összeesküvésért bizonyítást nyert. A nemzeti szocialista sajtó hallgat a szlovák összeesküvőkről, de hadjáratot indított a közbiztonsági szervek ellen a három miniszter elleni merényletterv kivizsgálásával kapcsolatban. A valóságban az összeesküvőket védik, jóllehet a köz-

társaság létéről volt szó, olyan méretű összeesküvésről, amilyenre nincs példa a henleini idők óta. Ez a politika világosan emlékeztet Berán és Hodža Münchien-előtti politikájára, amelynek során szövetkeztek Henleinnal, Hlinkával és Eszterházyval, bár tudták, hogy ezek ellenségei a köztársaságnak. Mindezzel kapcsolatban tétovázás nélkül meg fogjuk mondani az igazságot a népnek, hogy tudja, kit kell felelősségre vonnia.

A másik komoly jelenség, hogy elutasították a pártonkívüli szervezetek részvételét a Nemzeti Arcvonal tanácskozásain. Megkísérelték, hogy a népet kizárják a döntésből. A nép felháborodással válaszolt erre a kísérletre. Felháborította az a sértő és durva mód, ahogyan a szakszervezeti mozgalommal, a Földmüvesek Egységes Szövetségével és az ellenállási mozgalom szervezeteivel bántak. A mi szemünkben és a nép szemében a Nemzeti Arcvonal nem a régi koalíció, hanem munkások, földmüvesek, iparosok és értelmiségiek tömbje, a város és falu dolgozó népének szövetsége. A pártonkívüli szervezetek a košicei programot és a három szocialista párt megegyezését a Nemzeti Arcvonal elválaszthatatlan alkotórészének tekintik. Ezek nélkül lehetetlen volna az államot és a népi demokratikus rendszert kiépíteni. Mindenki tudja, mily óriási érdemei vannak a szakszervezeti mozgalomnak a köztársaság felépítése terén és természetes, hogy minden szakszervezeti tagot érzékenyen érintene, ha valaki kizárná a Nemzeti Arcvonalból.

Mit hoznak fel az ellen, hogy a pártonkívüli szervezetek résztvegyenek a Nemzeti Arcvonal ta-

nácskozásain? Ez állítólag az erőviszonyok megváltozását, a Nemzeti Arcvonal felbomlasztását jelentené. Ez közönséges kifogás. A Nemzeti Arcvonal tanácskozásain nem szavaznak, hanem abban egyeznek meg és azt fogadják el, amiben mindenki egyetért. A Nemzeti Arcvonal nem végrehajtó szerv, hanem politikai szerv, az erőviszonyok megváltoztatásáról nem lehet szó.

Azt mondják továbbá, hogy a politikai pártok a népakarat egyedüli politikai képviselői. De ez nem igaz. A pártonkívüli szervezetek a lakosság sokkal szélesebb köreit tömörítik, mint a politikai pártok.

Azt állítják, hogy ez a testületi rendi rendszer utánzását jelentené. Ez sem felel meg a valóságnak. A testületi rendszerben ugyanis a tőke führer-intézmény segítségével igába hajtja a városi és falusi néptömegeket. A népi demokráciában viszont a pártonkívüli szervezetek részvétele a Nemzeti Arcvonalban, az ilyen szervezetekben tömörült tömegek akaratának demokratikus érvényesülését jelenti.

Egyébként azok, akik ma oly sokat beszélnek a Nemzeti Arcvonalról, maguk távolodnak el a Nemzeti Arcvonal igazi szellemétől. A blokkok ellen beszélnek, de maguk blokkokat hoznak létre. A nemzeti szocialisták és a néppártiak fent és lent titokban megegyeznek és maguk törekszenek arra, hogy a Nemzeti Arcvonalban az erőviszonyok eltolódjanak. Ezért teremtenek tömböket, ezért akarnak mechanikus többséget, ami nem felel meg a Nemzeti Arcvonal szellemének.

A Nemzeti Arcvonalról csak beszélni nem elegendő, hanem vissza kell térni a Nemzeti Arcvonal

eredeti fogalmához, ahogyan a megszállók elleni küzdelemben és a felszabadítás után megszületett. Mi, s velünk együtt a nép is, hűségesek maradtunk és maradunk a Nemzeti Arcvonal ez eredeti fogalmához.

Ami a szociáldemokrata párt legutóbbi kongresszusának eredményét illeti, éberül fogjuk követni, hogy az új szociáldemokrata pártvezetőség gyakorlati munkája, különösen a kormányban, hogyan nyilvánul meg a legközelebbi jövőben. A nemzeti szocialista párt jelenlegi vezetőségének politikájával kapcsolatban meg kell mondanunk, hogy ebben a politikában egyre erősebben érvényesül a reakciós befolyás, ami a jövőre nézve komoly jelenség. Ami pedig a néppárt politikáját illeti, sajnos meg kell mondanunk, hogy egyre gyakrabban enged a belső és külső reakció nyomásának.

Ha megfigyeljük mindezeket a folyamatokat, amelyek különböző pártokban mennek végbe, lehetetlen észre nem vennünk, hogy a Nemzeti Arcvonalban uralkodó viszonyok ma nem egészségesek. Azért van ez így, mert néhány párt politikájában túlságosan sok reakciós befolyás érvényesül. A Nemzeti Arcvonal egészségtelen viszonyai természetszerűen kihatnak a kormányban uralkodó viszonyokra is és gátolják a kormány tevékenységét. A kormány építőprogramjának lényegéből eddig sok dolgot nem lehetett keresztülvinni, noha már régen meg kellett volna valósítani. Azért nem volt ez lehetséges, mert egyik-másik kormánypárt ellenállást fejtett ki. Ezek a pártok nem akarták, hogy a kormányprogramban kijelölt intézkedések megvalósuljanak. A

kormányprogram jelentékeny része mások ellenállása miatt nem valósulhatott meg. A nemzeti szocialista párt vezetősége azt kívánta híveitől, hogy ne aszerint ítéljék meg, mit végzett, hanem aszerint, hogy mit akadályozott meg. Ez a pártvezetőség tehát tudatosan fékez.

Sokkal messzebbre lehetnénk a köztársaság felépítésében, ha ez nem így lenne. Nyiltan megmondjuk a népnek az igazságot, hogy hol van a nehézségek oka és ki a bünös. Itt az ideje, hogy minden becsületes ember pártkülönbség nélkül összefogjon abban a küzdelemben, amelynek célja azoknak a reakciós befolyásoknak a kiküszöbölése, amelyek a Nemzeti Arcvonal soraiban érvényesülnek, belülről bomlasztják a Nemzeti Arcvonalat és aláaknázzák munkaképességét.

Százszoros igennel állunk a Nemzeti Arcvonal mellé! A munkások, földmüvesek, iparosok és értelmiségiek összefogását, a városi és falusi dolgozó nép szövetségét jelentő Nemzeti Arcvonal mellé. De ebben a szövetségben nincs helye a feketézők védelmezőinek, Kramář és Švehla bámulóinak és a Stříbrný-féle elvtelenség utánzóinak.

Bár kifelé váltig hangoztatják, hogy nálunk senki sem gondol az államosított gazdaság megdöntésére, tudjuk, hogy a reakció felforgatásra törekszik és a München-előtti viszonyokhoz szeretne visszatérni. A külföldi reakcióval összejátszva a népi demokratikus rendszer aláaknázására akarja kihasználni az élelmezési nehézséget. A reakció, amely valamennyi pártban elterpeszkedett, még jobban meg akarja bénítani a kormány,

a Nemzetgyülés és a többi népi szerv tevékenységét, hogy adott pillanatban teljesen munkaképtelenné tegye a kormányt és a Nemzetgyülést. Kedvező pillanatban kormányválságot akar előidézni és kísérletet akar tenni hivatalnokkormány alakítására. Az ilyen lépést politikai szempontból reakciós puccskísérletként kell felfogni. Erre megfelelő, a reakciót szétzúzó választ kellene adnunk. A reakció azt szeretné, ha az 1920-as év, Tusárral és Černývel együtt, megismétlődnék. Csakhogy ma 1947-et írunk. És 1920 felújításának kísérlete halálos kockázatot jelentene a reakció számára. Csak a sarokbaszorított reakció képes az ilyen hazárdjátékra, különösen akkor, ha kívülről kapja az utasítást. Ezért résen kell lennünk.

A reakció terve tehát a felforgatás, a káosz, a rendetlenség, az ellenforradalmi puccsok terve, a reakció vissza szeretné hozni a München-előtti állapotokat milliónyi munkanélkülivel, alamizsnautalványokkal, a munkásokra leadott sortüzekkel, Petschekekkel, Weimannokkal és Preissekkel.

Mit akar ezzel szemben a Kommunista Párt? Meg akarjuk nyerni a nemzet többségét, hogy leküzdhessünk minden fennforgó nehézséget, hogy biztosítsuk gazdaságunk további és tartós fellendülését és biztosíthassuk a köztársaság további nyugodt fejlődését és előrehaladását. Ez ma azt jelenti, hogy mindenekelőtt a következő feladatok megoldására kell összefognunk:

1. Minden áron le kell küzdenünk az élelmezési nehézségeket. Teljesen ki kell aknáznunk a

hazai forrásokat, hogy így biztosíthassuk a közellátást a jövő aratásig.

2. Minden áron rendet kell teremteni az **áru**elosztásban és élesebbé kell tennünk a feketézők elleni küzdelmet.

3. Különös erőfeszítést kell kifejtenünk az élelmezési viszonyok megjavítására és a mezőgazdasági feladatok megoldására Szlovákiában.

4. A legnagyobb mértékben ki kell használnunk a még hátralévő rövid időt az őszi mezei munkálatokra és mindent elő kell készítenünk a tavaszi mezei munkálatok síma és eredményes végrehajtására.

5. A kétéves terv első esztendejét az előirányzatnak lehetőleg több mint 100%-os teljesítésével kell befejezni, s így jó kiindulópontot teremteni a terv jövőévi teljesítésének eredményes végrehajtásához.

6. A kormányprogram napirendjére kell tűzni fontos törvényjavaslatok egész sorát, amelyeket a kormány építőprogramja tesz szükségessé és amelyeknek biztosítaniok kell a gazdaság rendes menetét és a nép életszínvonalának felemelését.

7. Szlovákiában be kell fejezni az államellenes, Hlinka-szellemü összeesküvés felszámolását és meg kell tisztítani a közéletet a felforgató, államellenes elemektől.

8. A felforgatók, szabotálók, a hazai és külföldi reakció ügynökei ellen az egész állam területén kérlelhetetlen harcot kell folytatnunk, mégpedig nemcsak politikai, hanem rendészeti eszközökkel is.

9. Harcolnunk kell azért, hogy a Nemzeti Arcvonal minden csoportja kiközösítse soraiból a reakció ügynökeit és a felforgató elemeket; minden jóakaratú embert, pártállására való tekintet nélkül, pozitív építőmunkára kell egyesítenünk a nemzet jóléte és a köztársaság felvirágzása érdekében.

10. Külpolitikánkban fel kell számolnunk minden olyan jelenséget, irányzatot és cselekedetet, amely gyengíthetné kapcsolatainkat a Szovjetunióval és más szláv nemzetekkel, ezenfelül meg kell tennünk mindent e kapcsolatok megszilárdítása érdekében.

A mi tervünk, ezek szerint, pozitív építőterv. A rossz termés okozta nehézségek leküzdésének, a népélelmezés biztosításának terve ez. Ez a terv visszaveri és meghiúsítja a reakció minden kísérletét népi demokratikus rendszerünk és népünk forradalmi vívmányainak felforgatására. Ez a terv biztosítja a köztársaság nyugodt fejlődését, biztosítja létét belső és külső viszonylatban és további előrehaladását a szocializmushoz vezető úton. Ennek a tervnek végrehajtására mozgósítanunk kell és mozgósítjuk is a nemzet többségét.

Ennek biztosítéka Pártunk napról-napra növekvő ereje és helyes politikája. Ez az a párt, amelynek akkora a lendülete és vonzóereje, hogy amúgyis óriási állományához egyetlen napon mintegy 35 000 új tag csatlakozik; ez az a párt, amely soraiban több mint 400 000, az összes társadalmi rétegekből kikerült áldozatkész nőt egyesít, ez az a párt, amely szilárdan bocsátja gyökereit tápta-

lajába, a munkások tömegeibe s egyúttal egyre mélyebben bocsátja gyökereit a városok és falvak valamennyi többi dolgozó rétegébe is, ez az a párt, amelyhez kultúránk, művészetünk, tudományunk és technikánk képviselöinek színe-java csatlakozik. Az ilyen pártnak feltétlenül megvan minden esélye arra, hogy megnyerje a nemzet többségét.

És Pártunk ezt a többséget meg is fogja nyerni!

(A Csehszlovák Kommunista Párt Központi Bizottságának ülésén, 1947 november 27-én tartott beszédből.)

KÖSZÖNET SZTÁLIN GENERALISSZIMUSZNAK

Generalisszimusz Úr,
a Csehszlovák Köztársaság kormánya meghallgatta elnökének, Klement Gottwaldnak jelentését arról, hogy Ön teljesítette kérésünket és megígérte, hogy még 200 000 tonna kenyérgabonát juttat Csehszlovákiának; hogy a Szovjetunió így összesen 600 000 tonna gabonát szállít nekünk, amelyből 400 000 tonna kenyérgabona és 200 000 tonna takarmánygabona; hogy ebből a mennyiségből 1947 végéig 50 000 tonna kenyérgabonát és 50 000 tonna takarmánygabonát kapunk, a többit pedig fokozatosan 1948 áprilisának végéig; hogy Ön a csehszlovák-szovjet kereskedelmi szerződéssel összefüggő egyéb kérdésekben, különösen fizetési kérdésekben, szintén a legnagyobb jóindulatot tanúsította.

A csehszlovák kormány, amelyet a mélységes hála érzése hat át, legöszintébb köszönetét fejezi ki Önnek ezért a segítségért, mind a maga, mind az egész csehszlovák nép nevében. Az Ön valóban nemes cselekedete megoldotta a közellátási nehéz-

ségeket, amelyek az idei igen rossz termés következtében fenyegették országunkat. Ezzel Ön ragyogó fejezetet iktatott a csehszlovák-szovjet kapcsolatok történetébe. Egyik közmondásunk szerint: „Bajban ismered meg, ki jóbarátod.“ Nos, a Csehszlovák Köztársaság nehéz pillanataiban megismerte, hogy van egy hűséges, áldozatkész, hatalmas barátja — a Szovjetunió. Higgye el, hogy a csehszlovák nép, amely ma újra meggyőződik erről az igazságról, sohasem felejti el ezt a Szovjetuniónak és Önnek személyesen, hogy hálája Ön iránt és az Ön országa iránt még jobban elmélyül, hogy a hűséget hűséggel, a szeretetet szeretettel viszonozza.

A csehszlovák kormánynak az a meggyőződése, hogy az Ön Csehszlovákia iránti nagylelkű cselekedete nemzetközi szempontból is nagyjelentőségű, mert megszilárdítja a világ valamennyi becsületes, demokratikus emberében a nemzetközi baráti megértés és együttműködés lehetőségébe vetett hitet. Újra nyilvánvaló lesz az egész világ előtt, hogy a Szovjetunió új, jobb nemzetközi kapcsolatokra törekszik, olyanokra, amelyek a nemzetek kölcsönös tiszteletbentartásán, a demokrácia és a békeszerető együttműködés alapelveire épülnek.

Engedje még meg, Generalisszimusz úr, hogy a Csehszlovák Köztársaság kormánya, az egész csehszlovák nép nevében arról biztosítsam Önt, hogy a kötelezettségeket, amelyeket Csehszlovákia a szovjet-csehszlovák kereskedelmi szerződésben magára vállalt, lelkiismeretes gondossággal és pontossággal fogjuk teljesíteni.

Fogadja mégegyszer legforróbb köszönetünk és mély tiszteletünk kifejezését.

Jó egészséget kívánunk Önnek a Szovjetunió, a világdemokrácia és a béke üdvére!

(A csehszlovák kormány nevében, 1947 december 1-én, Sztálin generalisszimuszhoz intézett levél.)

A MARSHALL-TERV ÉS CSEHSZLOVÁKIA ÖNÁLLÓSÁGA

Válasz J. Stuartnak, a New Masses szerkesztőjének kérdéseire

1. Mi a lényeges különbség a mai és a háborúelőtti Csehszlovákia között?

Az első lényeges különbség a mai és a háborúelőtti Csehszlovákia között abban van, hogy a háborúelőtti Csehszlovákiában az ország és gazdasága sorsáról egy maroknyi nagytőkés, pénzember és nagybirtokos döntött, míg ma a városok és falvak dolgozó népe határoz az ország sorsáról és gazdaságáról. A második lényeges különbség az, hogy a háborúelőtti Csehszlovákia külpolitikai vonalon túlnyomóan a nyugati nagyhatalmakra támaszkodott, amelyek a müncheni időszak döntő pillanataiban elárulták országunkat, míg a mai Csehszlovákia egyértelműen a Szovjetunióval kötött szövetségre támaszkodik s a Szovjetunió köztársaságunk leghűségesebb és legmegbízhatóbb barátjának bizonyult.

2. Az amerikai újságok olyan hírt közöltek, amely szerint a csehszlovákiai kommunisták a

jelenlegi, több pártra támaszkodó politikai rendszer megdöntésével magukhoz akarják ragadni a hatalmat. Mi a válasza erre a vádra Önnek, mint a Csehszlovák Kommunista Párt elnökének?

Nem vádról, hanem rágalomról van szó. A kommunistáknak nincsenek ilyen szándékaik. Ellenkezőleg, a kommunisták az utóbbi időben többször, a legvilágosabban kijelentették, hogy még abban az esetben is, ha a következő választásokon többséget szereznének, a pártok együttműködésének mai rendszerét, a Nemzeti Arcvonal kormányát tartják a legalkalmasabbnak az állam eredményes és békés fejlődése szempontjából.

3. Véleménye szerint Csehszlovákia részvétele a Marshall-tervben veszedelemmel fenyegetné-e Csehszlovákia önállóságát és miért?

Osztom ezt a nézetet, mégpedig azért, mivel a Marshall-terv szerint a segélyt — amint ez az eddigi jelentésekből kitünik — olyan feltételekhez kötik, amelyek megakadályozzák, hogy a részvevő országok önállóan dönthessenek gazdasági és politikai útjukról és amelyek az Egyesült Államoknak ellenőrzési jogot biztosítanak, tehát olyan jogot, amely nem egyeztethető össze az állami önállósággal. Nem vehetünk részt olyan segélyakcióban amely helyteleníti ipari és pénzügyi államosító intézkedéseinket, amely gyakorlatilag a hitelező ellenőrzését jelenti az adós egész gazdasága fölött, amely kötelezővé teszi az amerikai politika propagálását és amelyet megszüntethetnek, ha a segély folyósítása bizonyos körülmények között nem felelne meg „az Egyesült Államok érdekeinek".

Végül nem nyúlhatunk olyan segély után, amelynek legfőbb célja nem a német megszállás által sujtott országok talpraállítása, hanem a német imperialista nagytőke felújítása.

4. Véleménye szerint mi lehetne az eredményes csehszlovák-amerikai barátság alapja?

A csehszlovák-amerikai barátság alapjának az állami önállóság kölcsönös tiszteletbentartását tekintem, továbbá a tartós béke felépítését célzó közös erőfeszítést és a gazdasági együttmüködést a kereskedöt kereskedöhöz füző becsületes viszony elvének megfelelően.

(Megjelent a Rudé Právo 1947 december 25-i számában.)

LEGYETEK EGYSÉGESEK ÉS ELSZÁNTAK, S AZ IGAZSÁG GYŐZNI FOG!

Polgártársak és polgártársnők, elvtársak
és elvtársnők, testvérek, drága barátaim!

Engedjétek meg, hogy mint a kormány elnöke először is röviden összefoglaljam a jelenlegi kormányválság okait és hátterét, azután pedig felvázoljam a kérdések megoldásának útját, azt az utat, amely a nép, a nemzet és a köztársaság érdekeit szolgálja. Ismeretes, hogy a nemzeti szocialista párt, a néppárt és a szlovák demokrata párt miniszterei tegnap benyujtották lemondásukat. E pártok miniszterei a kormányon belül egységes, reakciós tömböt alakítottak s ennek végül is az volt a következménye, hogy már több mint egy hónapja lehetetlenné vált minden tényleges munka a kormány építöprogramjának megvalósítására. Pedig ebben a programban annakidején az összes pártok megegyeztek. Ezenkívül megakadályozták a kormányban a köz- és államigazgatás mindennapos munkájával összefüggö folyó ügyek intézését is. Ez a reakciós tömb február 13-án csekély szótöbbséggel hozott minisztertanácsi határozat alapján törvény-

ellenesen és alkotmányellenesen arra utasította Nosek belügyminisztert, hogy érvénytelenítse a Nemzeti Közbiztonsági Testület országos parancsnokának a prágai rendőrségi szolgálat újjászervezéséről kiadott rendelkezéseit. A Nemzeti Közbiztonsági Testület mintegy nyolc tisztjének áthelyezéséről volt szó. Megjegyzem, hogy ez a rendelkezés pontosan a törvényes előírás szerint, Nagy-Prága Központi Nemzeti Bizottságának és a Csehországi Országos Nemzeti Bizottságnak közbiztonsági szerveivel egyetértésben történt és hogy a törvény értelmében a végső döntés a belügyminisztériumot illette. Mint jellemző körülményt meg kell még említenem, hogy ez a csekély többség a felelős miniszternek, tehát a belügyminiszternek távollétében határozott és a kérdést közvetlenül a miniszteri tanács befejezése előtt vetették fel, úgyhogy a miniszterek többsége tulajdonképpen nem is tudta, mit tartalmaz a rendelkezés s úgyszólván vaktában szavazott. Így történt azután, hogy a belügyminiszter, aki gyógykezelését megszakítva, tegnap visszatért hivatalába, ezt a szótöbbséggel hozott határozatot nem hajtotta végre, nemcsak politikai és alkotmányjogi okokból, amennyiben törvényellenesen avatkoztak be hatáskörébe, hanem azért is, mert a kormány többségi határozata alaki szempontból sem volt helytálló.

Hogy mindezeket a kérdéseket megbeszélhessük és a többi felmerült nehézséget is áthidaljuk, rendkívüli minisztertanácsot hívtam össze, amelyen a belügyminiszternek jelentést kellett volna tennie, s amelyen Václav Nosek belügyminiszter és Ludvik

Svoboda honvédelmi miniszter fontos beszámolót tartott volna a tegnapi *Svobodné Slovo* példátlan támadásáról az úgynevezett mosti kémkedési üggyel kapcsolatban. Ezt a rendkívüli minisztertanácsot azonban nem tartottuk meg, mivel a nemzeti szocialista párt, a néppárt és a demokrata párt miniszterei nem jöttek el a tanácskozásra s kifogásképpen azt hozták fel, hogy a február 13-i többségi határozat végrehajtása nem történt meg. Az említett pártok képviselői tehát nem akarták meghallgatni az alkotmány szerint illetékes szakminiszter jelentését, hogy azután annak alapján döntsenek. Más utat választottak, benyujtották lemondásukat a köztársaság elnökének és ezzel kormányválságot idéztek elö.

Miért beszélek tüzetesen ezekről a látszólag apró részletekről? Azért, hogy megvilágítsam a dolgok komoly hátterét. Mert hiszen máris láthatja mindenki, hogy a kormányválságot nem a nyolc rendörtiszt elhelyezése vagy áthelyezése váltotta ki, hanem sokkal mélyebb és fontosabb ok. Mi ez az ok?

Az, hogy a reakció lehetetlenné akarja tenni a mostani kormány építöprogramjának megvalósítását, mindenekelött a népi demokratikus alkotmány létrehozását, a nemzeti társadalombiztosítást, az új földreformot, a földmüvesek és a kisiparosok adóterheinek könnyítését, valamint sok más fontos törvényt és intézkedést, amelyek a városi és falusi dolgozók érdekeit szolgálják.

Az, hogy a reakció fel akarja bomlasztani az igazi Nemzeti Arcvonalat, a munkások, földmüve-

sek, kisiparosok és értelmiségiek testvéri szövetségét, fel akarja bomlasztani az elnyomók régi jelszava szerint: „Oszd meg és uralkodj!"

Az, hogy a reakció szembe akarja állítani országunkat szláv szövetségeseivel, főkép a leghatalmasabbal közülük, a Szovjetunióval, és egyáltalában nem törődik azzal, hogy az ilyen külpolitika egy új Münchennek, Csehszlovákia új és szörnyű nemzeti katasztrófájának kezdetét jelentené.

Az ok egyszerűen az, hogy reakciónk a külföldi reakció védelmével és segítségével megkísérli népi demokratikus kormányunk megdöntését s fokozatos megszüntetését mindannak, amit népünknek a nemzeti forradalom és a felszabadulás hozott. A hazai és a külföldi reakció retteg a demokratikus választások eredményétől, éppen ezért kétségbeesett erőfeszítést tesz, hogy még a választások előtt a hatalmi erőviszonyok eltolódjanak az ő javára, hogy azután zavartalanul terrorizálja egész népünket. De nemcsak erre törekszik.

A hazai és külföldi reakció azt is akarja, hogy köztársaságunk a kémek és kártevők garázdálkodásának szabad területe legyen. Ezeket köztársaságunk és szövetségeseink, főleg a Szovjetunió elleni kártevésre külföldről küldik hozzánk. Ezt egészen világosan mutatja az a hazaáruló gaztett, amelyet tegnap követett el a *Svobodné Slovo*, amikor nyiltan védelmébe vette az elfogott s rajtakapott kémeket és kártevőket, „félrevezetett embereknek" nevezte őket, élesen támadva polgári és katonai közbiztonsági szerveinket, amelyek ezeket a kémeket, árulókat összefogják és tetteiket rájuk bizonyítják.

Kifejezetten hozzáteszem, hogy ami azokat a rágalmakat illeti, amelyeket a *Svobodné Slovo* közbiztonsági szerveinkre szór, ezek mind az elfogott kártevők hazug vallomásain alapulnak.

Így tehát könnyen felismerhetjük annak a dühödt uszításnak hátterét és indítóokait, amellyel a reakció a Nemzeti Közbiztonsági Testület, valamint a belügyminisztérium és a nemzetvédelmi minisztérium összes biztonsági szervei ellen fordult. Hisztériásan rendőruralmat, terrort emlegetnek, sőt még holmi Gestapo-rendszerről sem resteltek beszélni.

Tegnap a miniszterelnökségen számos küldöttséget fogadtam. Közöttük volt a brnói Zbrojovka (Fegyvergyár) küldöttsége, amelyben valamennyi párt képviselői résztvettek. Megkérdeztem, milyen különbséget látnak a Nemzeti Közbiztonsági Testület és a München-előtti csendőrség és rendőrség között. Igen egyszerüen feleltek kérdésemre: „A különbséget abban látjuk, hogy míg a Nemzeti Közbiztonsági Testület tagjai üdvözölnek bennünket, munkásokat, addig a letünt rendszer csendőri és rendőri alakulatai puskatussal vertek és lezártak minket.“ Igen, drága barátaim, ebben rejlik a nagy különbség a Nosek vezetése alatt müködő Nemzeti Közbiztonsági Testület és az agrárpárti Černý vezetése alatt állott rendőrség között s ezért feni ma oly dühösen a fogát a reakció a Nemzeti Közbiztonsági Testületre. Igen, mert ők újra kezükbe akarják kaparintani a Nemzeti Közbiztonsági Testületet, át akarják alakítani a reakció engedelmes eszközévé, hogy újra a nép ellen vonulhassanak, a

nép közé lövethessenek, hiszen ez a reakciós felforgatók főcélja. Nekem azonban az a meggyőződésem, hogy Ti egyetértetek velem abban, ha a reakció címére megüzenjük: a Nemzeti Közbiztonsági Testületet semmi áron nem adjuk az urak kezébe. A Nemzeti Közbiztonsági Testület sohasem fog szembefordulni a néppel, hanem a néppel összefogva, mindíg a reakciós felforgatókat, a feketekereskedőket, a kémeket és a köztársaság ellenségeit fogja üldözni.

Polgártársak és polgártársnők, drága barátaim!

Az a fontos feladat hárul ránk, hogy a kormányválságot gyorsan és a köztársaság javára oldjuk meg. Mi a kormányválságot alkotmányosan, demokratikusan és parlamenti úton kívánjuk rendezni, a városok és falvak összes dolgozóit magában foglaló, széles Nemzeti Arcvonal alapján.

Indítványozzuk, hogy a lemondott miniszterek helyére olyan új emberek kerüljenek, akik hüek maradtak annak a Nemzeti Arcvonalnak szellemèhez, amely az idegen betolakodók elleni küzdelemben és a győzedelmes nemzeti forradalom idején alakult. Hisszük, hogy minden politikai pártban van számos ilyen jó cseh és szlovák férfi és nő. Elvégre azok a miniszterek, akik ténylegesen elhagyták a Nemzeti Arcvonal gondolatát és programját s önkényes eljárásukkal a kormányválságot előidézték, tulajdonképpen saját pártjuk háta mögött cselekedtek, szükkörü összejöveteleken döntöttek, anélkül, hogy pártjuk tagságát megkérdezték volna. Annál inkább szükséges, hogy most e pártok becsületes tagjai hallassák szavukat és tá-

mogassanak, hogy a kormányt a nép bizalmára méltó emberekkel kiegészíthessük.

A Nemzeti Arcvonal így kiegészített kormánya, valamennyi politikai párt és országos szervezet haladó és demokratikus erőire támaszkodva, vállalná a kormány építöprogramjának teljesítését, föképpen ami az új alkotmányt, a társadalombiztosítási törvényt, a földmüvesek és kisiparosok adójának csökkentését és a törvényszabta időn belül megtartandó demokratikus választások lefolytatását illeti.

E cél elérése érdekében a kiegészített kormány az Alkotmányozó Nemzetgyülés elé járulna, bizalmat és támogatást kérne annak a programnak a megvalósításához, amelyet az Alkotmányozo Nemzetgyülés már az 1946. évi választások után jóváhagyott.

Úgy véljük, hogy népünk, amely már jóideje ellenszenvvel és felháborodással figyeli a belső és a külföldi reakciónak új népi demokratikus rendünk ellen irányuló, egyre szemérmetlenebb támadásait, nem türné a reakció ügynökeinek visszatérését a köztársaság kormányába. Úgy véljük, a népnek elég szilárd az akarata és elég az ereje ahhoz, hogy ezt megakadályozza és biztosítsa köztársaságunk további nyugodt és szabad fejlödését a szebb holnap felé. Úgy véljük, hogy ennek a szilárd akaratnak és erőnek a megnyilatkozása a mai tömegtüntetés, hogy ennek bizonyítéka lesz a szakszervezetek és az üzemi tanácsok holnap kezdödő történelmi jelentőségü kongresszusa és ugyanez lesz a földmüvesek jövő szombaton és vasárnap

megtartandó országos kongresszusa is. Nem kételkedünk benne, hogy a nép, szükség esetén, még határozottabban, még nyomatékosabban és még elszántabban is meg tudja mutatni a maga szilárd akaratát és erejét.

Polgártársak és polgártársnök, drága barátaim!

Mindnyájatokhoz szólok: legyetek résen, álljatok készenlétben! Egységre és egyetértésre szólítok fel valamennyi jó csehet és szlovákot, minden munkást, földmüvest és értelmiségit. Alakítsátok meg a falvakban, járásokban és kerületekben az összes pártok és országos szervezetek demokratikus, haladószellemü képviselöiböl a Nemzeti Arcvonal akcióbizottságait. Csírájában fojtsátok el a reakció ügynökeinek minden kihívását, legyetek egységesek és elszántak s igazságotok gyözni fog!

Éljen a felforgatóktól és a reakciósoktól megtisztított Nemzeti Arcvonal kormánya!

Éljen a népi demokratikus Csehszlovák Köztársaság!

Éljen a hü szovjet-csehszlovák szövetség, nemzeti szabadságunk és állami függetlenségünk biztosítéka!

(A prágai Óvárosi-téri népgyülésen, 1948 február 21-én tartott beszéd.)

RENDÍTHETETLENÜL ÁLLUNK A SZOVJETUNIÓ OLDALÁN

Drága barátaim!

Engedjék meg, hogy a csehszlovák kormány nevében üdvözöljem a Csehszlovák-Szovjet Baráti Társaság kongresszusát. Üdvözlöm azt az elhatározásukat is, amely nagyon helyes és ma rendkívül szükséges, hogy egyesítik mindazokat, akik a csehszlovák-szovjet kapcsolatok elmélyítésén munkálkodnak és új, egységes és hatalmas szervezetet teremtenek, amely még hatásosabban teljesíti feladatát: a csehszlovák-szovjet barátság szorosabbrafűzését, megszilárdítását és ápolását.

Ez a gyülésük a belpolitika mélyreható válságának izgalmas napjaiban zajlik le. Téves volna azonban feltételezni, hogy ezek az események csökkentik a gyülés fontosságát és hogy a mai izgalom közepette elvész annak visszhangja. Egyáltalában nem így van. A jelenlegi kormányválság nem más, mint a reakciós erők nagyszabású kísérlete az eddigi fejlődés és az egész eddigi állampolitika megdöntésére, külpolitikánk felforgatására és szö-

vetségi kötelékeink fokozatos felbomlasztására. Ezért, a nép felháborodásának viharában, a reakció alávaló terveinek meghiúsítására elszánt népakarat megnyilatkozásának jegyében, zengjen messzehallhatóan a szó: nem engedjük a Szovjetunióval és a többi szláv állammal kötött szövetségünket aláásni és megdönteni. Ma szilárdabban állunk a Szovjetunió oldalán, mint bármikor ezelőtt. Igen, drága barátaim, a népi demokratikus rendszerünk elleni támadás és a szövetségi politikánk ellen irányuló roham között nem véletlen a kapcsolat. Nem véletlen a kapcsolat a hazai reakció és a külföldi reakció között, a májusi forradalmunk vívmányai ellen folytatott harc s a köztársaságunk és a Szovjetunió biztonsága ellen kifejtett közvetlen kártevő munka és kémkedés között. Gondoljunk csak vissza arra, hogy sajtónk egy részében az utóbbi időben hogyan szaporodtak a rosszindulatú kifakadások a Szovjetunió és szláv külpolitikánk ellen. És ezeknek az uszításoknak a fejleménye a következő: tegnap kihívó „vitákat" rendeztek arról, hogy ki szabadította fel Prágát, miközben azt a tényt, hogy Prágát a Szovjet Hadsereg szabadította fel, „legendának" nevezték — és ma védelmükbe veszik a csehszlovákellenes és szovjetellenes kémeket, azt állítván róluk, hogy csupán „félrevezetett emberek". Ez tehát az a lejtő, amelyen nálunk a reakciósok és felforgatók lefelé csúsznak — a rágalmazáson és a suttogáson kezdve, egészen a hazaárulás nyílt védelmezéséig.

Ezek a fejlemények egy alapvető tényből ered-

nek — amit az eddigi tapasztalatok is megerősítenek és amit állandóan szemünk előtt kell tartanunk — hogy népi demokráciánk és forradalmi vívmányaink sorsa, éppúgy mint nemzetünk léte és államunk szabadsága, szorosan összefügg a Szovjetunióval kötött szövetségünk sorsával. Létkérdés ez számunkra, mert csak ez a szövetség biztosíthatja, hogy szabad államunk legyen és hogy azt a nép szabad akarata szerint építsük. Másfelől viszont minden olyan kísérlet, amely a mi új rendszerünk felforgatására és a München-előtti tőkésrendszer visszaállítására irányul, szorosan összefügg a nyugati imperialisták terveivel és áskálódásával. Reakciónkat bomlasztó aknamunkájától még az sem tartja vissza, hogy a nyugati reakció nyilvánvalóan a német tőkésrendszer és imperializmus feltámasztásán fáradozik, hogy támogatja a kitelepített németek revánsmozgalmát Csehszlovákia és Lengyelország ellen, hogy itt kimondottan biztonságunkról, önállóságunkról és létezésünkről van szó. Nyilvánvaló, hogy a reakció, éppen úgy mint München idején tette, ma is hajlandó mindent feláldozni a maga önző osztályérdekeinek.

De mi, becsületes cseh és szlovák emberek, nem habozhatunk, hogy a két út közül melyiket válasszuk. Mi már a megszállás nehéz éveiben és felszabadító harcunk idején eldöntöttük ezt. A szabadság, a függetlenség és a népi demokrácia útját választottuk felszabadítónk és leghatalmasabb barátunk, a Szovjetunió oldalán.

Ezért azt hiszem, drága barátaim, hogy az új

Csehszlovák-Szovjet Baráti Társaságra mindjárt megszületése után nagy feladat hárult: az, hogy őrködjék a csehszlovák-szovjet szövetség felett s mozgósítsa mellette egész népünket, mindenütt hangoztassa, hogy szövetségi kapcsolataink érinthetetlenek, mindenkor és mindenben a Szovjetunió oldalán fogunk haladni és soha másutt. Ki kell jelentenünk, hogy népünk a jövőben nem fogja már tűrni a szovjetellenes uszítást, bármilyen sajtótól vagy bármely politikai tényezőtől erednek is. Gondoskodunk arról, hogy a törvény keze keményen lesujtson mindenkire, aki alá akarja ásni külpolitikánkat vagy államunk alapjait.

Nagy és fontos feladatok hárulnak Önökre, drága barátaim. Legyenek tudatában annak, hogy törekvéseikkel haladó szellemünk és dolgozó népünk arcvonalán állnak s hogy ez a hatalmas és igazságos erő nem veszítheti el a csatát.

Engedjék meg, hogy végül megemlékezzem felszabadítónknak, a Szovjet Hadseregnek holnapi jubileumáról és kifejezzem mindannyiunk eltökéltségét: soha nem engedjük meg, hogy folt essék azoknak a hősöknek emlékén, akik életükkel váltották meg szabadságunkat s mindenkor hűek maradunk a csehszlovák-szovjet barátsághoz és azokhoz az eszményekhez, amelyekért a szovjet csapatok oldalán küzdöttünk.

Éljen a dicsőséges Szovjet Hadsereg és legfőbb parancsnoka, Sztálin generalisszimusz!

Éljen Csehszlovákia és a Szovjetunió nemzeteinek örök, felbonthatatlan szövetsége és barátsága!

Üdvözlet a Csehszlovák-Szovjet Baráti Társaságnak!

(A Csehszlovák-Szovjet Baráti Társaság kongresszusán, 1948 február 22-én mondott beszéd.)

A NEMZETI ARCVONAL KISZÉLESÍTÉSÉÉRT ÉS ÚJJÁALAKÍTÁSÁÉRT

Elvtársnök és elvtársak, drága barátaim!

Az a megtisztelő feladatom, hogy e gyülekezetnek beszámoljak a kormányválság jelenlegi állásáról, okairól és felvázoljam az utat, amely a válság gyors áthidalásához vezet. Ahhoz, hogy tisztán lássuk a mai válság hátterét és megtaláljuk a megoldáshoz vezető helyes utat, néhány alapvető dologgal kell tisztában lennünk. Ezért legyen szabad beszámolómat visszapillantással kezdenem.

Köztársaságunk a legutóbbi években történelmének legtragikusabb időszakát élte át. Végigszenvedtük Münchent, a köztársaság szétszakítását, a német megszállást és a háborút s mindazon áldozatok ellenére, amelyeket nemzetünk hozott, minden szenvedés ellenére, 1945 májusában, hála a Szovjet Hadsereg nagy, hősies erőfeszítésének, mégiscsak elértük felszabadulásunkat és — hogy úgy mondjam — feltámadásunkat.

Természetes, hogy ez a próba, amelyben népünknek a második világháborúval és az azt kísérő összes jelenségekkel kapcsolatban része volt,

nem maradhatott következmények nélkül, főleg ami a szociális átrétegeződést illeti társadalmunkon belül. Hasonló fejlődést figyelhetünk meg közelünkben egész sor olyan államban, amely azelőtt megszállás alatt sinylődött és később, a Szovjet Hadsereg érdeméből, felszabadult. Kitünt, hogy az egykori uralkodó osztály képtelen volt a nemzeti és állami ügyeket a nemzet és az állam érdekeinek megfelelően vezetni. Kitünt, hogy ez az egykori uralkodó osztály képtelen volt a nemzet és a köztársaság létét biztosítani és végülis katasztrófába döntötte az országot, a maga szük és önző osztályérdekeit tartva szem előtt, kiszolgáltatta az államot az idegen hódítók kénye-kedvének s utóbb, mikor ezek az idegen hódítók elterpeszkedtek nálunk, attól sem riadt vissza, hogy előjogainak megtartása érdekében a megszállók elleni küzdelem helyett együttmüködjék az idegen elnyomókkal. A másik oldalon viszont dolgozó népünk, amelyet régebben, a papíron meglévő demokratikus jogok ellenére, kizártak az államhatalom tényleges gyakorlásából, megmutatta, hogy sokkal jobban szívén viseli a köztársaság, a nemzet és a haza sorsát, mint az egykori uralkodó réteg, megmutatta, hogy nagy önmegtagadással és önfeláldozással tud harcolni a megszállók ellen, s végül, a Szovjet Hadsereg segítségével, biztosítani tudja a köztársaság és a nemzet feltámadását.

Ennek, drága barátaim, az volt a következménye, hogy a megszállók elüzése után az egykori uralkodó réteg jelentékeny részét eltávolítottuk régi, kedvezményezett helyzetéből, a gazdasági és

politikai hatalomból és hogy népünk, a városok és falvak dolgozó népe kezébe vette saját sorsának intézését. Ez a nagy társadalmi, hatalmi és osztályeltolódás nemzetünkön belül azért mehetett végbe viszonylag békés és nyugodt úton, mivel a munka legnehezebb részét, a megszállók szétzúzását, a Szovjet Hadsereg végezte el helyettünk.

Társadalmi életünk átépítésénél és az új, népi demokratikus köztársaság felépítésénél olyan úton haladtunk, amelyet népi demokratikus útnak nevezünk. Sajátos volta abban rejlik, hogy a városok és falvak dolgozó népe, amely a Nemzeti Arcvonalban tömörült, számbeli, erkölcsi és politikai túlsúlya révén viszonylag békés úton tudta eltávolítani a hatalom egykori birtokosait régi kedvezményezett helyzetükből. Ennek következtében egész sor mélyreható gazdasági és politikai intézkedést hajtottunk végre, mint amilyen az államosítás, a régi bürokrata-rendőri rendszer megszüntetése, az új közigazgatási szervek beiktatása, a cseh határvidéknek a németek kitelepítése után cseh és szlovák elemekkel történt benépesítése stb. Mindezek révén köztársaságunk a München-előtti formálisan demokratikus rendszertől eltérő, olyan rendszerhez jutott, amelyet népi demokratikusnak nevezünk. Persze, jóelőre tudtuk, hogy az egykori uralkodó réteg nem nyugszik bele ebbe a helyzetbe. Tudtuk, hogy ha államosítottuk is a nagyipart és a bankokat, ha meg is büntettük a kollaboránsok egyrészét, ez az egykor uralkodó réteg a maga testi mivoltában nem szünik meg, tudtuk, hogy ennek a rétegnek erős társadalmi támasza van eléggé

jelentős magángazdaságunkban, azokban a tőkésekben, akik az államosítás után még megmaradtak. Eleve számoltunk azzal, hogy ezek a többékevésbbé még mindíg reakciós tőkésrétegek mindent elkövetnek, hogy a népi demokráciától a szocializmushoz haladó fejlődést valamilyen módon feltétlenül meghiúsítsák. Tisztában voltunk vele, hogy ha be is tiltunk bizonyos régi, kompromittált politikai alakulatokat, a volt agrárpártot, a nemzeti egység pártját, Stříbrnýék és Gajdáék csoportjait, a reakciós elemek, akik régebben ezekben a pártokban tömörültek, meg fogják kísérelni, hogy behatoljanak a jelenlegi politikai szervezetekbe és nevezetesen arra fognak törekedni, hogy a törvényesen fennálló politikai és érdekképviseleti szervezeteket a maguk szószólóivá tegyék és ezek segítségével érvényesítsék saját reakciós érdekeiket. És így tanúi voltunk annak, hogy a Nemzeti Arcvonal bizonyos pártjaiban egyre inkább felülkerekedett ez a reakciós szellem, egyes kormánypártok vezetősége mindinkább eltávolodott a népi demokratikus úttól és éppen e reakciós elemek eszköze, szócsöve lett. Végül sor került arra, aminek most vagyunk tanúi. Ez a jelenlegi kormányválság szélesen felvázolt háttere. Ha tisztán látjuk ezt a hátteret, megértjük a mostani válság jellegét és értelmét is.

Lássuk most azt, mi okozta közvetlenül, hogy a válság, amely lassan érlelődött s nem máról-holnapra keletkezett, egyszerre csak nyilt konfliktus alakjában tört ki.

Ennek több oka volt, de a legfőbb, közvetlen ok abban rejlett, hogy egyes kormánypártok a

közeledő választásokra és a tavalyi aszálykárral kapcsolatos gazdasági nehézségekre való tekintettel, úgy vélték, itt az ideje, hogy olyan elszánt akciókat kezdjenek, amelyek politikai felforduláshoz, a politikai erőknek még a választások előtti eltolódásához vezethetnek és amelyek azután lehetővé tennék nemzeti demokratikus forradalmunk összes vívmányainak fokozatos leépítését és felszámolását. A reakciósok, akiknek sikerült felülkerekedniök három nagy párt vezetőségében, olyasfajta fejlődésre számítottak, amilyenre az első világháború után, 1920-ban került sor. Azt hitték, hogy a Nemzetgyülésben és a kormányban meglévő formális többségük igénybevételével, kormányválságot idézhetnek elő, lemondásra kényszeríthetik a jelenlegi kormányt, megakadályozhatják új, parlamenti, a Nemzetgyülés többségére támaszkodó kormány megalakítását s azután hozzákezdhetnek a nemparlamenti, nemdemokratikus kormány, azaz hivatalnokkormány megszervezéséhez.

Más alkalommal utaltam már arra, hogy népünknek ezzel kapcsolatos tapasztalatai vannak 1920-ból, amikor szintén hivatalnokkormány alakult, amely az első világháború után mélyreható fordulatot hozott a köztársaság fejlődésében. 1920-ig papíron váltig ígérték a szocializálást, de 1920 után, a hivatalnokkormány megalakulásakor hirtelen törés következett be és a reakció nyilt hadjárata, amely azután fokozatosan mindannak leépítéséhez vezetett — és ilyen dolog az első világháború után nem sok volt — amit népünknek a felszabadulás hozott. A reakció azt hitte, hogy ezt most újra

megismételheti. Amikor azonban már eleve meggyőződött róla, hogy terveit leleplezték, amikor felismerte, hogy népünk nem türne el hasonló, lényegileg reakciós, demokráciaellenes államcsínyt és hogy egy ilyen puccs végzetes lenne elökészítöire nézve és amikor az államfö is kijelentette, hogy sohasem volna hajlandó hasonló tervek megvalósításához hozzájárulni, reakciósaink irányt változtattak és más módon próbáltak alapjábanvéve ugyanilyen eredményt elérni.

Ez a másik út az volt, hogy egyes pártok a kormányon és a Nemzeti Arcvonalon belül reakciós tömböt hoztak létre, mindenben egységesen léptek fel a legerösebb kormánypárt ellen, különösen a legutóbbi időben egész sor olyan határozatot próbáltak keresztülhajtani, amellyel meg akarták bénítani a kommunista miniszterek jogkörét és tevékenységét s ezzel kizárni a választók 40%-át képviselö pártot a tényleges döntésből és az együttmüködésből. Az utóbbi időben szokásukká vált, hogy leszavazták egyes minisztereinket, többségi határozatokat kényszerítettek rájuk, beavatkoztak jogkörükbe és hatáskörükbe. Hová vezetett volna mindez a gyakorlatban? Ahhoz, hogy a kilenc kommunista minisztert, a választók 40 százalékának képviselöit ténylegesen kizárták volna a hatalomból és a kormányból. Természetes, hogy ilymódon megváltoztatták volna a kormány jellegét. A kormány papíron, kifelé a régi kormány maradt volna, de belül, minöségileg, teljesen megváltozott volna.

És ugyanekkor, amikor arra törekedtek, hogy a kormányon belül ilyen módon változást hajtsa-

nak végre, hosszú heteken át egyenesen szabotálták a kormány minden munkáját. Az Alkotmányozó Nemzetgyülés müködési időszaka vége felé közeledik, de a kormányprogram sok-sok pontja még nem valósult meg. És éppen abban az időben, amikor a kormánynak és a Nemzetgyülésnek meg kellett volna feszítenie minden erejét, hogy a még megoldandó feladatokat a választásig megoldja és megmutassa a népnek, hogy a kormány és a Nemzetgyülés nemcsak ígér, hanem szavát valóra is váltja, éppen ebben az időszakban a kormánymunka módszeres szabotálásának és fékezésének taktikáját választották a reakciósok. Ez odáig ment, hogy a kormány, amely gyakran hetenként kétszer tartott ülést, az utóbbi négy hét alatt egyáltalában nem jutott hozzá a rendes munkához és minden idejét új és új támadások foglalták le, amelyek hol a Nemzeti Közbiztonsági Testület, hol a földmüvelésügyi minisztérium, azután meg a pénzügyminisztérium ellen irányultak, egyszóval mindazok a tárcák ellen, amelyeknek vezetői kommunisták. A legutóbbi időben a támadások elsösorban a belügyminiszterre és a Nemzeti Közbiztonsági Testületre összpontosultak. Reakciósaink mindinkább azzal rágalmazták népi demokratikus államunkat, hogy rendőrállam. Egyesek attól sem riadtak vissza, hogy Gestapo-módszerek bevezetésével vádoljanak bennünket, más urak pedig nem átallották a kormány ülésein kijelenteni, hogy a Nemzeti Közbiztonsági Testület soraiban csirkefogók, szélhámosok, Gestapo-ügynökök és gengszterek vannak, röviden

szólva, Nemzeti Közbiztonsági Testületünket istentelenül ostromolták.

Hogy megvilágítsam, mire képes a Nemzeti Közbiztonsági Testület elleni vak gyülölet és milyen eszközökhöz nyúl, csakhogy megrágalmazhassa és gyalázhassa a Közbiztonsági Testületet, csupán egy esetet kívánok felhozni. Bizonyára olvasták a *Svobodné Slovo*ban — azt hiszem, pénteken jelent meg a cikk, amelyröl beszélek — azt a gyalázatos támadást, amelynek címe ez volt: „Nem türünk rendöri rendszert". E támadó cikk egyrésze egy kémüggyel összefüggö kérdéssel foglalkozott. Mi volt az egész ügy alapja? Az alap az volt — és ezt nemcsak a belügyminiszter erösítette meg, hanem Svoboda tábornok is — hogy a Nemzeti Közbiztonsági Testület szervei, katonai szervekkel együtt, kémek és kártevök szélesen szétágazó hálózatát leplezték le. Ezek a kémek és kártevök, akiket külföldröl irányítottak, katonai kémkedéssel foglalkoztak s ezenfelül szabotálásokra és kártevésekre készültek fel. Biztonsági szerveinket egy fegyenc vezette az említett bünszövetkezet nyomára. A fegyencnek, akit közönséges büncselekmények miatt ítéltek el, elözöleg kapcsolata volt ezzel a szervezettel. Ez a módszer — mint bizonyára el fogják ismerni — teljesen helyes és biztonsági szerveinket meg kellene róni, ha nem leplezték volna le a bünszövetkezetet. A kémszervezetet tehát leleplezték, a büncselekményeket rábizonyították és tagjainak egyrészét a hadbíróságnak, másrészét a polgári büntetöbíróságnak adták át. És mi történt ezután a pankráci polgári büntetöbíróságnál? Az történt,

hogy az ügyész és a vizsgálóbíró, ahelyett hogy minél gyorsabb ütemben lefolytatták volna a bünvádi eljárást a kémek ellen, a bünözök feljelentése alapján vizsgálatot indítottak és hadjáratot kezdtek a Nemzeti Közbiztonsági Testület egyes tagjai ellen, akikre vonatkozólag a kémek terhelö vallomást tettek. Példátlan dolog ez, felháborító jelenség! A kormányon belül s az állami hivatalok vezetőszerveiben, nevezetesen a bírói hivatalok vezetőszerveiben olyan emberek foglalnak helyet, akik nem a köztársaság érdekeit tartják szem elött.

Újra utalok arra, amit tudnunk kell, hogy felismerjük azoknak az aljasságát, akik mindenre képesek voltak, csakhogy bemocskolhassák a Nemzeti Közbiztonsági Testületet. Mindazt, amit a *Svobodné Slovo* közölt, kémek állítják. És ezt készpénznek veszik. Itt nyilvánvalóan a külföldi kémszolgálatok tényleges támogatásáról, külföldi szolgálatban álló kémek megsegítéséről van szó. Ez alkalommal fel akarom hívni figyelmüket arra, hogy a nyugati kémközpontok szolgálatába irányító-szervezök gyanánt régi német kémeket vettek fel, köztük a hírhedt Guderian tábornokot is. Ezek a kémszervezetek elöszeretettel küldik hozzánk embereiket, németeket, ukránokat, mindazokat, akik kémszolgálatra és kártevö munkára vállalkoztak, nemcsak a mi köztársaságunk ellen, hanem szomszédaink, mindenekelött a Szovjetunió ellen is. Az történt, amit nem szabad tétlenül türnünk, hogy köztársaságunk ma amolyan korridorrá változott, amelyen át csapatostul mennek külföldi ügynökök

keletre és a Balkánra. És ha ilyen körülmények között, amelyeket ezek az urak jól ismertek, megeshetett az, hogy a *Svobodné Slovo* beszámolt a kémek vallomásáról, akkor erre nincs mentség, az ilyen dolgot nem nevezhetjük másnak, mint hazaárulásnak.

Ha megnézzük a legutolsó ürügyet, amellyel a kormányválságot előidézték, azt látjuk, hogy sokkal komolyabb dologról van szó, mint amilyenre a válságot előidézők rámutattak. A három párt képviselői, akik benyujtották lemondásukat, nem voltak hajlandók több minisztertanácson megjelenni, azzal a kifogással, hogy a kormány egyik határozatát, amelyet a többség kierőszakolt, nem hajtották végre. Ez a határozat a belügyminiszteri tárcát érintette. A határozatot a belügyminiszter távollétében hozták és így alaki szempontból sem állta meg a helyét. És amikor a kormányt rendkívüli minisztertanácsra hívták össze, hogy azon a belügyminiszter jelentést tegyen a dolgok állásáról, az említett urak újra nem jelentek meg és általános meglepetésre benyujtották lemondásukat, amivel a hosszú idő óta lappangó kormányválság egyszerre kirobbant.

Mivel magyarázható ez az eljárás? Csak azzal a törekvéssel, hogy még a választások előtt elérjék az erők eltolódását és így megakasszák a jelenlegi fejlődést, megdöntsék a jelenlegi népi demokratikus rendszert, államunk hajóját ellenkező irányba fordítsák. De azok, akik ezt az összeesküvést szőtték, akik ezt a reakciós tervet kidolgoz-

ták, egy dologban alaposan tévedtek, mégpedig népünk gondolkodásában és érzéseiben.

Népünk, amely a felszabadulás után szorgalmas munkájával bebizonyította, hogy szereti a köztársaságot, hogy a köztársaságért hajlandó dolgozni és áldozatot hozni, már jóideje fokozódó elégedetlenséggel figyelte azokat a folyamatokat, amelyek, különösen a legutóbbi időszakban mentek végbe köztársaságunkban. Népünk többsége azt is látta, ki okozza ezeket a kellemetlen jelenségeket, amelyek következtében úgy látszott, mintha csakugyan letértünk volna forradalmi küzdelmünk régi alapjáról és elindultunk volna visszafelé a régi rendszerhez. Abban a pillanatban, amikor a reakciós tömbben egyesült pártok kiléptek a kormányból, ezért harsogott végig a köztársaságon a követelés: ezek az emberek és ezeknek a pártoknak a vezetői nem térhetnek vissza többé a kormányba. Nem térhetnek vissza és nem szabad visszatérniök, mivel éppen az ő eddigi politikájuk fékezte a köztársaság kiépítését, az ő politikájuk mesterségesen tetézte azokat a nehézségeket, amelyeket az aszálykár és más objektív okok vontak maguk után. E nehézségeket az okozta, hogy ezek az elemek szembefordultak mindennel, ami haladó, ami valóban népi és demokratikus. Népünk tudta, hogy a kormányprogramot, beleértve az alkotmányt is, már régen meg lehetett volna valósítani, ha nincs a reakció szívós és az utóbbi időben egyre fokozódó ellenállása. Ezért most, amikor a reakciósok levetették álarcukat, szét akarták zúzni a Nemzeti Arcvonalat s ellenzékbe akartak vonulni, a nép túl-

nyomó többsége egyöntetűen követeli: maradjanak ott, ahová menni akartak!

Melyik az az út, amelyen mielőbb áthidalhatjuk a válságot, hogy azután a reakció terhétől megszabadulva, eredményesebben, gyorsabban és nyugodtabban dolgozhassunk, mint eddig? A mi számunkra világos ez az út. A válságot demokratikus, alkotmányos és parlamentáris alapon kívánjuk megoldani. Azt akarjuk, és ebben teljesen azonosítjuk magunkat népünk túlnyomó többségének kívánságával, hogy a kormányból kivált miniszterek lemondását elfogadják és ezek ne térjenek vissza a kormányba. Kijelentjük továbbá, hogy a személyi változás, a politika megváltozása nélkül, nem elégséges: ha népünkkel együtt ellenezzük, hogy a lemondott miniszterek visszatérjenek a kormányba, akkor természetesen nem vagyunk hajlandók tárgyalni azoknak a pártoknak a vezetőivel sem, amely pártok a válságot előidézték. Érthető, ha én a történtek után — és mondhatnám: keserű tapasztalatok birtokában — nem bízom — hogy csak egy nevet említsek — Zenklben és nem ülhetek vele egy kormányban, természetes, hogy nem ülhetek egy kormányban azokkal sem, akik Zenkl bizalmát bírják. Ez esetben cseberből-vederbe kerülnénk. Ezért nem vagyunk hajlandók e pártok mostani vezetőivel tárgyalni. Nem tűrhetünk meg a kormányban bábúkat, akik a szóbanforgó pártok mostani vezetőinek reakciós határozatait fogják végrehajtani. Különben egy lépéssel sem jutnánk előbbre, a válságot nem oldanók meg, hanem állan-

dóvá tennök. Erre nincs semmi szükség, semmi ok, ez a köztársaság szempontjából csak káros és egyszer talán még végzetes lehetne.

Ha nem akarjuk a lemondott minisztereket visszafogadni a kormányba, ha nem vagyunk hajlandók se velük, sem a szóbanforgó pártok vezetőivel tárgyalni, ez távolról sem jelenti azt, hogy e pártok demokratikus és tisztességes tagjait s ismert és kiváló embereit ki akarjuk zárni a kormányban való részvételből. Ellenkezőleg, azt akarjuk, hogy a kormányba olyan új emberek kerüljenek, akik ellenzékben voltak és vannak e pártok vezetőivel szemben, azt akarjuk, hogy ezek az új emberek velünk együtt újjáalakítsák s jobb, szilárdabb politikai és szervezeti alapra helyezzék a Nemzeti Arcvonalat. Meggyőződésem, hogy minden pártban és országos jellegü szervezetben akad elegendő tehetséges, tisztességes, demokratikus gondolkodású és a nép bizalmát bíró ember.

Ezen az alapon látunk hozzá a kormány kiegészítéséhez és ahhoz, hogy a kormányválságot hamarosan, minél gyorsabban, a legközelebbi napokban, sőt már a legközelebbi órákban megoldjuk és elintézzük. Ha valaki azt kérdezi tőlem: és hogyan viszonylik ehhez a parlament? — akkor azt felelem, amit már hangsúlyoztam, hogy a válságot parlamentárisan kívánjuk megoldani. Az újjáalakított és kiegészített kormány kidolgozza programját, bemutatkozik a Nemzetgyülésnek, kérni fogja a Nemzetgyülés többségének támogatását és bizalmát. Remélem, hogy sokan azok közül, akik eddig

lényegileg ellenzéki politikát folytattak, noha pártjaik a kormányban ültek, észretérnek és támogatni fogják a kormányt, amely kötelezettséget vállal, hogy a választások törvényes határidejéig megvalósítja összes lényeges pontjait annak a kormányprogramnak, amelyet a mostani Nemzetgyülés már 1946-ban jóváhagyott.

Ezzel kapcsolatban a legutóbbi 48 óra folyamán többízben tárgyaltam dr. Edvard Benešsel, a köztársaság elnökével is. Nem titkolom önök előtt — és ezt kiolvashatták abból a beszédből is, amelyet az elnök úr a nála megjelent munkásküldöttséghez intézett — hogy a válság megoldása tekintetében véleményeink eltértek egymástól. De kijelenthetem azt is, hogy a legutóbbi 48 óra alatt felfogásunk fokozatosan közelebb jutott egymáshoz s hiszem, és e hitemnek megvan az alapja, hogyha az érdekelt politikai tényezőkkel folytatott megbeszéléseim után a már említett értelemben újjáalakított kormány tagjainak névsorát az elnök úr elé terjesztem, az államfő el fogja fogadni ezt a névsort. Azt hiszem, ez lesz a leghelyesebb eljárás, azt hiszem, ilymódon viszonylag a legkönnyebben, a leggyorsabban és a legfájdalommentesebben kerülünk ki a válságból, amelyet a kormányon belüli reakciós csoport okozott, azt hiszem, ilymódon kormányunk újjászületik s visszatér a Nemzeti Arcvonal régi szelleméhez, ahhoz a szellemhez, amely a németek elleni küzdelemben alakult ki és amely oly nagy alkotómunkát tett lehetővé 1945-ben és 1946-ban, a köztársaság felszabadítását követő

első két esztendőben. Meggyőződésem, hogy a válság ilymódon való megoldása megfelel nemzetünk túlnyomó többsége akaratának és módot ad rá, hogy az eddigi úton nyugodtan, békésen, egyetértésben és szabadon haladjunk tovább a népi demokrácián keresztül a szocializmushoz.

Kérem Önöket, támogassák ezt a törekvésünket és, mivel mint pártember beszélek, higgyenek a Kommunista Párt őszinte igyekezetében. Nem akarunk letérni az útról, amelyen elindultunk, hanem azon kívánunk továbbhaladni. Higgyék el, kérem, azt is, hogy mi, nemzetünkkel együtt eltökélten és feltétlenül le akarunk küzdeni minden útunkba gördített akadályt.

Azok, akik a jelenlegi kormányválságot előidézték és meg akarták változtatni a fejlődés irányát, azok, akik — mint mondani szokás — vissza akarták fordítani a történelem kerekét, megfeledkeztek arról, hogy forradalmi időben — és ilyen időnek tekintjük a második világháborút követő esztendőket — az ellenforradalmak nemcsak hogy nem tudják feltartóztatni a forradalmi események kifejlődését, hanem éppen ellenkezőleg, siettetik kifejlődésüket.

Ilyen szempontból, drága barátaim, egészséges viharnak is tekinthetjük a jelenlegi válságot, amely meg fogja tisztítani körülöttünk a levegőt. Ilyen szempontból a válságnak megvan a maga jóoldala is, mert lehetővé teszi, hogy eltakarítsuk útunkból az akadályokat s bátrabban, gyorsabban és határozottabban haladjunk tovább demokratikus,

békés és szabad útunkon, azon az úton, amely elöre, a szocializmus felé vezet.

(A Nemzeti Arcvonal keretében alakítandó Központi Akcióbizottság előkészítő bizottságának tagjaihoz, 1948 február 23-án intézett beszéd.)

A MAGYAR FORRADALOM SZÁZADIK ÉVFORDULÓJA

Őszinte üdvözletemet küldöm a magyar népnek, amely az osztrák feudális elnyomás elleni magyar forradalom századik évfordulóját ünnepli. Ez a forradalom megmutatta a magyar nép szabadságszerető szellemét. A nemzeti szabadságért vívott akkori küzdelemben népeink, sajnos, még nem fogtak össze a közös ellenség elleni harcra. De hiszem, hogy most, a súlyos történelmi tapasztalatok után, amelyek megmutatták, hogy a német imperializmus mindkét nemzet közös ellensége, és amikor a nép tényleges ura lett sorsának mindkét országban, kialakultak az előfeltételek nemzeteink közeledésére, elsősorban éppen nemzeti szabadságunk és állami függetlenségük megvédelmezése érdekében, valamint a kölcsönös gazdasági és kulturális együttműködés érdekében is.

(Nyilatkozat a Magyar Távirati Iroda részére 1948 március 15-én.)

AZ ÉRTELMISÉG ÉS A KULTÚRA FELADATAI A NÉPI DEMOKRATIKUS RENDSZERBEN

Drága barátaim,

a csehszlovák kormány nevében szívélyesen köszöntöm a Nemzeti Kultúra Kongresszusát, a cseh kultúra, tudomány és művészet mestereinek színejavát, mindazokat, akik itt megjelentek.

Engedjék meg, hogy néhány szóval kifejtsem kongresszusuk jelentőségét és általában megvilágítsam az értelmiség és a kultúra feladatait a népi demokratikus rendszerben.

Kongresszusuk jelentőségénél fogva csatlakozik a szakszervezetek és a földműves bizottságok nemrégiben tartott kongresszusaihoz. Fontosnak tartom e tény kiemelését, amely egymagában is szemléltetően mutatja az értelmiség és a kultúra helyzetét a népi demokratikus rendszerben. Ez a tény már egymagában is arról tanúskodik, hogy az értelmiség a népi demokrácia rendszerében nem a tőke szolgájának megalázó helyzetében van — mint a kapitalizmus körülményei között — hanem szervesen hozzátartozik az uralkodó néphez s a munkásokkal, földművesekkel és kisiparosokkal együtt az or-

ság birtokosa. A munkások és földművesek kongresszusai mellett éppen ezért az Önök kongresszusának is állást kell foglalnia államunk további útjához. A kultúra ügyét tekintve, kongresszusuk puszta ténye szintén azt mutatja, hogy a kultúra a népi demokráciában nem Hamupipöke, mint a kapitalizmus viszonyai között, hanem fontos része a nemzet erőfeszítésének, nemzeti szükséglet és mint ilyenről, az államnak kell róla gondoskodnia..

Ezért alaptalan az aggodalom az értelmiségnek és a kultúrának a népi demokráciákban elfoglalt helyzetével kapcsolatban. Ilyen alaptalan aggodalmaik és gondjaik főkép azoknak voltak, akik igyekeztek bizalmatlanságot kelteni új rendünkkel szemben, azoknak, akiknek érdeke fűződött ahhoz, hogy szakadék válassza el egymástól a kétkézi és szellemi dolgozókat, azoknak, akik fel akarták tartani és meg akarták hiúsítani előrehaladásunkat. E gonosz gondolatok terjesztőit februárban vasseprűvel távolítottuk el helyükről. Felszámoljuk az örökséget is, amelyet itthagytak, felszámoljuk az összes hamis nézeteket, amelyek ellentétet támasztanak a kétkézi és szellemi dolgozók között. Mindezeket a hamis nézeteket felszámoljuk, tekintet nélkül arra, vajjon rosszakarat vagy tudatlanság révén jöttek-e létre.

Azt hiszem, hogy most, amikor mély lélekzetet vettünk és határozott léptekkel elindultunk a jobb jövendő felé, világosan le kell szögeznünk álláspontunkat ebben a kérdésben is: új otthont építünk, olyat, amelyben valamennyien jól és megelégedetten élhetünk. Mérnök nélkül nem lehet házat építeni. Ezt tudniok kell mindazoknak, akik az építőmunká-

ban résztvesznek. Ennek megfelelően kell a mérnököt értékelni és jutalmazni is.

Engedjék meg, hogy a kérdés megvilágítása céljából emlékezetükbe idézzem a szocialista mozgalom egyik nagy történelmi tapasztalatát. A mult század kilencvenes éveiben, amikor Oroszországban még gyermekcipőben tipegett a marxista mozgalom, Lenin kemény harcot vívott az úgynevezett ökonomisták ellen, akik lebecsülték az ideológia szerepét a szocialista mozgalomban s azt hirdették, hogy a szocialista ideológia önmagától fejlődik ki az ösztönös munkásmozgalomból. Lenin rámutatott arra, hogy ez a nézet kártékony, hangsúlyozta, hogy a szocialista ideológia nem az ösztönös mozgalomból fejlődik ki, hanem a tudományból, amelynek hordozója a forradalmi értelmiség. Lenin rámutatott arra, hogy csak e két erő, a szocialista elmélet és a munkásmozgalom egyesítéséből keletkezhetik igazi marxista-szocialista párt, hogy csak ez esetben válik a szocialista gondolat hatalmas, anyagi erővé.

Leninnek ez a lángeszű gondolata, amely a Bolsevik Párt egyik alapköve volt és amely általában a szocializmus helyes magyarázatának egyik alapköve, világosan megmutatja azt a hatalmas szerepet, amelyet a szocializmus az értelmiségnek szán. A Szovjetunió szocialista gyakorlata teljes mértékben igazolja, milyen óriási jelentősége van az értelmiségnek a népi, szocialista államban.

Vegyük szemügyre, mire tanít bennünket sok itthoni tapasztalatunk, történelmünk. Nemzetünk minden haladó erőfeszítése szorosan összefügg a kultúra fejlődésével, sőt kevés nemzet életében jutott

a kultúrának oly hatalmas szerep, mint a mi nemzeteink történelmében.

Az írók, tudósok, tanítók, a színházak, a felvilágosult papok nálunk mindig a nép oldalán álltak, mindig nemzeti mozgalmaink első soraiban haladtak. Természetes, hogy ezt a hagyományt nemcsak nem adjuk fel, hanem tovább fogjuk erősíteni és fejleszteni.

Ezért mégegyszer ismétlem: népi demokratikus államunkban, a szocializmushoz vezető útunkon egyáltalában nincs és nem is lesz szó az értelmiség bármiféle lefokozásáról. Éppen ellenkezőleg, az értelmiség szerepe egyre nagyobb lesz, miután nincs kiszolgáltatva a tőkések kénye-kedvének, hanem résztvesz abban a munkában, amelyet egész népünk a társadalom érdekében folytat. Ebből következik az is, hogy a népi demokrácia gondoskodni fog arról, hogy értelmiségének tagjai minél nagyobb mértékben és minél jobban érvényesíthessék képességeiket, gondoskodni fog az értelmiségnek jelentőségéhez mért anyagi biztosításáról.

Így egész népünkkel együtt értelmiségünk előtt is a nagy, mondhatni, viharos alkotómunka távlatai nyílnak meg. Népi demokráciánknak, ha gyorsan akar előrejutni, sok tehetségre és ismeretre, sok új, bátor gondolatra és találmányra van szüksége gazdasági életünk kifejlesztéséhez, közigazgatásunk megjavításához, iskolaügyünk, tudományunk és művészetünk felvirágoztatásához. Igen sok jólképzett szakemberre, mérnökre és agronómusra, tudósra és pedagógusra, közigazgatási tisztviselőre és művészre van szükségünk. Az értelmiség egyrészé-

nek fölösleges voltával kapcsolatos probléma már régen a mult lomtárába került. A népi demokratikus államban, amelyet tudományos tervszerűséggel irányítanak, ilyesmiről szó sem lehet. Értelmiségünk új nemzedéke ezt a fogalmat már csak a lexikonokból fogja ismerni!

Az értelmiségnek mindenesetre tisztában kell lennie új helyzetével, új lehetőségeivel és azokat teljes mértékben ki kell használnia. Értelmiségünk dícséretére megállapíthatjuk, hogy eddigi építőmunkánkban és a történelmi nevezetességű februári napokban túlnyomó többségében a nép oldalára, a haladás oldalára állt. Ebben az irányban most következetesen tovább kell mennie. Most, amikor szemétdombra vetettük a tőkés rendszert, oda kell dobni sokat a mult szokásaiból, erkölcseiből is.

Ezek közé tartozik például az értelmiségnek az a hajlama, hogy elzárkózik más rétegektől és külön kasztot alkot. A tőkés rend idején ez védekezés volt a szolgaság megalázó érzése ellen, az volt a célja, hogy legalább látszólagos önállóság és szabadság légkörét teremtse meg az értelmiségiek számára. De ki elől kellene az értelmiséginek ma elzárkóznia? Kivel szemben kellene ma megvédenie úgynevezett „belső szabadságát" és „függetlenségét"? A nép elől?

Világos, hogy az ilyen hajlamok ma reakciós szerepet töltenének be, ismét arra irányulnának, hogy elválasszák egymástól a kétkézi és szellemi dolgozókat, hogy ismét fékezzék nemzeti fejlődésünket. Ma ennek az ellenkezőjére van szükség — a legszélesebbkörű őszinte együttműködésre és a tár-

sadalom becsületes szolgálatára. Aggodalom nélkül kell együtthaladniok a nép többi rétegével, aggodalom nélkül kell elvegyülniök a nép között, aggodalom nélkül kell átadniok a népnek ismereteiket és aggodalom nélkül kell fogadniok az értelmiség új tagjait is, azokat, akiknek nincsen ugyan egyetemi végzettségük, de annál nagyobb gyakorlati tapasztalatokkal rendelkeznek. A munkások, földmüvesek és értelmiségiek ilyen őszinte együttmüködését ma már sok üzemben, iskolában és munkahelyen láthatjuk. Ezzel kapcsolatban a legjobb tapasztalatokat szereztük. Meggyőződésem, hogy ha még nagyobb eréllyel látunk hozzá e kérdés megoldásához, hamarosan eltünnek mindazok az előítéletek, amelyek eddig még mindkét oldalon megmaradtak. Népünk valamennyi rétegének egysége így még szilárdabbá válik, népünk valóban egyetlen, testvériesen dolgozó családdá válik!

Ennyit akartam mondani az értelmiség kérdéséről általában. De engedjék meg, hogy néhány szót szóljak még új rendszerünk egyik nagy feladatáról, amely különösen közel áll kongresszusukhoz és amelyet szívesen neveznék a kultúra népiesítése feladatának. Ma nagyszabású, tervszerü munkába kezdünk, nemcsak népünk gazdasági felemelésére, hanem kulturális előbbrevitele érdekében is. Ez a cél, történelmi szempontból tekintve, kétségkívül új és felelősségteljes. Hogy népünket szellemi és erkölcsi tekintetben felemeljük, hozzáférhetővé akarjuk tenni számára a mult összes nagy kultúrkincseit és ki akarjuk tárni előtte a tudás és a szépség kapuját. Az egységes iskoláról szóló törvény, a

színház-törvény és más elökészületben lévő intézkedések mutatják, hogy teljes komolysággal láttunk hozzá e feladat megoldásához. Azt hiszem, hogy ebben a munkában a főszerepet értelmiségünknek és mindenekelőtt kultúrmunkásainknak kell játszaniok. Ez a szerep sokban hasonlít nemzetünk nagy felvilágosítóinak szerepéhez.

De a kultúra népiesítése nem lehet csupán közigazgatási feladat. Nemcsak arról van szó, hogy a már meglévő kultúrértékeket ismertessük meg a néppel. Népünknek a mai idő új kultúrájára, a mai idővel élő és a mai időt továbbvivő kultúrára van szüksége. Olyan kultúrára — tudományra, irodalomra, színházra, filmre, zenére — van szüksége, amelyet áthat az ország boldog jövőjébe vetett hit. amely megerősít bennünket munkánkban és küzdelmünkben, amely mutatja az előre vezető utat. Olyan kultúrára van szüksége, amely — és nem félek ezt kimondani — érthető és hozzáférhető s ezért közeli és értékes a nép számára. Valóban nem tudom, miért volna magasabbrendű a kiválasztott keveseket boldogító kultúra annál a kultúránál, amely az emberek százezreit és millióit ragyogja be és serkenti a nagy humanista eszmények felé vezető úton. Azt hiszem, hogy ez a második feladat mindenképpen magasabbrendű, de egyben sokkal nehezebb is. Ezt azonban őszintén be kell ismerni s félelem nélkül, merészen hozzá kell látni az alkotómunkához.

Úgy vélem, hogy ezen az úton kultúránk és művészetünk a legszebb módon vehet részt az új társadalom felépítésében és az új ember nevelésében. Ez az út méltó nemzeti hagyományainkhoz, ez

az út kultúránk új felvirágozásához és dicsőségéhez vezet. Ezen az úton haladni annyit tesz, mint megnyerni a nemzet szívét és kiérdemelni a nemzet háláját.

Drága barátaim, befejezem szavaimat. Olyan kijelentés hangzott itt el, hogy ez a kongresszus kultúránk új tavaszát jelenti. Gondoskodjunk valamennyien arról, hogy ez csakugyan így legyen! Legyen gondunk arra, hogy népünk életszínvonala oly magasra emelkedjék, hogy a kultúra mindennapi szükségletévé váljon. Legyen gondunk arra, hogy népünk számára hozzáférhetővé váljék a tudás és szépség minden forrása, hogy értelmiségünk élet- és munkafeltételei a legszélesebbkörü alkotótevékenységet tegyék lehetővé, hogy népünk megkapja az új idök tudományát és müvészetét is, olyan tudományt és müvészetet, amely kifejezi és továbbfejleszti a cseh és a szlovák nemzet dicsőséges új korszakát.

Köszöntöm haladó alkotó értelmiségünket, haladó nemzeti és népi kultúránkat és valamennyiüknek sok sikert kívánok további útjukon!

(A Nemzeti Kultúra Kongresszusán, 1946 április 11-én tartott beszéd.)

LÁSSUNK ÖRÖMTELI MUNKÁHOZ — TORZSALKODÁS ÉS VESZEKEDÉS NÉLKÜL

Polgártársak és polgártársnök, testvéreim, elvtársak és elvtársnök!

Ma a legnagyobbfokú bizalmat nyilvánítottátok irántam. Nemzetgyüléstek útján megválasztottatok a Csehszlovák Köztársaság elnökévé. Néhány órával ezelőtt a következő fogadalmat tettem a Nemzetgyülés színe előtt:

„Becsületemre és lelkiismeretemre fogadom, hogy hü leszek a Csehszlovák Köztársasághoz és annak népi demokratikus rendszeréhez. Kötelességeimet lelkiismeretesen és igazságosan fogom teljesíteni, a nép akaratának megfelelően, a nép és az állam érdekében. Meg fogom tartani az alkotmányt és egyéb törvényeket."

Ezt a fogadalmat, drága polgártársaim, tiszta lelkiismerettel tehettem ma. Most, a dicsőséges, történelmi nevezetességü február és a május 30-i, nem kevésbbé dicsőséges és történelmi nevezetességü választások után valóban kialakultak nálunk annak összes előfeltételei, hogy ebben az államban a nép akarata legyen a legfőbb törvény. Új Nemzet-

gyülésünk, kormányunk és valamennyi képviseleti szervünk összetétele és tevékenysége tényleges kifejezője és végrehajtója a csehszlovák nép akaratának. Ma az a helyzet, drága polgártársaim, hogy az elnöktől kezdve a legkisebb dolgozó emberig egységesek vagyunk és csak rajtunk, szorgalmunkon múlik, milyen gyümölcsöt hoz munkánk, milyen gyors ütemben haladunk előre a szocialista holnaphoz vezető úton.

Azt hiszem, erre büszkék lehetünk. Azoknak pedig, akik külföldön nem értenek meg bennünket, vagy egyenesen vádolnak, hogy nem vagyunk elég jó demokraták, ezt feleljük: erről szó sem lehet, urak! Nálunk még sohasem volt oly teljes a demokrácia, mint ma és sok olyan úgynevezett demokratikus állam akad, amely megirígyelheti a mi demokráciánkat!

Gondoljatok csak vissza, mi volt a helyzet nálunk nemcsak a megszállás alatt, hanem München előtt is. Népünk akkor nem volt saját országának és saját sorsának ura.

Elmondhatták-e akkor munkásaink, hogy ők az urak az üzemekben? Rabszolgák voltak bennük és nem urak! Örökké fenyegette őket a veszedelem, hogy a tőkésnek nem lesz szüksége rájuk és elbocsátja őket. Örökké fenyegette őket a veszedelem, hogy a tőkés, gyarapítani akarván hasznát, leszállítja munkabérüket. Ha védekeztek, ha sztrájkoltak, akkor az állam szervei, a rendőrök és csendőrök nekitámadtak és a sztrájktöröket védelmezték.

Talán földmüveseink a falvak urai voltak? Dehogyis. A nagybirtokosok maroknyi csoportja

volt az úr. Az ő akaratukat hajtotta végre a járási főnök, aki a maga járásában a legnagyobb úr volt és csakugyan úgy viselkedett, mint valami török basa. A végrehajtó, aki a csendőr kíséretében valaha oly gyakran látogatta meg kisparasztjainkat és kisiparosainkat, szintén nem azt bizonyította, hogy országunkban a nép akarata volt a legfőbb törvény.

Így visszaemlékezhetnénk a munkanélküliek éhségtüntetéseire, amelyek ellen rendőrséget küldtek ki, visszaemlékezhetnénk arra, hogy a szegény rétegekből kikerült fiatalok előtt zárva voltak a közép- és főiskolák, visszaemlékezhetnénk arra, hogy a nép őszinte szószólóit és védelmezőit börtönbe vetették. Végül visszaemlékezhetnénk arra is, hogy a München-előtti köztársaság szervei, amelyek oly embertelenül léptek fel a néppel szemben, magasabb utasítás alapján védelmükbe vették a henleinista összeesküvőket s a cseh és szlovák fasisztákat. visszaemlékezhetnénk arra, hogy az áruló uralkodóréteg azután kiszolgáltatta országunkat a német megszállók kénye-kedvének, népünket pedig a rabszolgaságnak és a pusztulásnak. Ez bizony nem a nép akarata szerint és nem a nép érdekében történt.

Ilyen demokráciánk ma már nincs. De van jobb, igazi népi demokráciánk, amelyet sok keserű megpróbáltatás és súlyos áldozat árán vívtunk ki. Ma olyan demokráciánk van, amelyben az üzemek a nép tulajdonában vannak és az egész lakosság érdekében dolgoznak. Olyan demokráciánk van, amelyben a föld a parasztoké — akik azt megmüvelik — amelyben a kisiparosnak nem kell félnie sem a kar-

tellektől, sem a monopóliumoktól, sem pedig a végrehajtótól. Ma olyan demokráciánk van, amelyben a műveltség mindenki számára elérhető, amelyben az értelmiség szabadon alkothat és szárnyalhat, amelyben az ifjúság előtt nyitva áll minden út. Olyan demokráciánk van, amelyben a Nemzeti Közbiztonsági Testület nem a nép réme, hanem a nép és az állam védelmezője az ellenséggel és a felforgatókkal szemben. Olyan demokráciánk van, amelyben egy családot alkotnak az összes dolgozók, mégpedig — mint már mondottam — az elnöktől kezdve a legegyszerűbb dolgozó állampolgárig.

Így fest tehát ma új csehszlovák népi demokráciánk. Soha többé nem adjuk oda semmiért a világon, semmiféle tál lencséért, ha kezdetben bármily zsírosan készítenék is el!

De természetes, drága polgártársaim, testvéreim, elvtársak és elvtársnők, hogy minden joggal kötelesség is jár együtt. Tudjuk, hogy a munka magától nem készül el, a gabona önmagától nem kerül magtárakba, a szén önmagától nem kerül felszínre a bányából. Nagy tévedés volna, ha népi demokráciánk fölötti örömünkben ölbe tennénk a kezünket. Leraktuk az új köztársaság jó, megbízható alapjait és megkezdtük az építőmunkát. Most tovább kell építenünk, hogy otthonunk minél szebb legyen, hogy valamennyien jól és boldogan élhessünk benne. Vagy más szóval: jó csemetét jó talajba ültettünk; most öntözgetni, ápolgatni, a kártevőktől óvni kell, hogy minél gazdagabb virágzásnak induljon és minél jobb gyümölcsöt teremjen.

Ezért, polgártársaim — munka vár reánk.

Békés, örömteli munka, torzsalkodás és veszekedés nélkül, olyan munka, amelyet dalolva, jókedvüen végzünk. Elvégre minden gazda, minden gazdasszony arra törekszik, hogy háza tiszta és csinos legyen.

Nem csekélység, amit munkásainktól kívánunk: a kétéves tervet október 28-ig be akarjuk fejezni, hogy azután minél eredményesebben indítsuk el az ötéves tervet. Nem csekélység az sem, amit földmüveseinktől kívánunk: hogy elegendö élelem legyen mindenki számára, hogy ne legyünk kénytelenek oly sok árut külföldre vinni, hanem ehelyett népünknek adhassuk idehaza. Nem csekélység, amit értelmiségünktöl kívánunk: új, merész találmányokat és munkamódszereket, egyszerü és gyors hivatali ügyvitelt és azt a dalt is, amelynek hangjainál menetelni és dolgozni fogunk. Kisiparosainktól és kiskereskedöinktöl azt kívánjuk, hogy miközben oly sokat dolgozunk majd, gondos munkával lássanak el bennünket. Szóval valamennyien, csehek és szlovákok, férfiak, nök és fiatalok, nagy feladatok elött állunk. Ezeket a feladatokat megoldjuk. Egységesen és összefogva a haza és egymás iránti szeretetben, meg fogjuk oldani feladatainkat!

Igen, összefogva és szorgalmasan fogunk munkálkodni nemzeti feladataink megvalósításán. Megszilárdítjuk és tökéletesítjük népi demokratikus rendszerünket. Kifejlesztjük és megörizzük szövetségünket a testvéri Szovjetunióval, valamint a többi szláv és népi demokratikus állammal — azokat a szövetségeket, amelyek megbízhatóan óvnak bennünket München megismétlödésétöl. Ez a mi utunk

a felvirágozáshoz és jóléthez, szabadságunk és függetlenségünk megtartásához és biztosításához, ez a mi utunk a szocializmushoz.

Drága polgártársaim, mint megfogadtam, ebben a munkában mindíg veletek leszek és hiszem, hogy ti valamennyien velem és a kormánnyal lesztek s így megtartjuk és még jobban megszilárdítjuk február nagy vívmányát — a városok és falvak dolgozó népének egységét.

Engedjétek meg ezért, hogy köszönetet mondjak nektek és a Nemzetgyülésben helyet foglaló képviselőiteknek az irántam tanúsított bizalomért és hogy egyre szebb és boldogabb jövőt kívánjak nektek és egész köztársaságunknak.

Éljen a csehszlovák nép! Őrizze meg tiszteletben az ösök hagyatékát és mindazokét, akik életüket áldozták a haza szabadságáért, gyarapítsa e hagyatékot buzgó munkája révén új dicsőséggel!

Éljen a szláv nemzetek, valamennyi népi állam és a világ valamennyi demokratájának testvéri szövetsége, amely a béke és a népek közötti megértés zászlóvivője!

Éljen és virágozzék a Csehszlovák Köztársaság, mint a szabadság és haladás országa, mint összes polgárainak boldog otthona!

(A köztársaság elnökének beszéde, megválasztása után, 1948 június 14-én, a prágai Várban.)

SZOROS KAPCSOLAT A NÉPPEL: A TUDOMÁNYOS MUNKA LEGSZILÁRDABB ALAPJA

Tisztelt uraim!

Őszintén köszönöm üdvözletüket és jókívánságaikat. Engedjék meg, hogy én is sok sikert kívánjak további munkájukhoz. Világos ugyanis, hogy most új és nagy feladatok hárulnak Önökre, hiszen nemzeti életünk mai nagy építőmunkájából a kultúra dolgozóinak, főiskoláinknak is ki kell venniök részüket.

Remélem, régen letűnt az a tévhit, hogy a népi rendszer, a szocializmus nivellálni akarja a társadalmat és ezért nem mozdítja elő a főiskolai oktatást. Ez, őszintén szólva, nagy ostobaság. A népi állam, amely egyenesen meg akarja gyorsítani a társadalom fejlődését, amely gyors ütemben és tervszerűen emelni igyekszik a társadalom gazdasági és erkölcsi színvonalát, ezt csak akkor teheti meg, ha minden téren kiválóan képzett értelmiséggel rendelkezik. Így tehát nem arról lesz szó, hogyan csökkentsük az értelmiségiek számát és hogyan süllyesszük életszínvonalát, hanem arról, hogyan

növeljük számát, hogyan tökéletesítsük, javítsuk, emeljük szakképzettségét.

Remélem örökre eltünt a másik tévhit is, mintha a népi rendszer, a szocializmus megbilincselné, uniformizálná és szabadságában korlátozná a tudományt és a kultúrát. Természetesen ez is ostobaság. A népi államnak olyan tudományra és kultúrára van szüksége, amely az eddiginél nem szegényebb és egyoldalúbb, hanem ellenkezőleg, sokkal gazdagabb, sokkal lombosabb, jóval sokoldalúbb, mint eddig volt. Ha azt akarjuk, hogy a tudomány és a kultúra ilymódon fejlödjék ki, természetes, hogy biztosítani kell számára a kutatás és a kísérletezés szabadságát, természetes, hogy ilyen tudományt el sem lehet képzelni lebilincselt tagokkal, hanem csakis magasbaemelkedő szárnyakkal.

A mai időszak nagy kötelességet ró főiskoláinkra, azt, hogy becsületesen, legjobb tudásuk szerint szolgálják a népet, hogy ne holmi arisztokráciát neveljenek — amely magas lóról tekint az úgynevezett „szennyes tömegre" — hanem népi értelmiséget, amely a nép szolgálatában látja legfőbb hivatását.

A néppel és a nép érdekeivel való szoros kapcsolat nem jelent nehezéket vagy kellemetlen kötelességet. Ellenkezőleg, ez a tudományos munka legszilárdabb alapja, ez ad a tudományos munkának konkrét értelmet, célt és kiapadhatatlan új erőtartalékokat. Sőt, eszményi helyzet ez a tudomány és a művészet fejlödése szempontjából: nem kell többé a tökés kizsákmányolók kényét és szeszélyeit szol-

gálni, hanem öntudatosan és szeretettel kell munkálkodni a nemzet és az állam jólétének emelésén.

Ilyen főiskolákat akarunk. Ebben a szellemben kell átépítenünk a főiskolai oktatást. Szilárd a hitem, tisztelt uraim, hogy Önökben megvan a kellő akarat és képesség e feladatok megoldására és ígérem, hogy munkájukban segítséget fogok Önöknek nyujtani.

(A főiskolák képviselőihez 1948 június 23-án intézett beszéd.)

A MUNKÁSOSZTÁLYBÓL KIKERÜLŐ ÚJARCÚ ÉRTELMISÉGRE VAN SZÜKSÉGÜNK

Helyes, hogy mindenekelőtt a munkából való elmaradás, a fluktuáció és mindenféle felületesség felszámolására összpontosítottátok figyelmeteket. Olyan rés ez, amelyen keresztül nemzeti vagyonunk jelentékeny része ment és megy ma is veszendőbe. Ezt a rést viszonylag könnyen és minden különösebb befektetés nélkül be lehet tömni. De ezenkívül tovább is kell menni és a munka termelékenységének fokozására kell törekedni. Ez nem igényel több fáradságot, hanem csak több jeleményességet. Ez nem jelent például túlórázást, látástól-vakulásig való munkát, hanem azt követeli, hogy a munkaidőt jól használjuk ki. Ezt, természetesen, meg kell szervezni. A munka termelékenységét a munka jobb megszervezésével, az emberi értelem és az üzemi berendezések tökéletesebb kihasználásával kell fokozni.

Az ötéves terv folyamán nagy beruházásokat eszközlünk, hogy egyrészt megújítsuk azt, ami már elhasználódott, másrészt, hogy még jobban kiszélesítsük termelésünk apparátusát. Meggyőződésem,

hogy a gépekben és a berendezésekben már most annyi rejtett tartalékkal rendelkezünk, hogy a munka jó megszervezésével fokozhatjuk a termelékenységet. Munkálkodjatok ebben az irányban és amint sikerül felszámolnotok az üzemek „vándormadarait" és a „hivatásos betegeskedőket", a munka termelékenységének fokozására irányuló igyekezet valóságos mozgalommá fog fejlődni.

Ezen a téren nagy segítséget nyujt az egészséges becsvágy is. Meg kell majd reformálnunk ipari oktatásunkat olyanformán, hogy lehetővé tegyük munkásifjúságunk gyorsabb előrehaladását, azt, hogy minél előbb megszerezhesse nemcsak a mesterek és müszaki alkalmazottak szakképzettségét, hanem a vezető mérnökökét is.

Sok igazság van abban, amit a Českomoravská Kolben-Danek üzemben dolgozó elvtársak írnak, hozzám intézett levelükben, amikor azt mondják: „Ne a tábornokokból csináljatok elvtársakat, hanem az elvtársakból tábornokokat." Ez azt jelenti, hogy a munkásifjúság tagjaiból gyors ütemben olyan új értelmiséget, saját értelmiségünket kell nevelni, amely összeforrott a néppel, a munkásosztállyal.

Hangsúlyozni kívánom — és ez a szerencsés jelenségek közé tartozik — hogy a régi müszaki értelmiség jelentékeny része híven szolgálja új gazdaságunkat. Egyesek több, mások kevesebb öntudatossággal, de nagyjában-egészében mégis csak szolgálják. Ez azonban nem elegendő. Az öregek kihalnak s nekünk új és egyre több értelmiségire van szükségünk.

Nálunk gyakran hangoztatták, hogy kis nem-

zet vagyunk és hogy az ügyvédek, orvosok és mérnökök amúgyis szerény viszonyok közül, munkáscsaládokból kerültek ki. Ez csak részben igaz, mert ha ezek az emberek „karrierre" vágytak, kénytelenek voltak a tőkéseket szolgálni és így renegátjaivá váltak az osztálynak, amelyből származtak. Most újarcú, a munkásosztályból kikerülő értelmiségre van szükségünk, olyanra, amelynek nem kell leküzdenie régi előítéleteit és amelynek nincs oka rá, hogy otthagyja a munkásosztályt, hanem minden oka megvan rá, hogy továbbra is a munkásosztály tagjának érezze magát. Ez elsősorban a műszaki értelmiségre vonatkozik, de a hadsereg és a Nemzeti Közbiztonsági Testület tisztikarára és természetesen az egész értelmiségre is vonatkoztatható.

Ezen a téren a Cseh Ifjúsági Szövetség együttműködésére is számítunk. Az ifjúság joggal követeli, hogy teremtsünk rendet a főiskolai oktatás terén, hogy lehetővé váljék ifjaink gyors kiemelkedése. Természetesen, minden egyes ifjúnál ennek az az előfeltétele, hogy valóban tanuljon.

(Részlet a munkásifjúság képviselőihez 1948 október 2-án intézett beszédből.)

A SAJTÓ FELADATAI

Drága barátaim, kartársak és kartársnők!

Szívélyes üdvözletem .küldöm a csehszlovák újságírók I. kongresszusának. Nagy figyelemmel követtem a kongresszus előkészületeit, mert kongresszusukat politikai életünk fontos eseményének tekintem és természetesen azért is, mivel személyileg hozzám közelálló dologról van szó, miután az asztalosság mellett az újságírást második mesterségemnek tartom.

Engedjék meg ezért, hogy a küldöttségükkel tegnap folytatott beszélgetés után mégegyszer kiemeljem azt a gondolatot, amelyet a kongresszus szempontjából nagyjelentőségünek tekintek: örökre végetért az az időszak, amikor az olvasó tulajdonképpen a sajtó áldozata volt, amikor a sajtónak az volt a feladata, hogy lehetetlenné tegye az olvasó tájékozódását és elbutítsa, úgy, ahogyan ezt az uralkodó tőkésosztály kívánta. Ma egészen mások a sajtó feladatai. Új, népi rendszerünkben a sajtó a nép nemzeti, állami és erkölcsi nevelésének egyik legfőbb tényezője, építőmunkánk egyik legtevéke-

nyebb segítőtársa. Ez már nem koholt szenzációkat és az olvasó idegeinek felkorbácsolását, nem konkurrens vetélkedést jelent, mint valaha, hanem az igazságnak megfelelő, tárgyilagos hírszolgálatot, módszeres öntudatosító és nevelő munkát, amelynek keretében az egyes lapok az olvasók különböző rétegeinek szempontjait és érdeklődési körét helyezik előtérbe.

Sajtónk már rálépett erre az útra és kitünt, hogy a lapok példányszáma nemcsak hogy nem süllyedt, hanem nőttön nő. Ez örvendetes bizonyítéka annak, hogy olvasóink igényesek, nem kívánják a buta szenzációkat, a sajtó iránti érdeklődésük ugyanolyan mértékben növekszik, mint a sajtó komolysága. Sajtónk új útra lépett. Ezen az úton azonban szilárdan és merészen kell tovább haladnia. Ez természetesen fokozott követeléseket támaszt újságíróinkkal s azok felelősségérzetével és képzettségével szemben is. Meggyőződésem, hogy újságíróink — akik számára nemzeti történelmünkben oly nagyszerű mintaképek akadnak, mint Havliček és 1848 többi demokratikus újságírója, a mi idöszakunkban pedig Šverma és Fučik — meg fognak felelni nagy feladataiknak és munkájukat Havliček, Šverma és Fučik erkölcsi lelkesedésével és odaadásával fogják végezni.

Legyen tehát a csehszlovák újságírók I. kongresszusa valóban történelmi jelentöségü mérföldkö újságírásunk új útján.

(A csehszlovák újságírók I. kongresszusához 1948 október 22-én intézett levél.)

ALOIS JIRÁSEK MŰVÉNEK JELENTŐSÉGE

Miniszter urak, Elnök úr!

Azért hívtam meg Önöket, hogy közösen tárgyaljunk egy kulturális feladatról, amelyet ma bizonyára valamennyien rendkívül időszerűnek találunk. Ez a feladat: hogy a mai időszakban aláhúzzuk Alois Jirásek, nagy nemzeti, népi írónk művének jelentőségét és e nagy író könyveit népünk kezébe adjuk.

Ezért köszönettel fogadtam a közoktatásügyi miniszter úr kezdeményezését, hogy a Hvězda-kastélyt Alois Jirásek-múzeummá alakítsuk át, amely múzeum megmutatná egyrészről Jirásek életét és művét, másrészről azokat a korszakokat és eseményeket, amelyek Jirásek műveiben szerepelnek. Már utasítottam is az elnöki hivatalt — amely a kastély kezelője — hogy az épületet ürítse ki és gondoskodjék a szükséges tatarozási munkálatok elvégzéséről. Valóban szerencsés gondolat, hogy a Hvězda-kastélyt kultúránk zarándokhelyévé tegyük s hogy éppen ott, a Fehérhegyen állítsunk emlékművet eleven, történelmi dicsőségünknek.

Ugyanakkor azonban egy másik, ezzel összefüggő feladattal akarom megbízni Önöket, uraim. Azzal, hogy elökészítsék és megvalósítsák Jirások válogatott müveinek népi kiadását. Tekintve, hogy Jirások müveinek kiadását a megszállás alatt betiltották, mostanában igen kevés Jirások-mü van a könyvpiacon és a könyvtárakban. Mi azonban nem akarjuk, hogy népünk kevesebbet olvasson Jirásektől, mint azelött, ellenkezőleg azt akarjuk, hogy minél gyakrabban forgassa Jirások könyveit, azt akarjuk, hogy Jirások népünk még szélesebb rétegeihez jusson el. Különösen ifjúságunknak, amelynek müvelödését a megszállás annyira megnyomorította, van szüksége arra, hogy merítsen Jirások alkotásainak gazdag forrásából. Ezért minden bizonnyal helyes, hogy Jirások fő művei mihamarabb nagy példányszámban és olcsó áron jelenjenek meg.

Egyben hangsúlyozni kívánom, hogy ezzel az akcióval meg kellene kezdődnie hagyományaink és kulturális örökségünk nagy és bíráló átértékelésének. A nemzeti multhoz való kapcsolatunk rendkívül eleven és igyekszünk minél többet tanulni a multból. Arról van szó azonban, hogy azok felé a történelmi időszakok felé tájékozódjunk, amikor nemzetünk elörehaladt, hogy nemzetünk és kultúránk haladó, felszabadító hagyományai felé tájékozódjunk. Így például nem a fehérhegyi csatát követő időszakot tekintjük nemzeti felvirágzásunk korszakának, amint azt a Pekař-féle reakciós történészek és írók állították, hanem a huszitizmus és a felvilágosodás korát tekintjük történelmünk legfényesebb fejezeteinek és a magunk mintaképének. A

fehérhegyi csata utáni korszak hagyományainak követői és neveltjei münchenesek, kollaboránsok és árulók voltak. Szabadságharcosaink, akik szembefordultak a német megszállókkal, Tabor nyomdokain haladtak. Tabor és a nemzeti megújhodás hagyományainak szellemében építjük új, népi államunkat is. Azért szeretjük Jiráseket, azért áll hozzánk közelebb, mint a régi tőkés társadalomhoz — mivel müveiben mesteri módon mutatta meg, mely hagyományok vezetnek bennünket előre, nemzetünk szabadsága és felvirágzása felé. Jirásek müve megtanít arra, hogy helyesen értékeljük multunkat, megerősíti nemzeti öntudatunkat, történelmi derülátással és a nép alkotóerejébe vetett hittel tölt el bennünket.

Kétségtelen, hogy ezeket a tulajdonságokat ma erősítenünk kell népünkben, hogy népünk annál nagyobb öntudattal és lelkesedéssel építse nagyszerü jelenünket és még nagyszerübb és dicsőségesebb jövönket. Ezért is kétségtelen, hogy Jirásek müvének jelentősége ma nagyobb, mint bármikor ezelőtt. A Jirásek-akció ezenfelül világos bizonyítéka lesz annak, hogy — noha minden erőnket a gazdasági felépítés feladataira, az ötéves terv teljesítésére összpontosítjuk — nem feledkezünk meg a kultúra továbbépítéséről sem és hogy a gazdasági feladatokhoz nálunk mindíg elválaszthatatlanul hozzákapcsolódik a nép lelkének gondozása, az új ember nevelése.

Meggyőződésem, uraim, hogy a különböző szervezetekkel és az összes kultúrmunkásokkal együttmüködve, sikerül megoldanunk a magunk elé tüzött

feladatot. 1951-ben, Alois Jirásek születésének századik évfordulóján, megnyithatjuk a Jirásek-múzeumot, befejezhetjük Jirásek müveinek kiadását. Ezzel nagy lépést teszünk azon az úton, amely kulturális örökségünk átértékeléséhez s új népi és szocialista kultúránk felépítéséhez vezet.

(Dr. Zdeněk Nejedlý közoktatásügyi miniszter, Václav Kopecký, tájékoztatásügyi miniszter és Dr. Albert Pražák, az Alois Jirásek Társaság elnöke kihallgatása alkalmával, 1948 november 10-én, tartott beszéd.)

FEBRUÁR ÓTA A SZOCIALIZMUSHOZ VEZETŐ ÚTON

Elvtársak és elvtársnők!

Csaknem kilenc hónap mult el az emlékezetes február óta, amely minden bizonnyal fontos határkő államunk és nemzeteink történetében. Ez idő alatt sok minden megváltozott éspedig alaposan. Ezeknek az alapvető változásoknak egyik szemléltető bizonyítéka Pártunk Központi Bizottságának mai ülése is. Nagyjelentőségü maga az a tény, hogy a Központi Bizottság mai ülését a prágai Várban tartja. Jelentős tény, hogy ezen az ülésen körünkben üdvözölhetjük azokat az elvtársnőket és elvtársakat, akik a szociáldemokrata párthoz tartoztak; pártjaink egyesültek és a marxizmus-leninizmus alapján egységes munkáspárt alakult. Végül jelentős tény, hogy szlovák elvtársainkat most már nem vendégekként, hanem az egész állam területére kiterjedő egységes Kommunista Párt tagjaiként köszönthetjük. Ha semmi egyébre nem hivatkozhatnánk, az említett három tény is megmutatná, mily mélyreható változások mentek végbe az elmult kilenc hónap alatt. Nem vitás, hogy ezeket a vál-

zásokat, akárcsak a többi változást, éppen február tette lehetővé. Ezért a Központi Bizottság mai ülésén is újra vissza kell térnünk a februári események értékelésére és felmérésére.

Nem egyes részletkérdésekre akarom most figyelmeteket ráirányítani, hanem azokra a legfőbb és legfontosabb körülményekre, amelyek februárt valóban februárrá tették.

Mindenekelőtt és elsősorban: február igazolta pártunk főirányvonalának helyességét, különösen 1945 májusa óta. Mint ismeretes, 1945 májusában új útra tértünk, hogy népi demokratikus köztársasággá építsük ki a Csehszlovák Köztársaságot. 1945 májusától 1948 februárjáig útunk rendkívül nehéz volt. Ezen az úton nem tudtunk mindig és mindenütt hiánytalan, pozitív eredményeket elérni és felmutatni. Nem csoda tehát, ha itt-ott, saját sorainkban is, különösen a február előtti utolsó időszakban, amikor a reakció egyre szemérmetlenebbül emelte fel a fejét, néha türelmetlenség, sőt kételkedés nyilvánult meg aziránt, vajjon 1945 májusában és azután helyes úton haladtunk-e.

Mindezekre a kétkedésekre és kérdésekre egyértelmű feleletet adott február. Igazolta 1945 május óta folytatott egész politikánk helyességét. Mert csak az eredmény határozza meg a munka helyes voltát.

Miután februárban győzelmet arattunk, egyes elvtársak részéről olyan kérdések hangzottak el, vajjon nem fecséreltük-e el fölöslegesen az 1945 májusa és 1948 februárja közötti egész időszakot.

Egyesek ilyeneket mondtak: „Amit 1948 februárjában véghezvittünk, azt már 1945 májusában kellett volna megcsinálnunk, akkor nem lettek volna további gondjaink!" Nagy hiba volna, ha ennek a felfogásnak árnyéka is megmaradna soraink között. A Pártnak s vele együtt az egész nemzetnek, népünk valamennyi rétegének föltétlenül végig kellett járnia az 1945 májusa és 1948 februárja közötti csaknem három esztendős iskolát, hogy lehetővé váljék az, ami februárban történt.

Ha szemügyre vesszük azokat a nagy feladatokat, amelyek februárban Pártunkra hárultak s ha ezeket összemérjük Pártunk 1945-ös lehetőségeivel, úgy tisztán látjuk, hogy akkor képtelenek lettünk volna ezeket a feladatokat megoldani. De nemcsak erről van szó! Mire volt elengedhetetlen szükségünk a februári győzelemhez? Arra, hogy elszigeteljük a reakciós elemeket, arra, hogy a nemzet megismerje a reakciót, keresztüllásson rajta és tudja, kivel áll szemközt. 1945 májusában elszigeteltük a nemzeten belül a kifejezett kollaboránsokat, Stříbrný és Berán híveit, a nyilt müncheneseket és a németek szekértolóit. Ezeket el is távolítottuk helyeikről. De a nemzet akkor még nem tudta, ki és mi áll Zenkl, Stránský, Šrámek, Lettrich, Majer mögött és azoknak a politikai pártoknak és csoportoknak a képviselői mögött, amely pártok és csoportok lépésről-lépésre a reakció oldalára álltak át. Ehhez időre és a nemzet széles rétegeinek saját tapasztalataira volt szükség. 1945 májusában a tömegek még nem tudták volna mindezt megérteni.

Ha tehát csak ezt a két körülményt vesszük:

egyrészt pártunk erejét, tapasztalatait és képességeit 1945 májusában azon feladatok megoldására, amelyeket 1948 februárjában oldott meg, másrészt a reakció elszigetelésének kérdését, már ebből is láthatjuk, hogy az 1945 májusa és 1948 februárja közötti időszakra feltétlenül szükség volt.

Ha tanulni akarunk a jövőre nézve a februári eseményekből, tudatosítanunk kell magunkban ezeket a tényeket, tudnunk kell, hogy február igazolta azt a főirányvonalat, amelyet Pártunk 1945 májusa óta követett.

A másik tény az, hogy februárban szétzúztuk a reakció kísérletét, amely a második világháború után elért forradalmi vívmányok felszámolására irányult. Nem egyszer beszéltünk arról a hasonlatosságról, amely 1948 februárja és 1920 decembere között van. Helyes volt emlékeztetni 1920 szomorú időszakára, amikor csaknem egy emberöltőre dőlt el a köztársaság sorsa. Meg kellett mutatni népünknek, miben rejlett akkor a hiba, mi az, aminek nem szabad megismétlődnie, nehogy a burzsoáziának 1948-ban is sikerüljön az, amit 1920-ban elért. Ha azonban megvizsgáljuk a kérdést, miben is hasonlít 1920 decembere 1948 februárjához, azt látjuk, hogy ez a hasonlatosság csak abban mutatkozik meg, hogy a reakció mindkét esetben nagy célokat tűzött maga elé. Ezzel azonban ki is merül az egész hasonlatosság. 1920-ban a reakció megvalósította céljait, mivel akkor elég ereje volt terveinek végrehajtásához. Ezzel szemben 1948-ban, amikor a burzsoázia ugyancsak messzemenő célokat tűzött maga elé, már nem rendelkezett a célok megvalósításához

szükséges eszközökkel és lehetőségekkel. Ez az alapvető különbség 1948 februárja és 1920 decembere között. Kétségtelen, hogy a burzsoázia meg akarta ismételni 1920. évi üzelmeit. Ez az államcsíny tervezőinek teljes politikai rövidlátását és tehetségtelenségét mutatja, mivel 1948-ban egészen mások voltak az erőviszonyok.

Mi volt az alapvető különbség az erőviszonyok tekintetében? 1918-ban látszólag nyugatról jött a Habsburgok igája alól történt nemzeti felszabadulásunk. Mi tudjuk ugyan, hogy Ausztria-Magyarország szétzúzásának s ezzel együtt a Csehszlovák Köztársaság életlehetőségének kezdetét a Nagy Októberi Szocialista Forradalomban kell keresnünk, akkor azonban ez az igazság még nem volt oly nyilvánvaló és annyira bebizonyított. A Szovjetunió akkor egymaga élet-halálharcot folytatott a beavatkozókkal, puszta létéért küzdött és ezért nem nyújthatott nekünk közvetlen segítséget.

Ma egészen más a helyzet. Az, hogy a német fasiszta megszállás alól történt felszabadításunk keletről jött, annyira világos, hogy minden ezzel kapcsolatos vita nevetségessé válik. Kudarcot vallott a tőkés államok minden számítása, hogy a Szovjetunió meggyengülve kerül ki a háborúból és ezért elveszti politikai súlyát. A Szovjetunió — jóllehet a hitleri Németország elleni háborúban a küzdelem főterhét és áldozatát viselte — megerősödve került ki a háborúból. A tőkések a második világháború végén sokhelyütt elvesztették a kormányhatalmat, amint azt Sztálin elvtárs 1939-ben előre megmondta.

1948 februárjában egészen mások voltak a nemzetközi erőviszonyok, mint 1920-ban.

A másik lényeges különbség abban rejlett, hogy akkor — 1920-ban — bár nagy és befolyásos Szociáldemokrata Párt működött nálunk, nem volt valóban osztálytudatos, bolsevik módon fejlett, a marxizmus-leninizmus elméletére és gyakorlatára támaszkodó munkáspártunk. Éppen akkor állt be a szakadás a munkásosztály soraiban. A vezetők egyrésze közvetlenül a burzsoázia állásaiba ment át. A munkásosztály a szociáldemokrata vezérek árulása miatt nem arathatta le az Osztrák-Magyar Monarchia elleni küzdelmének gyümölcsét és ezért történhetett meg, hogy a nemzeti felszabadító küzdelem irányítása a burzsoázia kezében maradt. A munkásosztálynak 1920-ban nem volt bolsevik, marxista-leninista pártja, amely nem rendeli alá politikáját a burzsoázia érdekének, amely tudja, mit akar, amely ismeri az osztályharc lenini stratégiáját és taktikáját és amely minden nehézség ellenére végülis győzelemre tudja vinni a munkásosztály ügyét a burzsoázia ügyével szemben. Ebben rejlik a másik fő oka annak, hogy februárban győzelmet arattunk.

Meghozta gyümölcsét annak a huszonnyolc esztendőnek minden keserű tapasztalata, amelyet 1920 óta szereztünk, meghozta gyümölcsét az egész fejlődés, amely az 1920 decemberében szenvedett vereség után a Kommunista Párt megalakításával s a marxizmus-leninizmus elsajátításával kezdődött. Meghozta gyümölcsét az üldöztetések, megaláztatások, a münchenesek és a megszállók elleni küzdel-

mek hosszú sora, amelyben 1945 dicsőséges májusáig részünk volt, meghozta gyümölcsét az a munka, amellyel Pártunkat létrehoztuk, megacéloztuk, szerveztük és vezettük. A régi elvtársak, akik végigcsinálták a harcot és átmeneti vereségek nehéz időszakát, ma elégtétellel állapíthatják meg: „Munkánk nem volt hiábavaló." E munka, Pártunk megacélozása nélkül nem értük volna el a februári győzelmet.

A harmadik kérdés, amelyet fel kell tennünk: hogyan készült fel a februári eseményekre az ellenség és mit tettünk mi? Tulajdonképpen már az 1946-os választások óta láttuk, hogy a kormányban ülő reakciós tényezők mindinkább egy tömböt alkotnak a kormányon kívül álló reakciós tényezőkkel és azoknak a reakciós csoportoknak, amelyek 1945 májusában nem kaptak törvényes megszólalási lehetőséget, módot adnak rá, hogy sajtójukban, pártszervezeteikben megszólalhassanak és maguk is e reakciós erők szószólóivá válnak. A reakciónak, amely érezte, hogy a hatalom egyre inkább kicsúszik a kezéből, ez volt a jelszava: minél rosszabbul mennek a dolgok, annál jobb. Míg a kommunisták és velük együtt a többi pártban elhelyezkedett tisztességes emberek a háborúutáni nehézségek leküzdésére törekedtek, fáradságos munkát végeztek a kormányban, a szakszervezetekben, a nemzeti bizottságokban, az üzemekben és a termőföldeken, addig a reakciósok azt tekintették főfeladatuknak, hogy mindent elrontsanak, meghiúsítsanak, lehetetlenné tegyenek, elgáncsoljanak, ennek a jelmondat-

nak az alapján: minél rosszabbul megy a nép sora, annál jobbak a reakció kilátásai.

Nagyon tanulságos, hogy a reakció mily hihetetlen demagógiához folyamodott. Amikor a beszolgáltatott gabonáért fizetendő árak meghatározásáról, az állami tisztviselők illetményeiről vagy a bérek, nyugdíjak és ellátási járulékok megállapításáról volt szó, az volt a szabály, hogy ha mi 100-at mondtunk, ők 150-et, ha mi 120-at, úgy ők 200-at mondtak és így tovább. Hasonló aljas demagóg és túllicitáló módszerekkel dolgozik még ma is a reakció lent, a kisemberek között, hogy meghiúsítsa gazdasági életünk konszolidálódását.

A reakció tehát februárban egyrészt gazdasági felforgatással, a gazdasági feladatok szabotálásával, a kormány munkájának szabotálásával, a legszemérmetlenebb demagógia igénybevételével készült elő a februári eseményekre.

A reakció ugyanakkor a Nemzeti Arcvonal felbomlasztásával és a kommunisták elszigetelésével próbálta eleve, még a parlamenti választások előtt elérni az erőviszonyok eltolódását.

Elsősorban kell megemlíteni azt a hadjáratot, amely a Szociáldemokrata Pártban a baloldal, Fierlinger elvtárs ellen folyt, a brnói kongresszus körüli hadjáratot, amelynél szennyesebbet alig ismerünk. A reakció azt hitte, hogy ilyen áskálódásokkal sikerül elszigetelnie a kommunistákat a kormányon belül és a kormányon kívül, szembeállítani velük az összes pártok csatasorát. A reakció azt hitte, hogy a kommunisták kapitulálni fognak. Egy ideig sokat hangoztatták azt a gondolatot, hogy

hivatalnokkormányt hoznak létre, vagy, ha ez túlságosan kockázatos volna, legalább is olyan engedményekre kényszerítik a kommunistákat, amelyek megváltoztatnák az erőviszonyokat a kormányon belül, még az esetben is, ha a kommunisták bennmaradnának a kormányban. Az urak egyszerűen azt hitték: a kommunisták egy szép napon felébrednek és azt látják majd, hogy az országban tulajdonképpen megváltoztak a hatalmi viszonyok. Azt hitték; hogy ezt úgy tehetik meg, ahogyan megszokták a régi szociáldemokratáknál vagy nemzeti szocialistáknál. Az volt a tervük, hogy miután a kormányban átcsoportosítják az erőket, „olasz választásokat" hajtanak végre, ha már éppen választást kell kiírni s azután majd leépítik mindazt, amit 1945 májusa és általában az egész nemzeti demokratikus forradalom hozott.

Mi, mint Párt, természetesen szintén nem aludtunk és nem tettük ölbe a kezünket. Mit cselekedtünk, amikor láttuk, hogy az erők összeütközésére kerül sor? Jellemző, hogy ellenfeleink szennyes áskálódásokkal, üzelmekkel és az úgynevezett parlamenti demokrácia hasonló régi eszközeivel készültek fel februárra. A mi előkészületeink a következők voltak: először is, becsületes harc a kormányprogram végrehajtásáért. Ez volt egyik legfontosabb politikai előkészületünk a februári mérkőzésre. Ugyanakkor, idejekorán, még 1947 elején ujjal mutattunk azokra, akiket felelősség terhelt azért, hogy a kormányprogram nem valósult meg úgy, amint megvalósulhatott volna. A nép a városokban és a falvakban mellénk állt!

Közvetlenül február előtt új államosítási és mezőgazdasági követelésekkel álltunk elő, olyan követelésekkel, amelyeket a kormányprogram kerete lehetővé tett és amelyeket választási programként terjesztettünk a nép elé.

Ezen az alapon hívtuk össze az üzemi tanácsok és a földmüvesek kongresszusát. Ezek a követelések mintegy jelezték a reakciónak, hogy a dolgok alaposan előrehaladtak, idegessé tették a reakciót, siettették a reakció fellépését és ezzel hozzájárultak ahhoz, hogy a reakció hibákat kövessen el. A kormányprogram becsületes teljesítéséért vívott harc jegyében és az új kormányprogram alapvető követeléseinek kitüzésével mentünk a választásokba, hogy megnyerjük a nemzet többségét.

A reakció azt állította ugyan, hogy választási jelszavunk megvalósíthatatlan, de végül, jelszavunktól való félelmében, puccsot kísérelt meg. A reakció azt a perspektívát látta maga előtt, hogy az országban, ahol fennmaradnak a formális demokrácia összes jellegzetességei, a Kommunista Párt a maga programja és eddigi munkája alapján valóban megnyeri a nemzet többségét. Ez ösztönözte a reakciót arra, hogy idő előtt lépjen napfényre tervével.

Hogy a februári napok milyen következményekkel jártak, arra minden bizonnyal valamennyien emlékeztek, érezzük ezt ma és érezni fogjuk nagyon-nagyon sokáig.

Miről tanúskodott még február?

Mindenekelőtt megmutatta a Csehszlovák Kommunista Párt nagyszerű politikai és szervezeti fej-

lettségét. Ezt elmondhatjuk önámítás nélkül, anélkül, hogy szemet hunynánk még meglévő fogyatékosságaink fölött. A történelmi nevezetességű februári napokban Pártunk a helyzet magaslatán állt. Éppen az akció, a küzdelem tüzében mutatkoznak meg az apró, láthatatlan munka eredményei. Ezek az eredmények csak az ilyen nagy események idején mutatkoznak meg a maguk teljességében.

Ezzel függ össze az a másik dolog, hogy február beigazolta a Csehszlovák Kommunista Párt tényleges vezetőszerepét a nemzet életében. Akadtak olyan — magukat marxistáknak nevező — bölcsek, akiknek nem tetszett, akik hibáztatták, hogy különösen 1945 májusa óta hangoztattuk: a kommunistáknak a nemzet vezetőerejének kell lenniök. Ezek azt kérdezték, hogyan egyeztethető össze ez a marxizmussal és a leninizmussal, hiszen a kommunisták a munkásosztályhoz tartoznak és ha a nemzet vezetőpártjáról beszélünk, akkor meghamisítjuk a Kommunista Párt fogalmát. Központi Bizottságunk elég érett ahhoz, hogy első szempillantásra felismerje az ilyen „bírálat" esztelenségét és trockista jellegét. Hiszen egész küzdelmünknek az volt az értelme, hogy a nemzet élére kerüljünk, hogy a nemzet — és ez elsősorban a dolgozók túlnyomó többségét jelenti — tiszteletben tartson bennünket, a maga pártjának ismerje el pártunkat. Azért harcoltunk, hogy a munkásosztály ne szigetelődjék el, hogy a nemzet ügyének irányítása az alkalmatlan burzsoá kezekből, amelyek nem egyszer áruba bocsátották a nemzet örökségét — a mi kezünkbe kerüljön. Ezt elértük. Ha a kommunisták nem vívták

volna ki a nemzet vezetőinek szerepét, ha a nemzet többsége nem ismert volna el bennünket a maga agyvelejének és a maga vezérének, nem sikerült volna a burzsoáziát elszigetelni, nem győztünk volna februárban és ma nem ülnénk itt.

Harmadszor, februárban mutatkozott meg a csehszlovák munkásosztály magasfokú politikai érettsége. Mi nagyon jól tudtuk, hogy a munkások joggal lehettek és voltak is elégedetlenek sok mindennel. Tudtuk, hogy lépremehetnek a reakciós fasiszta demagógia különböző jelszavainak és elméletileg még az is lehetséges volt, hogy egy tál lencséért eladják elsőszülöttségüket. Azok a nehézségek, amelyekkel a kommunisták a különböző nyugati országokban küzdenek — és amelyekkel a háború előtt nálunk is küzdeni kellett — a politikai elmaradottságból folynak, mert a politikai elmaradottság következtében a munkások többsége néha nem ismeri fel a maga osztályérdekét. Hasonló jelenséggel számolt a reakció februárban is. Elvtársak és elvtársnők, elismeréssel kell adóznunk munkásainknak, akik jól megállták a nagy államférfiúi vizsgát, akárcsak Pártunk. Mi februárban megmondottuk a munkásoknak, hogy minden kockán forog, megmondottuk: az a veszély fenyeget, hogy visszacsinálják az államosítást, hogy visszatérnek a tőkések, hogy újra visszatér a München-előtti rendszer. A munkások ezt megértették. Sok mindennel kapcsolatban elégedetlenkednek ugyan, de amikor úgy érezték, hogy üzemeik, az államosítás, a nemzeti bizottságok, politikai jogaik és politikai hatalmuk után nyulkálnak bizonyos kezek,

egy emberként kiáltották oda: „El a kezekkel!" Abban rejlik a munkásosztály komoly politikai érettsége, hogy fel tudja ismerni a nagyot, a legfontosabbat, azt, amit a napi munka során gyakran észre sem vesz. Ez február harmadik tanulsága.

A negyedik tanulság az, hogy megmutatkozott a Nemzeti Arcvonal valódi tömörsége és különösen a dolgozó nép legfőbb rétegei, a munkásság és a parasztság közötti szövetség igazi ereje. Csak ezzel magyarázható, hogy amikor az urak fent szétzúzták a Nemzeti Arcvonalat, Nemzeti Arcvonalunk a szó szoros értelmében máról-holnapra megújhodott, egységessé tömörült, és felvette a megújhodott Nemzeti Arcvonal akcióbizottságainak az urak számára oly félelmetes formáját. Az akcióbizottságok tagjai munkások, földmüvesek, értelmiségiek, az összes dolgozó rétegek képviselői voltak. Nem sikerült a Nemzeti Arcvonal felbomlasztására, a kommunisták elszigetelésére irányuló kísérlet és különösen nem sikerült elválasztani egymástól a munkásságot és a parasztságot. Februárban ennek az ellenkezője történt. És milyen nagyjelentőségü dolog ez, elvtársak és elvtársnők! Emlékezzetek csak vissza az 1920-as általános sztrájkra és arra, hogy a munkásosztálynak a parasztságtól való viszonylagos elszigeteltsége mennyire fékezte a dolgok menetét. Ezzel ellentétben februárban szilárd Nemzeti Arcvonalunk volt. És ez egyben a reakció politikai elszigeteltségét jelentette.

Végül februárban megmutatkozott az államapparátus óriási jelentősége. Február előtt okkal

aggodalmaskodtunk ebben az irányban. Február óta sokminden megjavult, de még mindig nem állnak a dolgok úgy, ahogy állniok kellene, vagy lehetne. De mindezek ellenére, államapparátusunk, hiányosságai mellett is, jelentősen pozitív szerepet töltött be februárban és így segítséget nyujtott a munkásosztálynak, a dolgozó népnek a reakció összeesküvésének meghiúsításában. Februárban szemléletesen látható volt, milyen nagy a jelentősége annak, hogy az államapparátus melyik osztályt szolgálja. Már február előtt megmondottuk, hogy a háborúelőtti helyzethez képest az egyik alapvető változás abban van, hogy az államapparátus már nem a régi uralkodó osztályokat, hanem az új osztályokat szolgálja. Februárban kitünt, hogy az államapparátus e tekintetben jelentős szerepet játszott s ebből a munkásosztály levonhatta a tanulságot, hogy mint uralkodó osztálynak hogyan kell ápolnia a maga hatalmi apparátusát. És a munkásosztálynak valóban lelkiismeretesen és igen gondosan kell majd ezt megtennie.

Elvtársak és elvtársnők, ezt a néhány alapvető tanulságot vonhattuk le a februári eseményekből.

De mi február legfőbb, döntő eredménye? Miben mutatkozik meg a február óta bekövetkezett alapvető változás? Ezt nagyjából a következőkben foglalom össze:

Február előtt a reakciónak még lehetősége volt nálunk arra, hogy belső erőivel visszaállítsa a tőkés és a München-előtti viszonyokat. Központi Bizottságunk február előtti ülésén megmondottuk, az elvtár-

sak ne ringassák magukat illuziókba, nálunk még nem dölt el véglegesen, ki kerekedik felül, mégpedig nemcsak a bennünket körülvevő nemzetközi gyürüre való tekintettel, hanem a belső politikai-hatalmi viszonyok miatt sem. A reakció nálunk február előtt, természetesen külföldi segítséggel, mozgósíthatta belső erőit, amelyek bizonyos körülmények között előidézhették volna a müncheni állapotok visszatérését, azaz a tőkés rendszer visszaállítását.

A legfőbb, amit számunkra február hozott: szétzúzta annak lehetőségét, hogy a reakció belső hatalmi-politikai és gazdaságpolitikai erői visszaállíthassák a tőkés rendszert. A reakciónak ma nincs már lehetősége arra, hogy saját belső erőivel megdöntse rendszerünket. Ezt ma megállapíthatjuk, anélkül, hogy Pártunkat gondtalan álomba ringatnánk.

Február után a tőkés rendszer és a Münchenelőtti viszonyok visszaállításának már csak egyetlen lehetősége van nálunk, mégpedig az, hogy ezt a reakció erői kivülről hajtják végre. És nem akármiféle erőkkel, nem rádióval és kémekkel, hanem csakis háború útján. Csak a köztársaság elleni háború nyujthatna még némi reményt a reakciónak rendszerünk megdöntésére. Ennek, természetesen, győzelmes háborúnak kellene lennie. Minden jel arra mutat, hogy ilyen háború belátható időn belül nem lesz és ha valaha mégis lenne, nem kétséges, hogy Csehszlovákia nem a vesztesek, hanem a győztesek oldalán fog állni.

Mi volt politikánk főirányvonala a februári győzelem után?

Központi Bizottságunk legutóbbi ülésein meg-

mondottuk, hogy február utáni politikánk föirányvonalának a februári győzelem megszilárdítására, konszolidálására, biztosítására kell szolgálnia. Az osztályharc irányításának lenini tudománya egyik alapvető stratégiai tételében azt tanítja, hogy a kiépített állásokat meg kell erősíteni és biztosítani, mielőtt továbbmegyünk, hogy az így újonnan kiépített állások további sikerek kiindulópontjai legyenek.

Hogyan oldottuk meg ezt a feladatot? Azt hiszem, nagyjában-egészében megoldottuk. Először is azzal, hogy február után, még a választások előtt, megvalósítottuk februári pótprogramunkat az államosítás második szakaszával és a mezőgazdasági reformokkal kapcsolatban. Ez nem volt csekélység. Ritkán fordul elő, hogy valamely politikai párt ma oly messzemenő követeléseket tüz ki, mint amilyen az államosítás második szakasza és a végleges földbirtokreform volt és azután néhány héten belül megvalósítja ezeket a követeléseket és ezeket a jelszavakat. A Párt legnagyobb tőkéje a bizalom, amelyet a tömegek iránta éreznek. Ez a bizalom főként azáltal jön létre, hogy a Párt teljesíti ígéreteit, hogy az, amit a Párt egyszer kimondott, csakugyan megtörténik. Ebben a tekintetben az államosítási program második szakaszának és a földbirtokreformnak gyors megvalósítása nemcsak gazdaságpolitikai szempontból nagyjelentőségü, hanem politikai szempontból is, mivel beigazolódott, hogy a kormány és a Párt, amely februárban megfosztotta a hatalomtól a szabotálókat

és a kártevőket, gyors ütemben végre tudja hajtani programját.

A másik dolog, amelyet tető alá hoztunk, a népi demokratikus alkotmány volt. E kérdés körül február előtt és a februári napokban nagy harcok dúltak. Ismeretes, hogy az apró zenkli, šrámeki és drtinai lelkek azt hitték, becsaphatják a történelmet, megfoszthatják a népet a nemzeti és demokratikus forradalom eredményeitől azzal az egyszerű fondorlattal, hogy napról-napra halogatni, vagy akadályozni fogják az alkotmánynak a törvénybeiktatását, amely bizonyos mértékben biztosítja ezeket a vívmányokat. Ezért váltott ki az alkotmány ügye oly hatalmas visszhangot és ezért lett az alkotmány törvénybeiktatásának ügye február egyik harci jelszavává. Ezt a jelszót mi a februári események után hamarosan megvalósítottuk.

Harmadszor, eredményes általános parlamenti választásokkal új, valóban népi demokratikus és munkaképes Nemzetgyűlést hoztunk létre, amely nem lesz ellenzékben a kormánnyal és a nemzettel szemben, hanem becsületesen fogja teljesíteni azt a programot, amelyet maga szavazott meg és amelynek teljesítésére kötelezettséget vállalt.

Negyedszer, teljesen megszilárdítottuk a megújhodott Nemzeti Arcvonalat. A Nemzeti Arcvonal akcióbizottságainak sürü hálózata, az akcióbizottságok szerepe a februári napokban és az azokat követő időszakban, az a körülmény, hogy a megújhodott Nemzeti Arcvonal akcióbizottságai nyujtják azt a politikai alapot, amelyen a lakosság különböző rétegeit, a legkülönbözőbb egyéni, gazdasági,

kulturális és más érdekeket összpontosítjuk — mindez megszilárdítja a népi demokratikus rendszert.

Ezenkívül eltávolítottuk és eltávolítjuk a reakciós elemeket a fontos közéleti, gazdasági, közigazgatási, biztonsági, kulturális, katonai és külpolitikai állásokból. E tekintetben február óta igen eredményes és fontos munkát végeztünk, amely szintén hozzájárul rendszerünk megszilárdításához.

Igen fontos feladatot oldottunk meg továbbá a februári napokat követő időszakban azzal, hogy a Csehszlovák Kommunista Párt és a Csehszlovák Szociáldemokrata Párt egyesítésével — amire az egyedül helyes alapon, a marxizmus-leninizmus alapján került sor — megszüntettük a munkásosztály megosztottságát. Meg kell mondanunk, hogy a Nemzeti Arcvonal új rendszerének, a népi demokrácia új rendszerének konszolidálása szempontjából a két párt egyesülése és a munkásosztály megosztottságának felszámolása rendkívül jelentőségteljes esemény s ennek jelentősége az idők folyamán még inkább fokozódni fog.

Továbbá a Szlovák Kommunista Párttal történt egyesülés révén egységes vezetés alatt álló és az egész köztársaság területére kiterjedő egységes pártot hoztunk létre. Ezzel az állam egysége is megszilárdult. Egységes pártunk megteremtése, bár a Szlovák Kommunista Párt elnevezése és önálló vezetése Szlovákiában továbbra is megmarad, az egységes közös vezetés létrehozását jelenti és megerősíti államunk egységét. Ez Szlovákia szempontjá-

ból nagyjelentőségü tény, mivel ma megadhatjuk Szlovákia dolgozó népének összes nemzeti jogait s amellett kiküszöbölhetünk minden irredenta mozgalmat, sokkal hatásosabban törhetjük le az összes szovjetellenes, államellenes és csehellenes reakciósokat, mint a multban.

Ebben az időszakban sikerült továbbá a kétéves terv teljesítésével és a tavalyi aszálykár következményeinek fokozatos leküzdésével biztosítani a köztársaság gazdasági alapjait.

Az elmúlt időszakban fokról-fokra, az új, népi demokratikus alkotmánynak megfelelő, új jogrendet vezettünk be, ami szintén előmozdította a konszolidációt. Végül eleget tettünk annak a feladatunknak, hogy biztosítsuk, megszilárdítsuk, konszolidáljuk a februári győzelmet. Ezt azzal értük el, hogy az államhatalom összes döntő fontosságú emeltyűit megbízható kezekbe helyeztük: most a Nemzetgyülés rendszerünk egyik pillére, a kormány a másik pillér, a köztársaság elnöke a harmadik alkotmányos pillér. Ma már nincs kölcsönös áskálódás és kölcsönös küzdelem, a viszonyok konszolidálódtak.

Így szilárdítjuk meg a februári győzelmet. Emellett megtesszük a kellő intézkedéseket, hogy a tőkésrendszer visszaállítására irányuló minden belső kísérlet eleve lehetetlenné váljék és hogy így a tőkésrendszer visszaállítására irányuló kivülről jövő kísérleteket is a legkisebb mértékre szorítsuk. Erről a Szovjetunió és a népi demokratikus államokkal szövetségben folytatott külpolitikánk gondoskodik; de gondoskodik erről véderőpolitikánk

is, amelynek élén Svoboda tábornok elvtársunk áll, akit itt láttok ma Központi Bizottságunk ülésén.

Mint már mondottam, februárban kemény csapás zúdult a reakcióra. A reakció mindent egy kártyára tett fel és mindent elveszített. Ezért az első pillanatban páni félelem és menekülés tört ki a reakció soraiban, noha a reakciósok közül sokat akkor még nem fenyegetett különösebb veszély. Nagylelkű gesztussal közkegyelmet hirdettünk, amely igen széleskörű volt és amelyet az emberek tízezrei igénybe is vettek. A reakciós csoportok vezetőinek azonban, a jelek szerint, igen sötét volt a lelkiismerete, még sötétebb, semmint gondoltuk és ezért, noha nem adtunk ki ellenük elfogatási parancsot — előnyösebbnek találták a megfutamodást.

Később, amikor a reakció kissé felocsúdott, idehaza is szóhoz akart jutni. Ismeretes, mi játszódott le a Szokol-kongresszus idején, ismeretes, hogy megnőtt akkoriban a reakció taréja, s még a köztársaság második elnökének temetésén megkísérelt provokációtól sem riadt vissza. Természetesen mi sem aludtunk közben és a reakció ez alkalommal sem találta meg számítását. Ellenintézkedéseink újra búvóhelyeire kergették a reakciót.

Mindenekelőtt építőmunkánk eredménye s az általános politikai és gazdasági konszolidáció volt az az alap, amely lehetővé tette, hogy a később foganatosított erélyesebb rendészeti beavatkozás segítségével újra visszaszorítsuk a reakciót. Ez különösen október 28-án bizonyosodott be, amikor a reakciósok komolyan meg sem kísérelték már a tüntetést.

Mindez azonban ne ringasson bennünket gondtalanságba, mert a reakció gyökerei messzire szétágaznak. A reakció itthoni gyökereire gondolunk, nem szólván arról a támogatásról, amelyet külföldről kap. Minden felmerülő nehézségünknél — s nekünk ilyen nehézségekkel mindíg számolnunk kell — a reakció újra és újra fel fogja emelni a fejét, megpróbálja majd a nehézségeket a maga javára kihasználni. Ezért föl kell készülnünk arra, hogy adott esetben ne érjen bennünket meglepetés és kellő feleletet adhassunk a reakció megmozdulásaira.

Tisztában kell lennünk a reakció egész jellegének alapvető átalakulásával. A mai reakció, különösen a külföldi, de a hazai is, egészen más, mint az a reakció volt, amely a februári puccsot előkészítette. A mai reakció mind mennyiségi, mind minőségi tekintetben más. Reakciónk a nyilt politikai küzdelemben vereséget szenvedett. A történelemből tudjuk, hogy ahol a reakciós ellenfél nyilt politikai küzdelemben vereséget szenved, ott a föld alá vonul, az illegalitásba, törvénytelenségekhez, terrorhoz, kémkedéshez és kártevésekhez folyamodik, igénybe veszi a leleplezett, elszigetelt és megvert reakció összes fegyvereit. Ezen a folyamaton megy át a csehszlovák reakció, különösen az a része, amely külföldön van, de az itthonmaradt reakciós csoport is. A politikai ellenfélből közvetlen ellenség, összeesküvő, szabotáló, kártevő, terrorista, merénylő lesz.

A multtal szemben a legfontosabb különbség az, hogy reakciónk ma teljesen nyiltan és leplezetlenül a köztársaság elleni háborút óhajtja, a háborút,

annak összes következményeivel együtt. Külföldön ezt néhányan nyiltan meg is mondották. Népünket erről alaposan fel kell világosítanunk és le kell rántanunk a reakciósok álarcát! Háborút akarnak? Ki ellen? A köztársaság ellen! Ki folytatná ezt a háborút? Elsösorban a német hadsereg! Háborút akarnak, amely az ő feltételezésük szerint a köztársaság vereségével, a németek visszatérésével, a köztársaságnak, mint független államnak teljes felszámolásával, s valamiféle protektorátus létrehozásával végződne. És milyen protektorátus lehetne ez? Megint csak a nagynémet birodalomé. Így festenek a reakció tervei. E terveknek megfelelö harci eszközöket vesznek igénybe. Eszközeik egyre ellenszenvesebbek, egyre undorítóbbak. Meg kell ezt mondanunk elsösorban azoknak a rétegeknek, amelyek valaha hittek nekik és amelyeket meg akarunk nyerni építömunkánk számára.

A reakció elleni harcunk iránya: elöször is pozitív, az összes ágazatokban helyesen folytatott politika, megfelelö gazdaságpolitika, árpolitika stb., továbbá az eltévelyedett, de alapjában véve tisztességes emberek meggyözése és az építö munkához való visszavezetésük. Küzdelmünk ezenkívül abban mutatkozik meg, hogy lerántjuk az álarcot az aljas emigránsokról és árulókról. Nem szabad megengednünk, hogy a reakciós elemek újra legális alapra helyezkedhessenek a Nemzeti Arcvonal többi pártjain, a tömegszervezeteken és nem utolsósorban az egyházon belül. Természetes, hogy az illegális tevékenységgel szemben, bár igazságosan, de kemé-

nyen és szigorúan fogunk fellépni. Meggyőződésünk, hogy ha egész politikánkat helyesen folytatjuk, nálunk a reakció számára nem nő fű és egyre kevesebben lesznek azok a kalandorok, akik terrorban, merényletekben, szabotálásban és végül a háborúban bizakodnak.

Most pedig a köztársaság jelenlegi társadalmi helyzetének rövid elemzésére térek át. Gazdaságpolitikai tekintetben, gazdasági életünkben ma három fő szektort különböztetünk meg:

a) társadalmasított szektort, amelyet nagyjában-egészében szocialista szektornak nevezhetünk;

b) tőkés szektort, ahol túlsúlyban van az embernek ember által való kizsákmányolása;

c) a kistermelők szektorát, ahol túlnyomórészben a termelési eszközök tulajdonosainak egyéni munkája folyik idegen munkaerő kizsákmányolása nélkül.

Az első szektor, a szocialista szektor, február után jelentékenyen kiszélesült. Idetartozik mindenekelőtt az államosított ipar, tehát egész iparunk mintegy 95%-a. Idetartoznak továbbá az államosított bankok, tehát pénzintézeteink 100%-a. Idetartozik az ugyancsak 100%-ban államosított külkereskedelem, továbbá az államosított belső nagykereskedelem, amely — ha a szövetkezeteket is hozzászámítjuk — ismét csaknem 100%-ra rúg. Idetartozik továbbá a belkereskedelem jelentékeny része, mivel február után kiszélesítettük az államosított gazdasághoz tartozó kiskereskedelem hálózatát. A

szocialista szektorhoz tartozik ma a mezőgazdaságnak az a része is, amely társadalmi tulajdonban van, tehát valamennyi állami, községi és egyéb közületi földbirtok. Végül ugyancsak a szocialista szektorhoz tartozik a közlekedés és szállítás társadalmasított része. A szocialista szektor súlya gazdasági életünkben tehát igen nagy, túlnyomó és — ma már kijelenthetjük — döntő. A szocialista szektor súlya a februári események óta megnövekedett s ez alapvetően fontos jelenség.

A másik szektor, a tőkés szektor, február után összezsugorodott és ma a következő fontosabb elemekből áll: vidéken a falusi gazdagokból és birtokosokból, egyébként pedig kisebb gyárosokból s nagyobb iparosokból és kereskedőkből, röviden szólva a mezőgazdasági, ipari vagy kézműves termelők azon csoportjából, amelynek tagjai saját termelési eszközökkel rendelkeznek és túlnyomórészben munkaerőket alkalmaznak, ami azt jelenti, hogy ebben a szektorban legnagyobbrészt fennáll az embernek ember által való kizsákmányolása.

A harmadik szektor, a kistermelőké, február után lényegileg változatlan maradt. Idetartoznak az idegen munkaerőt ki nem zsákmányoló falusi kisgazdák, továbbá a középparasztok, akik időnként idegen munkaerőt alkalmaznak (ezek osztályszempontból átmeneti típust jelentenek a második és harmadik szektor között). Idetartoznak ezenkívül az idegen munkaerőt nem alkalmazó kisiparosok, (akik szintén átmeneti típust jelentenek a második és harmadik szektor között).

Ahhoz, hogy politikánk helyességét megítélhes-

sük, nemcsak a jelenlegi helyzetet kell néznünk, hanem, ami döntő — a fejlődés irányát is.

A fejlődés iránya azt mutatja, hogy február után Csehszlovákiában alapvetően megerősödött és tovább erősödik a szocialista szektor, tehát az a szektor, amelynek döntő jelentősége van a szocializmushoz vezető további utunk szempontjából.

A fejlődés iránya továbbá azt mutatja, hogy Csehszlovákiában gyengült és február után különösen gyengül a tőkés szektor.

És végül azt mutatja, hogy lényegileg nem változik a kis magánvállalkozás szektora, amely egyrészt a termelési eszközök magántulajdonára, másrészt a kistermelő saját kétkezi munkájára épül.

Röviden szólva, február a szocializmushoz vezető utunk egy további szakaszát tette szabaddá nemcsak hatalmi-politikai téren, hanem osztály- és gazdaságpolitikai területen is.

E rövid elemzésből következik politikánk fő irányvonala, különösen falusi politikánké. Hogyan kell feltennünk a kérdést, ha helyesen akarunk felelni rá? A falusi tőkés elemek és általában a tőkés elemek felszámolása van-e nálunk napirenden, vagy azok korlátozása és háttérbeszorítása? Ez különösen mezőgazdasági politikánk meghatározása szempontjából döntő jelentőségű. Tudnunk kell, hogy állunk. Ebben a kérdésben világosan kell látnunk. Tehát, mi van most nálunk a napirenden?

Azt hiszem, a felelet nem lehet vitás, különösen, ha az elvtársak figyelmesen elolvassák a Tájékoztató Irodának a jugoszláv kérdésben hozott határozatát. A Tájékoztató Iroda határozata nem

azért bírálja a jugoszláv vezetőket, hogy még nem vezették be, vagy sebbel-lobbal nem vezetik be a termőföld kollektivizálását. A határozat azért bírálja a jugoszláv vezetőket, mivel egyrészt a mezőgazdasági szektorban, másrészt a városi középrétegek között olyan meggondolatlan lépéseket tettek, amelyek kedvezőtlen színben tüntették fel e rétegek előtt a szocializmus gondolatát, továbbá azért, hogy a tőkésrendszernek Jugoszláviában történő felszámolásáról fecsegtek és írtak, arról, hogy Jugoszláviában ütött a kapitalizmus végórája s közben nem értették meg, hogy a tőkésrendszer felszámolásáról lehetetlen beszélni a falusi tőkések, tehát bizonyos körülmények között a fő tőkés erők felszámolása nélkül, nem értették meg, hogy a falusi tőkések felszámolását bizonyos előfeltételek nélkül nem lehet végrehajtani. Ezek azonban nem rendeletek vagy bürokratikus jellegű más intézkedések révén alakulnak ki.

Mit mond tehát a határozat? Azt, hogy Jugoszláviában korlátozni kell és háttérbe kell szorítani a tőkés elemeket, azt, hogy ez ma a legfontosabb feladat és előfeltétele annak, hogy később fokozatosan felszámolhassák a tőkés elemeket általában és nevezetesen a falvakban. Érvényes ez, elvtársak, miránk is? Igen, ez reánk is vonatkozik.

Miért nem tudjuk átugrani ezt a szükséges fejlődési lépcsőfokot? Miért nem beszélhetünk a falvakban a tőkés elemek felszámolásáról s miért kell a gyakorlatban csupán korlátozni a tőkés elemeket? Azért, mert nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy legfőbb feladatunk továbbra is az, hogy

a Nemzeti Arcvonal keretében fenntartsuk a munkás-paraszt szövetséget. Ez politikánk legfőbb pillére továbbra is, a jövőre nézve is, a szocializmus időszakára is. Ebből következik, hogy politikánknak a kisparasztokra kell támaszkodnia, szövetséget kell fenntartania a középparasztsággal s el kell szigetelnie a birtokosokat és a gazdagokat, ezek tőkés fejlődését fokról-fokra korlátozni kell és háttérbe kell szorítani. Ugyanez más változatban az ipari vállalkozókra is vonatkozik.

Gazdaságpolitikánkban általában és a mezőgazdaságban különösképp érvényes az a figyelmeztetés, hogy minden meggondolatlanság és sietség csak az ügy ártalmára lehetne. Most az van napirenden, hogy korlátozzuk és háttérbe szorítsuk a tőkés elemeket a falvakban és a városokban. Ha mást látnánk, vagy másról beszélnénk, ez azt jelentené, hogy a lovakat a kocsi mögé fogjuk be, vagy pedig a kocsit a lovak elé.

Miről fogunk tehát beszélni és főként mit kell tennünk, hogy megteremtsük az előfeltételeket a szocializmushoz való előretöréshez a falvakban is?

Először és mindenekelőtt biztosítani és javítani kell az ellátást, különösen az élelmezést, eredményesen be kell fejezni a kétéves tervet és még eredményesebben megkezdeni az ötéves tervet. Az ellátás, különösen az élelmiszerek terén való megjavítása, a kétéves terv végrehajtása, az ötéves terv jó elindítása, gazdasági apparátusunk hibátlan működése, mindez a legnagyobb csapás a reakcióra. Ez sujtja a legérzékenyebben a reakciósokat. Ezért ezt a feladatunkat állítjuk első helyre.

Másodszor, a mezőgazdasági termékek begyüjtésénél a falvakban ügyelnünk kell arra, hogy a nagygazdák többet adjanak és a kisparasztok helyzetén könnyítsünk. A kontingenseket, vagy a kötelező beszolgáltatásokat úgy kell felosztani, hogy azok mindenekelőtt a nagygazdákra rójanak terhet. Így kell a gyakorlatban megvalósítani a tőkés elemek korlátozását és háttérbeszorítását az adópolitika, a juttatási politika terén és egyéb területeken is.

Harmadszor, a társadalmasított szektor tartaléktermékeinek elosztásánál előnyben kell részesítenünk a munkásokat mindenki mással szemben. Meg kell szüntetnünk az egyenlősdit és fokozatosan át kell térnünk a megkülönböztető ellátás, a megkülönböztető kiutalás rendszerére, mindaddig, amíg a jegyrendszert fenn kell tartanunk és amíg a termékek magasabb árakon kerülnek a szabadpiacra. Ez a harmadik feladatunk.

Negyedszer, vidéken biztosítanunk kell és ki kell szélesítenünk a szilárd anyagi-műszaki alapokat állami traktorállomások, állami sertéshízlaldák, szarvasmarha- és baromfitenyészdék alakjában.

Ötödször, vidéken a földműves nép körében támogatnunk kell a különböző szövetkezeteket, különösen a termelő szövetkezeteket s feltétlenül gondoskodnunk kell arról, hogy ezekben a szövetkezetekben a döntő szó ne a falusi gazdagoké, hanem a szegény- és középparasztoké legyen.

Hatodszor, az állammal és a közületekkel szembeni kötelezettségeik teljesítésére keményen rá kell szorítanunk a városokban és falvakon levő tőkés

maradványokat s amennyiben ezek az elemek államellenes és törvényellenes tevékenységet fejtenek ki, vagyoni büntetéssel is le kell rájuk sujtani.

Hetedszer, a kerületi nemzeti bizottságok alapján végre kell hajtanunk a közigazgatás reformját és átszervezését, minden területen az új alkotmánynak megfelelő új jogrendet kell bevezetni és gondoskodni kell arról, hogy a népi demokratikus állami apparátus hatalmas hajtóerő legyen a társadalom szocialista átépítésénél.

Nyolcadszor, Pártunk tagjait, a szakszervezeti, gazdasági, közigazgatási, kulturális, közbiztonsági és katonai kádereket iskoláztatnunk kell, hogy azok kiváló szakképzettséget szerezzenek és ugyanakkor elsajátítsák a tudományok tudományát és a művészetek művészetét, a marxizmus-leninizmust is.

Kilencedszer és végül az a feladatunk, hogy a maga egészében megszilárdítsuk a megújhodott Nemzeti Arcvonalat, szemünk előtt tartva, hogy a megújhodott Nemzeti Arcvonal — amelyben a reakció nem juthat legális lehetőséghez és legális szószékhez, mint az február előtt történt — továbbra is közéletünk politikai alakulata marad a szocializmushoz vezető úton.

Ezek azok a feladatok, amelyeket ma meg kell oldanunk, hogy holnap még fontosabb és még messzebbmenő feladatokat oldhassunk meg. A Szovjetunió és más, népi demokratikus államok tapasztalatai s nem utolsósorban saját tapasztalataink is arra tanítanak bennünket, hogy mindig kellő helyen és kellő időben lássunk hozzá a szükséges feladat elvégzéséhez, amely lehetővé teszi, hogy azután to-

vábbi feladatokat oldhassunk meg. Összpontosítani kell erőinket a legfőbb feladatokra, amelyek megoldása kialakítja az előfeltételeket további utunkhoz. Ez a lenini-sztálini politikai stratégia és taktika legerősebb oldala.

Befejezem szavaimat, elvtársak! Van-e elegendő erőnk és eszközünk ahhoz, hogy megoldjuk a szocializmushoz vezető utunk mostani szakaszán reánk háruló feladatokat? Igenis, van!

Van Pártunk, egységes, milliós Pártunk, amely győzelmet aratott a dicsőséges februári napokban. A felülvizsgálat, amely éppen most folyik Pártunk soraiban, még jobban a Központi Bizottság köré és a marxista-leninista tanítás alapján fogja tömöríteni Pártunkat.

Mögöttünk áll és velünk van a Szovjetunió és Sztálin elvtárs. Mindannyian tudjuk, hogy a Szovjetunióra és Sztálin elvtársra mindenben és mindenütt építhetünk.

És végül, de nem utolsósorban, megvan bennünk a becsületes akarat, hogy továbbra is híven szolgáljuk a nép, a nemzet és az állam ügyét s kivívjuk a végső dicső győzelmet, a szocializmust!

(A Csehszlovák Kommunista Párt Központi Bizottságának ülésén, 1948 november 17-én tartott beszámoló.)

A SZOCIALIZMUS FELÉPÍTÉSÉNEK FŐIRÁNYVONALAI HAZÁNKBAN

Elvtársnök és elvtársak!

A Csehszlovák Kommunista Párt VIII. kongresszusa 1946 márciusában folyt le. Ez volt a Párt első kongresszusa a német fasizmus ellen viselt győzelmes háború és köztársaságunknak a náci megszállás alól történt felszabadulása után. Ez volt az első kongresszus, amelyen a Csehszlovák Kommunista Párt vezető *kormánypártként* lépett fel. Ez a tény Pártunk és országunk történetében teljesen szokatlan, sőt példa nélkül álló volt.

Miben rejlik e jelenség példátlan volta? Talán abban, hogy egy eddig ellenzéki pártból kormánypárt lett? Semmiesetre sem! Hiszen ilyen eseteknek azelőtt is többször voltunk tanúi. A München-előtti köztársaságban különböző pártcsoportosulásokat láttunk. Láttunk „vörös-zöld" kormánykoalíciót, meg „vörös-feketét", volt „úri kormányunk", meg „hivatalnokkormányunk" is. Közben azonban az *osztályuralomnak*, mégpedig a *nagyburzsoázia* osztályuralmának alapja változatlan maradt. Különböző átcsoportosításokban mindíg ugyanazt a

célt szolgálták: a nagytőke uralmának fenntartását és a dolgozó nép szolgaságának állandósítását. Világos, hogy a Csehszlovák Kommunista Párt vezetőpártként való fellépésének alapvetően más jellegűnek kellett lennie és más jellegű is volt. Ennek a jelenségnek fontossága ugyanis abban rejlik, hogy visszatükrözte *egy új osztálynak, a munkásosztálynak és vele együtt a városok és falvak dolgozó népének hatalomrajutását.*

A VIII. pártkongresszus tüntető egyhangúsággal hagyta jóvá azt a politikát, amelyet Pártunk München és a náci megszállás ellen vívott harc idején folytatott. A kongresszus helyeselte Pártunk politikáját a felszabadított köztársaság felépítésének első időszakában. Helyeselte mindenekelőtt a Párt szilárd akaratát, hogy nem tér le az útról, amelyen elindult. A VIII. pártkongresszus senkiben sem hagyhatott kétséget afelől, hogy a Csehszlovák Kommunista Párt a munkásosztály és a dolgozó nép élcsapata és vezető ereje, *amely nem engedi meg a reakció felforgató munkáját, nem tűri, hogy megismétlődjék az 1920-as esztendő, nem engedi, hogy a hatalom ismét visszakerüljön az urak kezébe, ellenkezőleg, minden körülmények között gondja lesz arra, hogy a munkásosztály hatalma, a nép hatalma kiszélesüljön és megerősödjék. Ez volt a VIII. kongresszus legfőbb utasítása a Párt és a pártvezetőség számára.*

*

Ma, több mint három esztendővel a VIII. pártkongresszus után, megnyitjuk Pártunk IX. kongresszusát. Feladatom, hogy jelentést tegyek a kon-

gresszusnak arról, teljesítette-e a Párt és vezetősége a VIII. pártkongresszus legfőbb utasítását.

Emlékezzetek csak vissza egy pillanatra, hogyan álltak a dolgok a VIII. kongresszus idején. Akkor alig tíz hónap telt el azóta, hogy a náci elnyomás alól felszabadultunk. A megszállás következményei lépten-nyomon megmutatkoztak. A köztársaság újjáépítésének terve és gondja teljesen a Párt, a Forradalmi Szakszervezeti Mozgalom és a becsületes baloldali szociáldemokrata elvtársak vállára nehezedett. A Nemzeti Arcvonal szerveit azonban, a helyi nemzeti bizottságoktól kezdve egészen az Ideiglenes Nemzetgyülésig és a kormányig, paritásos alapon állították össze. A burzsoázia politikai és gazdasági uralmának bástyáján a košicei kormányprogrammal rést ütöttünk — így a bankügy és a termelés terén végrehajtott első államosításokkal, a nemzeti bizottságok megteremtésével és a legreakciósabb pártok betiltásával — de a burzsoázia kezében nagyon erős gazdasági és politikai kulcspozíciók maradtak, mégpedig nemcsak a Nemzeti Arcvonalon kívül, hanem azon belül is. Mert a Nemzeti Arcvonal többi pártjában már akkor is egyre nagyobb mértékben jutottak szóhoz a reakciós elemek. A Nemzeti Arcvonal akkori pártjainak reakciós elemei nemcsak hogy nem támogatták a köztársaság újjáépítését, hanem egyenesen szabotálták azt, azzal a titkos hátsógondolattal, hogy a megfelelő pillanatban felfordulást idéznek elő.

Legközelebbi számításukat az Alkotmányozó Nemzetgyülés tagjainak 1946 májusában megejtett választására építették. Hogy az urak akkor miben

sántikáltak, arra, többek között, egy eddig kevéssé ismert, de nagyon jellemző tény szolgál bizonyságul. Mindannyian tudjátok, hogy a bankok és a nehézipar államosításának első szakaszát a köztársaság elnökének alaprendeletei szerint hajtották végre. Ezt a megoldást azért alkalmaztuk, mert a történelem arra tanított bennünket, hogy ilyen intézkedéseknél mindig veszélyes a késedelem és főleg az ilyen intézkedésekkel kapcsolatban kell addig ütni a vasat, amíg meleg. Nem felejtettük el azonban az úgynevezett szocializáló bizottság szerencsétlen működésének történetét sem az első világháborút követő időből. Ezért az államosítási rendeletek kiadása után arra törekedtünk, hogy azokat az Ideiglenes Nemzetgyülés azonnal hagyja jóvá. De, jóllehet ez az Ideiglenes Nemzetgyülés éppen a köztársasági elnök alaprendeletének jóváhagyására ült össze és mivel, mint már előbb említettem, a pártok nagyságához igazodó arány alapján állították össze, a Nemzeti Arcvonalon belül súlyos harcot kellett vívnunk, hogy az államosítási alaprendeleteket az Ideiglenes Nemzetgyülés jóváhagyja. A reakciósok azt akarták, hogy „várjunk" az Alkotmányozó Nemzetgyülés összeüléséig. Közben azonban fogadkoztak, hogy ők mindig és minden körülmények között az államosítási alaprendeletek mellett fognak szavazni. A mi ellenvetésünkre, hogy ezt inkább előbb, mint később kell megtenniök, természetesen már nem tudtak mit felelni.

Mire spekuláltak tehát? Arra, hogy a kommunistákat a választásokon vereség éri és akkor azután ezeket az államosítási alaprendeleteket érvény-

teleníteni lehet. És mindez 1946 tavaszán, egy évvel a német megszállók kiverése után történt. Hogy az 1946 májusi választások milyen eredményt hoztak, azt mindannyian tudjuk. A kommunisták az összes leadott szavazatoknak csaknem 40%-át kapták és a szociáldemokratákkal együtt az Alkotmányozó Nemzetgyülésben többséget alkottak. A reakciós spekuláció tehát ez alkalommal kudarcba fúlt.

*

Számunkra azonban már akkor világos volt, hogy a reakció ellenállása és felforgató kísérletei még nem fejeződtek be, hanem tulajdonképpen csak elkezdődtek. Új, népi demokratikus rendszerünket gazdasági és politikai tekintetben meg kellett tehát szilárdítanunk, a reakciót pedig le kellett leplezni és el kellett szigetelni. Az összes jóakaratú embereket ki kellett szabadítani a reakciós vezetők befolyása alól és be kellett őket kapcsolni a köztársaság építőinek nagy táborába. *Ezért biztosítani kellett, hogy népi demokratikus rendszerünk ne térjen a visszafelé, a kapitalizmushoz vezető útra, hanem előre, mindig csak előre meneteljen a szocializmus felé.*

Ebből a szempontból az elmúlt időszak fejlődését két főszakaszra oszthatjuk. Az első szakasz a párt VIII. kongresszusától, illetőleg az Alkotmányozó Nemzetgyülés tagjainak 1946-ban történt megválasztásától 1948 februárjáig, a második szakasz pedig 1948 februárjától a mostani pártkongresszusig tartott.

Az első időszakban a kétéves gazdasági terv elökészítésére és végrehajtására összpontosítottuk figyelmünket. A kétéves gazdasági terv problémái 1947-ben igen bonyolultak voltak, mivel katasztrofálisan száraz és terméketlen év jött közbe és ez rendkívüli gondot okozott: hogyan biztosítsuk a lakosság élelmezését. A kormány építöprogramja továbbá olyan követelményeket tartalmazott, mint amilyen például az új, népi demokratikus alkotmány, az első földbirtokreform felülvizsgálata, az államosított pénzintézetek és az államosított nagyipar megszervezése és megszilárdítása, valamint a jelentőségükben messzeható szociálpolitikai intézkedések egész sora, amelyek betetőzése a nemzeti biztosítás nagy müve volt. Belpolitikai téren a következőkről volt szó: a csehek és szlovákok viszonyának megszilárdítása, a rendörszellemü bürokrata rendszer maradványainak felszámolása, a nemzeti bizottságok megerösítése és tökéletesítése, valamint az, hogy a nemzeti bizottságok segítségével népünk legszélesebb rétegeit mozgósítsuk az állam igazgatásában való tevékeny részvételre. Külpolitikai téren pedig az volt a lényeges, hogy minden kételyt kizáró, egyértelmü szövetségi politikát folytassunk a Szovjetunió és a népi demokratikus államok viszonylatában, hogy ezzel nemzetközi vonalon is megszilárdítsuk köztársaságunk biztonságát és népünk új Münchentöl való aggodalom nélkül, békésen építhesse fel szabad hazáját.

*

Ezt az építötervet lépésröl-lépésre kellett keresztülvinni és megvalósítani, makacsul kellett viaskodni nemcsak a tárgyi nehézségekkel, hanem azokkal a rosszakaratú elemekkel is, akik akkor még bent ültek a Nemzeti Arcvonalban, mint annak tagjai.

Milyen taktikát folytattak ezek az emberek? Ilyenformát: a kormányban és a parlamentben csak olyan határozat mehessen keresztül, amelyet — az általános körülményekre való tekintettel — már nem lehetett megakadályozni. Ezenkívül gondoskodni akartak arról, hogy az eredetileg jó ügyeket a lehetö legalaposabban elrontsák. Ki akarták használni továbbá ezeket a tudatosan elöidézett rombolásokat, hogy kártevéssé súlyosbítsák öket a már meghozott rendelkezések gyakorlati végrehajtása során, vagy arra törekedtek, hogy a rendelkezéseket kudarcba fullasszák.

Hogyan jelentkeztek és alakultak ezeknek az embereknek és csoportjaiknak az eröi? A legerösebben kompromittáltak májusban elbújtak. Féltek az ítéletnaptól. Mások, akkor még kevésbbé kompromittáltak, a Nemzeti Arcvonalhoz tartoztak. Ott voltak a kormányban és a kormányszervekben is, karjukat oltalmazóan tartották a kompromittáltak fölött és ki akarták várni, hogyan alakul majd a helyzet. Minél jobban távolodtunk a felszabadítás napjától, annál inkább tömörült e két csoport. Egyik segítette a másikat és ezzel a régebbi Nemzeti Arcvonal egyes csoportjaiban mindinkább elfajultak az állapotok. Végül odafejlödtek a dolgok, hogy a Nemzeti Arc-

vonal egyes alkotóelemei, legális csoportjai az illegális reakció szócsöveivé váltak.

Ez alkalommal beszélnünk kell a szociáldemokrata párt akkori fejlődéséről is. A szociáldemokrata párt, amely Fierlinger, Erban, John, Jankovcová és más becsületes baloldali elvtársak és elvtársnők vezetésével újult meg, 1945 májusában a Kommunista Párttal való együttműködés helyes, közös útjára lépett, a Nemzeti Arcvonalnak és a Szovjetunióval való szövetségnek az útjára. Ezt egyszerűen úgy is mondhatnánk, hogy megtalálta az igazi népi demokratikus Csehszlovákia útját. Ezért is indított ellene a hazai és külföldi reakció összpontosított rohamot az országon belül és a határokon túl. Az urak azt akarták, hogy a szociáldemokrata párt a döntő pillanatban hasonló szerepet töltsön be, mint amilyet a Tusár-féle jobbszárny töltött be 1920-ban. Az 1947 decemberében Brnóban megtartott szociáldemokrata kongresszuson, ahol a jobboldal csalással csekély többséget szerzett, azt hitték az urak, hogy ezzel már biztonságban érezhetik magukat. Nos, ez az örömük nem tartott soká. Már 1948 februárjában meggyőződhettek róla, hogy nemcsak Gottwald, de Fierlinger sem Tusár. *(Nagy taps.)*

*

Bármikép lett légyen is, a reakció 1948 februárja előtt minderről nem tudott és ezért, mint minden cigány, jószerencséjében bizakodott. A hazárd, államellenes és népellenes felforgatók leginkább talán az aszállyal, a rossz terméssel és az

1947—1948. évi élelmezési nehézségekkel kapcsolatban mutatták ki a foguk fehérét. Ebben az időben lakosságunknak, de főleg munkásságunknak és a városi lakosság többi rétegének a szó legszorosabb értelmében vett mindennapi kenyeréről volt szó. Mi más lehet ilyen körülmények között az igazi hazafi kötelessége, ha nem az, hogy minden viszálykodást félretéve, társaival szorosan összefogva gondoskodjék a legszükségesebb élelem biztosításáról. Abban az időben két forrásból meríthettünk. Elsősorban a hazai forrásból, úgy hogy a közösség rendelkezésére bocsátjuk mindazt, amit a falvak nélkülözhetnek, hogy a városok szükségletéről rendesen gondoskodhassunk. Másodsorban ott volt a külföldi forrás, vagyis az a lehetőség, hogy külföldön vásároljunk élelmiszert, főleg kenyérmagvakat és takarmányt. Ami a belföldi forrás kihasználását illeti. ismeritek a reakció akkori álláspontját. A lehető legkevesebbet adni, ez volt a jelszó. És nem a reakció érdeme, hogy e jelszavának nem támadt olyan visszhangja, mint amilyet várt. Ebben, a vidéki helyeken is válságos esztendőben, oly jelentős pénzügyi és más segítséget nyujtottunk, hogy ez keresztezte a reakciónak kiéheztetésre irányuló felforgató terveit. Ami a külföldi forrást illeti, azzal kapcsolatban igazolódott az az előrelátás, amellyel a kétéves tervet megalkottuk. Különböző iparcikkeket termeltünk és halmoztunk fel, hogy az élelmezés szempontjából nehéz években fizetni tudjunk a külföldről behozott élelmiszerekért. Sehol és semmit nem akartunk ingyen kapni. És hogyan viselkedett a külföld velünk szemben? A nyugat még a háborús

időkből fennmaradt úgynevezett engedményezési rendszer, más szóval a kiviteli tilalmak mögé húzódott és nem adott nekünk jelentékenyebb mennyiségű gabonát és takarmányt, még akkor sem, ha annak árát dollárban vagy aranyban előre lefizettük volna.

A hazai reakcióval egyetértésben, egyszerűen ki akartak éheztetni bennünket. De a Szovjetunió — bár több aszályos esztendő öt is kimerítette — mind az árak, mind a hitel, mind a fizetési határidő és a fizetési mód tekintetében a legkedvezőbb feltételekkel olyan mennyiségű gabonát és takarmányt bocsátott rendelkezésünkre, hogy sikerült leküzdenünk az 1947—48-as súlyos élelmezési válságot. *(Taps.)* És mindezek ellenére, vagypedig éppen azért, mert a reakciós urak jól tudták, milyen szerepet játszik a Szovjetunió élelmezési válságunk leküzdése körül és mivel tudták, hogy ebben a dologban az imperialista nyugat milyen szégyenletesen viselkedett, egyetlen alkalmat sem mulasztottak el, hogy zavarják és megmérgezzék a Szovjetunió iránti viszonyunkat.

Az, hogy népünk éhezett, a szó szoros értelmében vett éhínség, fontos tételként szerepelt a reakciósok számításában. Azt hisszük, hogy ez valami szokatlan dolog? Nem. A történelem arra tanít bennünket, hogy a reakció mindíg számol az éhséggel és a felforgatással, mint szennyes spekulációjának fontos tételével.

Mivel magyarázható ez? Magyarázhatjuk azzal, hogy a nyeregből kiütött, vagy esetleg csak félretolt reakció a nép nagy tömegei előtt be akarja

bizonyítani, hogy a haladó elemek képtelenek a gazdasági életet irányítani és általában a közügyeket eredményesen intézni, úgy hogy csak egy út marad nyitva: vissza a reakció jármába. A történelem folyamán gyakran következett be ilyen fordulat, úgy hogy a reakciónak tagadhatatlanul volt oka a bizakodásra. Persze, a vendég gazda nélkül végezte számadását. És ezért történtek úgy a dolgok, ahogyan történtek.

*

És most engedtessék meg, hogy legalább néhány percig az *emlékezetes februári eseményekkel foglalkozzam.*

Miről is volt szó februárban elsősorban? 1948 februárjában *a honi és a külföldi reakció megkísérelte a Csehszlovák Köztársaság társadalmi erőviszonyainak gyökeres megváltoztatását.* Míg 1945 májusától kezdve egészen 1948 februárjáig a fejlődés, minden kilengés ellenére, egyenes vonalban a népi demokrácián keresztül a szocializmus felé irányult — később, 1948 februárja után a fejlődésnek, a reakció tervei szerint, egyértelműen visszafelé, a kapitalizmus irányába kellett volna vezetnie. Egyszerűen *arról volt szó, hogy a Csehszlovák Köztársaságban újra feltámasszák a tőkésrendszert.* Ez a dolgok magva és minden egyéb többé-kevésbbé silány burok, takaró.

Miért folyamodott a reakció puccskísérlethez éppen 1948 februárjában? Ennek két főoka volt. Az egyik az, hogy a reakciósok el akarták szabotálni a kormányprogram megvalósítását és főképpen

meg akarták akadályozni az új alkotmány elfogadását. Tudták, hogy az új alkotmány, amely az 1945 májusa óta bekövetkezett változásokat törvénybe iktatja és egyszeriben megerösíti a népi demokratikus rendszert, további fontos gát a tökésvilág visszaállításának kísérlete ellen.

A reakció ezért minden lehetőt megtett, hogy az Alkotmányozó Nemzetgyülés ne oldhassa meg föfeladatát, vagyis az új alkotmány megszavazását. A februári puccskísérlet második föoka az volt, hogy a reakció félt az elkövetkező választásoktól. Mint ismeretes, Pártunk 1947 januárjában kiadta a jelszót: megnyerni a nemzet többségét a Párt politikájának. A jelszó megvalósulásának már a legközelebbi parlamenti választásokon is mutatkoznia kellett. Mi már akkor is ujjal mutattunk a Nemzeti Arcvonal különböző pártjaiban dolgozó reakciós elemek túlkapásaira. Bebizonyítottuk, hogy a köztársaság újjáépítése sokkal gyorsabb ütemben haladna előre, ha a reakció nem végezne kártevő munkát a kormányban, a parlamentben, a nemzeti bizottságokban és általában az egész közéletben. Rámutattunk arra, hogy e kártevés meghiúsítására népünknek még nagyobb bizalommal kell a Kommunista Párt felé fordulnia, még nagyobb hatalmat kell Pártunk kezébe adnia, hogy a népnek a Kommunista Pártot a választásokon is olyan mértékben kell támogatnia, mint amilyen mértékben a többi párt reakciós elemeiről lehullt a lepel s mindinkább kimutatták igazi arcukat és népellenességüket. Ahogyan a nép egyre fokozódó mértékben győződött meg a kommunisták becsületes és tisztességes mun-

kájáról — ugyanilyen mértékben vált egyre világosabbá, hogy a nép nagy többsége a választásokon is a kommunistákkal fog együtthaladni. Ezt azonban a reakció minden áron meg akarta akadályozni és ezért februárban reakciós puccskísérlethez folyamodott.

A reakciós puccsisták nem panaszkodhatnak, hogy nem kaptak idejekorán nyomatékos figyelmeztetést. Pártunk 1947 novemberében nyiltan leleplezte a reakció terveit és világosan kijelentette, hogy nem engedi meg 1920 bármilyen formában való megismétlődését. Hivatalos és magánjellegü megbeszélések során a kormányban újra és újra figyelmeztettük az urakat, hogy játékuk kockázatos és számukra katasztrófával fog végződni. De a reakció elvakultsága és népellenes dühe nem ismert határt.

*

A levert reakció egyik hazugsága az az utólagos állítás, hogy mi, kommunisták, tudatosan készítettük elö a februári eseményeket. A nyilvánvaló tények azonban ennek éppen az ellenkezöjét bizonyítják. Mi voltunk azok, akik a kormányban és az Alkotmányozó Nemzetgyülésen a kormányprogram maradéknélküli teljesítését sürgettük és a reakció volt az, amely mindinkább szabotálta a kormányprogram végrehajtását. Mi, kommunisták, voltunk azok, akik követeltük, hogy a Nemzeti Arcvonal összes pártjai teljesítsék ígéreteiket és kötelezettségeiket, amelyeket a néppel szemben vállaltak és a reakció volt az, amely úgy húzódozott e köte-

lezettségek és ígéretek teljesítésétől, mint az ördög a szenteltvíztől. Mi, kommunisták, voltunk azok, akik türelmesen és kitartóan követeltük a pozitív parlamenti és kormánymunkát s a reakció volt az, amely a parlamentben és a kormányban folytatott felforgató taktikájával munkaképtelenné tette a kormányszerveket.

És nem mi, kommunisták, voltunk azok, akik végülis nyilt kormányválságot idéztek elő, hanem ök voltak azok, akik 12 reakciós miniszter lemondásával a kormányválságot előidézték. Így egészen eddig az ideig a kezdeményezés a reakció kezében volt. Igaz, hogy ami ezután történt, az már nem a reakció érdeme. *(Taps.)* Ezt azután már mi, kommunisták, csináltuk és velünk együtt a városok és falvak dolgozó népének túlnyomó többsége. *(Taps.)*

Mindenki tudja, hogyan oldódott meg a februári kormányválság. A honi és külföldi reakció nyilvánvaló hazugságaihoz és hamisításaihoz tartozik az az állítás is, hogy a kormányválság megoldása nem demokratikus és nem parlamenti módszerekkel történt. De mi volt az igazság? A következő: a reakciós miniszterek benyujtották lemondásukat. Mi, a nép többségének akaratával összhangban, azt követeltük, hogy a lemondást fogadják el. A kormány elnöke, mint a vezető kormánypárt képviselője, elutasította azonban a tárgyalást a szóbanforgó pártok akkori vezetőségével az új kormány megalakításáról, mivel bebizonyosodott, hogy ezek a vezetők átpártoltak az államellenes ellenzék táborához és alkalmatlanokká váltak népi demokratikus értelemben vett pozitív munkára.

Ugyanakkor azonban nem hagytuk cserben a Nemzeti Arcvonal gondolatát, ellenkezőleg, felújítottuk a Nemzeti Arcvonalat és kiszélesítettük alapjait. Abból az alapvető gondolatból indultunk ki, hogy a Nemzeti Arcvonalat nemzetünk összes népi és államalkotó elemeinek kell alkotniok és hogy vannak ilyen emberek valamennyi pártban, csoportban és szervezetben. A Nemzeti Arcvonal keretén kívül csak azok maradtak, akik maguk hagyták azt el és azok, akik a Nemzeti Arcvonalban azelőtt a nemzetellenes, népellenes, felforgató ellenzéket jelentették. Így történt azután, hogy a reakciós miniszterek lemondásának elfogadásával megszülethetett a megújhodott Nemzeti Arcvonalnak még szélesebb alapokra támaszkodó kormánya. Enynyit a dolog politikai oldaláról. De beszéljünk az ügy alkotmányos és parlamenti részéről is. A megújhodott Nemzeti Arcvonal kormányát 1948 február 25-én nevezte ki a köztársaság elnöke és a kormány 1948 március 10-én az Alkotmányozó Nemzetgyülés elé lépett, előterjesztette programját és az Alkotmányozó Nemzetgyülés 1948 március 11-én egyhangúlag bizalmat szavazott a kormánynak. *(Taps.)* Így állnak tehát a dolgok. A kormányválság, amelyet a reakciós puccsisták idéztek elő, demokratikus, alkotmányos és parlamentáris módon oldódott meg.

Hogy ezt a kormányválságot csakis a reakciós puccsistákkal szembefordulva oldhattuk meg, az természetes.

Egyébként jó adag merészség kell hozzá, ha a honi és a külföldi reakció éppen nekünk veti a sze-

münkre, hogy eljárásunk a februári napokban demokrácia- és alkotmányellenes volt. Az embereknek nem oly rövid az emlékezetük s nem felejtik el azt, hogyan viselkedtek a különböző hazai és külföldi „demokraták" 1938-ban, München idején. A hazai és a külföldi münchenesek akkor, amikor a köztársaság léte forgott kockán, igen keveset törődtek a demokratikus és alkotmányos követelményekkel. Egyszerüen diktálták és végrehajtották a köztársaság szétzúzását s alkotmányunkat és a demokráciát a legbrutálisabb módon eltiporták.

De nemcsak ez történt. Nem sokkal a februári események után a reakciós puccsisták tökéletesen levetették álarcukat, miután fökolomposaik elmenekültek külföldi kenyéradóikhoz és onnan folytatnak szennyes, ellenforradalmi és felforgató tevékenységet a köztársaság ellen, anélkül, hogy e hadjáratuk közben titkolni próbálnák igazi céljukat. Céljuk nemcsak a tökésrendszer visszaállítása, hanem egyidejüleg háború a köztársaság ellen, a nemzeti szabadság és az állami függetlenség feladása, tehát új München és új megszállás. Újra világosan beigazolódik, amit úgyis tudunk, hogy a burzsoázia, osztályhatalmának visszanyerése érdekében, a legaljasabb hazaárulásra is képes, hajlandó elárulni mindent, ami a nemzetnek és a népnek drága és szent.

*

A februári események tisztító viharként hatottak egész közéletünkre. Csak február után tudtuk teljes kormányprogramunkat megvalósítani, mindenekelött a nemzeti biztosítás nagy müvét, továbbá

az első földbirtokreform fölülvizsgálatát és az új népi demokratikus alkotmány megszavazását. De február ugyanakkor lehetővé tette azt is, hogy rekordidő alatt végezzük el az államosítás második szakaszának munkáját, amellyel jelentősen kiszélesítettük és megerősítettük népi demokratikus rendszerünk gazdaságpolitikai alapjait. Február parasztságunk számára meghozta az új földreformot, amelynek révén újabb, sok százezer hektárnyi föld jutott a kis- és középparasztság kezébe és a nagybirtokos osztály lényegileg megszűnt. Csak február után vált lehetővé, hogy gyorsan és következetesen teljesítsük mindazokat a mélyreható követeléseket, amelyeket az üzemi tanácsok emlékezetes februári kongresszusa és a földműves tanácsok kongresszusa tüzött ki. Főleg ezen a világos és szemléltető példán látta falusi és városi dolgozó népünk azt, hogyan teljesíti a Kommunista Párt ígéreteit és vállalt kötelezettségeit és hogyan kell dolgoznia a valóban megújhodott Nemzeti Arcvonalnak. Ez volt az oka annak, hogy a májusi választásokon, amelyeket a törvény által megszabott időben tartottak meg, olyan egyértelmű győzelmet aratott a Kommunista Párt vezetése alatt álló Nemzeti Arcvonal listája. A nép februári győzelmét igazolta és megszilárdította ez a májusi választás. Amikor azután a volt köztársasági elnök lemondott, alapvető változásra került sor ezen a fontos alkotmányos poszton is, ami a februári győzelem újabb megszilárdulását eredményezte és további biztosítékot nyujtott, hogy nálunk a jövőben is a februári jelszavak szellemében folyik

majd az élet: *Előre, egyetlen lépéssel se hátráljunk meg! Előre a szocializmus felé! (Nagy taps.)*

Az a tizenöt hónap, amely 1948 februárja óta eltelt, nehéz, de gyümölcsöző és örömteli munka időszaka volt.

*

Kiszélesítettük és megszilárdítottuk népi demokratikus rendszerünk gazdasági és politikai alapját. Gazdasági életünkben a szocialista szektor kibővült és megszilárdult. A VIII. kongresszus idején a bankokon és a biztosító intézeteken kívül az ipari termelésnek csupán 62%-a volt államosítva, míg más szektorokat az államosítás egyáltalán nem érintett. Ma büszkén jelenthetjük, hogy a pénzintézeteken kívül teljesen államosítottuk a külkereskedelmet, a belföldi nagykereskedelmet s szövetkezeti és közületi szektoron keresztül bonyolódik le a kiskereskedelem jelentékeny része. Az iparban 95%-ra hajtottuk végre az államosítást.

Február után ugyancsak lehetővé vált gazdaságunk államosított részének sokkal célszerűbb és takarékosabb megszervezése. Ez a rész ma sokkal jobban dolgozik, mint két évvel ezelőtt. Embereink, munkásaink, technikusaink és mérnökeink megtanulják, hogyan kell jobban és célszerűbben gazdálkodni és jobban vezetni a rájuk bízott vállalatokat. Röviden szólva, a gazdaságban a szocialista szektor egyre jelentősebb szerepet játszik és népi demokratikus rendünk szilárd alapját alkotja.

Az elmúlt időszak eredményeként feljegyezhetjük továbbá a növekvő gazdasági konszolidációt,

valamint a termelés és a fogyasztás fokozatos emelkedését. A kétéves tervet az iparban, az élelmiszeripart nem számítva, 101,3%-ra teljesítették, az élelmiszeriparban 86,9%-ra, a közlekedésben több mint 100%-ra, az építkezésben 62,7%-ra, a mezőgazdasági termelésben 80,5%-ra. A mezőgazdasági termelés és az élelmezési ipar termelésének alacsony százaléka összefügg ugyan az 1947. évi aszállyal és rossz terméssel, amelyeknek következményeit még ma is érezzük, de ezekben a termelési ágakban nagy szerepet játszott a reakciós elemek kártevése, amely a kétéves terv idején az építőiparban is megmutatkozott. A kétéves terv teljesítése sikeresen halad előre. Az első hónapokban (az élelmiszeripart nem számítva) 102,3%-ra teljesítettük a tervet. A külkereskedelem mérlege tavaly egyensúlyba került, jóllehet élelmiszert rendkívüli mennyiségben kellett külföldről behoznunk az országba.

A folyó esztendőben a külkereskedelem valamennyire aktív. Az állami költségvetés egyensúlyban van és az első hónapok eredményei azt bizonyítják, hogy a kiegyensúlyozottság nemcsak papíron van meg. Sikerült a kötött piacon megjavítanunk a textil-, valamint a cipőellátást és részben bevezettük a szabadpiacot különböző árucikkek részére, ideszámítva egyes élelmiszereket is. Amennyire a körülmények engedik, igyekezni fogunk a szabadpiacot kiszélesíteni és az árakat csökkenteni. Azok a mélyreható társadalompolitikai intézkedések, amelyeket az elmúlt időszakban hajtottunk végre és amelyeket megkoronáztunk a nemzeti biztosítás nagy művével, biztosítják nálunk minden

dolgozó ember megélhetését. Országunkban nemcsak munkanélküliek nincsenek, hanem koldusok sem. *(Taps.)*

Február óta a politikai viszonyok fokozódó megszilárdulását is megfigyelhetjük. Történelmi jelentőségű eredmény, hogy a munkásosztály a marxizmus-leninizmus alapján egységbe kovácsolódott. Az egység azzal valósult meg, hogy a szociáldemokrata párt és a Kommunista Párt egyesült és megalkották az egységes Csehszlovák Kommunista Pártot. *(Taps.)* Csak ezzel az egységgel biztosította munkásosztályunk a maga vezetőszerepét a nemzet és az állam életében. A megújhodott Nemzeti Arcvonal február után beváltotta a hozzáfűzött reményeket. Az a körülmény, hogy most már a politikai pártok mellett hatalmas érdekképviseleti szervezetek is alkotórészei a megújhodott Nemzeti Arcvonalnak és az a körülmény, hogy ezek az érdekképviseleti szervezetek ma egységesek, olyan alapot és támaszt nyujt a megújhodott Nemzeti Arcvonalnak, mint amilyent azelőtt soha nem ismert.

Jelentős munkát végeztünk a közigazgatás demokratizálásának és megjavításának terén. Bevezettük a kerületi nemzeti bizottságok rendszerét, kiszélesítettük a járási nemzeti bizottságok hálózatát és fokozatosan mind nagyobb és nagyobb jogkört ruháztunk ezekre a népi szervekre. Azt akarjuk, hogy a nemzeti bizottságok útján egyre több és több állampolgár vegyen részt a közigazgatásban, hogy így a közigazgatás a lehető legszorosabb kapcsolatban álljon a néppel és hogy ne a nép legyen a hivatalokért, hanem a hivatalok legyenek a

népért. *(Taps.)* Sokat tettünk már annak érdekében is, hogy a fegyveres hatalom megbízható kezekben, a néphez és a népi demokratikus rendszerhez hű emberek kezében legyen, hogy a fegyveres alakulatokat a nép és a nemzet ellen soha többé ne használhassák fel. *(Taps.)*

Nagy kulturális fellendülésnek vagyunk a tanúi. A kultúra, a tudomány és a művészet alkotómunkásai ma már egyre inkább felismerik, hogy helyük a nép oldalán van és alkotásaik csak akkor értékesek, ha népi szellemüek és a nép számára készülnek. És a nép hálás lesz a kultúra, a tudomány és a művészet alkotómunkásainak. Nálunk még soha nem olvastak annyit, mint most. A tudományos és a szépirodalmi művek még soha nem jelentek meg oly nagy példányszámban, mint manapság. Az értelmiség új erősítést kap a fiatal munkások és parasztok soraiból. Még soha nem működött nálunk annyi iskola és annyi tanfolyam, mint napjainkban s azokon a dolgozók köréből kikerült tehetséges fiatalok tanulnak és nyernek kiképzést.

Végül, február után megszilárdult köztársaságunk külpolitikai helyzete is. Végetvetettünk a reakció őszinteségnélküli és kétkulacsos politikájának legnagyobb szövetségesünkkel, a Szovjetunióval szemben. Köztársaságunk és a Szovjetunió közötti viszony teljesen becsületes és őszinte *(nagy taps)*, ami külpolitikai biztonságunknak és helyzetünk szilárdságának alapvető feltétele. Megszilárdítottuk biztonságunkat a népi demokratikus államokkal kötött szövetségi szerződésekkel is. Hű és becsületes szövetségben a Szovjetunióval s a népi demo-

kratikus államokkal, népi demokratikus berendezkedésünket tovább szilárdítva, bizalommal tekintünk a jövő elé. *(Taps.)* Mindazok az urak, akiket ez érint, mérget vehetnek rá, hogy München nem fog nálunk megismétlődni. *(Viharos taps.)*

*

Ha tehát összefoglalóan azt kérdezzük, hogyan teljesítette Pártunk és vezetősége a VIII. kongresszus legfontosabb utasítását, azt hiszem, elmondhatjuk, hogy teljes sikerrel váltotta azt valóra. *(Nagy taps.)* Kiszélesítettük és megerősítettük ebben az államban a munkásosztály-vezette dolgozó nép hatalmát. Biztosítottuk az országon belül és kifelé is a nép vívmányait, elmélyítettük népi demokratikus rendünket és *felsorakoztunk a további cél felé vezető útra, arra az útra, amely a szocializmushoz vezet. (Viharos taps.)*

*

Engedjétek meg, hogy áttérjek néhány más kérdésre, amely további utunkkal függ össze. Más szóval: mit kell ma elsősorban tennünk, hogy eljussunk kitűzött célunkhoz?

1. *Nemzetgazdaságunk minden ágában teljesítenünk kell és teljesíteni is fogjuk az ötéves gazdasági tervet* éspedig nemcsak mennyiségi, hanem minőségi tekintetben is. A mostani pártkongresszus tiszteletére a köztársaságnak felajánlott munkavállalások és kötelezettségek többek között azt is megmutatták, milyen sok rejtett tartalék van még gazdaságunkban. Arról van szó, hogy ezeket a tar-

talékokat megtaláljuk és mozgósítsuk. Arról van szó, hogy az államosított ipar többet, jobban és olcsóbban termeljen, mint a tőkések idejében termelt. Arról van szó, hogy államosított építőiparunk gyorsabban és olcsóbban építsen, mint ahogy a magánvállalkozók építettek. Arról van szó, hogy államosított pénzintézeteink célszerűbben dolgozzanak, mint annakidején a magánbankok. Arról van szó, hogy államosított közlekedésünk gyorsabban és megbízhatóbban teljesítsen szállításokat, mint a magánközlekedés. Arról van szó, hogy az államosított kereskedelem jobban és becsületesebben dolgozzék, mint ahogyan azt a magánkereskedelem tette. Egyszerűen kötelesek vagyunk ezeket az igazságokat dolgozó népünk előtt újra és újra elismételni és mindent latbavetni, hogy ezeknek a feladatoknak teljesítésére összefogjuk a nép minden alkotóerejét. Nem engedhetjük meg magunknak, hogy akárcsak egy pillanatra is kikapcsolódjunk a munkából. Hadd nevessenek csak reakciós ellenségeink itthon és a határokon túl, amiért állandóan élmunkában fáradunk, versenyzünk és brigádban dolgozunk. Végül mégiscsak elmegy majd a kedvük a nevetéstől, ha rájönnek, hogy itt is érvényes a népi bölcseség: az nevet a legjobban, aki utoljára nevet. *(Nagy taps.)*

Állandóan türelmesen, de szívós kitartással magyarázzuk meg összes dolgozóinknak azt, hogy a hatalmat megtartani és a tőkés uralom visszatérését meghiúsítani végeredményben annyit jelent, hogy jobban kell gazdálkodnunk, mint a tőkéseknek. *(Taps.)* A szocializmushoz vezető útról beszélni és erről az igazságról megfeledkezni — ilyet

csak nem öntudatos és felelőtlen ember tehet. Belőlünk azonban az öntudat nem hiányzik, felelőtlenek sem vagyunk és ezért a népnek erről a dologról is megmondjuk az igazságot!

2. *A termelés kibővítésével és olcsóbbátételével együtt javítani fogjuk lakosságunk élelmiszerrel és közszükségleti iparcikkekkel való ellátását.* Ebben is megmutatkozik az alapvető különbség népi demokratikus rendünk és a tőkés világ között. A kapitalizmus viszonyai között a termelés fokozódása válsághoz és munkanélküliséghez vezet, míg a mi rendszerünkben a nagyobb termelés dolgozó népünk életszínvonalának emelését szolgálja. A mostani állapot, amikor nálunk élelmiszerben, textilben és cipőben még kötött gazdálkodás van és e cikkek piacát csak korlátozott mértékben tudjuk szabaddá tenni, még hozzá aránylag magas árak mellett — ez az állapot se nem tartós, se nem eszményi, csupán kiút a szükségből és átmeneti természetű jelenség. Az a törekvésünk, hogy minél jobban kiszélesítsük a szabad piacot és az árakat csökkentsük. Politikánk a jövőben még inkább arra fog irányulni, hogy a lehetőséghez képest további és további árukat tegyünk szabaddá és a szabad piacon csökkentsük az árakat. Hogy milyen gyorsan tudjuk ezt megvalósítani és mikor szüntethetjük meg teljesen a kötött gazdálkodást, az egyrészt az ipari termelés gyarapodásától függ — másrészt földműveseink szerződéses beszolgáltatásainak pontos teljesítésétől és a külkereskedelem teljesítményétől is. A kormány egyébként éppen tegnap határozott el néhány, már június elsején életbelépő in-

tézkedést, melyek megjavítják a közellátást. Ez a gyakorlatban mutatja meg, hogy mi komolyan gondoljuk, komolyan vesszük ezt a politikát. *(Nagy taps.)* Egyidejüleg azonban kötelesek vagyunk népünknek megmondani, hogy éppen ezért megbocsáthatatlan könnyelműség volna a közellátás megszervezésének terén bármilyen elsietett és meggondolatlan intézkedés, amely végeredményben a dolgozók nagy tömegeit károsítaná meg.

3. *Ki kell továbbá terjesztenünk és meg kell erősítenünk gazdaságunk társadalmasított, szocialista szektorát s a tőkés elemek korlátozása és kiszorítása is szükséges.* Az államosított és szövetkezeti alapra helyezett gazdálkodásnak egyre jelentősebb szerep jut életünkben, főként az áruelosztás terén. Ez a politika nem irányul a kisipar, mint egész ellen. Ebben a tekintetben a legutóbbi időben egész sor félreértés támadt. Hogyan állnak a dolgok a valóságban és mi történt tulajdonképpen? Az történt, hogy ez év elején kisiparosainknak nem tudtuk kiadni a ruhajegyeket. Ez nem elvi okokból történt, hanem azért, mert úgy sem tudtunk volna mindenkinek ruhajegyet juttatni. Ugyanis az előtt a feladat előtt állottunk, mikép javíthatnánk meg a textil- és cipőellátást a kötött piacon és egyidejüleg hogyan biztosíthatnánk ezeknek az áruknak egyrészét a szabadpiac számára. Ezért kellett azután a ruhajegyet a bérért dolgozóknak, a szociális járadékból élőknek s a kis- és középparasztságnak kiadni. Tudjuk, hogy ez néhány kisiparosra kemény csapásként zúdult, de feladatunk az volt, hogy bármilyen áron rendet teremtsünk a textil- és

cipőellátásban, hogy biztosítsuk a lakosság többségének tűrhető ellátását szövetanyaggal, készruhával és cipővel, még akkor is, ha ezzel itt-ott fájdalmat okozunk. Egyébként tény az, hogy a ruhajegyek kiadásánál mindenütt jóakaratúan jártak el és ezért az összlakosság 85%-a már megkapta a jegyeket. Azonkívül néhány szót kell intéznem a magánkereskedők, mindenekelőtt a textiláru-kereskedők címére. Tudjátok, mily nagy erőfeszítéseinkbe került, amíg a textilellátásban úgy-ahogy rendet teremtettünk. Ez nem sikerült akkor sem, amikor a nagykereskedelmet kiküszöböltük és az állami elosztókat felállítottuk. Mi történt? Az állami elosztók egyre több árut juttattak a magánkereskedőknek, ez az áru azonban soha sem került a jogosult fogyasztóhoz, hanem nagyrészt eltűnt „a pult alatt" és a feketepiacon. Egyszerűen nem maradt más hátra, mint az, hogy az államosított textil- és készruha-nagykereskedelem megteremtse saját eladási hálózatát, hogy így az emberek a nekik szabályszerint járó ruhajegyekre valóban megkapják az árut. Nem szabad továbbá elfelejteni azt sem, hogy a kisiparosok komoly segítséget kaptak az általános keresetiadó bevezetésével, amelynek révén az adóterhek jelentékenyen csökkentek. Végül az is tény, hogy kétéves és ötéves tervünk, valamint általános gazdasági fellendülésünk állandó munkát biztosított a kisiparosoknak s a kisipari bukások és csődök, amelyek a tőkésrendszerben állandóan napirenden voltak, teljesen megszűntek nálunk. Ezért ismétlem, hogy politikánk, mely a gazdasági élet szocialista szektorát kiszélesíti és megszilárdítja,

továbbá a tőkés elemek korlátozása és kiszorítása nem irányul a kisiparosság, mint egész ellen. Persze szükséges, hogy a kisiparosok maguk találjanak pozitív kapcsolatot a vállalkozás magasabbrendü formáival, hogy együttmüködjenek a nemzeti, a közületi és a szövetkezeti vállalatokkal, hogy ök maguk is valóságos szövetkezetekben társuljanak és így tovább.

4. *Meg kell nyernünk a szocializmus számára a falut, a kis- és középparasztot és el kell szigetelnünk a falusi gazdagokat.* Állami, községi és más közületi birtokaink, nagyhízlaldáink, valamint szarvasmarha és egyéb háziállatok nagybani tenyésztésére szolgáló egyéb intézményeink szemléltető példaként és mintaként fognak szolgálni a falvakban s gyakorlatilag megmutatják a kis- és középparasztságnak a szocialista gazdálkodás összes elönyeit mezögazdasági téren. Szükséges lesz az állami gép- és traktorállomások hálózatának jelentös kiszélesítése és megfelelö gépparkkal való kibövítése. A földterületnek, amelyet az állami gép- és traktorállomások müvelnek meg, szüntelenül növekednie kell, hogy érezhetően megkönnyítsük a dolgozó parasztság nehéz munkáját. Felvásárló és elárusító földmüves szövetkezeteink összpontosítsák minden figyelmüket arra, hogy jó szolgálatot tegyenek a kis- és középparasztságnak. Végül pedig fokozatosan meg kell valósítani az Egységes Földmüves Szövetkezetekről szóló törvényt *(taps)* és gondoskodni kell arról, hogy az Egységes Földmüves Szövetkezetek tagjai, tagságuk révén, gyakorlati elönyökhöz jussanak.

Egész politikánk és munkánk alapvető módszere a falvakban az, hogy a kis- és középparasztság széles rétegeit példamutatás útján meggyőzzük tevékeny közreműködésük szükségességéről. A munkásság tömegeinek összefogása, szövetsége a dolgozó parasztság zömével elengedhetetlen a szocializmushoz való átmenet idején. Ezt állandóan szem előtt kell tartania minden pártmunkásnak, főleg azoknak, akik vidéken működnek. A Párt politikájának és munkájának a falura eső szakasza mind nagyobb jelentőségűvé válik az elkövetkező években. Nem lehet nálunk sem szocializmus a falu szocialista átépítése nélkül. És a falu fejlődése a szocializmus felé nem valósul meg a munkásosztálynak a kis- és középparasztság zömével való összefogása, szövetsége nélkül.

5. *Tovább kell szilárdítani és javítani népi demokratikus állami szervezetünket, hogy teljesítse mindazokat a feladatokat, amelyek a szocializmushoz vezető utunkon felmerülnek.* A helyi, járási és kerületi nemzeti bizottságok még sok tekintetben tökéletlenek és ezért elkerülhetetlenül szükséges, hogy munkájukat megjavítsák. A nemzeti bizottságok munkáját felülről is, alulról is ellenőrizni kell. Azokat az embereket, akik nem váltak be, ki kell cserélni, viszont elő kell léptetni és meg kell jutalmazni a példásan dolgozókat. *(Taps.)* A minisztériumok és központi hivatalok ne a zöldasztalnál határozzanak, hanem rugalmasan és tervszerűen töltsék be irányító, rendező és ellenőrző szerepüket. Őrködnünk kell, hogy a fegyveres alakulatokba, a Nemzeti Közbiztonsági Testületbe és a hadseregbe

ne jussanak be népellenes, államellenes és reakciós elemek és ha ilyenek esetleg bennmaradtak volna, ezeket le kell leplezni és el kell távolítani. *(Taps.)* Világosan meg kell mondani a reakció felé, hogy ezen a téren nem érjük be semmiféle félmunkával. *(Viharos taps.)* Munkásmiliciánk, mint a népi demokratikus köztársaság hűséges őre, megbecsült nevet küzdött ki magának. *(Nagy taps.)* Miliciánkat továbbra is fejleszteni és erősíteni fogjuk. *(Taps.)*

6. *A tapasztalat arra tanít bennünket, hogy a dolgozó népnek a szocializmus felépítése érdekében saját értelmiségét kell megteremtenie és felnevelnie. Ez az értelmiség a dolgozó népből származik s vele osztályeredet és világnézet tekintetében a legszorosabb kapcsolatban áll.* Ezért tovább szélesítjük az iskolák és tanfolyamok hálózatát, amelyekben rátermett, tehetséges munkás- és földművesifjak és leányok fognak tanulni, hogy felelős helyeket foglalhassanak el a gazdaságban, a közigazgatásban, a Nemzeti Közbiztonsági Testületben, a hadseregben és általában az egész közéletben. *(Taps.)* E téren az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy mindkét nembeli paraszt- és munkásifjúságunk soraiban sok a rejtett tehetség. Ezeket, bizonyos előkészítés után, népi demokratikus rendszerünk vezetőállásaiban helyezhetjük el. *(Taps.)* Az új káderekneк átmeneti, rövid ideig tartó iskoláztatásán kívül hozzá kell látnunk, hogy szociális szempontból is szabályozzuk a növendékeknek a közép- és főiskolákba való özönlését. Büszkék vagyunk rá, hogy népi demokratikus államunk oly nagy össze-

geket fordít iskolaügyi politikánk céljaira, mint kevés más állam. Nem lehetünk azonban mindezzel elégedettek, ha állami és népi támogatással még mindíg igen sok államellenes és népellenes elem részesül kiképzésben. *(Zajos taps.)* Iskoláinknak, főleg közép- és főiskoláinknak a népi demokratikus köztársasághoz hű és a nép ügye iránt odaadó állampolgárokat kell nevelniök. *(Taps.)* A reakció számára nincs hely iskoláinkban. *(Taps.)* A szakoktatás elmélyítésén kívül új értelmiségünket tanfolyamokon és iskolákban a leghaladottabb világnézet, a dialektikus és történelmi materializmus, a marxizmus-leninizmus szellemében kell nevelni. Nem véletlen, hogy a tőkések hétpecsétes tilalommal zárják el a tantermeket a dialektikus és történelmi materializmus, a marxizmus-leninizmus tanai elől. Tudják, hogy a marxizmus-leninizmus egy új osztálynak, annak az osztálynak a világszemlélete, amelyé a jövő — a munkásosztálynak a világszemlélete. *(Nagy taps.)* És komoly hibát követnénk el, ha nem törekednénk arra, hogy ez a haladó világnézet egész népi demokratikus társadalmunknak világnézetévé váljék. *(Taps.)*

7. *Elmondottuk már más alkalommal, hogy a megújhodott Nemzeti Arcvonal a szocializmushoz vezető utunkon továbbra is megmarad mint a város és a vidék dolgozó népe szövetségének és tömbjének politikai képviselete.* Ezáltal a megújhodott Nemzeti Arcvonal különbözik a régi, február előtti Nemzeti Arcvonal jellegétől. A február előtti Nemzeti Arcvonal, reakciós tagjainak nyomása alatt, kiszorított a közigazgatásban való részvételből olyan ha-

talmas érdekképviseleti szervezeteket, mint a Forradalmi Szakszervezeti Mozgalom, a Földmüvesek Szövetsége, a szövetkezeti és az ifjúsági mozgalom, a testnevelési szervezetek stb. Már ez a tény is odavezetett, hogy a Nemzeti Arcvonal a februári események előtt kusza állapotba került és az a veszély fenyegette, hogy a régiszabású koalíciós csoportosulások hagyományos útjára tér vissza, a kulisszák mögötti politikai acsarkodásnak nyit teret és népellenes parlamenti tömböket hoz létre. Végeredményben a februári események bebizonyították, hogy a Nemzeti Arcvonal egyrésze a reakció szószólójává és a tőkés rendszer visszaállításának eszközévé vált. Világos, hogy a megújhodott Nemzeti Arcvonal hivatása mindennek éppen az ellenkezője. Meg kell hiúsítania a kapitalizmus visszaállítására irányuló minden kísérletet és népi demokratikus rendszerünket el kell vezetnie a szocializmushoz. *(Taps.)* A megújhodott Nemzeti Arcvonal hivatását eddig nagyjában-egészében teljesítette. Továbbra is teljesíteni fogja, ha valamennyien legalább három dologról gondoskodunk. Ha mindenekelőtt arra fogunk ügyelni, hogy a megújhodott Nemzeti Arcvonal egyetlen alkotórészébe se hatoljon be a reakció és az egyes alkotórészek legális palástját ne tudja felhasználni felforgató és államellenes cselekmények kendőzésére és végrehajtására. *(Taps.)* A februári reakciós puccsisták sorsa legyen az intő példa. Tovább is azon fogunk dolgozni, hogy a megújhodott Nemzeti Arcvonal fontos elemei — a Forradalmi Szakszervezeti Mozgalom, a Földmüvesek Szövetsége, a szövetkezeti

mozgalom, a Csehszlovák Ifjúsági Szövetség, a Szokolista Egyesület, a Szabadságharcosok Szövetsége és egyéb szervezetek — egységesek, elevenek, tevékenyek és életképesek maradjanak, hogy így valóban a dolgozó nép többségét képviseljék. És végül, ha a megújhodott Nemzeti Arcvonal politikáját a reakciós elemek minden támadásával szemben végrehajtjuk és megvédjük, ezt a politikát a gyakorlatban teljesítjük és megvalósítjuk. *(Taps.)* A Csehszlovák Kommunista Párt tagjainak és szervezeteinek, a Pártnak, mint a Nemzeti Arcvonal vezető tényezőjének kötelessége, hogy erre alkalmat és lehetőséget nyujtson a Nemzeti Arcvonalhoz tartozó összes szervezetek becsületes tagjainak. *(Taps.)* Így fogunk dolgozni a megújhodott Nemzeti Arcvonal megszilárdításán és a reakció további elszigetelésén.

8. *Egy pillanatra sem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a szocializmushoz vezető utunk a februári győzelem után is az osztályharc útja lesz.* Továbbra is érvényes az a tétel, hogy a reakció februárban vereséget szenvedett ugyan, de nem zúzták szét és nem számolták fel. A reakció csak megváltoztatta harcának formáját és módszereit. Államellenes ellenzékiségét azelőtt a kormányban való részvételével álcázta és így szabotálta a köztársaság felépítését s többé-kevésbbé legális formában végzett felforgató munkát. A reakció most földalatti tevékenységhez folyamodott, illegalitásba vonult. Vezetőinek egyrésze külföldre menekült, de híveinek másrésze itthon tevékenykedik. Módszerük most túlnyomórészben a kémkedés, a kártevés, a felfor-

gató propaganda, a terrorcselekmények és különböző reakciós összeesküvések hosszú sora. Minden jóakaratú emberre és a megújhodott Nemzeti Arcvonal minden csoportjára az a feladat hárul, hogy a reakciót elszigetelje és ártalmatlanná tegye. Helytelen azonban úgy vélekedni, hogy csak rendészeti intézkedéseket igénylő ügyről van szó. Nem így van. A reakciót egyidejüleg politikai tekintetben is pellengérre kell állítani. A reakció február óta politikai szempontból olyan átalakuláson ment keresztül, hogy minden becsületes csehszlovák állampolgárnak undorral kell elfordulnia töle. *(Nagy taps.)* Mert milyen a reakció mostani politikai vonala? Ez a vonal a köztársaság elleni harc vonala és a harc eredményeképpen a köztársaság vereségét kívánja. Reakciónk ezzel hü maradt régi hagyományához, a hazaáruláshoz. A reakció törekvése továbbá a tökésrendszer felújítására irányul. Ez azt jelenti, hogy a bankokat, gyárakat és bányákat a tőkéseknek, a földeket a nagybirtokosoknak akarják visszaadni, újra hatalomba akarják ültetni a nagyburzsoáziát, amely a köztársaságot egyszer már a szakadék szélére sodorta. Végül a reakció mai vonala egyet jelent nemzeti szabadságunk és a csehszlovák függetlenség megszüntetésével. A reakciósok elképzelése szerint az önálló és független Csehszlovákia történelmileg már túlhaladott fogalom és ezért a „csehszlovák életteret" ismét valami új osztrák-magyar monarchiához szeretnék csatolni. Azt mondjátok talán erre, hogy ez csak a reakciós hajótöröttek nyakatekert és beteg képzelgése, azoké, akiknek már semmi reményük

sincs régi hatalmuk feltámasztására. Igen, a reakció mai tervei nyakatekert és beteges képzelgések és a legkisebb reményük sincs a megvalósulásra. De ez mégsem jelenti azt, hogy népünknek nem kell megismernie ezeket a reakciós terveket. Ismernie kell ezeket, hogy tudja, ki és mi áll a különböző suttogó összeesküvők mögött, amelyekkel népünket szívesen elvonnák a köztársaságot újjáépítő tevékeny munkától és szívesen szerencsétlenségbe döntenék a népet. Hadd tudják meg ezek a reakciós összeesküvők: Köztársaságunkat nem engedjük felforgatni! *(Taps.)* A nép békés építőtevékenységét, mellyel a köztársaságot felépíti, megvédjük és biztosítjuk. Akkor is elbántunk a reakcióval, amikor az a kormányban ült. Megtalálunk most is benneteket búvóhelyeiteken, sötét munkátokat lehetetlenné tesszük és biztosítunk benneteket arról, hogy úgy mint februárban, most és a jövőben is egységesek leszünk a küzdelemben falvaink és városaink dolgozó népével. *(Viharos taps.)*

9. *Otthonunk békés építésével párhuzamosan halad külpolitikánk munkája is, amely a béke fenntartására és a köztársaság állami függetlenségének biztosítására irányul.* Politikánk itt is világos és egyértelmű. Ismerjük barátainkat és tudjuk, kiben bízhatunk, kihez fordulhatunk jóban és rosszban egyaránt. Elsősorban felszabadító, nagy szövetségesünkben, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében és a mi nagy barátunkban, Sztálin generalisszimuszban bízhatunk. *(Valamennyi jelenlevő feláll, viharosan, hosszantartóan ünnepli és hangosan élteti Sztálin elvtársat.)* Tudjuk, mit kö-

szönhetünk a Szovjetuniónak. Tudjuk, ki állt mellettünk München idején, 1939 végzetes márciusában, a megszállás és a háború sötét napjaiban. Tudjuk, ki áldozta a legtöbb vért, hogy ismét szabadok lehessünk. Tudjuk, honnan érkezett a szabadság az emlékezetes 1945. évben. Tudjuk, kinek köszönhetjük az újjáépítéshez és a háborúutáni nehézségek leküzdéséhez nyujtott önzetlen segítséget. És mivel mindezt tudjuk, senki és semmi nem szakíthat el bennünket a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségétől. *(Viharos taps.)* A Szovjetunió számunkra nemcsak a nemzeti szabadságot és az állami függetlenséget biztosítja, hanem élén áll mindazoknak az erőknek, amelyek világszerte a békéért, a nekünk is annyira drága békéért harcolnak. Mert a béke fenntartása a szocializmushoz vezető utunk és haladásunk egyik feltétele s a béke világfrontjának minden sikere egyben a mi sikerünk is. A Szovjetunió iránti barátságon kívül kiépítjük kapcsolatainkat a többi népi demokratikus állammal is, amelyek hozzánk hasonlóan ugyancsak a Szovjet Hadsereg hősiességének köszönhetik felszabadulásukat és amelyek, ugyanúgy mint mi, a szocializmust építik. Ami a többi országot illeti, csak egy kívánságunk van, mégpedig az, hogy hagyják abba a belügyeinkbe való beavatkozást. Mozdítsák elő azt a törekvésünket, hogy becsületes kereskedelmi és gazdasági kapcsolatot létesítsünk az egyenlőség elve alapján, rosszakaratú megkülönböztetés nélkül. Ez a mi külpolitikánk lényege és ez a mi hozzájárulásunk a világbéke fenntartásához és megszilárdításához.

10. *Végezetül szükséges, hogy Pártunk egységére, nagyságára és tettkészségére úgy vigyázzunk, mint a szemünk világára.* Sohasem ismételhetjük elégszer, hogy mit jelent a Párt. A Párt nélkül nem lenne népi demokratikus köztársaságunk. A Párt nélkül nem lett volna győzelmes február. A Párt nélkül nem lenne rá biztosíték, hogy nem térünk le a szocializmus útjáról. Ma a Csehszlovák Kommunista Pártban testesül meg munkásosztályunk egysége és vezetőszerepe, amelyet az a közélet minden ágában betölt. Annál nagyobb a felelősség, amely Pártunkra nehezedik. Ránk, mindannyiunkra hárul ez a felelősség. Az osztályellenség sohasem alszik s számolnunk kell azzal is, hogy újra meg újra megpróbál Pártunkba behatolni, hogy politikánkat befolyásolja és mellékútra térítse. A Párt sohasem él légüres térben, hanem ki van téve környezete befolyásának. Hogyan lehet e befolyásnak ellenállni? Úgy. hogy állandóan emeljük tagjaink világnézeti, eszmei színvonalát. Ebben a tekintetben a felülvizsgálattal bizonyára sokat tettünk, de Pártunk tömegjellege miatt állandóan számolnunk kell azzal is, hogy tagjaink eszmei színvonala nem mindig és nem mindenütt üti meg a kellő mértéket. Az idegen befolyásnak ellenállhatunk azzal, hogy az egész párttagságot tevékeny küzdelembe vezetjük a Párt politikájáért és e politika gyakorlati megvalósításáért. Nem lehet Pártunk érett tagja az, aki a Párt politikáját nem védi, aki vonakodik visszautasítani a különböző felforgatók suttogó propagandáját. Pártunk tisztaságát azáltal is meg kell őriznünk, hogy megtartjuk benne a demokratikus centraliz-

mus bolsevik alapelveit, a pártonbelüli demokráciát, a pártszerű kritikát és önkritikát. Elnyomni a kritikát, demokratikus meggyőzés helyett gépies parancsokat adni, annyit jelent, hogy megkárosítjuk a Pártot és megkönnyítjük az ellenséges elemek befurakodását. A Párt minden tagjában meg kell lennie egy fontos sajátságnak, a bolsevik szerénységnek. E szerénység abból a tudatból fakad, hogy a Párt részére sohasem végeztünk elegendő munkát és amit megtettünk, azt lehetetlen lett volna megtenni az egész pártközösség segítsége nélkül. *(Taps.)* Az egész Pártra éppúgy, mint annak minden egyes tagjára érvényes ez az elv: sikerektől és győzelmektől ne részegüljünk meg! Sikertelenség és vereség miatt ne veszítsük el a fejünket!

*

Elvtársnők és elvtársak, befejezem mondanivalómat!

Ha tehát felállítjuk a VIII. és IX. kongresszus között eltelt időszak mérlegét, áttekintjük teljesítményünket, az eredmény egészbenvéve megelégedéssel tölthet el bennünket. Teljesítettük a VIII. kongresszus fő utasítását: a munkásosztály hatalmának és a népi demokratikus rendszernek kiszélesítését és megerősítését. Helytálltunk és velünk együtt népünk is megállta helyét a nagy februári próbatételnél. Amde február után sem ültünk ölbetett kézzel, hanem eredményeink megszilárdításán és különböző irányú továbbfejlesztésén munkálkodtunk.

Mostani, IX. kongresszusunk megszabja a Párt

főirányvonalát a fejlődés további szakaszára. Ez a főirányvonal hazánk szocialista felépítésének az irányvonala kell hogy legyen. *(Nagy taps.)* Nagy cél ez és nem könnyű elérni. Tudjuk, hogy a hozzávezető úton igen sok akadályt kell eltávolítani, talán többet mint a multban. *De mi ezeket az akadályokat is legyőzzük és elérjük a kitűzött célt.*

El fogjuk érni a kitüzött célt munkásosztályunk segítségével. Éljen tehát Csehszlovákia munkásosztálya!

Elérjük a kitüzött célt dolgozó parasztságunk segítségével. Éljen tehát Csehszlovákia dolgozó parasztsága!

Elérjük ezt a célt haladó és új értelmiségünk segítségével. Éljen tehát Csehszlovákia haladó és új értelmisége!

Elérjük a kitüzött célt ifjúságunk segítségével. Éljen tehát Csehszlovákia fiatal nemzedéke!

Elérjük a kitüzött célt a megújhodott Nemzeti Arcvonallal. Éljen tehát Csehszlovákia megújhodott Nemzeti Arcvonala!

Elérjük a kitüzött célt nagy Kommunista Pártunk vezetésével. Éljen tehát a Csehszlovák Kommunista Párt!

Elérjük a kitüzött célt szövetségesünkre, a Szovjetunióra támaszkodva. Éljen tehát a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége! Éljen Sztálin generalisszimusz!

(Amikor Gottwald elvtárs beszédének befejezéhez ér, az összes jelenlevők felállnak és viharos, hosszantartó tapssal kísérik szavait. A kongresszus lelkesedéssel élteti a munkásosztályt, a parasztsá-

got, a haladó értelmiséget, az ifjúságot és a Nemzeti Arcvonalat. A taps mindinkább a Párt, Gottwald elvtárs, a Szovjetunió és Sztálin elvtárs viharos ünneplésébe megy át.)

(A Csehszlovák Kommunista Párt IX. kongresszusán, 1949 május 25-én mondott beszámoló.)

TOVÁBB ÉS BÁTRABBAN ELŐRE A SZOCIALIZMUS FELÉPÍTÉSÉÉRT HAZÁNKBAN

Elvtársnök és elvtársak!

Éppen két esztendő telt el 1948 történelmi februárja óta. E két esztendő alatt nem ültünk ölbetett kezekkel. Megfeszített erővel dolgoztunk és nem eredménytelenül. Köztársaságunkat szocialista köztársasággá akartuk és akarjuk felépíteni. Azt akartuk és azt akarjuk, hogy egész városi és falusi dolgozó népünk boldog otthonává legyen. Tudtuk és tudjuk, ez a törekvés nemcsak a honi reakció komoly ellenállásába ütközik, hanem külföldi imperialista kenyéradóinak dühödt haragját is kiváltja. És csakugyan. Az imperialisták 1945 májusától 1948 februárjáig sem szívelték köztársaságunkat. De 1948 februárjától a mai napig terjedő időszakban népi demokratikus köztársaságunk a nyugati imperialisták legádázabb és leggyülöletesebb támadásainak céltáblája lett.

Ezeket a támadásokat helytelen volna lebecsülni. Ezt már csak azért sem engedhetjük meg magunknak, mert az említett hadjáratot nem csak a

tőkés országok rádióállomásai és sajtója útján folytatják ellenünk, ami végtére nem zavarna bennünket túlságosan, hanem gazdasági és kereskedelmi diszkrimináció révén és főként hozzánk küldött kémek, kártevők, terroristák, gyilkosok, tolvajok és hasonló elvetemült gonosztevők felhasználásával is.

Az imperialista reakció ellenünk intézett dühöngő támadásai nem jelentenek kivételt. Ugyanilyen támadások folynak a Szovjetunió és más népi demokratikus országok ellen, sőt magukban a tőkés országokban jelentkező minden haladó mozgalom ellen is. Egyszerűen a világméretekben folyó nagy küzdelemről van szó. Küzdelemről a maradiság és a haladás erői, küzdelemről a háború és a béke erői között. És mivel Csehszlovákia is kellő szerepet játszik ebben a küzdelemben, nem árt, ha a Csehszlovák Kommunista Párt Központi Bizottságának mai ülésén megvilágítjuk e probléma néhány fontos oldalát.

*

Mondottam már, hogy világviszonylatban küzdelem folyik a háború és a béke erői között, röviden: harc folyik a békéért. A tájékozatlan ember talán felvethetné a kérdést: hogyan lehetséges az, hogy nem egészen öt évvel a második világháború befejezése után, akadnak örültek, akik új világkatasztrófa gondolatával játszanak? Igen, ezek között akadnak talán örültek is (pl. a megboldogult Forrestal), de tény, hogy a háború kezdeményezői mindenekelőtt kapitalisták, imperialisták. Az egész

világon minden becsületes emberben felmerül a kérdés: vissza lehet-e tartani a háborús gyujtogatók gonosz kezét, el lehet-e hárítani a háborút, meg lehet-e védeni és szilárdítani a békét? Igen, mindez lehetséges. És éppen ez a nagy világbékemozgalom értelme és célja.

Volt idő, amikor — mint Lenin mondotta — titokzatossággal és legendákkal vették körül a háborúkat. A háborúk a villám és a mennydörgés elemi erejével törtek az emberiségre. A tájékozatlan lakosság nem kapott felvilágosítást a háború igazi kezdeményezői, okai és céljai felől. Csak igen kevesen tudtak eligazodni a különböző küzdőfelek nagyszabású elhomályosító mesterkedései között. Ezért igen fontos feladat idejekorán lerántani az álarcot a háborús uszítók képéről, megmutatni igazi háborús céljaikat s nap mint nap leleplezni galád áskálódásaikat. Emellett igen fontos, hogy mindezt idejekorán megértsék és felismerjék nemcsak egyes emberek, nemcsak ezrek, sőt nem is csak milliók, hanem az emberek száz és százmilliói az egész földkerekségen. Ez a világbékemozgalom egyik feladata.

Az imperialisták akkor háborúskodnak szívesen, ha gyengébb ellenféllel van dolguk. Ez kevésbbé kockázatos számukra. Ha azonban erősebb ellenféllel kerülnek szembe, inkább hajlanak a jószóra. Ebből rendkívül fontos dolog következik: mint a szemünk világát, úgy kell őriznünk és szüntelenül szilárdítanunk a békeszerető országok egységét, élükön a nagy Szovjetunióval, meg kell szi-

lárdítanunk egységüket, erejüket és hatalmukat. Ez a világbékemozgalom további feladata.

Nem véletlen, hogy a békemozgalom hatalmasan fejlődik, magukban a tőkés országokban is. Ez világosan mutatja, hogy ezeknek az országoknak a dolgozói csöpp kedvet sem éreznek ahhoz, hogy uraik parancsára ismét a háború vágóhídjára menjenek. Minél inkább felismerik az imperialisták, hogy „saját" dolgozóik növekvő ellenállást tanúsítanak a háborús előkészületekkel szemben, minél megbízhatatlanabb lesz saját hátországuk, annál nagyobbak a kilátások a háború elhárítására és a béke fenntartására. Ezért a békeharc fokozása a tőkés országokban ugyancsak a békemozgalom feladatai közé tartozik.

Az imperialista háború előkészületeinek tevékeny szolgálatába szegődik a különféle szociáldemokraták, trockisták, titóista sovinisztáik, reakciós emigránsok, főpapok stb. tarka egyvelege. Az imperialisták felosztották közöttük a feladatokat, hogy ki-ki saját hatókörén belül különböző eszközökkel és különböző jelszavakkal dolgozza meg a tömegeket, egyazon cél, az imperialista háború érdekében. Ezek az imperialista ügynökök rendkívül furfangos módon végzik szennyes munkájukat. Szavaikkal szintén „a béke mellett" foglalnak állást, csakhogy a kommunizmus, a Szovjetunió és a népi demokratikus országok elleni uszításukkal végülis kimutatják a foguk fehérét. Ezeket leleplezni a tömegek előtt, ezeket elszigetelni az emberektől, ugyancsak feladata a világbékemozgalomnak.

Látjátok tehát, hogy a világbékemozgalom je-

lentőségét nem lehet lebecsülni. Pártunknak, a Nemzeti Arcvonal más pártjainak, a többi szervezeteknek — szóval az egész megújhodott Nemzeti Arcvonalnak — tevékenyebben kellene résztvennie a világbékemozgalomban. Éspedig nem formálisan, nemcsak „tessék-lássék" módon. Polgártársainkat a békemozgalommal kapcsolatban az általános érvényü jelenségeken kívül, igen sok más dologról is fel kell világosítanunk. Így például az imperialisták nyugatnémetországi politikájáról. Vagy pedig arról, hogyan szervezik meg az imperialisták nálunk a katonai és gazdasági kémkedést, ami semmiesetre sem tanúskodik békeszeretetről. Vagy pedig arról, hogyan szegödtek reakciós emigránsaink és azok itthoni ügynökei a köztársaság elleni háborús előkészületek szolgálatába. Vagy pedig arról, hogy a katolikus főpapság hogyan szervezi meg a suttogópropagandát, például „Szüz Mária megjelenésével", azt állítva, hogy a szent szüz egy páncélos on állt, amerikai lobogóval integetett és amerikai katonákkal volt körülvéve. És így tovább.

*

Hogy megértsük az imperialisták háborús uszításának eszelősségét, vissza kell mennünk a multba. Ismeretes, hogy a háborús uszítók élén az amerikai és angol imperialisták állnak és köztük is az amerikai imperialistáké a vezetőhely. A béke táborának élén a Szovjetunió áll és körülötte tömörülnek a népi demokratikus országok. Mivel magyarázzuk a két tábor közötti mostani ellentétet? Hiszen a Szovjetunió még alig öt évvel ezelőtt Angliával és Ame-

rikával szövetkezve folytatott háborút a hitleri Németország, a fasiszta Olaszország és a militarista Japán ellen. Igen, ez így volt. De mi játszódott le a háború előtt? És mi játszódott le a háttérben a háború idején?

Nem is kell visszamennünk abba az időszakba, amikor tizennégy állam folytatott háborús beavatkozást a Nagy Októberi Szocialista Forradalom ellen. Elegendő, ha visszaemlékezünk arra a politikára, amelyet a nyugati imperialisták Nagybritanniával az élükön, Hitler hatalomrajutásakor folytattak. Bebizonyított történelmi tény, hogy a nyugati hatalmaknak akkor megvolt a lehetőségük arra, hogy megakadályozzák Hitler hatalomrajutását, vagy hogy eltávolítsák Hitlert a hatalomból. Ha nem így cselekedtek, azért tették ezt, hogy Hitlert csendőrként használják fel a nemzetközi munkásmozgalom ellen és méginkább azért, hogy ő legyen a faltörő kos a Szovjetunió ellen. Jóllehet Hitler 1933 és 1938 között egymásután mérte a csapásokat a nyugati tőkésekre — éppúgy, mint másutt Mussolini és a mikádó tette — mégis újra meg újra azzal a reménnyel kecsegtette őket, hogy végülis elindul kelet felé, a Szovjetunió ellen.

És a nyugati imperialisták ezt meg akarták jutalmazni és meg is jutalmazták, ha mások számlájára is.

Így került sor Ausztria feláldozására 1938 februárjában és nem sokkal később, 1938 szeptemberében bekövetkezett nemzetünk legszörnyűbb tragédiája: München. München és közvetlen következményének, 1939 március 15-ének története túlságosan

ismert, semhogy részletezni kellene. Vessük emlékezetünkbe s mondjuk el gyermekeinknek és unokáinknak, hogy München véres áldomás volt, amelyet a nyugati imperialisták országunk és népünk számlájára fizettek Hitlernek azért, hogy mielőbb a Szovjetunióra vesse magát.

De 1939 március 15-vel nem értek véget az imperialista áskálódások. A Szovjetunió azt javasolta a nyugati hatalmaknak, hogy kössenek közös védelmi egyezményt a hitleri támadás megfékezésére. A müncheni politikusok Párizsban és Londonban a közvélemény nyomása alatt kénytelenek voltak valamihez kezdeni. Nem vethették el már eleve a szovjet javaslatot. Úgy tettek, mintha hajlandók volnának tárgyalni erről a kérdésről. Sőt, külön küldöttséget menesztettek a tárgyalások lefolytatására Moszkvába. Ámde már a küldöttség összetétele is bizalmatlanságot keltett. Tudniillik nem eléggé illetékes és nem eléggé tekintélyes emberekből állott ahhoz, hogy ilyen fontos ügyben tárgyalhasson. Hamarosan kitűnt az igazság, hogy a küldöttség ilyen összetétele nem véletlen, hanem szándékos. A küldöttségnek egyszerűen el kellett volna húznia a tárgyalást, nehogy az bármilyen pozitív eredménnyel járjon. Ez teljes mértékben bebizonyosodott a küldöttség hosszú, több hétre nyúló moszkvai tartózkodása alatt. A münchenista politikusok mesterkedéseikkel olyan helyzetbe akarták hozni a Szovjetuniót, hogy egymaga, mások segítsége nélkül viselje az agresszor háborús támadásának egész súlyát, amíg mások valahol szélcsendben sütnék meg pecsenyéjüket és várnák, amíg a megtámadott

fél elvérzik. Ezért szakadtak meg akkor a moszkvai tárgyalások. A nyugati imperialisták újra értésére adták Hitlernek, hogy szabadkeze van a Szovjetunió ellen.

Világos, hogy a Szovjetuniónak önmaga és az egész világ munkásmozgalma iránti kötelessége volt, hogy ezt az alattomos cselszövést meghiúsítsa. Ezért a Szovjetunió, miután a nyugati államokkal való szövetségi tömbre vonatkozó kísérletei hiábavalóaknak bizonyultak, megnemtámadási egyezményt kötött a hitleri Németországgal és ezzel időt nyert a Nagy Honvédő Háborúra való előkészületekre, arra az esetre, ha Hitler megszegné az egyezményt. Ez csakugyan be is következett és az a vereség, amelyet a hitleri Németország a Nagy Honvédő Háborúban a Szovjetuniótól szenvedett, meggyőző bizonyítéka annak, hogy a Szovjetunió akkor helyesen járt el.

De ezzel sem érnek véget a nyugati imperialisták szovjetellenes áskálódásai. A hitleri Németország s Franciaország és Anglia közötti hadiállapot első hónapjaiban a nyugati imperialisták minden eszközt és alkalmat felhasználtak — nem arra, hogy a hitleri Németország ellen harcoljanak, hanem — hogy a Szovjetunió ellen uszítsanak. Ez az időszak a szovjet-finn hadjárat idején érte el tetőpontját s a dolog odáig fejlődött, hogy már készenlétben álltak azok a hajók, amelyeknek a „szövetséges" katonaságot kellett volna a finn frontra, a Szovjetunió ellen szállítaniok.

És vajjon akkor, amikor a Szovjetunió és a nyugati hatalmak együtt harcoltak a hitleri Német-

ország ellen, legalább akkor megszüntek-e a szovjetellenes áskálódások? Nem, akkor sem szüntek meg! Mindenki ismeri az úgynevezett második front történetét. A Szovjetunió ezer sebből vérzett. A német fegyveres erők túlnyomó többségét feltartóztatta és lekötötte. Angliának és Amerikának lehetőséget nyujtott, hogy alaposan felkészüljenek a háború további folytatására. És amikor ez, minden emberi számítás szerint megtörtént, a Szovjetunió azt kívánta, hogy nyugaton második frontot hozzanak létre. Ezt nemcsak a borzalmasan szenvedő szovjet nép érdekében követelte, hanem minden ország becsületes és szenvedő embereinek érdekében is, hiszen valamennyiüknek érdeke volt, hogy a háború a lehető leggyorsabban befejeződjék.

A Szovjetunió érvei és az összes országok népeinek hangja olyan súlyt jelentettek, hogy a nyugati hatalmak képviselői kötelezettséget vállaltak: bizonyos határidőig megteremtik nyugaton a második frontot. Kötelezettséget vállaltak elsőízben és nem tettek semmit. Azután kötelezettséget vállaltak másodízben és újra nem tettek semmit. Csak amikor további tétlenségük már elviselhetetlenné vált, szervezték meg a „második frontot" Észak-Afrikában és Olaszországban. Ez olyan „második front" volt, amely egyetlen német hadosztályt sem vont el a szovjet-német hadszintérről. Miért szervezték a nyugati urak Észak-Afrikában a második front pótlékát, igazi, nyugati második front helyett? A háború után ez is kiderült. Azt remélték, hogy délről hamarabb jutnak el a Balkánra és Közép-Európába mint a Szovjet Hadsereg és ezzel biztosítják a kapi-

talizmus számára ezeket a területeket. Azonkívül inyükre volt az is, hogy a Szovjetunió viselte továbbra a hitleri Németország elleni háború főterhét. Nem fájt nekik, hogy másnak a vére folyik. Természetesen nem sikerült az idegen vérrel való spekuláció. Olaszországban az előnyomulás távolról sem felelt meg Churchill rózsás elképzeléseinek és amikor később a nyugati nagyhatalmak végre megalakították nyugaton a második frontot, a késedelem már körmükre égett. A Szovjet Hadsereg nemcsak Lengyelországot és a Balkánt szabadította fel, hanem Közép-Európa jelentékeny részét is, beleszámítva Csehszlovákiát, zászlai Berlinben a hitleri Reichskanzlei felett is ott lobogtak és lovai Németországban az Elba vizét itták.

De bármint lett légyen is, a churchilli stratégák bizonyosra vették, hogy a második világháború végén a tárgyalóasztalnál az elvérzett, meggyengült, tehetetlen Szovjetunióval ülnek össze. Ez volt számításuk egyik fele. Ezenfelül azt remélték, hogy azok az országok, amelyeket a Szovjetunió felszabadított, visszatérnek a tőkésrendszerhez és visszatérnek az imperialisták táborába. Sem ez, sem az nem következett be. Ellenkezőleg. A népi demokráciák családjába legutóbb olyan óriás került, mint a népi demokratikus Kína. És a Szovjetunió maga eredményesen gyógyítja azokat a sebeket, amelyeket a háború ejtett rajta, minden nappal erősebbé, a szó szoros értelmében véve, egyre hatalmasabbá válik.

*

Az imperialisták minden halálos bűnnel a Szovjetuniót és a népi demokratikus országokat vádolják. A Szovjetunió a valóságban nem követett el mást, csak azt, hogy a második világháborúból sokkal erősebben került ki, mint amilyen bármikor azelőtt volt. A népi demokrácia országai az imperialisták szemében már azzal is vétkeztek, hogy egyáltalában megszülettek.

Istentelen gyalázatosság, ha az imperialisták a Szovjetuniót holmi imperialista törekvésekkel vagy cselekedetekkel vádolják. A Szovjetunió a hitleri erőszak megsemmisítésének és a fasiszta megszállás alatt szenvedő népek felszabadításának jelszavával indult a Nagy Honvédő Háborúba. Ugyanakkor, Sztálin generalisszimusz tulajdon szavai szerint, biztosítani kellett ezeknek a nemzeteknek azt a lehetőséget, hogy a felszabadulás után saját akaratuk és saját elképzelésük szerint rendezzék belső viszonyaikat. És ez meg is történt minden nemzetnél, amelyet a Szovjet Hadsereg szabadított fel.

Csak javíthatatlan tökfilkó vélekedhetik úgy, hogy ezek a nemzetek, amelyek egyetlen emberöltő alatt két vérfürdőn estek át, a háborúelőtti viszonyokhoz akartak visszatérni. Annál kevésbbé akarhatták ezt, minél világosabbá vált előttük a háborúelőtti és a háborúalatti években a régi uralkodó osztályok romlottsága, árulása és tehetetlensége és minél több árulást követtek el velük szemben a nyugati imperialisták. Csak egyre volt szükség: hogy ezeket a nemzeteket senki ne akadályozza meg, és pedig erőszakkal ne akadályozza meg abban, hogy a társadalmon belül végrehajtsák azokat a változó-

sokat, amelyek megfelelnek drágán megfizetett tapasztalataiknak. És ebben a Szovjetunió igazán nem akadályozta meg a felszabadított nemzeteket. Így keletkeztek az említett területeken a régi burzsoá, vagy burzsoá-félfeudális jellegü államok helyett, új, népi demokratikus jellegü államok.

Emellett az új, népi demokratikus rendszer igen nagy türelmet tanúsított, hogy nem zárkózott el eleve a burzsoázia bizonyos képviselöivel való együttmüködés elöl. De mi történt mindenütt — az egyik helyen ilyen, a másik helyen amolyan formában? Az, hogy a burzsoázia képviselöi a népi demokrácia államainak kormányaiban a fennálló rendszer megdöntésére szövetkeztek, azzal a céllal, hogy felújítsák a tökésrendszert. Hogy ebben mindíg és mindenütt az imperialisták pénzére, segítségére és parancsaira támaszkodtak, azt már mint természetes jelenséget említem.

De ki akarna szemrehányást tenni a Szovjetuniónak azért, hogy nem vett részt a népi demokrácia elleni reakciós imperialista összeesküvésekben és ki akarná szemükre vetni a népi demokrácia nemzeteinek, hogy nem hajtották fejüket önként a tökések igájába és nem szegödtek a nyugati imperialisták szolgálatába, hogy azok a legközelebbi alkalommal a münchenihez hasonló árulások sorozatát készítsék elö ellenük? Ebben rejlik az egész kérdés lényege. És elegendö így feltenni a kérdést, hogy teljesen kitünjék a Szovjetunió és a népi demokrácia ellen felhozott imperialista vádak hamis és tarthatatlan volta.

Különben köztársaságunk maga élö és mond-

hatnám, klasszikus példa. Tagadhatatlan, hogy a februári összeesküvés tervezői azelőtt teljes szabadságot élveztek. Hiszen a kormányban és a közélet vezetőhelyein ültek. Mindenki tudja, hogy két évvel ezelőtt a kormányban ülő reakciósok államcsínyt kíséreltek meg. Az is közismert, hogy ezt a nyugati imperialistákkal egyetértésben és azok parancsára tették. Egyáltalában nem titok, hogy a reakciós államcsíny végcélja az volt, hogy felújítsák a tőkés rendszert a Csehszlovák Köztársaságban. Hogy a reakciós államcsíny megszervezői a tőkés Csehszlovák Köztársaságot szöröstül-böröstül eladták volna a nyugati imperialistáknak, az már a reakciós puccs-kísérlet jellegéből következik. És hogy ennek az útnak a végén új München állt, azt minden gondolkodó ember kiszámíthatja.

Nos, népünk meghiúsította a februári puccsszervezők reakciós kísérletét. Mindenki, aki itt élte át azokat a napokat, bizonyíthatja, hogy ez demokratikus, alkotmányos és parlamenti úton történt. Mindenki, aki itt volt, bizonyságot tehet róla, hogy a Szovjetunió semmiféle formában nem avatkozott a februári események menetébe. És az imperialisták, valamint azok összes szócsövei, ennek ellenére, két esztendő óta őrültek módjára uszítanak ellenünk és velünk kapcsolatban a Szovjetunió ellen. Ha 1948 februárjában a nyaktiló alá hajtottuk volna fejünket s a München-előtti uraknak visszaadtuk volna egykori hatalmukat és vagyonukat, akkor talán dícséretet kapnánk nyugatról. Mi azonban nem tartunk igényt ilyen dícséretre. Szívesebben eltürjük

az összes imperialista hangszórók hisztériás rikoltozását s tovább haladunk a magunk útján. Tudjuk, mit akarunk és idegeink erősek.

*

De térjünk vissza a szovjetellenes és a népi demokráciák ellen irányuló uszítások messzeágazóbb nemzetközi összefüggéseire. Amikor az imperialisták hódító törekvésekkel vádolják a Szovjetuniót és a népi demokratikus országokat, világos, hogy a „ki mint él, úgy ítél" közmondás szerint cselekszenek. És csakugyan: a legutóbbi világháború befejezése óta a történelem az imperialista kihívások és beavatkozások szakadatlan sorozata. Beavatkoznak olyan országok belső ügyeibe, amelyek népe békében és szabadságban akar élni.

Elsősorban is: mindenütt, ahová amerikai vagy angol katona betette a lábát, felújították a tőkés rendszert. Egyik igát a másik váltotta fel. Vagy azt hiszitek, hogy Franciaország népe, a német megszállók uralmának lerázása után, vissza akart térni a harmadik köztársaság rendszeréhez, München és a kapituláció embereinek rendszeréhez? Dehogyis! Azt hiszitek, hogy az olasz nemzet, Olaszország népe, a fasiszta uralom megdöntése után, vissza akart térni olyan viszonyok közé, amikor sortüzeket zúdítanak a munkástömegekre? Szintén nem! Mert hiszen ezekben és más országokban, nyomban a háború befejezése után, nem hiányoztak azok a népi megnyilatkozások, amelyek azt követelték, hogy necsak a megszállókkal számoljanak le, hanem a nép „saját" árulóival is. Az új megszállók

voltak azok, akik ezeket a népi megnyilatkozásokat visszaverték és az új megszállók háta mögött újra elterpeszkedtek a honi árulók.

És ott, ahol ezt nem lehetett „kesztyűs kézzel" elintézni, brutálisan, nyilt erőszakkal, egyenesen katonai beavatkozással vitték véghez. Vegyünk két példát a világ különböző helyéről.

Európában a kis Görögország volt ez a példa, a kis Görögország, amelyet azonban nagy, hősi nemzet lakik. Ott a felszabadulás után a burzsoázia romlottsága, megvesztegethetősége és árulása következtében hasonlóképpen kezdtek kialakulni a viszonyok, mint a népi demokratikus országokban. A City és Wall Street hírhedt „benemavatkozói" azonban nem voltak restek és a görög nép ellen katonai intervenciót kezdtek, amelynek az volt a célja, hogy talpraállítsa az összedülöben lévő görög királyságot és a csőd szélére került görög tőkéseket.

A másik példa a Távol-Keleten játszódott le, a hatalmas és hősi Kínában. Azt, hogy Csang Kai-sek tábornokaival és erőszakos rablóbandáival együtt, mit képviselt — ma végeredményben beismerik imperialista pártfogói is. Az árulás és a romlottság, a züllöttség és a tehetetlenség élő példája volt ez, amelynek a kínai néppel csak annyi közössége volt, hogy a nyakán ült. És az amerikai „demokraták" mégis Csang Kai-sek oldalán álltak és a kínai nép ellen fordultak. Az amerikai imperialisták mintegy hatmilliárd dollárt ajándékoztak Csang Kai-seknek csak azért, hogy Kínában fenntartsák a tőkésrendszert és az imperialista állásokat. Amellett Csang Kai-sek kenyéradói maguk is látták és tud-

ták, hogy ez a kalandor csak a kínai nép elleni állandósított háborúval tudja magát felszínen tartani. Hogy végül Csang Kai-sek és imperialista urai mégis elvesztették a háborút, az igazán nem az ő érdemük. Mennyi embervért lehetett volna megtakarítani, milyen anyagi és kulturális értékeket lehetett volna megmenteni, ha az amerikai imperialisták a kínai nép akaratára bízták volna, hogy saját országában a maga módján intézze ügyeit!

Íme, az imperialista katonai beavatkozás két példáját láthatjátok itt. Mindkettőnek az volt a feladata, hogy rákényszerítse a nemzetekre az urak gyülölt rendszerét, fenntartsa és kiterjessze az imperialisták befolyását. Hasonló eset, természetesen, még ezeken kívül is szép számmal volt és van.

Teljesen légbőlkapott az amerikai imperialisták azon állítása is, hogy a Szovjetunió és a népi demokratikus államok háborúra készülödnek. Az igazság az, hogy a háborús hisztériát éppen az amerikai imperialisták szítják országaikban és igyekeznek azt elterjeszteni mindenütt, ahol befolyásuk van. Az is tény, hogy ezzel szemben a Szovjetunió és a népi demokratikus államok nemzetei elsősorban a békés építésre gondolnak és amennyiben háborúról beszélnek, azt csupán a háború elleni és a békéért folyó harccal kapcsolatban teszik, azzal a harccal, amelyet közösen folytatnak az összes békeszerető erökkel, magukban a tőkés országokban is. A valóság az, hogy nem a Szovjetuñió és a népi demokratikus államok, hanem az imperialisták, élükön az Amerikai Egyesült Államokkal, növelik nagyra Nyugat-Németországban és Japánban a régi

támadórendszerek hordozóinak szarvát, a reváns reményét táplálva bennük. Nem kétséges, hogy az amerikai imperialisták s nem a Szovjetunió és a népi demokratikus államok terjesztették ki az egész világra különböző katonai támaszpontjaik sürü hálózatát. Olyan katonai támaszpontok ezek, amelyekről a katonai akadémia első évfolyamának leggyengébb diákja is megmondja, hogy nem a védekezést, hanem a támadást szolgálják. Ismeretes, hogy nem a Szovjetunió és a népi demokratikus államok voltak azok, amelyek „tervek" és szerződések rendszerével bilincseltek meg különféle országokat, azzal az egyedüli céllal, hogy az Egyesült Államokból exportálják a gazdasági válságot, továbbá előkészítsék a háborút, különös tekintettel a gyászosemlékü „ágyútöltelék" megszerzésére. Az sem titok, hogy a „hidegháború" kifejezést nem Moszkvában, hanem New Yorkban találták ki. És végül mindenki tudja, hol kezdtek atombombával fenyegetözni és hol szövögették az új „szupervillámháború" fantasztikus tervét. Ez ismét nem a Szovjetunióban és a népi demokratikus államokban, hanem az imperialista Amerikában történt. És amikor a Wall Street „nagy stratégái" megtudták, hogy az atombomba nem titok és hogy, mint minden botnak, ennek is két vége van, ki tett fel újabb, de már nagyonis kopott lemezt a gramofónra, ezúttal a hidrogénbomba nótájával? Ez ismét nem a Szovjetunióban történt, hanem Amerikában. Tetszés szerint folytathatnók ezeknek a példáknak a felsorolását. Elegendő azonban ennyi is, hogy nyilvánvalóvá legyen: az imperialisták és mindenekelőtt az

amerikai imperialisták szívesen ruháznák másokra az imperialista háború előkészítésével kapcsolatos vétkeiket.

*

Megkérdezhetnétek, hogy tulajdonképpen mi a céljuk ezekkel a háborús előkészületekkel az amerikai imperialistáknak? Ezt egy mondatba lehet összefoglalni. Céljuk: az amerikai imperializmus világuralmának megteremtése. A német és japán imperializmus szétzúzásával az imperialista terjeszkedés két oszlopa kidőlt. Hitler, ez a világuralomra pályázó hóhér, eltünt a történelem süllyesztőjében, a mikádó az amerikaiak kegyéből még tartja magát, de akarva-akaratlan meg kell elégednie egyelőre a „saját" nemzete fölötti uralommal. Ennek a két nagyhatalomnak kikapcsolásával és azzal, hogy ezekben az országokban fenntartották a tőkés rendszert, imperialista szemszögből tekintve úgynevezett légüres tér keletkezett. És itt „ugrott be" a legerősebb imperialista nagyhatalom, az amerikai imperializmus. Amerika urai se többet, se kevesebbet nem akarnak, mint Hitler örökét elfoglalni. Inkább többet, mint kevesebbet, mert az amerikai imperialisták hatalmi tervei valójában körülfogják az egész földgömböt és odáig mennek, ameddig Hitler eredetileg még álmában sem ment el.

Mondtuk már, hogy a német és japán terjeszkedő rendszer kikapcsolásával megbillent az „erők egyensúlyának" imperialista elve. Ez ugyan alapvető eleme a háborúutáni imperialista világpolitikának, de még nem minden. A legutóbbi háború kö-

vetkeztében Franciaország és Anglia imperialista pozíciója is megrendült. A réseken át, amelyek a francia és brit birodalmon keletkeztek, mohón és nem eredménytelenül furakszik be az amerikai imperializmus. És ez valahogy egy kissé Hitlert, a mikádót és Mussolinit idézi újra emlékezetünkbe, ezeknek látszólagos konjunktúrája idején. Ezek a — bocsánat a kifejezésért — matadorok is a Kominternben, a Szovjetunió elleni és más hasonló harci jelszavakkal leplezgették minden támadó lépésüket. Valójában azonban lépésről-lépésre elfoglalták imperialista vetélytársaik állásait, míg végül is egyenesen háborúba keveredtek velük. Természetes, hogy a történelem sohasem ismétlődik meg pontosan. Ezért hiba lenne, ha arra fogadnánk, hogy ebben az esetben pontosan fog megismétlődni.

Ami azonban világosnak tünik, az elsősorban az, hogy az amerikai imperializmus fokról-fokra mind nagyobb befolyást szerez a vele „szövetkezett" tőkés államok belpolitikájában; másodsorban világosan látszik, hogy fokról-fokra, kitartóan kiszorítja imperialista vetélytársainak befolyását azokból az országokból, ahol ezeknek azelőtt egyeduralmuk volt; harmadsorban világos, hogy mindenütt, ahol komoly imperialista- és tőkésellenes mozgalom üti fel a fejét, az amerikai imperializmus kénytelen „közbelépni", hogy megpróbálja letörni ezeket a felszabadító mozgalmakat. Ebből következik, hogy az amerikai imperializmus világszerte a reakció főzsandárjának a szerepét vállalta.

Az Amerikai Egyesült Államok ma minden bizonnyal, a legerősebb kapitalista ország. Tudjuk,

hogy sokat elbír. De kétségbe vonjuk, hogy a végén elbírja-e azt a szerepet, amelyet az egész világon vállalt. Ez azonban már nem a mi gondunk, hanem az övé.

*

Mi jelenleg azon fáradozunk, és velünk együtt az egész világ népeinek százmilliói is, hogy megakadályozzuk a háborút s fenntartsuk, megszilárdítsuk a békét. Anélkül, hogy az önámítás hibájába esnénk, kijelenthetjük, hogy ennek az igyekezetnek a mérlege ezidőszerint reményre jogosító és örvendetes.

Vegyük sorra azokat az országokat, amelyeknek rendszerei és kormányai békét akarnak és az új háború ellen harcolnak. Itt van elsősorban a Szovjetunió. Elmondtuk már, hogy a legutóbbi háború minden véráldozata ellenére, megnövekedett és megerősödött a szovjetek országa. Miről volt lényegileg szó? Arról, hogy igazságosan felszámolják a következményeit annak az imperialista beavatkozásnak, amelyet 14 állam kísérelt meg a Szovjetunió megalakulása utáni első években és arról, hogy részben a cári uralom bünös módon elvesztett orosz-japán háborújának következményeit is felszámolják. Vegyétek elő a térképet és tegyetek összehasonlítást. A Kurili-szigetektől és Szahalintól egészen Kaliningrádig, az Északi Jeges-tengertől a Himalája hegyláncolatáig Közép-Ázsiában, északtól délig, vagy kelettől nyugatig 16 szovjetköztársaság s az önkormányzattal rendelkező köztársaságok és területek százai élnek ma együtt sza-

bad szövetségben. Az összes, bennük lakó emberek semmiáron sem kívánják megízlelni az imperialista uralom „gyönyöreit". És szükség esetén védekezni fognak ez ellen, éppen úgy, mint ahogyan a megszállás idején védekeztek a hitleri és a japán agresszióval szemben. Ezenfelül a Szovjetunió megmutatta hadászati rátermettségét a védekezésben, mégpedig nemcsak a legutóbbi háborúra, hanem minden más lehető esetre vonatkozóan is.

Vegyük továbbá azokat az országokat, amelyek a Szovjetuniót földrajzilag körülveszik. Ki ne emlékeznék az úgynevezett „egészségügyi övezetre"? Mi volt ez? Ez a 14 állam meghiúsított beavatkozása után különböző imperialista csatlósok kísérlete volt, hogy „védelmi övezetet" tákoljanak össze a Szovjetunió körül, mintegy ugródeszkaként a Szovjetunió elleni támadások minden válfajához. Meg kell említenünk, hogy ennek az úgynevezett „védelmi övezetnek" a láncolatába tartozott a mi München-előtti köztársaságunk is, amire a köztársaság akkori urai nem szívesen emlékeznek vissza. Ez az „övezet" mindenesetre felbomlott és ez országok lakosai kénytelenek voltak Hitler megszálló uralmát türni mindaddig, míg a Szovjet Hadsereg fel nem szabadította őket. Ezért húzódik ma a Baltitengertől a Fekete-tengerig a népi demokratikus államok övezete, olyan államoké, amelyek nem ellenséges, hanem szövetségi viszonyban vannak a Szovjetunióval és ezáltal a béketáborral. Emellett ezeknek a népi demokratikus köztársaságoknak sem hanyatlik, hanem gyarapodik az erejük.

Rendkívül buzdító és örvendetes üzenet volt a

béke minden barátja számára a Kínai Népi Demokratikus Köztársaság végleges győzelméről szóló hír. *(Taps.)* A Kínai Népi Demokratikus Köztársaságért vívott harcokban oroszlánrésze volt Kína Kommunista Pártjának, élén elnökével, Mao Cetunggal. *(Nagy taps.)* Ezeknek a harcoknak a története — hőskölteméný, amely még költői és irodalmi feldolgozásra vár. Én magam személyesen ismerek kínai embereket, akik évtizedes — gondoljátok csak meg — évtizedes harcokat éltek át. És mondhatom, hogy ezek — mint általában mondani szokás — derék emberek. Derék emberek, akiktől sokat kell tanulnunk és akikhez hasonlókat, a Szovjetunión kívül, nem egykönnyen találunk. És most képzeljétek el, hogy a népi demokratikus köztársaság győzedelmeskedett Kína egész területén, egy pár sziget és Tibet néhány kerülete kivételével. Már ez oly óriási erő, amelyet, ha olyan kipróbált vezér irányít, mint Kína Kommunista Pártja, semilyen hatalom sem tud leküzdeni.

Beszéltünk már arról, mi mindent tettek az amerikai imperialisták, hogy megmentsék Csang Kai-sek uralmát és ezzel saját uralmukat is. Mindez azonban nem segített. Mit tehetnek még ezek után? Nem becsüljük le lehetőségeiket és képességeiket, de végeredményben világosnak és kétségtelennek látjuk, hogy Mao Ce-tung Kínája a világ békefrontjának alkotórésze. És ez már jelent valamit: ha 450 vagy 500 millió ember erre vagy arra az oldalra fordul, attól nagyon sok függ a világon. És ha ehhez hozzászámítjátok a Szovjetunió és a Kínai Népi Demokratikus Köztársaság közötti szövetségi szer-

ződést és egyéb egyezményeket, akkor még tisztában látjátok a világ erőinek ezt az eltolódását.

Növekszik a gyarmati és félgyarmati nemzetek ellenállási küzdelme is. A félgyarmati és gyarmati nemzetek küzdelmének jelentőségét a nagyüzemi proletariátus felszabadító harcának szempontjából már Lenin is kiemelte az imperializmusról szóló klasszikus müveiben. Az amerikai külügyminisztériumban ülő tökfilkók ezeknek a mozgalmaknak az ősokát a „kommunista lázításban" látják. Ez természetesen csak bürokratikus szűklátókörüség. A valóságban a gyarmati és félgyarmati nemzetek százmilliós tömegerőinek megmozdulása ez, azoké a nemzeteké, amelyek előbb-utóbb nagy úttörőjük, a népi demokratikus Kína útjára lépnek. *(Taps.)* Hogy csak néhányat soroljunk fel, idetartozik: Vietnam, Burma, Indonézia, Malájföld. De India és Pakisztán imperialista rendszeréért sem tenném tűzbe a kezemet.

*

A világ béketáborának nagy győzelme a Német Demokratikus Köztársaság megteremtése. *(Nagy taps.)* Mi, itt Csehszlovákiában, talán a legjobban tudjuk, mit jelent Németország szomszédsága. És ezért annál többre értékeljük mindazoknak a nagy érdemeit, akik közreműködtek a Német Demokratikus Köztársaság létrehozásában. Láttuk és hallottuk, hogy a Német Demokratikus Köztársaság képviselői nemcsak hogy elismerik Csehszlovákiának, mint önálló államnak a létezését, de ezzel egy-

idejüleg kétségtelenül tartós jellegünek nyilvánítják a németek kitelepítését köztársaságunkból.

A Német Demokratikus Köztársaság megteremtése nagy dolog ugyan, de csupán egyik szakasza a német ember lelkéért folyó harcnak. Mint nemzet és állam nyugodtan szemlélhetjük azt a belső fejlődést és belső újjászületést, amely a Német Demokratikus Köztársaság német népe körében végbemegy. Egyidejüleg azonban aggodalomra van okunk amiatt, amit a nyugati és elsősorban az amerikai imperialisták Nyugat-Németországban cselekszenek. Nem kétséges, hogy a nyugati imperialisták politikáját Nyugat-Németország tőkés elemeivel kapcsolatban nemcsak közvetlen osztályszoli daritásuk jelmondata határozza meg: holló a hollónak nem vájja ki a szemét. Egyúttal háborús célokat is követnek. Nincs szó se többről, se kevesebbről, mint arról, hogy az amerikaiak Nyugat-Németországban céltudatosan „ágyútölteléket" tenyésztenek az új, revánsháborúhoz.

Megbocsáthatatlan defetizmus lenne, ha meg hátrálnánk és ezt a fejlődést elháríthatatlannak tekintenénk. Éppen a Német Demokratikus Köztársaság megalakítása ad mindannyiunknak új ösztönzést arra, hogy Nyugat-Németországban tovább kell folytatni a harcot a német ember lelkéért. Mert, végtére is, tudnunk kell, hogy a háború kérdése aszerint dől el, hová csatlakoznak majd Nyugat-Németország németjeinek tízmilliói. Ostobaság lenne azt gondolni, hogy ezek a tízmilliók a revánshívei, akiket egyszerüen új háborús kalandok vágya szállt meg. Nem, ott ma a csoportok különválásának

folyamata megy végbe, vagyis a béke és a háború erői közötti mérkőzés zajlik le, éppúgy, mint a tőkés világban mindenütt. Nyugat-Németországban természetesen különösen fájdalmas, különösen nehéz, különösen bonyolult ez a folyamat, de eredménye, mint mindenütt máshol, ott is csak pozitív lehet. Ezért úgy gondolom, elvtársnők és elvtársak, hogy mindennapi munkánkban tekintetbe kell vennünk ezt a törvényt és fel kell számolnunk a mi sorainkban is gyakran jelentkező nézetet, amely szerint egyik német olyan, mint a másik. Ez nem igaz. Nem minden német egyforma. A háború nem zajlott le anélkül, hogy ott ne hagyta volna nyomát a német nép gondolkodásán. A német nép soraiban vannak békeerők és a mi kötelességünk arról gondoskodni, hogy ezek a békeerők felülkerekedjenek.

*

Végül, elvtársnők és elvtársak, nagy győzelme a békemozgalomnak az a tény, hogy Jugoszláviában leleplezték Tito klikkjének alakjában az imperialisták ügynökségét. Talán hihetetlennek tűnik, amikor azt mondom, hogy sikernek számít, ha látjuk, hogy a Tito-klikknek sikerült Jugoszláviát átmenetileg elszakítania a béke táborától és átvinni az imperialista táborba. Ebben természetesen nincs semmi örvendetes. De nagy sikert jelent az, hogy Tito-klikkjét leleplezték és megvilágították e klikk igazi arcát. Az álcázott, ismeretlen ellenfél veszedelmesebb, mint a leleplezett ellenség.

Mindannyian figyelemmel kísértétek a budapesti Rajk-pert és a szófiai Kosztov-pert. Különösen a bu-

dapesti Rajk-per mutatta meg világosan, milyen feladatot osztottak ki az imperialisták Tito klikkjének és milyen messzemenő terveik voltak. Nemcsak arról volt szó, hogy Tito átvigye Jugoszláviát az imperialista táborba, hanem arról is, hogy egyidejűleg más népi demokratikus államokat is magával rántson. Világosan megmutatkozott ez s nekünk is bizonyítékok vannak már a kezünkben, hogy Titóék részéről nálunk is történtek hasonló kísérletek.

A Tito-klikk esetével kapcsolatban pártunkban még kevéssé és elégtelenül világították meg azokat a mély okokat, amelyek következtében éppen a Tito-klikk fajzott így el, hogy az az állam, amelyet a Szovjet Hadsereg szabadított fel és amelyet látszólag kommunista párt vezetett, egyszeriben árulók, kémek, ügynökök és bűnöző gonosztevők csoportjának kezébe került. Ennek az elfajzásnak és árulásnak két mély okára szeretnék rámutatni. Egyrészt kiderült, hogy a jugoszláv kormányban a vezető emberek egész sora — Titónak csaknem egész környezete — már régen fizetett rendőri ügynök volt, amit az angol és amerikai imperialisták is tudtak róluk. Mikor azután ezek az emberek hatalomra kerültek, az angol-amerikai imperialisták kihasználták ezt és így szóltak: Vagy tovább is szolgálsz minket és akkor nagy szerepet fogsz játszani, vagy pedig leleplezünk, mint Sándor király rendőrségének, vagy a gestapónak ügynökét, vagy mint usztasát stb. És ez hatott. Ezek az emberek továbbra is szöröstül-böröstül eladták magukat az imperialistáknak. Ha az osztályellenségnek odanyujtod a kis-

ujjadat, megragadja és egész kezedet akarja. Ennek a régi besúgó szerepnek, amely a Tito-klikk tagjaira oly jellemző, romboló következményei megmutatkoztak a vezető emberek további, az imperialisták érdekében kifejtett tevékenységében.

A másik ok, amely az elsővel összefügg, a Jugoszláv Kommunista Párt kritikájának, önkritikájának és pártonbelüli demokráciájának elégtelenségében rejlett. Ismeretes, hogy amikor a titóisták már hatalmon voltak, a kommunista párt hosszú ideig tulajdonképpen illegális szerepet játszott s tulajdonképpen gépszerü, militarizált és elrendőriesedett párt volt.

Ebben a pártban nem vitatkoztak, nem bíráltak, nem adtak jelentéseket, nem számoltak be. Ha valaki, akár Tito, akár az angol-amerikai imperialisták kegyéből magasra emelkedett, sérthetetlennek tekintették. Ha a jugoszláv pártban kifejlödött volna a kritika és önkritika és meglett volna a pártonbelüli demokrácia, idejekorán felismerték volna ezeket az áruló elemeket. Nem egy jel mutatta, hogy idegen elemekről van szó. De a jugoszláv pártban nem akadt senki, aki megbírálta és végül leleplezte volna öket. A jugoszláv párt vezetősége olyan társaság volt, amelynek tagjai kölcsönösen és korlátlanul falaztak egymásnak, mivel közös gaztettek füzték öket össze. A pártszervezeteknek és a párttagoknak egyáltalában nem volt szólásjoguk és így történhetett, hogy a besúgók, az imperialisták ügynökei és a gonosztevök zavartalanul vezették a pártot és az országot és átvezették az imperialisták táborába.

Ezért, elvtársnők és elvtársak, a pártonbelüli demokrácia kérdése, a kritika és önkritika kérdése nemcsak alaki dolog, amit ismételgetünk, amely előtt meghajlunk a forma kedvéért és azért, hogy a szokásnak eleget tegyünk. Éppen a jugoszláv esetből láthatjuk, milyen romboló hatása lehet a pártonbelüli demokrácia hiányának, a kritika és az önkritika hiányának, hogy végül a párt és az ország kimondott árulók és ellenséges elemek kezébe kerül. Jugoszláviában azonban ma mindezek ellenére differenciálódás folyamata megy végbe. Jugoszláviában ma terror uralkodik. De éppen ilyen nehéz feltételek mellett nevelődnek ki a valóban bolsevik káderek, úgy hogy a jugoszláv párt és a jugoszláv nép előbb-utóbb le fog számolni az árulók klikkjével. Más népi demokratikus államokban a Tito-klikk ügynökségeit nagyrészt leleplezték, vagy legalábbis rámutattak igazi arcukra és így megkönnyítették további leleplezésüket. A „nagyvonalú" tervet, amelynek alapján a titóisták a népi demokratikus országok egész sorát akarták átvinni az imperialisták oldalára, most már csúfosan meghiúsultnak tekinthetjük. Ma tudjuk, kihez van szerencsénk Belgrádban és ez nagy sikere a békemozgalomnak. Két évvel ezelőtt még nem tudtuk ezt és az áruló banda tagjait elvtársaknak tekintettük, noha már akkor is az imperialisták ügynökei voltak. Mivel ma már ismerjük őket, sokkal kevesebb kárt okozhatnak nekünk, mint azelőtt, amikor még megbíztunk bennük. Ezért joggal nevezhetjük a Tito-klikk leleplezését a háború elleni és a béke megvé-

delmezéséért folyó harcban elért egyik nagy győzelmünknek.

És ezzel, elvtársak, befejezem beszámolómnak azt a részét, amelyben nemzetközi kérdésekkel foglalkozom. E kérdéseket szélesebb keretben kellett megvilágítanom. Ma az a kötelességünk, hogy távolabb nézzünk a világba és a határon túlra. A béke fenntartása érdekében küzdelem folyik a világon. Ez a küzdelem egyre kiszélesül. Beszámolómban rámutattam azokra az erőkre, amelyek a béke oldalán állnak és azokra az erőkre, amelyek a háború oldalán állnak. Önámítás nélkül láthatjuk, hogy a béke erői gyarapodnak és hogy a békét, éppen ezért, meg lehet védeni.

Azt hiszem egyes amerikai urak hátán végigfut a hideg, ha mindent számításba vesznek, ha megfontolják, mi mindent kockáztatnának a háborúval és milyen árat fizethetnének érte. Mérlegeljük csak, mit jelent a franciaországi és olaszországi békemozgalom. Mindnyájan átéltük a tőkés korszakot, ismerjük a rendőrterrort és tudjuk, mennyi mindent kell tennünk, hogy a békemozgalmat kiterjeszthessük. A békemozgalom erejéről tanúskodnak a nagy sztrájkok, amelyek többek közt arra irányulnak, hogy a hajókból ne rakják ki a hadianyagot, amely Amerikából érkezik. Ilyen tetteket nem lehet véghezvinni néhány egyénnel, hanem csak hatalmas mozgalom segítségével. És éppen ezért, elvtársak, ha résen kell is lennünk, ha meg is kell erősítenünk és aktivizálnunk részvételünket a békeküzdelemben, egyszersmind nyugodtak is lehetünk s nyugodtan építhetjük köztársasá-

gunkat és a szocializmust. Tényleges háború, bármely tőkés ország indítsa meg azt a Szovjetunió és a népi demokratikus országok ellen, a támadó szempontjából olyan hatalmas kockázattal jár, amely matematikai pontossággal az öngyilkossággal egyenlő.

Mi főleg azzal járulunk hozzá a béke megmentéséért vívott harchoz, hogy a magunk országában a szocializmust építjük, hazánk földjén leleplezünk mindent, ami a háborús uszítást előmozdítja, vagy a háborúra való készülődést támogatja, hogy a jövőben is le fogjuk leleplezni a reakciót. A szocializmust építeni, a reakciót megsemmisíteni, szétzúzni, elszigetelni, a reakció undok ábrázatát az embereknek megmutatni — ez a mi hozzájárulásunk a béke fenntartásához.

*

Elvtársnők és elvtársak!

Most belpolitikánk néhány fontos kérdésére térek át. Belpolitikánk számára Pártunk IX. kongresszusa jelölte ki az irányvonalat. Hazánkban ez a szocializmus építésének az irányvonala. Az egyes gazdasági, politikai és belpolitikai természetű feladatokat, amelyeket ezen irányvonal érvényesítése érdekében meg kell oldanunk, az ismert tíz pontban jelölte ki a kongresszus. Pontról-pontra fogunk haladni és rámutatok arra, miben és mennyiben teljesítettük a kongresszus határozatát és milyen teendőket kell egyik vagy másik munkaterületen, az elmult időszak eredményeinek figyelembevételével

és az újonnan szerzett tapasztalatok felhasználásával elvégeznünk.

Az első pont, mint tudjátok, így hangzott: Nemzetgazdaságunk minden ágában teljesítenünk kell és meg kell valósítanunk az ötéves gazdasági tervet, mégpedig nemcsak mennyiségi, de minőségi tekintetben is.

Ami az ötéves terv mennyiségi teljesítésének kérdését illeti, úgy vélem, hogy a kongresszus által kitűzött feladatokat egészbenvéve eredményesen oldottuk meg. Az ötéves terv első esztendejében elért eredményeket részletesen az állami tervhivatal hozta külön jelentésben nyilvánosságra.

Csak azt akarom hangsúlyozni, hogy az 1949. évben köztársaságunk egész ipari termelése, az 1947. évi állapothoz képest, 27,9%-kal növekedett. Két év leforgása alatt tehát ipari termelésünk több mint egynegyedével emelkedett és meghaladta már a háborúelőtti színvonalat. A munka termelékenysége az iparban, a háborúelőtti idővel összehasonlítva, ugyancsak emelkedett. Ha a munka termelékenységét az 1937. évben 100-nak vesszük, akkor 1947-ben az index 89 volt és 1949-ben már 103,2, úgy hogy a munka termelékenysége iparunkban 1937 óta egészében 3,2%-kal és 1947-hez viszonyítva 16%-kal növekedett.

Sikerről számolhatunk be azon a téren is, amely a IX. kongresszus idején jelentősen elmaradott volt, mégpedig az építőipar terén. Itt a termelés az 1947. évhez viszonyítva 54%-kal gyarapodott.

A teheráruforgalom, amely 1947-ben a háborúelőtti színvonal 91,2%-ra rúgott, 1949-ben, a háború-

elötti színvonalhoz képest 116,6%-ra emelkedett. A személyszállítás, amely 1947-ben a háborúelötti színvonalhoz képest 132,4% volt, 1949-ben 159,5%-ra növekedett.

Szóval, ami a mennyiséget illeti, az ötéves terv első esztendejének feladatait teljesítettük és sikerült kiküszöbölni az építőiparban mutatkozó gyenge pontokat is, úgy hogy az ötéves terv második esztendejében nagyjában-egészében jó helyzettel indulunk.

Elvtársnök és elvtársak, igaz, hogy ezzel szemben még nem lehetünk ennyire elégedettek a terv minöségi teljesítésével. Az ötéves terv első esztendeje egészbenvéve eredményes mennyiségi teljesítménye ne szédítsen meg bennünket, mert mint az 1950. évi januári eredmények mutatják, a tervet ebben a hónapban még 100%-ra sem teljesítettük.

A terv teljesítéséhez, a termelés javításához a legutóbbi időben, a IX. kongresszussal kapcsolatban és a pártkongresszus után, jelentékenyen hozzájárult a kifejlödö versenymozgalom és élmunkásmozgalom. Feltétlenül szükséges, hogy ezt a mozgalmat tovább fejlesszük és mélyítsük, hogy valóban tömegmozgalommá legyen és hogy a müszaki káderek is bekapcsolódjanak ebbe a mozgalomba. Erröl még részletesebben fogunk beszélni. Szeretném azonban felhívni a figyelmet arra, hogy a szocialista verseny szorgalmazásánál, a normák megszilárdításánál a munkásoknak egyidejüleg meg kell adni azt a biztos kilátást, hogy becsületes és jó munkával többet kereshetnek. Tapasztalatból tudjuk, milyen rossz vért szül, hogy az egyik üzemben

laza normák vannak, amelyek révén különösebb megerőltetés nélkül magasabb keresethez jutnak a dolgozók, míg más oldalon, más üzemekben, ahol szorosak a normák, alacsonyabb a kereset, vagy a legjobb esetben ugyanannyi. Ezen a téren rendet kell teremtenünk. Nem állhatunk a munkások elé a normaszűkítés és a szocialista munkaverseny kérdésével anélkül, hogy figyelembe ne vennök a munkás egyéni érdekeit. Világosan meg kell magyaráznunk, hogy minél többet fog termelni a munkás, annál többet lehet neki fizetni és annál többet tud majd vásárolni.

Másfelöl meg kell magyarázni azt is, hogy a fokozott termelékenység többletét 100%-ban, természetesen, nem juttathatjuk magasabb bér formájában a munkásoknak. A munkás ebből csak egy részt kaphat meg, míg a másik részt fel kell halmozni; hazánk felépítésére kell fordítani. Itt, szóval, összhangba kell hozni az összesség érdekét az egyéni érdekkel. A munkásság természetesen, a leghaladóbb szellemü, legöntudatosabb osztály. De hiba lenne a dolgokat úgy képzelni, hogy a munkásoknak nincsenek egyéni érdekeik. Igenis, vannak. És a jó gazdának feladata, hogy ezt az egyéni érdeket, azaz a nagyobb kereset iránti vágyat, a jobb munka, az összesség érdekében kifejtett jobb munka serkentöerejévé tegye.

Továbbá az eddiginél jobban kell megszervezni a munkaversenyben és az élmunkásmozgalomban az üzemek munkáját, a versenybe be kell kapcsolni a müszaki káderekt, a mestereket, az adminisztratív tisztviselöket, akik közvetlen kap-

csolatban állnak a termeléssel. Szükséges, hogy anyagi érdekük fűződjék a munka eredményéhez, hogy csoportjaik és műhelyük munkáját jól szervezzék meg, gondoskodjanak az anyagkészletről, a félgyártmányok beszerzéséről, készáruk továbbításáról stb. Minden gyár igen bonyolult gépezet, ahol egyik kerék a másikba fogódzik, ahol jó szervezéssel sok mindent el lehet érni, ahol azonban a munkahely rossz megszervezése, a rosszul intézett anyag- és szerszámbeszerzés fékezi, vagy teljesen értéktelenné teszi az egyes élmunkások vagy versenyben álló dolgozók igyekezetét.

Egészbenvéve megállapíthatjuk, hogy utolsó kongresszusunk óta előrehaladtunk az élmunkásmozgalomban és a szocialista munkaverseny megszervezésében. Ezen a téren sok tapasztalatot szereztünk, sok eddig ismeretlen és rejtett tartalékot fedtünk fel. Ebben az irányban kell továbbhaladnunk, el kell érnünk, hogy az adott erőkkel, az adott gépekkel, az adott erőforrásokkal, valamint az adott nyersanyagokkal többet termeljünk, mint eddig. És ezt az eredményt a legtöbb esetben el lehet érni. Az egész élmunkásmozgalmat és a szocialista munkaversenyt nem szük értelmezésben, egyesek egyéni ügyének, hanem az üzem egész menetének szervezeti kérdéseként kell felfogni.

A másik dolog, amelyre a IX. pártkongresszuson kitűzött első ponttal kapcsolatban rá akarok mutatni, iparunk gyors újjászervezése, átépítése és új tájékozódása.

Már a kétéves tervben és méginkább az ötéves terv során a legnagyobb súlyt tudatosan nehézipa-

runk fejlesztésére vetettük. De ezzel egyidejüleg továbbfejlesztettük a könnyüipart is, elsösorban a bör- és textilipart. Tudjuk azonban, hogy ennek az iparnak a teljesítőképessége, ha egészben kihasználjuk, túlhaladja belső piacunk felvevőképességét. Azt is tudjuk, hogy a nyersanyagok túlnyomó többségét, éppen ennek az iparnak a számára, külföldről kell behoznunk, főként tőkés országokból, ahol a nyersanyagot dollárral vagy fontsterlinggel kell megfizetnünk. Ez a könnyüipar más ágaira is vonatkozik.

Számolnunk kell azzal, hogy a tőkés világban terjedni fog a gazdasági válság, hogy az ilyen árucikkek kelendősége a tőkés országokban egyre csekélyebb lesz és az árukereslet a népi demokratikus országokban is bizonyos nehézségekbe ütközik majd, miután ezek az országok saját maguk akarnak cipőt, textilt és ruhát gyártani. Éppen ezért ki kell számítanunk, mire van szükségünk önmagunk számára, ahhoz, hogy saját népünket rendesen ellássuk ruhaanyaggal és lábbelivel, mit kell ennek érdekében külföldről behoznunk, milyen teljesítménnyel kell dolgoznunk; ezenfelül gondoskodnunk kell arról, hogy mindennek a fedezetét más eszközökkel megkeressük. *Elsősorban nehéziparunkat kell fejlesztenünk*, általában az iparnak azt az ágát, ahol a legkevesebb külföldről behozott nyersanyag szükséges, azt az ipart, amelynek készítményei iránt a kereslet biztosítottnak ígérkezik.

Eddig főleg a termelés fokozását terveztük, nem vettük figyelembe az eladás lehetőségét. Szükséges,

hogy itt egész ipari termelésünket gyorsabban állítsuk át, mint eddig történt. Nyersanyagainkat sokkal jobban kell kihasználnunk, mint a multban tettük, fokozottabban kell takarékoskodnunk a külföldről behozott nyersanyagokkal. Iparunkat elsősorban olyan árucikkek termelésére kell irányítanunk, amelyekben hosszú ideig tartós kereslet lesz, ami annyit jelent, hogy elsősorban a nehézipar és a nehéz gépipar termékeinek gyártását kell célunkul kitüzni.

Világosan megmutatkozott, hol vannak a gyönge pontjaink. A Tervhivatal, az iparügyi minisztérium és a vezérigazgatóságok dolga, hogy terveinket változtatni és szélesíteni tudjuk, elsősorban nehéziparunkban, ahol aránylag kevés külföldi nyersanyagra van szükségünk és amelynek termékei iránt hosszantartó kereslet mutatkozik.

Fel kell fednünk — és részben már fel is fedtük — a nehézipar és főleg a nehéz gépipar nagy tartalékait. Elsősorban és főként ezekben az iparágakban kell beruházásokat eszközölni. Csak ez esetben leszünk ellenállóak a válsággal szemben. Hiszen külkereskedelmünk nagyobbik felét még mindíg tőkés államokkal bonyolítjuk le. Túlnyomórészt dollárért hozunk be nyersanyagokat s ha textilünket és lábbelinket visszük piacra, kinevetnek bennünket és azt mondják, hogy ez felesleges áru. Egyszóval az ötéves terv második esztendejének teljesítésével kapcsolatban újra át kell vizsgálnunk ezeket a kérdéseket és a szerzett tapasztalatok szerint kell eljárnunk.

E pont taglalását azzal a megállapítással zárhatjuk le, hogy a kongresszus által kitűzött feladat első esztendejét elég szépen teljesítettük, bizonyos mértékben emeltük a munka termelékenységét, új, rejtett tartalékokat fedtünk fel. Meg kell állapítanunk azt is, hogy mindez ma már nem elégséges. Legújabb tapasztalataink megvilágításában az ötéves terv második esztendejének teljesítésénél fel kell vetnünk iparunk gyorsabban végrehajtandó átállításának kérdését, hogy a legnagyobb mértékben függetlenítsük magunkat a tőkés külföldtől.

A kongresszus határozatának második pontja ezt mondja: A kibővített és olcsóbbá tett termeléssel javítani lehet a lakosság ellátását élelmiszerrel és fogyasztási iparcikkekkel.

Amikor ezt a határozatot írásba foglaltuk és a IX. kongresszuson elfogadtuk, már megvoltak első tapasztalataink az élelmiszereknek, a textilgyártmányoknak és a cipőáruknak az úgynevezett szabad piacon történő árusításával kapcsolatban. A IX. kongresszus óta következetesen haladtunk tovább ezen az úton. Az áruk újabb és újabb sorozatát tettük szabaddá és a szabaddá tett árucikkek árát állandóan csökkentettük. Azt hiszem, hogy, tekintetbe véve anyagi lehetőségeinket, a kongresszus határozatának ezt a részét teljes mértékben megvalósítottuk. Nincs ok arra, hogy e tekintetben bármit is változtassunk. Lakosságunknak meg akarjuk adni a lehetőséget, hogy rendes lábbelit hordjon, rendes ruházatban járjon és rendesen táplálkozzék. Helyes gazdálkodással, jó terméssel arra fogunk törekedni, hogy a jövőben további területeken szüntessük meg

a jegyrendszert és hogy majd teljesen megszabaduljunk ettől a háborús örökségtől. Ami a lábbelit illeti, e téren a szabad piac bevált. A bőrcipőkön kívül, cipőáruk vásárlása teljesen szabad. E tekintetben semmiféle rendkívüli árumegrohanás nem volt és nincs.

A kongresszus határozata teljes mértékben bevált, a határozatot megvalósítottuk és következetesen meg fogjuk valósítani továbbra is, hogy teljesen felszámoljuk a háborús gazdaság maradványait. Hogy ez mikor jön létre, mely árucikkeknél, vagy élelmiszereknél fog hamarabb vagy később bekövetkezni, azt esetről esetre meg kell fontolni.

Olyan emberek, akik külföldről érkeznek s már több mint egy vagy másfél esztendeje nem voltak itt, igazolják, hogy közellátási helyzetünk javulása szemmelláthatő.

Ez annyit jelent, hogy a kongresszus utasítása bevált, hogy azt sikeresen teljesítettük és tovább fogjuk teljesíteni.

A kongresszus határozatának harmadik pontja azt mondja, hogy tovább kell fejlesztenünk és erősítenünk nemzetgazdaságunk köztulajdonban lévő, szocialista szektorát, korlátoznunk kell a tőkés elemeket. Miként teljesítettük a kongresszus határozatának ezt a részét és mit értünk el ezen a téren? Felhozok néhány példát gazdaságunk egyes szektorainak osztályszerkezetét illetően. Az adatok az 1949. év végére vonatkoznak s vagy a forgalmat, vagy a termelést érintik. Ez annyit jelent, hogy itt a teljesítőképesség az irányadó. Ami a kisipart illeti, ezen a szocialista szektorban a szövetkezeti, községi, a

nemzeti vállalatokhoz kapcsolt, vagy más közület által szervezett vállalkozásokat értünk.

	Szocialista szektor	Tőkés szektor	Kis-termelés
Nagyipar, beleértve az élelmezési ipart is	98,0%	2,0%	0,0%
Kisipar	14,3%	58,8%	26,9%
Építőipar	94,3%	5,5%	0,2%
Szállítás	95,5%	0,0%	4,5%

A legnagyobb haladást a tőkés elemek kiküszöbölésében és a szocialista szektor fejlesztésében a legutóbbi időben, főként a pártkongresszus óta, a kereskedelem terén értük el. A hazai nagykereskedelmet és a külkereskedelmet 100%-ban államosítottuk. A kiskereskedelem terén a helyzet a következő: a cseh országrészekben a szocialista szektorhoz tartozó kiskereskedelem forgalma 66,5%, a tőkés szektorban 17,9% és a magánkézben lévő kiskereskedelemben 15,6% volt. Amint láthatjuk, a kiskereskedelemben is jelentős lépést, mondhatni ugrást tettünk előre.

Ezt maga az élet követelte meg. Nem volt itt arról szó, hogy dogmatikus indítóokokból minden szatócsüzletet és piaci sátrat államosítsunk. Tapasztalatunk az volt, hogy a nagykereskedelem 100%-os államosítása és a magánkézben lévő kiskereskedések hálózatának fenntartása mellett nem tudjuk a rendelkezésre álló árut azokhoz a rétegekhez eljuttatni amelyekhez el akarjuk juttatni. Tudjuk például, hogy mi történt a textillel és más árucikkek-

kel. Így maga az élet követelte meg a kiskereskedelem hálózatának államosítását és mi ebben is teljes következetességgel fogunk eljárni. Ha nem is húnyhatunk szemet a kiskereskedelem szocialista szektorában mutatkozó hiányosságok fölött, ha ezeket a hiányosságokat látnunk és kritizálnunk kell is, másfelől el kell ismernünk, hogy a kiskereskedelem terén müködö dolgozóink az utóbbi időben valóban nagy és kitünö munkát végeztek. A müveletek egész sora, amelyeket a IX. kongresszus óta kereskedelmi téren végrehajtottunk, például az összes tésztaáruk és a kenyér szabaddátétele, azután a textiláruk és cipöáruk árának többízben történt leszállítása, a szabad élelmiszerfajták szaporítása stb. — mindez nagy erőfeszítést kívánt meg az államosított kiskereskedelemtöl. Soha, a legjobb szocialista termelés mellett sem lennénk képesek arra, hogy a termelt árucikket eljuttassuk oda, ahová akarjuk, ahhoz a fogyasztóhoz, akit el akarunk látni, ha nem állna rendelkezésünkre ez a nagy, szerteágazó és ma már túlnyomóan szocialista kiskereskedelmi hálózat. Ezzel kapcsolatban nagy elismeréssel kell adózni Krajčir elvtársunknak *(taps)*, aki jó kereskedönek bizonyult és beigazolta, hogy lehet valaki jó kommunista és amellett érthet a kereskedelemhez.

Ha tehát a kongresszusi határozat harmadik pontját vesszük, ezt az igen fontos pontot, a szocialista szektor kiszélesítését, a magántökés szektor háttérbeszorítását, megállapíthatjuk, hogy ezt, a mezögazdaságtól eltekintve, a lehetöségekhez mérten minden ágazatban teljesítettük. A mezögazdaság természetesen más kategóriába tartozik. A

IX. pártkongresszus utasítása e tekintetben továbbra is érvényben marad és továbbra is teljesíteni fogjuk.

A kongresszusi határozat negyedik pontja megállapítja, hogy a szocializmus számára meg kell nyerni a falut, a kis- és középparasztot és el kell szigetelni a falusi gazdagot.

A IX. kongresszuson megállapítottuk, hogy úgy, mint a Szovjetunióban a forradalom utáni első időkben, nálunk is a szövetkezeten keresztül vezet a földműves útja, a falu útja, a szocializmus felé. Az Egységes Földműves Szövetkezetek formáját választottuk, eltéröen az egykori különféle és szétforgácsolt szövetkezetektől, gyakran álszövetkezetektől, vagy olyanoktól, amelyek csak nagyon szük értelemben véve foglalkoztak szövetkezeti feladatokkal. Beszámolómat ezzel kapcsolatosan csak a legfontosabb észrevételekre korlátozom. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy az osztályellenség és a reakció támadását az Egységes Földműves Szövetkezetek gondolata ellen egészben véve visszavertük. Ez azonban egyáltalában nem jelenti azt, hogy most már minden símán fog menni, hanem azt jelenti, hogy az átlagos földműves számára, akinek nincsenek ellenséges elöítéletei rendszerünkkel szemben, az Egységes Földműves Szövetkezet megszünt mumus lenni.

Megállapítottuk, hogy a szövetkezeteket nem akarjuk elhamarkodottan létrehozni. Az lesz az igyekezetünk, hogy a szövetkezeteket, amelyeket megalakítunk, úgy gondozzuk, hogy azok valóban mintaszövetkezetek legyenek.

Kiválasztottunk néhány száz ilyen mintaszövetkezetet, amelyek felett kerületeink, illetve járásaink különleges felügyeletet gyakorolnak. Mit kell ezekről általánosságban elmondani és mit igazol a tapasztalat is? *Általában azt állapítsuk meg: arra kell serkentenünk a megalakult szövetkezeteket, hogy elsősorban a föld közös megművelését szervezzék meg.* Az adott helyzetben a legközelebbi és legfontosabb feladat rászoktatni a földműveseket, hogy közösen műveljék meg a földet, közösen végezzék a mezei munkálatokat. Hogy miképp kell felosztani a hasznot, megszervezni a munkát és miként kell a munkát jutalmazni, ezek már olyan kérdések, amelyek magából az adott helyzetből következnek és a szóbanforgó szövetkezetek fejlettségéből adódnak. Meg kell nyernünk a fennálló Egységes Földműves Szövetkezeteket, hogy közösen műveljék földjeiket. Eközben természetesen azon kell lennünk, hogy az egész községben lehetőleg közös munkával műveljék meg a termőföldet. Erre kell súlyt vetnünk és az adott helyzetben ezt tartjuk a legfontosabbnak a szövetkezeti ügy további fejlődése szempontjából. A földművesek a szövetkezet útján győződnek meg legjobban és leggyorsabban a közös munka előnyeiről. Itt lehet a gépeket jobban felhasználni, a traktorállomások gépparkját kihasználni stb. Most ezt a láncszemet kell megragadnunk.

Ebben az irányban azonban a kongresszus óta csak nagyon kis lépést tettünk. Az iparral, a kereskedelemmel összehasonlítva, százalékban kifejezve ez a haladás igen csekély. A földművest megnyerni a szocializmus számára, megtanítani a közös mun-

kára, a falut megnyerni a szocializmus gondolatának, alapvetően más feladat, mint a kis- vagy nagytőkés kereskedését, gyárát vagy bányáját államosítani. Megtettük az első kis lépéseket és gyüjtjük a tapasztalatokat.

Éppen e tapasztalatok birtokában kell elsősorban már fennálló, vagy most alakuló Földmüves Szövetkezeteinket, arra serkentenünk, hogy a földeket közösen müveljék. Ez nem jelenti azt, hogy a szövetkezetek semmi mással nem foglalkozhatnak, ha mással is foglalkozni akarnak és ha erre alkalmuk nyílik. E tekintetben nem gördítünk útjukba semilyen akadályt. Az a fő, hogy megtanulják a föld közös müvelését, a mezei munkálatok közös megszervezését. Megtalálni a közös munkában való részvétel jutalmazásának módját, hogy ez a jobb munka és ne a lustálkodás ösztönzője legyen: ez további tapasztalatok és további gyakorlat kérdése.

A másik dolog: az Egységes Földmüves Szövetkezetek elleni legvadabb reakciós hadjárat idején nem volt ritka állítás, sőt igen gyakran hallottuk, hogy éppen a legkisebbek, a fémiparban és az épitőiparban is foglalkoztatott földmüvesek a szövetkezeteken kívül maradtak. Ezek gyakran párttagok, Pártunk régi tagjai. Szükséges, hogy ez irányban a párton belül felvilágositó munkát kezdjünk. Szükséges, hogy szervezeteinket és falusi tagjainkat meggyőzzük a szövetkezet szükségességéről és előnyeiről. Feladatunk, hogy ezt a kérdést tisztázzuk falusi szervezeteinknél, hogy konkréten foglalkozzunk azokkal, akik a szövetkezet ellen agi-

tálnak, akik a szövetkezeteket esetleg felrobbantják, vagy sikeres megalakításukat lehetetlenné teszik.

Falusi tagjaink száma százezrekre rúg, százezreknek vannak kisebb földdarabjaik. Éppen ezek azok az emberek, akik a legközelebb állnak a munkásosztályhoz és akiknek a szövetkezetek gerincét kell alkotniok.

Ebben a szüntelen felvilágosító kampányban a falvakon, a tagok sorában, a járási pártbizottságoknak, a pártszervezetek titkárainak konkrét módon azokat a falvakat kell szem előtt tartaniok, ahol nincsenek tisztában a szövetkezet feladatával, ahol az emberek nem értették meg az Egységes Földműves Szövetkezetek jelentőségét és hasznát.

A harmadik kérdés az állami gépállomásokat és az állami birtokokat érinti. A kongresszuson megállapítottuk, hogy az állami gépállomásoknak és az állami birtokoknak példát kell mutatniok, az a feladatuk, hogy a földművesek támaszai és segítőtársai legyenek az Egységes Földműves Szövetkezetek megalapításánál, a közös munka megszervezésénél. Itt még a kezdet kezdetén vagyunk. Megértem az összes nehézségeket, amelyekkel az állami birtokok küzdenek. Hatalmas földterületeket vállaltak magukra, a földek széttagoltak és kevés a káder. De egyszer majd valóban példaképül kell szolgálniok a mezőgazdasági nagyüzem tekintetében. Az állami gépállomások különbözőek. Itt is a kezdet kezdetén vagyunk. Nagy súlyt kell helyeznünk arra, hogy a gépállomásokon kiépítsük a Csehszlovák Kommunista Párt szervezeteit, hogy ezek a szervezetek állandóak legyenek, hogy az ál-

lomások személyzete állandó szakmai és politikai oktatásban részesüljön, általában, hogy a traktoristák és a gépállomások alkalmazottai a föld közös megmüvelésének. a mezögazdasági termelés új formáinak apostolai legyenek. Nem szabad elhallgatnunk, hogy a nagy gépállomány ellenére a gépállomások által megmüvelt földek kiterjedése még csekély. A földmüvesek még nem érzik eléggé a gépállomások segítségét. Ezért egyrészt arra van szükség, hogy ezeket az állomásokat még jobban felszereljük gépekkel, másrészt, hogy a gépparkot a jövöben sokkal nagyobb mértékben és jobban használjuk ki, hogy a gépállomások nagyobb földterületet müveljenek meg és hogy a földmüvesek a segítséget jobban érezzék. A gépállomás olyan erö, amely minden állóvizet mozgásba hoz.

A kongresszus negyedik irányelve tehát teljes mértékben vonatkozik a mára is. Tudnunk kell, hogy csak az elsö kis lépéseket tettük meg, tudnunk kell, hogy gyorsítani kell az ütemet, ha nem is hebehurgyán, meggondolatlanul. Ami a szövetkezeteket illeti, ezeket a közös mezei munkálatokra, a föld közös megmüvelésére kell serkenteni, ami viszont a Pártot illeti, e kérdések tekintetében meg kell erösíteni a pártszervezeteket a falvakban.

Rátérünk az ötödik pontra: tovább erösíteni és javítani népi demokratikus államapparátusunkat, hogy végrehajthassa mindazokat a feladatokat, amelyek a szocializmus felé vezetö úton reá hárulnak. Úgy vélem, hogy e téren a kongresszus óta jelentösen elöbbrejutottunk. Az új kerületi nemzeti bi-

zottságok, új járási nemzeti bizottságok létesítése, az új alapszabályok elfogadása, a helyi nemzeti bizottságok alapszabálya, amelyet most tárgyalt le a kormány és végül a most készülő törvény a különböző fokú nemzeti bizottságokról, módot nyujtanak arra, hogy állami közigazgatásunkat közelebb vigyük a néphez, a tömegekhez. Ma minisztériumaink azt mondják, hogy a kerületi és járási nemzeti bizottságok erös támaszaik, hogy ezeknek a segítsége nélkül képtelenek volnának megbirkózni feladataikkal. Az államapparátusnak ezt a decentralizálását, rugalmasságát és teljesítőképességét, nemcsak a magasabb és legmagasabb hivatalokban kell folyton-folyvást fokozni, hanem az alacsonyabb szerveknél is.

Jelentös lépést tettünk a kongresszus óta a népbíróságok területén. Egy-két nappal ezelött tartották meg kongresszusukat a népbírák, akiknek száma ma 36 000. A népbírák a bíróságokon ma nem puszta függelékként szerepelnek, hanem egyenjogúak a hivatásos bírákkal, ezekkel egyenrangú tagjai a bíróságnak és megállják helyüket.

Nemzeti Közbiztonsági Testületünket, valamint a hadsereg tisztikarát továbbra is fel fogjuk frissíteni.

Úgy vélem, hogy ebben az irányban, államapparátusunk megszilárdítása és megjavítása tekintetében, legyen akár közigazgatási, igazságszolgáltatási, végrehajtási szervről szó, a kongresszus óta jelentösen elörehaladtunk. Ámde mindez még nem elégséges. Még nagyon sok a hiányosság és nagyon sok a hiba, amit helyre kell hoznunk. Itt, mint min-

denütt, az emberek, a káderek játsszák a döntő szerepet. Addig, amíg új választásokat nem tartunk és az új választási szabályzat értelmében nem lép életbe az a rendszer, hogy a nemzeti bizottságokba megválasztott képviselők visszahívhatók, meg kell legyen a bátorságunk, hogy a megnemfelelő embereket eltávolítsuk és megfelelőkkel váltsuk fel. Bármiféle kíméletesség megbosszulhatja magát.

Tehát, jóllehet a kongresszusi határozat ötödik pontjának teljesítésében jelentős lépést tettünk előre, ez a pont továbbra is érvényben marad és továbbra is az a feladatunk, hogy következetesen megvalósítsuk. Az államapparátus, amelyre a szocializmus építéséhez szükségünk van, természetesen nem hull le az égből. Munkafeladatokból fejlődik ki, továbbá azáltal, hogy az emberek egyrészét kicseréljük. Távoznak azok, akik nem tudnak vagy nem akarnak továbbműködni és helyükbe azok lépnek, akik tudnak és akarnak dolgozni.

A kongresszus határozatának hatodik pontja megállapítja, hogy a szocializmus építése érdekében a dolgozó népnek saját értelmiséget kell kitermelni, illetve kinevelnie, olyat, amely saját környezetéből származik, amely vele eszmei tekintetben és osztályszempontból összeforrott.

E tekintetben, elvtársak, ugyancsak jelentős lépéseket tettünk előre. Ti magatok tudjátok, hogy munkásokat emelünk ki a termelésből, iskolákba, tanfolyamokra küldjük és azután vezető állásokba helyezzük őket. Munkások vannak a katonai akadémián, a tartalékos tisztek tanfolyamain, a Nemzeti Közbiztonsági Testület tiszti tanfolyamain,

jogi, bírói és ügyészi kurzusokon, egyetemi előkészítő tanfolyamokon stb. Ma már egész sor olyan iskola és tanfolyam van, amilyen egy évvel ezelőtt még nagyon kevés volt. Ez a hálózat állandóan szélesül, új értelmiséget ad nekünk, amely osztályszempontból egybeforrott a munkásosztállyal, ebből származott és odaadó a munkásosztály iránt.

A dolgozók rétegeiből az értelmiséget nem lehet pusztán az iskolákban és tanfolyamokon kinevelni. Valóban értelmes proletárok, munkások nemcsak iskolákban fejlődnek, hanem a gyakorlatban, az üzemekben, a hivatalokban, a köztisztségekben, mindenütt, ahova csak állítjuk őket. Ha összehasonlítjuk a mai állapotot azzal, amely 1948 februárja előtt állt fenn, akkor leszögezhetjük, hogy komoly mértékben előbbre vagyunk. Ugyancsak a IX. kongresszus óta jelentős haladást értünk el ebben a kérdésben. Természetesen állandóan új és új káderekre van szükségünk, nevelnünk és iskoláznunk kell ezeket és éppen ezért ez a pont továbbra is érvényben marad.

A hetedik pont a megújhodott Nemzeti Arcvonalról, mint tömbről, mint a városok és falvak dolgozó népének szövetségéről beszél. A szocializmus felé vezető útunkon továbbra is fennálló szervezetünk, politikai alakulatunk marad a Nemzeti Arcvonal. Pozitív és negatív tapasztalataink vannak azzal kapcsolatban, hogy a Nemzeti Arcvonal különböző csoportjai, nem számítva a Kommunista Pártot, jól vagy rosszul, vagy pedig egyáltalában nem dolgoznak. Ez azonban távolról sem jelenti azt, hogy nem kell továbbra is fenntartani, gon-

dozni és fejleszteni a megújhodott Nemzeti Arcvonalat. Ellenkezőleg! Ha a megújhodott Nemzeti Arcvonalat társadalmi és osztálytartalma alapján, a falvak és a városok dolgozói tömbjének tekintjük, akkor világos számunkra, hogy erre a politikai alakulatra továbbra is szükség van. És ott, ahol ezek a politikai csoportok, a Nemzeti Arcvonal más pártjainak szervezetei kevesebbet dolgoznak, még nagyobb mértékben kell a pártonkívüli tömegszervezetekre támaszkodnunk. A vidéken látjuk, hogy az Egységes Földműves Szövetség egyhelyben topog, noha a Nemzeti Arcvonal tevékeny alkotórészének kellene lennie.

A IX. kongresszuson a Nemzeti Arcvonalban helyetfoglaló társpártjainknak világosan megmondtuk, hogy a Nemzeti Arcvonal alkotórészének lenni annyit jelent, hogy a reakciós elemeket el kell távolítani, a reakciót nem szabad soraik közé beengedni, a reakció ellen tevékenyen kell harcolni és velünk együtt tevékenyen kell építeni a népi demokratikus rendszert, a szocializmust. Azt hiszem, hogy a Nemzeti Arcvonalban helyetfoglaló összes többi párt elismeri a Kommunista Párt vezető szerepét. Azt hiszem, hogy éppígy elismerik népi demokratikus rendszerünket s úgy vélem, hogy hazánkban a szocializmus felépítésének irányvonala egyben az egész megújhodott Nemzeti Arcvonal irányvonala is. Ha összehasonlítjuk a megújhodott Nemzeti Arcvonal egységét az alapvető kérdésekben azzal, ami a február előtti időkben történt, kétségtelen, hogy a különbség igen nagy. Tény, hogy a cseh szocialisták és néppártiak mai vezetősége egé-

szében elfogadja a szocializmus jelszavát és ez igazán nagy haladás. Egy se lép fel közülük az országunkban megvalósítandó szocialista építés irányvonala ellen. Ez nagy siker. Az utóbbi időben jó tapasztalatokat szereztünk „a Nemzeti Arcvonal beszélgetései a néppel" akció megvalósításával kapcsolatban. Különösen a falvakon nem szabad félnünk ezektől a „beszélgetésektől" és hozzá kell látnunk megvalósításukhoz. Az előadóknak természetesen igen nagy fejtörést fog okozni, hogy rendes válaszokat adhassanak. De mióta térnek ki a kommunisták a tömegek elöl? Mióta futamodnak meg a kommunisták a tömegektől és szigetelik el magukat?

A helyi nemzeti bizottságok új alapszabályában szerepel az a rendelkezés, hogy a nemzeti bizottságok egyes tagjait, akik nem váltak be, vagy akár az egész nemzeti bizottságot, amely nem felelt meg a hozzáfűzött reményeknek, vagy nem bírja a lakosság bizalmát, a Nemzeti Arcvonal útján vissza lehet hívni. Ez természetesen nem jelenti a dolgoknak csak úgy, szomszédi terefere formájában való megvitatását a Nemzeti Arcvonal akcióbizottságának tagjaival, hanem ezt a lakosság előtt, népgyülésen kell megtenni. E tekintetben is új ösztönzést, új munkatartalmat adunk a megújhodott Nemzeti Arcvonal alkotórészeinek. Röviden szólva — és ezt alá akarom húzni — a megújhodott Nemzeti Arcvonal, mint a városi és vidéki dolgozók tömbjének politikai képviselete, továbbra is fennmarad.

A nyolcadik pont szerint egy pillanatra sem

szabad megfeledkeznünk arról, hogy a szocializmushoz vezető út a februári győzelem után is az osztályharc útja marad. Ha erről meg is akarnánk feledkezni, az ellenség egyszerűen nem engedi. Az ellenség állandóan tudomásunkra adja, hogy létezik. Másfelől természetesen mi is értésére adjuk létezésünket és azt, hogy érvényt tudunk szerezni a jelszónak: „Senkinek se engedjük meg, hogy felforgassa köztársaságunkat!" *(Taps.)*

Ami a földalatti reakciós giz-gazt illeti, amely burjánzik, terjeszkedik és itt-ott illegálisan átjut az országhatárokon, ennek politikai arculata csak annyira változott, amennyire még rosszabbodhatott. Újra és mindennap bebizonyosodik, amit a IX. kongresszuson a reakció jellemzésére és programjával kapcsolatban megállapítottunk, hogy a tőkés rendszer felújítását háború útján akarja elérni, saját országa vereségének árán, merényletek, kártevések, gyilkosságok és rablások elkövetésével. Fokozottabban kell rámutatni azokra a tényekre, amelyekről a most folyó bírósági tárgyalásokon lehull a lepel.

A nyolcadik ponttal kapcsolatban még néhány egyházi kérdésről akarok beszélni. Egyre nyilvánvalóbbá lesz, hogy a katolikus egyház főpapsága a reakció szócsöve. Körülötte összpontosulnak és csoportosulnak mindazok, akik valamilyen módon kifejezésre akarják juttatni ellenszenvüket mai népi demokratikus rendszerünkkel szemben. Mint tudjátok, még a párt IX. kongresszusa előtt többízben megkíséreltük a megegyezést a katolikus püspöki karral. De minden esetben kitűnt, hogy ez

megvalósíthatatlan, mert a püspökök úgy képzelték el a dolgokat a gyakorlatban, hogy az állam türni, törvényesíteni, sőt még fizetni is fogja a köztársaság elleni felforgató és reakciós tevékenységüket. Ezt természetesen nem engedhetjük meg.

A magas klérus egyes tényezői emellett azt hitték, hogy a köztársaság és a népi demokratikus rendszer még legfeljebb 14 napig fog fennmaradni és ennek megfelelően viselkedtek.

A IX. kongresszus után került sor az összeütközésre, amelynek során mellettünk szálltak síkra az egyszerű hívők, a dolgozó nép tömegei. Megalakult a Katolikus Akció, amelyet kiátkozott a Vatikán és valamennyi püspök, de amely ennek ellenére létezik és a jövőben is létezni fog. A Katolikus Akció akkor jött létre, amikor a főpapság felforgató, népellenes, demokráciaellenes szervezetek alakítását készítette elő.

Ezekután további intézkedéseket kellett foganatosítani az iskolaügy és a sajtó terén. Amikor a konzisztóriumok az illegális felforgatómunka barlangjaivá lettek, szükségessé vált, hogy ezek élére állami meghatalmazottakat állítsunk.

Ez volt az az időszak, amikor a köztársaság védekezett a felforgató és törvénytelen aknamunka ellen. Már ebben az időben azok az egyházi tényezők, amelyek úgy vélték, hogy a népi demokratikus Csehszlovák Köztársaság elleni támadásba indulnak, egy szép napon rájöttek, hogy lábuk alól kicsúszott a talaj.

A már pozitív jellegű rendelkezések további je-

lentékeny szakaszához tartozik a lelkészek és az egyház anyagi ellátásáról, valamint az Állami Egyházügyi Hivatal létesítéséről szóló törvények elfogadása. Tudjátok, hogy e törvények ellen mily dühödt uszítás folyt. Az összes nyugati rádióállomásokon keresztül kétségbeesett felhívások hangzottak el az alsópapság felé, hogy ne fogadja el a fizetéseket, ne ismerje el a törvényt stb. Megtámadták a törvény rendelkezéseit, amelyek az államnak bizonyos jogokat adtak, hasonló jogokat, mint amilyeneket az egyház kegyurainak kezdettől fogva biztosított. Most az állam és a kormány az összes templomok kegyura. És most azok a jogok, amelyeket az egyház az egyes kegyuraknak megadott, az állam esetében egyszerre érvénytelenek lennének?

A törvényt azonban, minden kétségbeesett felhívás és tiltakozás ellenére, elfogadták. Az urak, öt perccel tizenkettő előtt, fordítottak egyet a dolgon és hozzájárultak ahhoz, hogy a papok a törvény szerint, fogadják el az államtól a fizetéseket. Oly gyors és oly váratlan volt ez a fordulatuk, hogy a vatikáni rádió is megdöbbent és napokon át mélyen hallgatott. Az amerikai rádió, amely nem tudott a püspökök által kiadott új utasításról, tovább uszított. A katolikus főpapság, amely nem tudta az alsópapság együttes ellenállását megszervezni a törvénnyel szemben, kénytelen volt álláspontját megváltoztatni, mert különben elszigetelte volna magát saját egyházától.

Azután következett a köztársaságra tett hűségfogadalom. Januárban kijelentettük, hogy a fenntartásokkal tett fogadalmat nem ismerjük el. A köz-

társaság elnökének, a kormánynak, a Nemzetgyűlés tagjainak, az állami tisztviselőknek kivétel nélkül fogadalmat kell tenniök és mindig az volt a szabály, hogy bármilyen fenntartás érvénytelenné teszi a fogadalmat. Később kitűnt, hogy a katolikus papok túlnyomó többsége letette a fogadalmat. A kampány, amelynek az volt a célja, hogy lehetetlenné tegye a törvények végrehajtását, teljesen összeomlott.

Fontos körülmény az is, hogy a katolikus főpapság teljesen elszigetelődött a köztársaság többi egyházától. Valamennyi nemkatolikus egyház megígérte a törvények rendelkezéseinek keresztülvitelét és ezzel egyidejűleg a törvények iránti lojalitását.

A kerületekből jelentik, hogy a fogadalom letétele után az egyházi kérdésekkel kapcsolatban nyugalom állott be és a dolgok stabilizálódnak.

Úgylátszik azonban, hogy a főpapság, amely központja lett az összes reakciós elemek fellépésének, felekezetre való tekintet nélkül, sőt a felekezetnélküli reakcióé is, új utakat keres, amelyeken megzavarhatná ezt a megbékülést. Az utóbbi napokban két eset történt, amely megmutatta a felforgató munka módszerét.

Itt van elsősorban az úgynevezett čihošti csoda, a sázavamenti Ledeč mellett, ahol, mint mondották, a templomi szentbeszéd alatt a feszület többízben megmozdult, majd nyugat felé fordulva megállt. Ezt a hírt azonnal szétkürtölték. Megérkezett a pápai nunciatúra megbízottja és azután kiderült, hogy mindezt hogyan szervezték meg. Felfedték a dolgok

gyökerét, megállapították és az ottani plébános ezt maga is beismerte, hogy a szószékről egy szögre erősített zsineg segítségével mozgatta a feszületet.

A hívek meggyőződhettek arról, hogy a számukra szent jelképpel úgy bántak, mint a vásári kóklerek, hogy gyalázatosan, visszataszítóan, komédiás és vásári módon visszaéltek az egyszerű hívők érzéseivel. Fokozatosan tisztázódik, hogy ez egy nagyvonalú provokáció kezdetét jelentette volna. Az volt a terv, hogy megszervezik a pap meggyilkolását, a gyilkosságot ránk fogják és ehhez hasonló dolgokat visznek véghez.

A másik eset a szlovákiai Baňská Bystricán történt.

A törvény előírja, hogy az egyházi tisztségek betöltésénél az egyháznak előre ki kell kérnie az állami tényezők hozzájárulását. Baňská Bystrica püspökének halála után, mint rendesen, adminisztrátort választottak az egyházmegye ideiglenes vezetésére. Ehhez azonban nem kértek hozzájárulást. Ezzel megsértették a törvényt. Figyelmeztették tehát őket, hogy a törvény előírásait teljesíteniök kell. A figyelmeztetés ellenére utólagosan sem kértek hozzájárulást és így, midőn a határidő lejárt, a törvény értelmében az illetékes hatóság maga nevezett ki adminisztrátort.

Erre rögtön megszólalt a Vatikán és a kinevezett adminisztrátort egyházi átokkal sujtotta, amint az a középkorban volt szokás. Mi már előzőleg figyelmeztettük azokat akiket illet, hogy a különböző egyházi állások betöltésénél megegyezhetnek a hatóságokkal és a paptól nem kívánunk egyebet, mint

tiszteletet, pozitív magatartást a köztársaság iránt és azt, hogy tartózkodjék bármiféle államellenes tevékenységtől. Világosan látjuk azonban, hogy itt olyan törekvésről van szó, amelynek célja az uszítás és a felforgató harc megszervezése. Mi azonban felelősségre vonjuk azt, aki ilyet akar tenni és úgy hisszük, hogy a hívők tömegei, akik meggyőződtek jóindulatunkról s látják, miként gondoskodik államunk a dolgozó népről, mellettünk lesznek.

A püspöki kar eddigi magatartásával nagy mértékben lejáratta magát saját lelkészei előtt. A püspöki kar ész nélkül folytatja politikáját és ez semmi eredményre nem vezetett. A püspököknek ez a politikája a rombolás politikája volt és ma az alsópapság világosan látja ezt. Ez a politika egyben az osztályellenség arcvonalának politikája is. Így a IX. kongresszus óta az osztályharc frontja kiszélesedik nálunk.

*

A kilencedik pont megállapítja, hogy békés, belső építőmunkánkkal párhuzamosan halad külpolitikánk, amely a béke fenntartására, állami függetlenségünk biztosítására irányul. Tulajdonképpen erről beszéltem beszámolóm első részében. Ez természetesen tartós és állandó feladatunk.

*

Végül a tizedik pont arról szól, hogy úgy kell őriznünk, ápolnunk a Csehszlovák Kommunista Párt egységét, nagyságát és akcióképességét, mint a szemünk világát. Erről külön fogunk beszélni, fő-

képpen az éberséggel kapcsolatban, amelyre azért van szükség, mivel az osztályellenség befurakodott soraink közé. Ebben az összefüggésben újra vissza akarok térni a pártonbelüli demokrácia, a kritika és önkritika kérdésére.

Elvtársak, uralkodó párt vagyunk. Ez annyit jelent, hogy embereink, főként azok, akik közhivatalt viselnek, mint a közhatalom képviselői lépnek fel s eszközök és lehetőségek állnak rendelkezésükre. Tudjuk, hogy ezek a lehetőségek, előnyök és eszközök, amelyeket sok párttagnak, mint az uralkodó párt tagjainak, a Párthoz való tartozásuk biztosít, kihasználhatók és ki is használják a Párt, a köztársaság, az állampolgárok ellen — személyi érdekből, vagy az uszályhordozók és hízelgők egy-egy kis klikkjének érdekében. Mit kell ezek ellen tenni, miként kell fellépni velük szemben? Valamiféle, hogy úgy mondjam, erkölcsi prédikációt tartani, a becsületességre hivatkozni — jó dolog. Meg kell ezt tenni, de ez egymagában még nem elég ahhoz, hogy ezt a veszélyt, amely itt fennáll és amely az uralkodó párt helyzetéből következik, kiküszöböljük, vagy kiküszöbölését kikényszerítsük és mindenütt, ahol csak jelentkezik, újra és újra felszámoljuk.

Ha már a Nemzeti Közbiztonsági Testületnek kell közbelépnie és ha azután kitűnik, hogy egyeseknek a letartóztatottak közül kommunista párttagsági könyvecske van a zsebében, ez nagyon rossz bizonyítvány az illető szervezet számára. Ezirányban főleg egy eszköz hatásos, a pártszervezeten belüli kritika és önkritika. Nem szabad félnünk

a kritikától. Magunk bíráljunk meg másokat és természetesen meg kell engednünk azt is, hogy bennünket megbíráljanak. Enélkül nem megy a dolog. Jobbra-balra osztályzatokat adni, egyiket és a másikat is klasszifikálni, vagy valamennyit, magunkat pedig sérthetetlennek nyilvánítani, ez nem bolsevik kritika vagy önkritika, hanem bohózat.

Az utóbbi időben két ilyen csúnya kelevényt távolítottunk el, amelyek, mondhatnánk, az orrunk előtt nőttek ki és olyan büzt árasztottak, hogy még Prágában is érezni lehetett. Az egyik eset Karlovy Varyban történt és még csúnyább eset volt az olomouci. Mi derült ki mindkét esetben? Mindkét esetben, bár minőségben különböznek egymástól, tudták az emberek, hogy a kerületi pártszervezetben nincs minden rendben, hogy a kerületi párttitkár nem jól végzi munkáját, nem úgy viselkedik, ahogy kerületi párttitkárnak viselkednie kell. Nem mertek azonban kritikát gyakorolni. Eltürték a párttitkár terrorját. És az igazi bünösök fenyegetőztek, kidobálták az embereket a munkából, lehetetlenné tették őket, vesztegetési pénzeket fogadtak el s ők maguk másokat vesztegettek meg. És miért történt mindez? A szervezetben nem akadt senki, aki felállt volna és ezt mondta volna: Ez így tovább nem megy!

A dolgok mindkét esetben a Központi Bizottság elé kerültek, közbe kellett lépnie a Párt Ellenőrző Bizottságának s a Központi Bizottságnak és a dolgokat rendbe kellett hoznia. Mindkét esetben beigazolódott, hogy a pártszervezeti életet bomlasztó rossz jelenségeknek eredendő oka éppen az volt,

hogy hiányzott a pártszerű kritika és önkritika, valamint a pártonbelüli demokrácia.

Beszéltem Jugoszlávia kérdéséről. Az, hogy a pártban, az országban, amelyet a Vörös Hadsereg és partizánok véráldozata szabadított fel, besúgók, ügynökök, elvetemült bűnözők ragadták magukhoz a hatalmat, lényegileg éppen azzal függ össze, hogy nem volt meg a kritika és önkritika. Az elégtelen kritika és önkritika következtében különféle dolgok fordulhatnak elő, más formában, kisebb mértékben, de ugyanúgy árthatnak a Pártnak. Ami a pártonbelüli demokráciát illeti, a Központi Bizottság mai üléséből a következő tanulságot kell levonnunk: a kritika és önkritika friss szelével kell kiszellőztetni szervezeteinket! És nemcsak szervezeteinket, hanem vezető kádereinket, kerületi bizottságainkat, kerületi titkárainkat, járási bizottságainkat, járási titkárainkat, Központi Bizottságunkat és központi apparátusunkat, tekintet nélkül a személyekre, tekintet nélkül saját magunkra. Ez természetesen nem jelenti a kritika sportszerű fajtáját. Ezt ugyanis senki, aki a Pártot szereti, aki értelmes ember, nem fogja gyakorolni. Kritizálni ott kell, ahol a kritikára szükség van. És nem kell félni attól, hogy néha szóhoz jutnak az elégedetlenkedők. Végeredményben gyorsan fel lehet ismerni, ki az elégedetlenkedő és ki a rendes ember. Igaz, elvtársaink közül egyesek azt fogják mondani: „Mit akartok megint tőlem? Megint kellemetlenségek jönnek?“ Igen, számodra s a másik és a harmadik számára talán kellemetlenségek, de kellemes dolgok a Párt, az összesség, az állam, a köztár-

ság számára. A személyes kellemetlenséget vállalni kell és akinek tiszta a lelkiismerete, aki becsületesen dolgozik, ahogy ereje és tehetsége csak engedi, annak nem kell félnie a kritikától és az önkritikától és attól sem kell félnie, hogy másokat kritizáljon. Ez, azt hiszem ma a legfontosabb, elvtársak, ha a Párt egységének, nagyságának és akcióképességének megszilárdításáról beszélünk. Ne csináljunk a kritikából és az önkritikából, valamint a pártonbelüli demokráciából puszta formalitást, hanem tegyük azt a mindennapi élet igazi alkatelemévé.

*

Elvtársak, ezek voltak azok a fögondolatok, amelyeket beszámolóm második részében közölni akartam. Mint már megállapítottam, a IX. kongresszus megszabta azokat az irányelveket, amelyek alapján hazánkban megvalósíthatjuk a szocializmus felépítését. Megkíséreltem pontról-pontra haladva rávilágítani, miben teljesítettük a kongresszus határozatát, mennyire sikerült előrehaladnunk, mit kell még behoznunk. Azt hiszem, hogy az elmúlt időszak folyamán a Párt valóban jelentős lépést tett előre. Azt hiszem, hogy a kongresszus határozatait mind a Központi Bizottság elnöksége, mind a pártszervezetek komolyan fogták fel és komolyan teljesítették. Mi, természetesen — és ezt újból hangsúlyozom — nem gondolkodhatunk úgy, hogy most már minden tekintetben győztünk. Ez még nagyon soká nem lesz így. Mi csak most ismerjük meg a gyakorlatban azt, ami elméletileg

mindíg világos volt előttünk, hogy a társadalom átépítése, a szocializmus felépítése nem könnyü dolog, hanem nagyon nehéz és nagyon felelősségteljes feladat. E feladat teljesítésének útján állandóan és mindíg újabb és újabb akadályok jelentkeznek. Ez hozzátartozik az osztályharchoz, amely egyrészről azon erők között folyik, amelyek elmúlóban, elhalóban vannak, de természetesen nem akarnak letünni a történelem színpadáról és másrészről azon erők között, amelyek nőnek, amelyeké a jövő és amelyeknek ugyanúgy, mint a gyermekeknek az anyaméhből, szülési fájdalmak között kell kitörniök az életbe.

Elvtársnök és elvtársak, a IX. kongresszuson tüztük ki elöször hazánk szocialista felépítésének jelszavát. A IX. kongresszus óta nem sok idö telt el. Azt hiszem, hogy ez idö alatt valamelyest elörehaladtunk a cél felé. Meggyözödésem, hogy a Párt a nehézségeket, bármily nagyok legyenek is, továbbra is le fogja küzdeni és ki fogja küszöbölni, s a szocializmus felé irányuló menetelésünk üteme meggyorsul. Meg akarom mutatni és a tapasztalat is erre tanít, hogy az, ami nekünk ma nehéz és ami ma nehéznek tünik a nagy tömegek előtt is, holnap vagy holnapután természetesnek és könnyünek látszik majd. És ez így lesz mindazokkal az intézkedésekkel, amelyeket megteszünk.

Elvtársnök és elvtársak, azt hiszem, azzal a szilárd meggyözödéssel fejezhetem be szavaimat, hogy Pártunk a Központi Bizottság vezetése alatt ez ülés után még bátrabban és határozottabban fog elörehaladni azon az úton, amelyet számunkra a

IX. kongresszus irányvonala szabott meg, azon az úton, amely hazánkban a szocializmushoz vezet. *(Viharos, hosszantartó taps, amely ünneplésbe megy át. A jelenlevők lelkesen kiáltják: „Éljen Gottwald elvtárs!“)*

(A Csehszlovák Kommunista Párt Központi Bizottsága ülésén, 1950 február 24-én, tartott beszéd.)

BOLDÓCZKI MAGYAR KÖVET BEMUTATKOZÓ LÁTOGATÁSÁN ELMONDOTT BESZÉD

Követ Úr,

örömmel veszem át Öntől a levelet, mellyel Önt a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa hozzám rendkívüli követi és meghatalmazott miniszteri minőségben megbízza, s ugyanakkor visszahívja az Ön elődjét, Szkladán Ágoston követ urat, kinek működésével itt nagyon meg voltunk elégedve.

A népeinket összekötő szilárd barátság, mint azt Ön az előbb mondotta, nagyon szilárd alapokon nyugszik. Mindkét ország a népi demokrácia országa, mindkét államban a munkásosztály vezette dolgozó nép kormányoz. Mindkét ország népei szeretik a békét és úgy harcolnak érte, hogy ötéves terveik buzgó teljesítésével egyre fejlettebb ipart és mezőgazdaságot építenek, új kulturális értékeket teremtenek és minden téren a szocializmus megvalósítása felé vezető gyors előrehaladást keresik.

Nagyon helyesen mondotta, Követ Úr, hogy az Ön és a mi népünk is a nagy Szovjetuniónak köszönheti szabadságát és függetlenségét. A szeretet és a hála, melyet a Szovjetunió és nagy vezére, Szta-

lin generalisszimusz iránt nálunk Csehszlovákiában mi valamennyien éppen úgy érzünk, mint Önöknél Magyarországon érzik, az egyik leghatalmasabb kötelék, amely népeinket a tartós barátsághoz és szövetséghez füzi. Szeretettel és hálával gondolunk a Szovjetunió népeinek szinte felmérhetetlen áldozataira, amelyeket a fasiszta leigázók ellen folytatott győzelmes harc folytán hoztak, valamint arra, hogy a Szovjetunió védelme alatt a világimperializmus gyülölködése és ármánya ellenére is nyugodtan építhetjük békés gazdaságunkat.

Magyarország és Csehszlovákia népei, amelyeknek baráti együttélését a multban szándékosan megakadályozta a két ország maroknyi és a saját népe számára is idegen uralkodóosztálya, ma szilárdan és örökre csatlakoznak a világbéke és haladás hatalmas táborába, s a háborús uszítók minden kísérlete ellenére — legyen az hidegháború, vagy, mint az a legutóbbi napokban történt, a tényleges háborús agresszió — e tábor soraiban, a legyőzhetetlen Szovjetunió vezetése alatt menetelnek a tartós béke és az igazi demokrácia végleges győzelméig az egész világon.

Úgy vélem, Követ Úr, népeink és kormányaink viszonya annyira baráti, hogy nem is kell biztosítanom arról, miszerint munkája során mindíg számíthat teljes segítségünkre. Kívánom Önnek, hogy érezze magát otthon nálunk, Prágában.

(1950 július 13.)

TARTALOM

Népfront Hitler ellen a béke védelmére, a kenyérért és a szabadságért. (Beszámoló a CsKP VII. Kongresszusán. 1936 április 11.) 5

Trockij szövetségben Hitlerrel. (Beszéd a CsKP nagyprágai funkcionárius-értekezletén. 1937 február 10.) 29

Helyzetünkről. (Rudé Právo 1938 június 25.) 47

Ha védekezünk, Európát védjük a német fasiszta rabigától. (Rudé Právo 1938 szeptember 18.) 50

A müncheni diktátum után. (Beszéd a Nemzetgyűlés állandó bizottságában. 1938 október 11.) 58

Csehszlovákia Hitler igájában. (Světový Rozhled 1939 március 15.) 70

Neveljünk szilárd és ideológiailag képzett káderekat. (A Csehszlovák Kommunista Párt illegális Központi Bizottságához Moszkvából, 1941 január elején intézett szikratáviratból.) 89

A cseh nemzet hadiállapotban Hitlerrel. (Előadás a moszkvai rádióban. 1941 július 29.) 92

A Szovjetunióban élő cseh közéleti és politikai tényezők nyilatkozatához. (Előadás a moszkvai rádióban. 1942 május 16.) 95

Nemzeti ellenállási mozgalmunk politikai irányításának néhány kérdéséről. (Československé Listy 1944 február 1.) 101

A csehek és szlovákok Nemzeti Arcvonalának képviselőiből alakult új csehszlovák kormány programja. (1945 április 5.) 113

A szlovák nemzet Magna Chartája. (Beszéd a szlovák Nemzeti Tanács košicei díszülésén. 1945 április 5.) 149

Mi a teendő, hogyan kell munkához látni? (A CsKP kiáltványa. 1945 április.) 154

A Kommunista Párt szerepe az új köztársaság felépítésében. (Beszéd a CsKP VIII. kongresszusán. 1946 március 29.) 161

Építők parlamentje. (Záróbeszéd a CsKP VIII. kongresszusán. 1946 március 31.) 192

A nemzet a választásokon nem szavaik, hanem tetteik szerint ítéli meg a pártokat. (Rádióelőadás. 1946 május 22.) 199

Útunk a szocializmushoz vezet. (Részlet a CsKP Központi Bizottságának ülésén mondott beszédből. 1947 január 22.) 203

Bizalommal tekinthetünk a jövő elé. (Záróbeszéd a CsKP Központi Bizottságának ülésén 1947 január 23.) 213

A csehszlovák-szovjet szövetség biztosítja, hogy München nem ismétlődik meg. (Rudé Právo 1947 szeptember 28.) 215

Jövendő ötéves gazdasági tervünkről. (Beszéd a Központi Tervbizottság ülésén. 1947 október 10.) .. 219

Biztosítsuk a köztársaság nyugodt fejlődését. (Részlet a CsKP Központi Bizottságának ülésén tartott beszédből. 1947 november 27.) 234

Köszönet Sztálin generalisszimusznak. (1947 december 1.) 252

A Marshall-terv és Csehszlovákia önállósága. (Rudé Právo 1947 december 25.) 255

Legyetek egységesek és elszántak, s az igazság győzni fog! (Beszéd a prágai Óvárosi-téri népgyűlésen. 1948 február 21.) 258

Rendíthetetlenül állunk a Szovjetunió oldalán. (Beszéd a Csehszlovák-Szovjet Baráti Társaság kongresszusán. 1948 február 22.) 266

A Nemzeti Arcvonal kiszélesítéséért s újjáalakításáért. (Beszéd a Nemzeti Arcvonal Központi Akcióbizottság előkészítő bizottságának tagjaihoz. 1948 február 23.) 271

A magyar forradalom századik évfordulója. (Nyilatkozat a Magyar Távirati Iroda részére. 1948 március 15.) 287

Az értelmiség és a kultúra feladatai a népi demokratikus rendszerben. (Beszéd a Nemzeti Kultúra Kongresszusán. 1948 április 11.) 288

Lássunk örömteli munkához — torzsalkodás és veszekedés nélkül. (Beszéd a prágai Várban, 1948 június 14.) 296

Szoros kapcsolat a néppel: a tudományos munka legszilárdabb alapja. (Beszéd a főiskolák képviselőihez. 1948 június 23.) 302

A munkásosztályból kikerülő újarcú értelmiségre van szükségünk. (Részlet a munkásifjúság képviselőihez intézett beszédből. 1948 október 2.) 305

A sajtó feladatai. (Levél az újságíró-kongresszushoz. 1948 október 22.) 308

Alois Jirásek művének jelentősége. (Beszéd. 1948 november 10.) 310

Február óta a szocializmus felé vezető úton. (Beszámoló a CsKP Központi Bizottságának ülésén. 1948 november 17.) 314

A szocializmus felépítésének főirányvonalai hazánkban. (Beszámoló a CsKP IX. kongresszusán. 1949 május 25.) 344

Tovább és bátrabban előre a szocializmus felépítéséért hazánkban. (Beszéd a CsKP Központi Bizottságának ülésén. 1950 február 24.) 383

Boldóczki magyar követ bemutatkozó látogatásán elmondott beszéd. (1950 július 13.) 447

2662. — Franklin-nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
Felelős: Janka Gyula igazgató.

18. Ft